

Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis – 2022/2

Budapest, 2021. november–december

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI   Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A tanulmány alapjául szolgáló adatfelvételre az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet együttműködésében került sor. A kutatás finanszírozását az MKIK GVI és az MKIK között 2021. április 19-én kötött szerződés biztosította, amely a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal között NFA-KA-ITM-9/2020 számon megkötött szerződés VII. fejezetében megfogalmazott programelem 527.1.01.02. (Munkaerőpiaci prognóziskutatás) teljesítéséhez kapcsolódik.

A tanulmányt írták:

Bacsák Dániel (elemző, MKIK GVI)
Hajdu Miklós (elemző)
Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
Nábelek Fruzsina (ügyvezető igazgató, MKIK GVI)
Sturcz Anikó (elemző)

A kutatás terepmunkáját és az adatok feldolgozását irányította:

Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
Nábelek Fruzsina (ügyvezető igazgató, MKIK GVI)

Kutatásvezető:

Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
Nábelek Fruzsina (ügyvezető igazgató, MKIK GVI)
e-mail: fruzsina.nabelek@gvi.hu

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2021. december 15.

Cím: MKIK GVI
1054 Budapest, Szabadság tér 7.
Tel: 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu/>

Tartalom

Ábrák, táblák jegyzéke.....	5
Összefoglaló	11
Bevezetés.....	21
1. Makrogazdasági helyzet.....	22
1.1. Nemzetközi kitekintés.....	24
1.2. Makrogazdasági trendek Magyarországon.....	33
2. A vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai.....	46
2.1. Az üzleti helyzet megítélése és az elmúlt években tapasztalt folyamatok.....	46
2.2. Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői.....	52
2.3. Területi egyenlőtlenségek	54
3. 2022-ben várható munkaerőkereslet	55
3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján	56
3.2. Létszámvárakozások 2022-re.....	62
4. A foglalkoztatás jellemzői	67
4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás	69
4.2. Határozott idejű foglalkoztatás.....	72
4.3. Külföldiek foglalkoztatása	75
4.4. Pályakezdők foglalkoztatása	78
4.5. Egyszerűsített foglalkoztatás.....	81
4.6. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása.....	84
4.7. Otthoni munkavégzés,távmunka	87
5. Toborzási nehézségek.....	89
5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok.....	89
5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői.....	94
6. A munkavállalók képzése.....	96
6.1. A képzést nyújtó vállalatok	96
6.2. A munkavállalók képzését akadályozó tényezők	99
7. A koronavírus-járvány hatásai.....	102
7.1. A koronavírus-járvány negatív hatásai a vállalkozások működésére.....	103
7.2. A vállalatok pénzügyi nehézségei	106
7.3. A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség, az intézkedésekről alkotott vélemény	110

1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana	116
M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák	116
M1.2. A modell ismertetése	119
2. Melléklet: A vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások.....	133
M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév	133
M2.2. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, következő félév	138
M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány	143
M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen	148
M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen	153
3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói.....	158
4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai	161
5. Melléklet: A kutatás kérdőíve.....	163

Ábrák, táblák jegyzéke

V1. ábra: A GDP változása a 2020-as válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben.....	12
V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998–2021	13
V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése.....	14
V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe* (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma** (ezer fő), 2003–2021. III. negyedév	16
V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2021, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0).....	17
V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása	18
V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben.....	20
1.1.1. tábla: A makrogazdasági fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések	25
1.1.2. tábla: Az EU 27 tagállamára és az eurózónára vonatkozó 2021-es GDP-előrejelzések ..	27
1.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU 27 tagállamában, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996–2021. III. negyedév.....	29
1.1.2. ábra: A GDP változása a 2020-as válság kezdetéhez képest (2020 I. negyedév=100%)..	30
1.1.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2001. január–2021. október	31
1.1.4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, szezonálisan és naptári hatással kiigazított adatok, előző negyedév = 100,0%, 2000–2021. III. negyedév.....	32
1.1.5. ábra: A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása, 2001. július – 2021. október	33
1.2.1. tábla: Magyarországra vonatkozó 2021-es és 2022-es GDP-előrejelzések	35
1.2.1. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998-2021.....	36
1.2.2. ábra: A GKI konjunktúraindex és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996–2021. november.....	37
1.2.3. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka = 100%) 1996–2021. III. negyedév.....	38
1.2.4. ábra: A GDP változása a koronavírus-járvány okozta válság kezdetéhez képest Magyarországon és Németországban (2020. első negyedév = 100%), 2020–2021	39
1.2.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe* (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma** (ezer fő), 2003–2021. III. negyedév	40

1.2.6. ábra: A teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2021. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka= 100,0).....	41
1.2.7. ábra: A versenyszférához sorolt ágazatokban alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008–2021. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0).....	42
1.2.8. ábra: A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a versenyszférában és a közszférában, 2001–2020.....	44
(az előző év azonos időszaka = 100%)	44
1.2.9. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003–2021. III. negyedév	45
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgy félév, következő félév)	47
2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és a várakozások teljesülése	48
2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése.....	49
2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként	51
2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint	53
2.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei – megyei bontásban.....	54
3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok.....	55
3.1.1. ábra: A tárgy időszakra és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató.....	57
3.1.1. tábla: Foglalkoztatási várakozások megyénként, 2022 – vállalati egyenlegmutató.....	58
3.1.2. ábra: A létszámnövekedési várakozások összetevői	60
3.1.3. ábra: Munkaerőkereslet foglalkoztatási csoportonként 2021–2022.....	61
3.2.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	62
3.2.2. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	64
3.2.1. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben	65
3.2.3. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben – gazdasági ágak szerint.....	66
3.2.4. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben – exporttevékenység szerint	66
4.1.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatást leíró mutatók.....	70
4.1.1. tábla: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	71
4.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók	73
4.2.1. tábla: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	74
4.3.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók	76

4.3.1. tábla: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban	77
4.4.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók	79
4.4.1. tábla: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban	80
4.5.1. ábra Az egyszerűsített foglalkoztatását leíró mutatók.....	82
4.5.1. tábla: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban	83
4.6.1. ábra Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók	85
4.6.1. tábla: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	86
4.7.1. tábla: Az otthoni munkavégzés megvalósíthatósága a vállalatok körében	87
4.7.2. tábla: Az otthoni munkavégzés, távmunka a vállalatoknál a munkavállalók arányában	88
4.7.3. tábla: Az otthoni munkavégzés, távmunka a vállalatoknál a munkaidő arányában, azon vállalatok körében, ahol előfordul otthoni munkavégzés	88
5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása	90
5.1.2. ábra Munkaerőhiányt / szakember-hiányt érzékelő cégek arányának alakulása a GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szerint	91
5.1.3. ábra Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint	92
5.1.4. ábra A tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező vállalkozások megoszlása a szerint, hogy milyen okokkal magyarázzák, hogy vállalkozásuknál ilyen álláshelyek vannak	93
5.2.1. ábra: A toborzási nehézség elemi összetevői – gazdasági tevékenység szerint	95
6.1.1. ábra: Képzést nyújtó vállalatok arányának alakulása	96
6.1.1. tábla: A munkavállalók képzésének formája, N=6499	97
6.1.2. ábra: Képzést nyújtó vállalatok aránya létszámkategóriánként és ágazatonként, 2021. 97	
6.1.2. tábla: Az egyes képzettségi szintekhez tartozó, képzésben résztvevő munkavállalók aránya a képzést nyújtó cégek munkavállalói között	98
6.1.3. ábra: A képzést nyújtó cégek megoszlása aszerint, hogy a munkavállalók milyen típusú készségeit fejlesztik a képzések keretében.....	99
6.2.1. ábra: Annak okai, hogy a cég nem folytat képzést, 2012–2021	100
6.2.2. ábra: Annak okai, hogy a cég nem folytat képzést létszámkategóriánként és ágazatonként, 2021	101
7.1.1. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére, N _{2021. ősz} =5983, N _{2021.tavaszi} =5498, N _{2020. ősz} =6534.....	103

7.1.2. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére létszámkategória szerint, N=5983.....	104
7.1.3. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére ágazat szerint, N=5983.....	105
7.2.1.ábra: A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban	106
7.2.2.ábra: A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban, létszámkategóriák szerint	107
7.2.3.ábra: A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban, ágazatok szerint	109
7.3.1. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség létszámkategóriák szerint	110
7.3.2. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség ágazatok szerint	112
7.3.3. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény	114
7.3.4. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény létszámkategóriák szerint, N=5528.....	114
7.3.5. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény ágazatok szerint, N=5528	115
M1.1.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	116
M1.2.1. tábla: A minta részletezése	119
M1.2.1. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása	120
M1.2.2. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása évenként	121
M1.2.2. tábla: A modell bemeneti változói.....	123
M1.2.3. tábla: A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma.....	124
M1.2.4. tábla: A modell együtthatói.....	125
M1.2.5. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	132
M2.1.1 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2015–2021 (%).....	133
M2.1.2 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2015–2021 (%).....	134
M2.1.3 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2015–2021 (%).....	135
M2.1.4 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2015–2021 (%).....	136
M2.1.5 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2015–2021 (%)	137

M2.2.1 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2015–2021 (%).....	138
M2.2.2 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2015–2021 (%).....	139
M2.2.3 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2015–2021 (%).....	140
M2.2.4 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2015–2021 (%).....	141
M2.2.5 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2015–2021 (%).....	142
M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2015–2021 (%).....	143
M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2015–2021 (%).....	144
M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2015–2021 (%).....	145
M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása exporttevékenység szerint, 2015–2021 (%).....	146
M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2015–2021 (%).....	147
M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2015–2021 (%).....	148
M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2015–2021 (%).....	149
M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2015–2021 (%).....	150
M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2015–2021 (%).....	151
M2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2015–2021 (%).....	152
M2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2015–2021 (%).....	153
M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2015–2021 (%).....	154
M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2015–2021 (%).....	155
M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2015–2021 (%).....	156
M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2015–2021 (%) ...	157
M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell	158

M3.2. tábla: Létszámbővítő várakozásokat leíró regressziós modell.....	159
M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell.....	160
M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2021/2	161
M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2021/2.....	161
M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2021/2	162
M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2021/2	162
M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2021/2.....	162

Összefoglaló

Az adatfelvétel

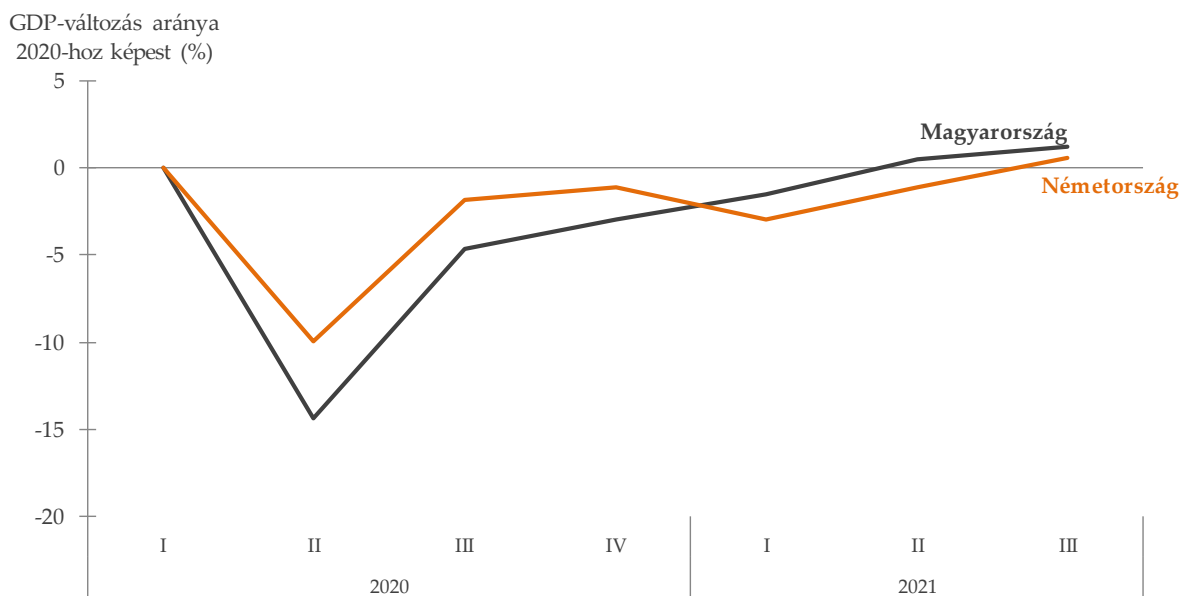
2021. szeptember–október során került sor az Innovációs és Technológiai Minisztérium és az MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) „Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis” kutatásának 2021. évi második adatfelvételére, amelynek során a megyei kormányhivatalok és az MKIK GVI munkatársai 6620, legalább két főt foglalkoztató cég vezetőjét kérdezték meg a munkaerő iránti jelenlegi és várható keresletükről. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők a versenyszférában teljes munkaidőben alkalmazásban állók földrajzi elhelyezkedés, gazdasági ág és vállalati létszámkategória szerinti együttes megoszlása szerint. Az alábbiakban e kutatás eredményeit ismertetjük úgy, hogy azokat összevetjük más adatforrások, becslések idevágó adataival.

Üzleti helyzet

A magyar gazdaság 2013-ban a gazdaság kilábalta a recessziós időszakból (1,8 százalékos növekedés), majd 2014-től 2019-ig évi 2,2 százalékos (2016) és 5,4 százalékos (2018) között növekedett. A lassulás már a koronavírus-járványt megelőző negyedévben elkezdődött, ekkor csupán 1,9 százalékos volt a bővülés, a recesszió pedig 2020 második negyedévében következett be (-13 százalékos). A harmadik és a negyedik negyedévben enyhült a csökkenés mértéke (-4,6 és -3,6 százalékos), így a hazai GDP 2020 egészében 4,7 százalékkal csökkent. A pozitív irányú trend 2021-ben is folytatódott, az első negyedévben a csökkenés mértéke már csak 1,7 százalékos volt. A második negyedévben – a bázishatásból is következően – történelmi léptékű, 17,6 százalékos emelkedést lehetett regisztrálni, a harmadik negyedév azonban az előzetesen vártnál alacsonyabb, 6,1 százalékos növekedést eredményezett.

A 2020-as koronavírus-járvány okozta válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. A V1. ábrán jól megfigyelhető, hogy a koronavírus-járvány okozta válság mind a német, mind a magyar gazdaságot jelentősen megrendítette, 2020 második negyedévében a magyar 14, a német pedig 10 százalékkal maradt el az első negyedéves GDP-szinttől. A harmadik negyedévi visszapattanás a két országban 8–9 százalékpontos felzárkózást eredményezett. Ezt követően a német gazdaság stagnálni, majd 2021 első negyedévében újra csökkenni kezdett (-3 százalék), a harmadik negyedévben pedig minimális növekedést (0,6 százalék) ért el 2020 első negyedévéhez viszonyítva. A magyar gazdaság viszont lassuló ütemben ugyan, de folyamatosan közelítette, majd 2021 második és harmadik negyedévében meg is haladta a válság előtti szintet (-1,5 százalék, 0,5 százalék, 1,2 százalék).

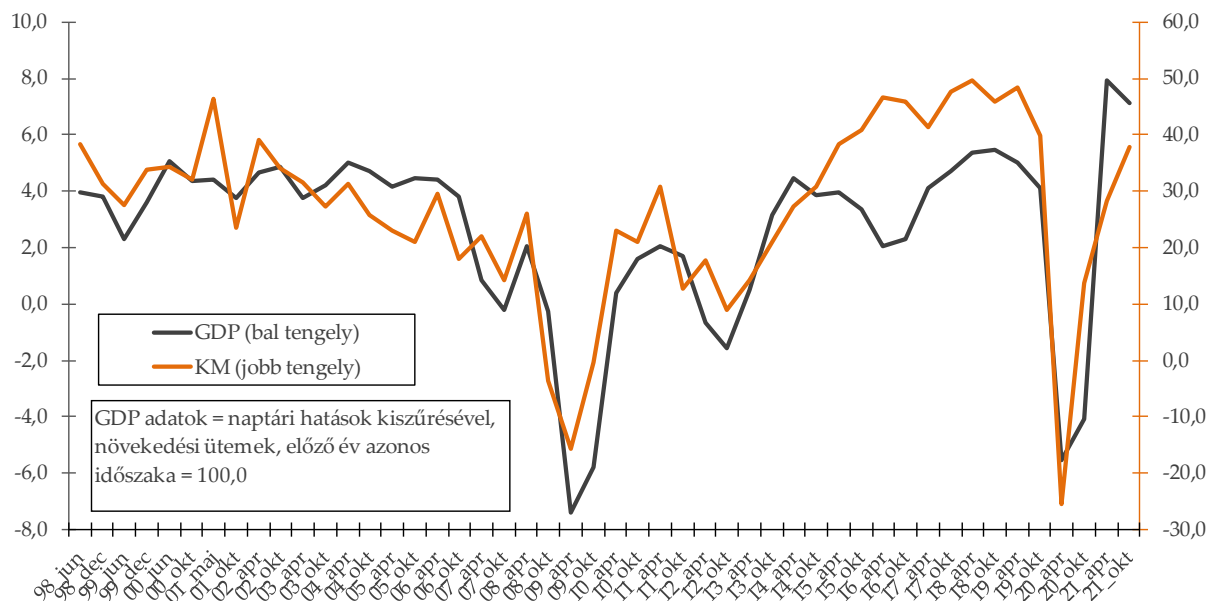
V1. ábra: A GDP változása a 2020-as válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben

Forrás: GVI, KSH, Eurostat és Destatis adatok alapján

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2021. októberi vállalati konjunktúravizsgálata 2214 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel október 1. és 31. között zajlott, ebben az időszakban a koronavírus-járvány első három hulláma folyamán bevezetett, lényegesebb járványügyi korlátozások már nem voltak érvényben. **Az eredmények szerint a Konjunktúramutató értéke 2021 októberében +38 ponton áll.** A mutató a felmérés 1998-as kezdete óta a legalacsonyabb értéket jelentő 2020. áprilisi -25 pontról tehát másfél év alatt lényegében visszaemelkedett a koronavírus-járvány kitörését megelőző utolsó, 2019. októberi adatfelvétel során tapasztalt értékére (+40 pont). A vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőbben ítélik meg az üzleti klímát, várakozásaik ugyanakkor továbbra is erősen megoszlanak vállalati kategóriák szerint. Összességében a jövőbeni üzleti helyzetre vonatkozó várakozások jelentős, a beruházások, valamint a megrendelések várható szintjére vonatkozó prognózisok pedig kis mértékben váltak optimistábbá az elmúlt fél év során.

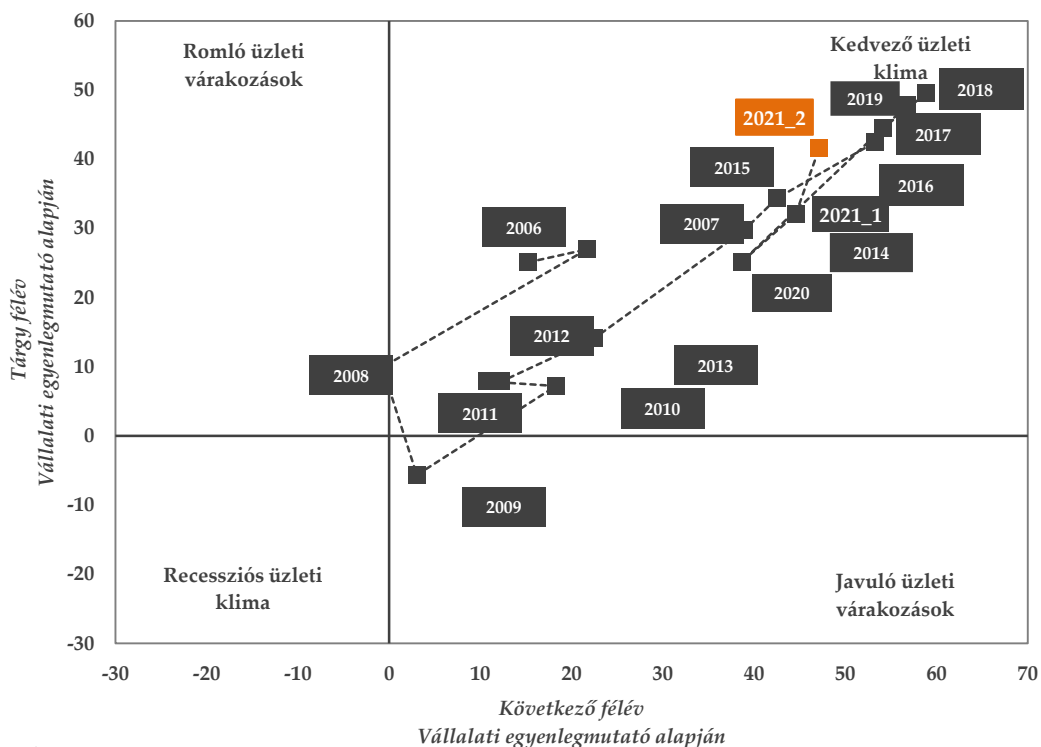
V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998–2021

Forrás: GVI, KSH

A 2021 őszi adatfelvétel alapján a magyar vállalatok üzleti helyzete a koronavírus-járvánnyal összefüggő gazdasági válságot követően javulást mutat. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 42 pont – azaz 42 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül –, ami 9 pontos emelkedést jelent a 2021 tavaszán tapasztalt 33 pontos értékhez viszonyítva. A 2022 első félévére vonatkozó üzleti várakozások tavaszhoz képest lényegében nem változtak. 2021 őszen 47 pont a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke – azaz 47 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, amelyek bíznak üzleti helyzetük javulásában 2022 első félévében, azokhoz képest, amelyek az üzleti helyzet romlását várják. A 2008-as válságot követően 2013-ban az üzleti várakozások már a 2007-es állapothoz hasonlóak voltak, a jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetértékelésen alapuló üzleti környezet jelentős mértékben javult, 2014-re pedig 2006 óta nem tapasztalt szintre fejlődött, 2015-re még kedvezőbbé vált. A javuló tendencia egészen 2018-ig folyamatos volt, a 2019-es enyhe visszaesést követően azonban 2020-ban jelentősen, lényegében a 2014-es szintnek megfelelő értékre csökkent mind a jelenlegi, mind a várható üzleti helyzet mutatója. 2021 folyamán ismét javulás tapasztalható, a jelenlegi és a várható üzleti helyzet mutatójának mostani értékei lényegében a 2015–2016-os időszak értékeinek feleltethetőek meg.

V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

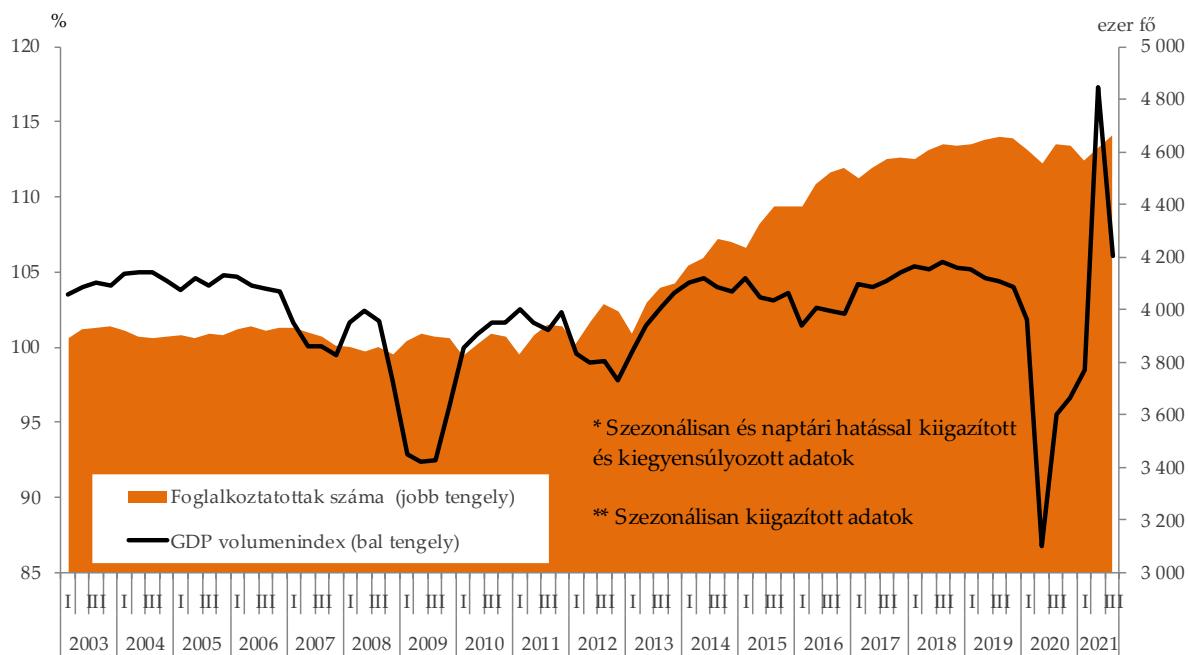

Létszámváltozások a versenyszférában

Magyarországon 2013-tól kezdve a GDP volumenindexe lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett a koronavírus-járvány kitöréséig, a foglalkoztatás pedig – eleinte részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt, később inkább piaci igények alapján – lényegében folyamatosan nőtt a 2008-as világválságot követően (lásd V4. ábra). A lassulás már a koronavírus-járványt megelőző negyedévben elkezdődött, ekkor csupán 1,9 százalékos volt a bővülés, a recesszió pedig 2020 második negyedévében következett be (-13 százalék). A harmadik és a negyedik negyedévben enyhült a csökkenés mértéke (-4,6 és -3,6 százalék), így a hazai GDP 2020 egészében 4,7 százalékkal csökkent. A pozitív irányú trend 2021-ben is folytatódott, az első negyedévében a csökkenés mértéke már csak 1,7 százalék volt. A második negyedévben – a bázishatásból is következően – történelmi léptékű, 17,6 százalékos emelkedést lehetett regisztrálni, a harmadik negyedév azonban az előzetesen vártnál alacsonyabb, 6,1 százalékos növekedést eredményezett. **A foglalkoztatottak száma 2019 harmadik negyedévében érte el a csúcspontját (4 654 ezer fő), 2020 második negyedévében azonban jelentősebb csökkenés ment végbe (4 606 ezer főről 4 556 ezer főre). A gazdaság harmadik negyedévi visszapattanását a foglalkoztatottság növekedése kísérte (4 627 ezer fő), és ugyan a járvány második és harmadik hulláma következtében 2021 első negyedévére visszaesett 4 568 ezer főre, a harmadik negyedévre újabb csúcsot ért el (4 663 ezer fő).**

Ágazatok szerint 2020 első negyedévében – lényegében a járvány miatti korlátozásokat megelőzően – az építőiparban, a vendéglátásban, az egyéb szolgáltatások és az ingatlanügyletek területén még 2–10 százalékos növekedést lehetett regisztrálni (az ingatlanügyletek és az építőipar járt az élen). 2020 második negyedévében már minden ágazatban csökkent az alkalmazásban állók indexe, különösen a vendéglátásban (35,3 százalék) és az egyéb szolgáltatásoknál (17,1 százalék), a harmadik negyedévben viszont az összes szektorban emelkedést lehetett tapasztalni. 2021 első negyedévében két ágazat kivételével mindegyik megközelítette, vagy akár meg is haladta az egy évvel korábbi (válság előtti) foglalkoztatotti létszámot (98–102 százalék), a vendéglátásban azonban 16 százalékos, az ingatlanügyletek területén pedig 14 százalékos csökkenés volt még ekkor is – megjegyzendő, hogy utóbbi kifejezetten az idei év első negyedévében alakult ki. 2021 második negyedévében a mezőgazdaság és az ingatlanügyletek maradtak el minimális mértékben az előző évi szinttől, a többi ágazatban viszont 2–33 százalékos növekedés ment végbe, különösen nagymértékű emelkedést – a bázishatásból következően – a vendéglátás és a szolgáltatások területén lehetett regisztrálni.

V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe* (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma** (ezer fő), 2003–2021. III. negyedév

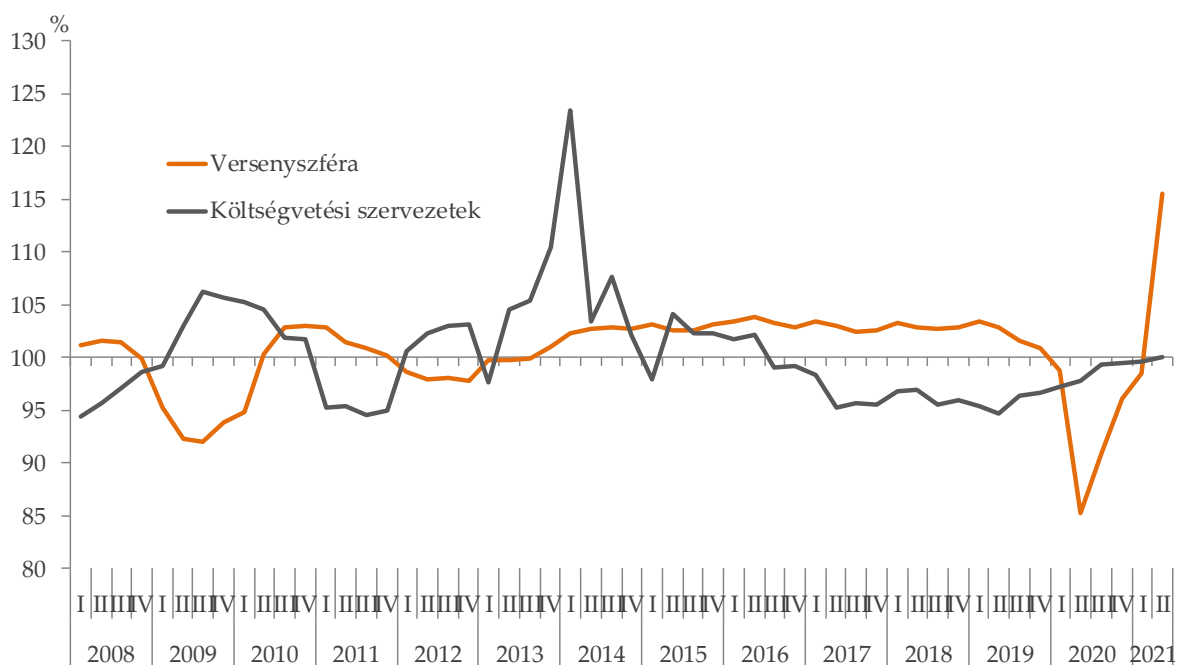

Forrás: KSH

A versenyszférában alkalmazásban állók létszáma 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős visszaesést mutatott. 2010 és 2013 között enyhe növekedés és stagnálás jellemezte a versenyszféra alkalmazottainak létszámát. 2014 és 2018 között 3 százalék körüli emelkedést mutattak az adatok. **2019-ben enyhült a növekedés üteme (1,9 százalék), 2020 első negyedévében pedig már 1,2 százalékkal, második negyedévében 14,8 százalékkal maradt el a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma az előző év azonos időszakához képest. 2020 második felében (9,1 és 3,9 százalékos elmaradás) és 2021 első negyedévében javult a helyzet (1,5 százalékos elmaradás), 2021 második negyedévében pedig már 15,5 százalékkal haladta meg a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma az előző év azonos időszakában mért szintet.**

**V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2021, százalék
(az előző év azonos időszaka: 100,0)**

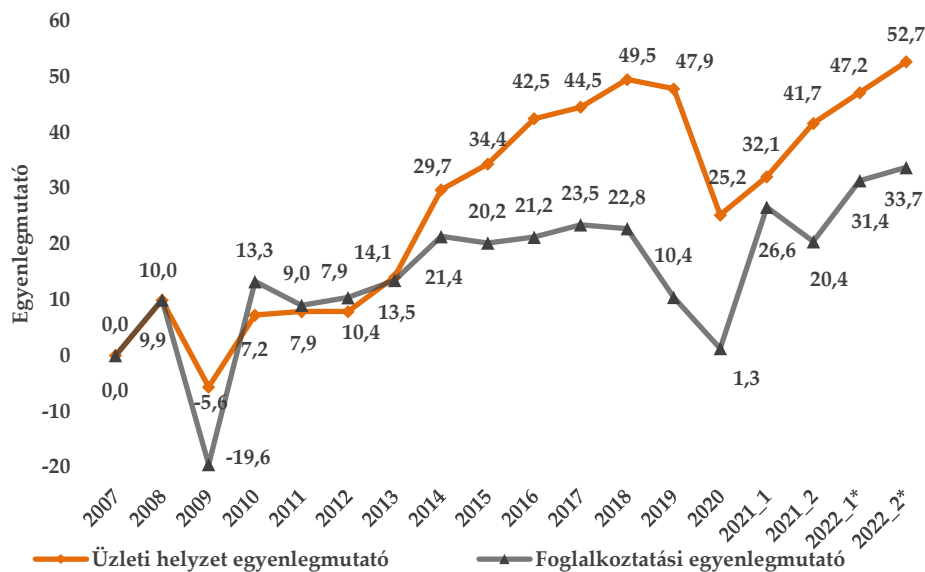
Forrás: KSH

2021 második félévében 20 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette. Ez az érték egy éve még 1 százalékpont volt, vagyis a létszámbővítő vállalatok aránya jócskán megemelkedett idénre (2021 első félévében a felmérés kezdete óta nem tapasztalt, 27 százalékpontos többletet mértünk). Az adatok a koronavírus-járvány következtében kialakuló gazdasági válságból való kilábalást jelzik.

Az ideai létszámváltozásokra vonatkozó egyenlegmutató emelkedése a 2021-ben megfogalmazott jövőbeli terveket is érintette: a következő év második félévére vonatkozó vállalati egyenlegmutató 34 pontos (2021 első felében ez az érték a 2022-es első félévi várakozásokat tekintve még 31 százalékpont volt) értéket vesz fel – 34 százalékpontos többségben vannak a létszámbővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkel szemben (lásd a V6. ábrát). Jövőre tehát több vállalatnál várható létszámfelvétel, mint idén.

Az üzleti helyzettel kapcsolatos pozitív várakozások ugyanakkor továbbra is meghaladják a foglalkoztatásra vonatkozó várakozásokat.

V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

*a 2022. első félévi és a 2022-es második félévi értékek a vállalati várakozásokon alapulnak

Forrás: ITM, GVI 2008–2021

A Prognózis adatfelvétel nyers adatai szerint – az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válaszai alapján – 2,7 százalékos növekedés várható a foglalkoztatásban, míg a GVI korrekciójával végzett becslés arra utal, hogy a cégek **nem fogják tudni bővíteni a foglalkoztatottak számát. A jellemzően túlzóan optimista nyers vállalati várakozásokat és a tényadatokat általában sokkal jobban közelítő, de többnyire némileg alulbecslő korrigált mutatót figyelembe véve stagnáló tendencia valószínűsíthető.** Mindez nem meglepő annak tükrében, hogy a lezárások megszűntével ismét a toborzási nehézségek lettek jellemzők a munkaerőpiacon.

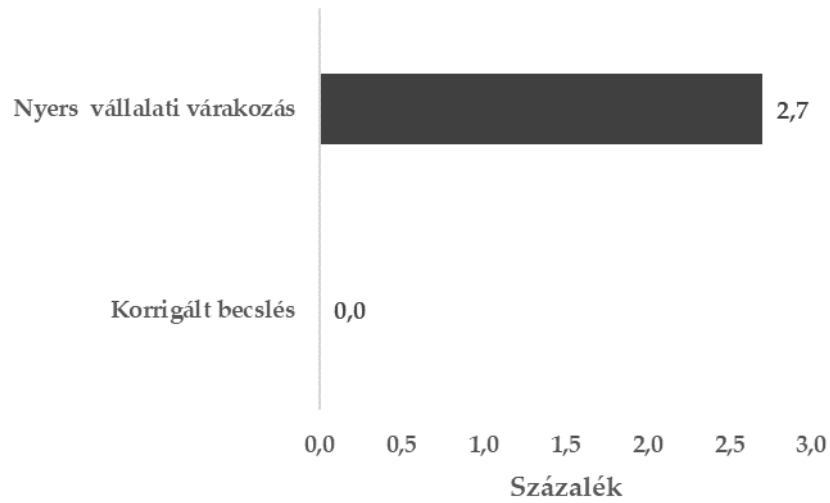
Az idei évi előrejelzést különösen bizonytalanná teszi, hogy a járvány aggasztó felfutása alatt keresték fel a vállalatokat a kérdezőbiztosok, noha érdemi korlátozások bevezetésére nem került sor. A korrekcióval kapcsolatban fontos továbbá figyelembe venni, hogy az jórészt a stabil gazdasági konjunktúrával jellemezhető időszakban tapasztaltak alapján történik, amihez képest jelenleg egészen más körülmények között kénytelenek működni a cégek.

A koronavírus-járvány a toborzási nehézségek területén is éreztette hatását: a 2018-as csúcsot követően, amikor a vállalatok 43 százaléka számolt be arról, hogy a cégnél tartósan betöltetlen álláshelyek vannak, az elmúlt két évben már jelentős csökkenés következett be. **2019-ben a vállalkozások 33 százaléka, 2020-ban pedig mindösszesen a 25 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. A csökkenő tendencia lassuló ütemben ugyan, de 2021 első hónapjaiban is folytatódott (24 százalék), az év második felében azonban valamelyest nőtt azon vállalkozások aránya, melyek toborzási nehézségről számoltak be (27 százalék).**

A korrigált becslés az iparon kívül minden szektorban bizonytalanságokat jelez, ugyanis az elmúlt évi tapasztalatokkal kiigazított prognózis szerint csak az iparban várható a foglalkoztatás bővülése, miközben a nyers vállalati előrejelzések szerint a teljes gazdaságban létszámnövekedés lesz a következő évben. A korrigált előrejelzésünk szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben kedvezőbben alakul várhatóan a foglalkoztatás, mint a belföldi értékesítésre koncentráló cégeknél: a jellemzően hazai piacra termelőknél lényegében nem várható a foglalkoztatás bővülése, míg a döntően külföldre dolgozó vállalati körben létszámnövekedést valószínűsítünk.

V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben

Forrás: ITM, GVI (n=2132)
Bázis: 9 főnél nagyobb vállalatok

Bevezetés

A tanulmány a hazai munkaerőpiac legnagyobb reprezentatív felmérés-sorozatának legújabb eredményeit tartalmazza, amelyben 6620, legalább két főt foglalkoztató cég vezetőjének a foglalkoztatásra, a cég üzleti helyzetére, valamint a cég jövőre vonatkozó kilátásaira vonatkozó válaszait rögzítettük és elemezzük. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők a versenyszférában teljes munkaidőben alkalmazásban állók földrajzi elhelyezkedés, gazdasági ág és vállalati létszámkategória szerinti együttes megoszlása szerint. A kutatás megvalósulása több száz szakértő munkájának gyümölcse, akik az adatfelvétel előkészítésében, az adatfelvétel terepmunkájában, az adatok rögzítésében, feldolgozásában és elemzésében vettek részt, illetve elkészítették az adatfelvételt támogató informatikai fejlesztéseket.

A munkaerőpiac rövid távon várható folyamatainak felmérésére irányuló vizsgálsorozat története a rendszerváltást követő évekre nyúlik vissza, amely változó tartalommal és kutatási, adatfelvételi koncepcióval ugyan, de már a '90-es évek elejétől a munkaerőpiac helyzetére és várható folyamataira vonatkozó elemzések meghatározó adatforrásának számított és számít. E vizsgálsorozat újabb állomásaként 2021. szeptember 13-a és november 5-e között tizenhatodik alkalommal került sor az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerőpiaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra.

1. Makrogazdasági helyzet

A fejezet a nemzetközi és a magyar gazdasági helyzet legfontosabb jellemzőit vázolja fel. Ezt azért tartjuk fontosnak, mert a mindenkori európai (és globális) gazdasági helyzet közvetlen és erős hatást gyakorol a magyar munkaerőpiacra, így annak folyamatait tágabb gazdasági kontextusba helyezve érthetjük meg igazán.

A nemzetközi kitekintésünkben először ismertetjük az Európai Unió gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzéseket, majd bemutatjuk a régió, Németország, Franciaország, az EU 27 tagállamának és az Egyesült Államoknak a legfrissebb GDP-adatait, valamint a legnagyobb nyugat-európai gazdaságkutató intézetek (Ifo, INSEE) vállalati felméréseiből származó üzleti bizalmi indexek jelenlegi állását is.

Ezt követően a magyar gazdaságra vonatkozó előrejelzéseket vesszük sorra, a hazai vállalati konjunktúrafelmérések legfrissebb eredményei mellett pedig beszámolunk a magyar GDP-adatokról, valamint a foglalkoztatottság és a bérek alakulásáról is.

Főbb megállapítások¹

Az idei évre vonatkozó legfrissebb előrejelzések a tavaszi és nyári prognózisokhoz képest kevésbé széttartók, minden szervezet egyetért abban, hogy 2021-ben újra növekedési pályára állnak a gazdaságok. Ugyanakkor többségük megemlíti, hogy kockázatot jelent a járvány további alakulása (kiváltképpen az új vírusmutációk megjelenése), a magas infláció és az energiaárak emelkedése.

Az Európai Bizottság 2021. őszi gazdasági előrejelzése szerint 2021 első félévében felülmúlta a várakozásokat a gazdasági fellendülés mértéke, az egészségügyi helyzet javulása pedig a korlátozások gyorsabb feloldását is lehetővé tette, ami elsősorban a szolgáltató szektornak jelentett komoly előrelépést. Mindezeket figyelembe véve a Bizottság javított a nyári prognózisán, arra számít, hogy a gazdasági fellendülés mind az EU 27 tagállamában (összességében 5 százalékkal, legkevésbé Németországban 2,7 százalékkal, legjelentősebben pedig Írországon 14,6 százalékkal), mind az euróövezetben (5 százalék) beindul 2021-ben, miközben az infláció emelkedni, a költségvetési hiány mérsékelten csökkenni, a munkaerőpiaci helyzet pedig egyelőre stagnálni fog.

Az Európai Bizottság 2021. őszi gazdasági előrejelzése szerint a magyar gazdaság a 2020. évi 4,7 százalékos zsugorodás után 7,4 százalékos növekedésre számíthat 2021-ben, a 2022. évi mutatót pedig 5,4 százalékosra becsüli, ami azt jelenti, hogy a nyári prognózishoz képest a Bizottság 1,1 százalékponttal javított az idei év kilátásain. Eközben az infláció a tavalyi 3,4 százalékról idén 5,1 százalékra emelkedhet, a nyári várakozásokhoz képest ez 0,7 százalékpontos emelkedést jelent. Az előrejelzés szerint a munkanélküliségi ráta Magyarországon a 2019. évi 3,4 százalékról 2020-ban 4,3 százalékra nőtt, ezt követően 2021-ben 4,1 százalékra mérséklődik, majd 2022-ben tovább csökken 3,1 százalékra. Jelentős, 7,5 százalékos várható idei költségvetési hiány

---

¹ Az összefoglalásban idézett előrejelzések hivatkozásait lásd később.

mellett a GDP-arányos államadósság a tavalyi 80,1 százalékról 2021 végére 79,2 százalékra, 2022 végére pedig 77,2 százalékra mérséklődhet.

Az OECD decemberi előrejelzése 5,2 százalékos GDP-növekedést prognosztizál az eurózónának, míg a magyar gazdaság 2021-ben 6,9, 2022-ben pedig 5 százalékkal fog nőni várhatóan.

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) 2021-ben az eurózónában 5 százalékos, az EU egészében 5,1 százalékos, Magyarországon pedig 7,6 százalékos növekedéssel számol, míg a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2021. októberi konjunktúrajelentése az idei évre 5 százalékot meghaladó GDP-növekedést jósol az EU 27 tagállamának és az eurózónának, a hazai gazdaságtól pedig 6,8 százalékos bővülést vár. A GKI Gazdaságkutató Zrt. ennél is optimistább becslést adott közre prognózisának szeptemberi aktualizálásakor, hiszen 7 százalékos növekedést vár Magyarországon 2021-ben, amivel a magyar gazdaság elérné a 2019. évi szintet.

A Magyar Nemzeti Bank szeptemberben közzétett Költségvetési Jelentése szerint a gazdasági teljesítmény 2021-ben 6,2 százalékkal, 2022-ben 5,5 százalékkal bővülhet, melyet a korai nyitás, az újraindítást erősen támogató gazdaságpolitika és a gyorsuló állami beruházások alapoznak meg. Ehhez hasonló óvatosabb becslést tett közzé a Pénzügykutató Zrt. is szeptemberben: 2021 átlagában a bruttó hazai termék növekedését 6,5 százalékosra prognosztizálja lefelé mutató kockázatokkal.

A GVI Konjunktúramutatójának 2021. októberi értékei azt jelzik, hogy a vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőbben ítélik meg az üzleti klímát, várakozásaik ugyanakkor továbbra is erősen megoszlanak vállalati kategóriák szerint.

2009-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége (6,6 százalék) megközelítette a transzformációs visszaesés (1991–1995) során tapasztalt mértéket. A 2010-ben és 2011-ben tapasztalt enyhe konjunktúra után a nyugat-európai gazdaságok növekedésének lassulása, a nemzetközi pénzügyi helyzet instabilitása és az euróválság hullámainak negatív hatása visszavetette a magyar gazdaságot is, így 2012-ben a GDP 1,3 százalékkal esett vissza. 2013-ban a gazdaság kilábalta a recessziós időszakból, majd 2014-től 2019-ig évi 2,2 százalék (2016) és 5,4 százalék (2018) közötti mértékben növekedett. A lassulás már a koronavírus-járvány magyarországi kitörését megelőző negyedévben, 2020 első három hónapjában elkezdődött, ekkor csupán 1,9 százalékos volt a bővülés, a recesszió pedig 2020 második negyedévében következett be (-13 százalék). A harmadik és a negyedik negyedévben enyhült a csökkenés mértéke (-4,6 és -3,6 százalék), így a hazai GDP 2020 egészében 4,7 százalékkal csökkent. A pozitív irányú trend 2021-ben is folytatódott, az első negyedévében a csökkenés mértéke már csak 1,7 százalék volt. A második negyedévben – a bázishatásból is következően – történelmi léptékű, 17,6 százalékos emelkedést lehetett regisztrálni, a harmadik negyedév azonban az előzetesen vártnál alacsonyabb, 6,1 százalékos növekedést eredményezett.

2008 harmadik negyedévében a gazdasági válság hatására visszaesett a munkahelyek számának növekedése is, a foglalkoztatottak száma pedig egy ideig ugyan még tovább

nőtt, a negyedik negyedévben azonban már jelentősen csökkent. A lassú kilábalás után 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a foglalkoztatottak száma ugyanakkor a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013-tól fogva a a változó mértékű, de folyamatos gazdasági növekedés mellett a foglalkoztatás – eleinte szintén részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A foglalkoztatottak száma 2019 harmadik negyedévében érte el a csúcspontját (4 654 ezer fő), 2020 második negyedévében azonban jelentősebb csökkenés ment végbe (4 606 ezer főről 4 556 ezer főre). A gazdaság harmadik negyedévi visszapatánását a foglalkoztatottság növekedése kísérte (4 627 ezer fő), és ugyan a járvány második és harmadik hulláma következtében 2021 első negyedévére visszaesett 4 568 ezer főre, a harmadik negyedévre újabb csúcsot ért el (4 663 ezer fő). Figyelemreméltó ugyanakkor, hogy a versenyszférával (különösen a vendéglátással és az egyéb szolgáltatásokkal) ellentétben a közszférában nem következett be jelentős mértékű visszaesés a koronavírus-járvány hatására sem az alkalmazásban állók létszámát tekintve.

A teljes nemzetgazdaságban 2021 januárja és augusztusa között a bruttó átlagkeresetek 8,4 százalékkal nőttek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szintű átlagos bruttó keresete – a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél – 428 700, közfoglalkoztatottak nélkül számolva 439 400 forintot ért el. Az átlagkeresetet a vállalkozásokon belül vizsgálva 7,8, a költségvetés területén 9,6, a nonprofit szervezetek esetében 10,1 százalékos növekedést figyelhetünk meg a 2021. január-augusztus időszakot tekintve, az előző év ugyanazon periódusához képest.

1.1. Nemzetközi kitekintés

Az alábbi alfejezetben felvázoljuk, hogy a legfrissebb előrejelzések szerint milyen globális gazdasági tendenciákra számíthatunk a következő évben. Összefoglaljuk az Európai Bizottság és egyes vezető gazdaságkutató szervezetek előrejelzéseit mind az EU, mind az eurózóna gazdaságára vonatkozóan, majd az Unió 27 tagállamának, külön Németországnak és Franciaországnak, valamint az Egyesült Államoknak a gazdasági helyzetét is röviden áttekintjük.

Az Európai Unió gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

A magyar gazdaságra jelentős mértékben hat az Európai Unió többi országának gazdasága, mivel Magyarország külkereskedelmi kapcsolatait tekintve ezen országok jelentik a legfontosabb partnereket. Ezért a magyar gazdaságra vonatkozó előrejelzéseket érdemes az Unióra vonatkozó prognózisok kontextusában értelmezni. Az alábbiakban az Európai Bizottság és különböző gazdaságkutató intézetek európai gazdaságra (EU 27, eurózóna) vonatkozó előrejelzését foglaljuk össze, a Magyarország gazdaságáról megjelent elemzésekre a következő alfejezetben térünk ki.

1.1.1. tábla: A makrogazdasági fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések

Előrejelző szervezet	Földrajzi térség	Hivatkozott indikátorok
Európai Bizottság	EU-27, eurózóna, Magyarország	GDP, munkanélküliség, infláció, államadósság, államháztartási hiány
OECD	eurózóna, Magyarország	GDP, infláció
IMF	EU-27, eurózóna, Magyarország	GDP
Kopint-Tárki	EU-27, eurózóna, Magyarország	GDP, munkanélküliség, államháztartási hiány, infláció
GKI	Magyarország	GDP, munkanélküliség, államháztartási hiány
Pénzügykutató	Magyarország	GDP, munkanélküliség
Magyar Nemzeti Bank	Magyarország	GDP

Miután az Európai Unió és az euróövezet gazdasága 2013 és 2019 között megszakítás nélkül növekedett, 2020-ban az uniós és a globális gazdaságra is hatalmas csapást mért a koronavírus-járvány. Az európai gazdaságot az év első felében történelmi visszaesés érte a járvány megfékezése érdekében hozott korlátozások miatt, és bár a harmadik negyedévet (2020 nyarán) gazdasági fellendülés jellemezte, az őszi második hullám újra komoly zavarokat idézett elő, így ismét recesszióba fordult a kontinens gazdasága. 2020 végén, 2021 elején a visszaesés mértéke már kisebb volt, mint a járvány kitörésekor, mivel a vállalatok és a háztartások ekkor már sikeresebben alkalmazkodtak a világjárvány okozta korlátokhoz, a gazdasági kihívások kezeléséhez pedig jellemzően erős kormányzati segítséget is kaptak. Az **Európai Bizottság** 2021. őszi gazdasági előrejelzése² kiemelte, hogy 2021 első félévében felülmúlta a várakozásokat a gazdasági fellendülés mértéke, a növekedés pedig nyáron is töretlen maradt, így a harmadik negyedévre az unió gazdasági teljesítménye lényegében elérte a válság előtti szintet.

2021 második félévében nehézséget jelent ugyanakkor, hogy a globális kereslet szintjének és összetételének ingadozásával a kínálati oldal nem képes lépést tartani, ami számos iparágban nyersanyaghiányt idéz(ett) elő, a megugró energiaárak, elsősorban a földgázé és a villamosenergiaé pedig rövidtávon várhatóan szintén tompítják a növekedési lendületet. A mindeközben erősödő munkaerőhiány és a koronavírus-járvány negyedik hulláma miatt bevezetett újbóli lokális korlátozások szintén további fennakadásokat eredményezhetnek.

Mindezek figyelembevételével a Bizottság úgy véli, hogy a gazdasági fellendülés üteme mind az EU 27 tagállamában (5 százalék, legkevésbé Németországé 2,7 százalékkal, legjelentősebben pedig Írországé 14,6 százalékkal), mind az euróövezetben (5 százalék) beindul 2021-ben, aminek a mértéke bár még mindig jelentősen elmarad a tavaly tavaszi előrejelzés optimista forgatókönyvétől (6,1–6,3 százalék), de erősebb fellendülést jelentene a 2020 őszen (3,3–4,2 százalék), a 2021

² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/autumn-2021-economic-forecast_en (utolsó letöltés: 2021.11.11.)

tavasznán (4,2–4,3 százalék) és a 2021 nyarán (4,8–4,8 százalék) vártnál is. A keresletbővülés és a korlátozott kapacitások a kínálati oldalon, az energia- és nyersanyagárak ugrásszerű emelkedése, valamint az egyes iparágakban jelentkező anyagihiány ugyanakkor felfelé nyomják a harmonizált fogyasztói árindex (HICP) alapján mért inflációt, amely a 2020. évi 0,7 százalékról 2021-ben 2,6 százalékra emelkedhet, 2022-ben 2,5 százalékon stagnálhat, 2023-ban pedig 1,6 százalékra mérséklődhet. A Bizottság inflációs várakozásai tehát az idei évre 0,4 százalékponttal, a jövő évre pedig 0,9 százalékponttal emelkedtek a nyári prognózishoz képest.

Az Európai Bizottság prognózisa szerint a tagállamok által hozott szakpolitikai intézkedések és az uniós szintű kezdeményezések együttesen segítettek enyhíteni a világjárvány munkaerőpiacokra gyakorolt hatását, mostanra pedig egyes ágazatokban újfent munkaerőhiány lépett fel. Az előrejelzés szerint az uniós munkanélküliségi ráta stagnálni fog: a 2020. évi 7,1 százalékról idén nem mozdul el, 2022-ben viszont 6,7 százalékra mérséklődhet, míg az eurózóna ennél 0,8 százalékponttal teljesíthet rosszabbul. Hozzá kell ugyanakkor tenni, hogy a koronavírus-járványt megelőző évek pozitív trendjének köszönhetően még így is el fog maradni a munkanélküliségi ráta a 2013–2017 közötti 9,9 százalékos uniós átlagtól.

A Bizottság szerint a vállalkozásoknak és a háztartásoknak nyújtott diszkrecionális állami támogatások alapvető szerepet játszottak a világjárvány gazdaságra gyakorolt hatásának enyhítésében, ugyanakkor jelentősen növelték a tagállamok összesített GDP-arányos államháztartási hiányát 2020-ban: a 2019-es 0,5 százalékról 6,9 százalékra. 2021-ben ez csak csekély mértékben, a GDP 6,6 százalékára fog mérséklődni a háztartásoknak és a cégeknek nyújtott magas szintű támogatások miatt, de a gazdaság fellendülésével párhuzamosan 2022-ben 3,6 százalékra, 2023-ban pedig 2,3 százalékra csökkenhet. Az összesített államadósság az EU-ban idén várhatóan eléri a GDP 92,1 százalékát (a 2020-as 91,8 százalék után), az előrejelzés szerint pedig a következő két évben csak mérsékelten csökken majd: 2022-ben 90 százalékra, 2023-ban pedig 89,1 százalékra.

A Bizottság jelentése ugyanakkor kiemelte, hogy bár a világjárvány gazdasági tevékenységre gyakorolt hatása jelentősen gyengült, a COVID-19-et még nem sikerült legyőzni, és a fellendülés az EU-n belül és kívül egyaránt erősen függ annak alakulásától. A közelmúltban több országban tapasztalt újabb járványhullám a gazdasági tevékenységre kiható korlátozások ismételt bevezetéséhez vezethetnek, különösen azokban a tagállamokban, ahol alacsonyabb az oltottsági arány.

Az OECD tavaly júniusban egy második járványhullám esetén 11,5 százalékos zsugorodást prognosztizált az eurózónára vonatkozóan a 2020-as évre, ami – még a harmadik hullám ellenére is – túlzottan pesszimista becslésnek minősült (-6,5 százalék). Ezzel együtt is elmaradt a G20-országok, az OECD-országok és a világgazdaság átlagától (-3,1, -4,7, illetve -3,4 százalék). Ez utóbbi egyébként a legnagyobb visszaesést mutatja a II. világháború óta. A szervezet decemberi

előrejelzése³ 5,2 százalékos GDP-növekedést jósol az eurózónának az idei évre és 4,3 százalékosat 2022-re, ami 0,1, illetve 0,3 százalékponttal alacsonyabb a szeptemberi prognózisnál. Az OECD szerint a növekedés motorja a háztartások fogyasztásának növekedése és a helyreállítási alapokból finanszírozott beruházások lesznek. Emellett ugyanakkor a szervezet módosította a korábbi inflációs előrejelzését is, az eurózónára vonatkozóan a korábbi 2,1 százalékot 2,4 százalékra emelte.

A **Nemzetközi Valutaalap** (IMF) 2021-ben az eurózónában 5 százalékos, az EU egészében 5,1 százalékos növekedéssel számol, ami 0,6–0,7 százalékponttal magasabb a nyári prognózisánál. A szervezet úgy véli, 2022-ben csökkenni fog a növekedés mértéke, 4,3–4,4 százalékra.⁴

A **Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt.** 2021. októberi konjunktúrajelentésének GDP-előrejelzése⁵ az idei évre az euróövezetnek és az EU 27 tagállamának egyaránt 5 százalékot meghaladó bővülését várja, hozzátéve, hogy mind a külső, mind a belső lefelé mutató kockázatok jelentősek.

1.1.2. tábla: Az EU 27 tagállamára és az eurózónára vonatkozó 2021-es GDP-előrejelzések

Előrejelző szervezet	EU 27	Eurózóna
Európai Bizottság	5%	5%
OECD	--	5,2%
IMF	5,1%	5%
Kopint-Tárki	>5%	>5%

Bruttó hazai termék (GDP) alakulása Európában⁶

A fejlett EU-tagállamok konjunkturális helyzetéből következtethetünk arra, hogy a közeljövőben milyen kereslet várható a magyar exporttermékek iránt. Magyarország legfőbb exportpiaca az Európai Unió, ezen belül is Németország (2020-ban a magyar export 28 százaléka irányult Németországba, az importnak pedig 25 százaléka származott onnan).⁷ Az alábbiakban a legfontosabb makro-mutatókon keresztül mutatjuk be az utóbbi évek Európára és a régióra jellemző gazdasági folyamatait, valamint a müncheni Ifo gazdaságkutató intézet és a francia statisztikai hivatal (INSEE) legfrissebb elemzési eredményeit is ismertetjük.

³ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/66c5ac2c-en.pdf?expires=1638540854&id=id&accname=guest&checksum=5A380FEED8926C246F8038636A7EC201> (utolsó letöltés: 2021.12.03.)

⁴ https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/EURO/EU (utolsó letöltés: 2021.11.23.)

⁵ https://kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2021/10/Konjunkturajelentes_2021_3.pdf (utolsó letöltés: 2021.11.23.)

⁶ https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=namq_10_gdp&lang=en és <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en> (utolsó letöltés: 2021.11.23.)

⁷ https://www.ksh.hu/stadat_files/kkr/hu/kkr0007.html (utolsó letöltés: 2021.11.23.)

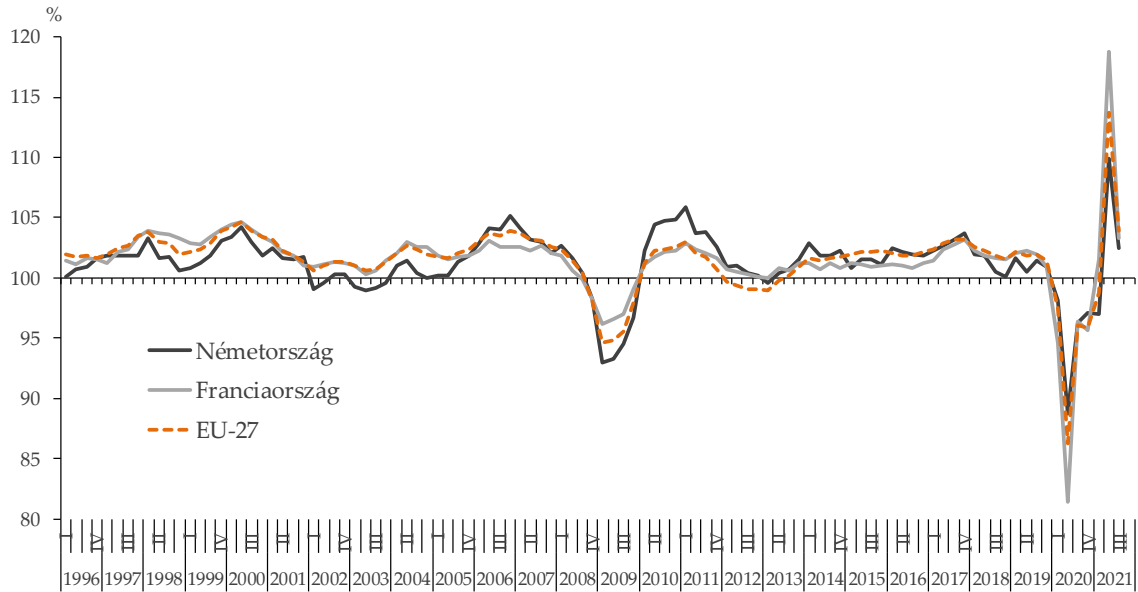

A **német bruttó hazai termék (GDP)** a 2008-as világgazdasági válság után gyors ütemű fellendülést mutatott, 2010-ben 4,2 százalékos, 2011-ben pedig 3,9 százalékos éves növekedést produkált, ezt követően azonban lassult a növekedés, 2012-ben és 2013-ban csak 0,4 százalékot ért el, és az elmúlt évtized csúcsán, 2017-ben is csak 2,7 százalékot. A német gazdaság már a koronavírus-járványt megelőzően, 2019-ben is csupán 1,1 százalékkal bővült, 2020-ban pedig 4,6 százalékkal zsugorodott. 2021 első negyedévében is még 3 százalékos mínuszt lehetett mérni, a második negyedévben viszont 9,9 százalékos visszapattanás következett be, a harmadik negyedévben pedig 2,5 százalékos emelkedés történt.

A **francia GDP** 2009-ben 2,9 százalékkal esett vissza, és bár a német adatokhoz hasonlóan itt is 2010-től tapasztaljuk a fellendülést, az lényegesen lassabb ütemű volt (1,9–2,2 százalék). 2012-ben a növekedés üteme Franciaországban is jelentősen visszaesett (0,3 százalék), 2019-ig bezárólag pedig mindössze egyszer lépte át a 2 százalékot, 2017-ben (2,3 százalék). 2019-ben a francia GDP növekedése a német szintet meghaladta (1,8 százalék), viszont a 2020-as válság nagyobb zuhanást idézett elő (-7,9 százalék). Ugyanakkor már 2021 első negyedévében 1,5 százalékos növekedést lehetett mérni, ezt követően óriási mértékű, 18,8 százalékos visszapattanás következett, és még a harmadik negyedévre is 3,3 százalékos maradt a növekedés üteme.

Ha az **Európai Unió összes jelenlegi tagállamában a bruttó hazai termék** átlagos változását vizsgáljuk, akkor 2009-ben jelentős csökkenést (-4,3 százalék), majd szolid növekedés után (2,2 százalék és 1,8 százalék) 2012-ben újfent zsugorodást (-0,7 százalék), 2013-ban pedig stagnálást (0,0 százalék) láthatunk. 2014 és 2019 között a növekedés üteme 1,6 százalék és 2,8 százalék között hullámzott. A koronavírus-járvány következtében a 2020-as év egészében a 2008-as világgazdasági válságot is meghaladó mértékben, 5,9 százalékkal zsugorodott az EU gazdasága: ezen belül az első negyedévben 2,5, a második negyedévben 13,7, a harmadik negyedévben 3,9, a negyedik negyedévben pedig 4,1 százalékkal maradt el az EU-27 tagállamok GDP-je az előző év azonos időszakához viszonyítva. 2021 első negyedévében még mindig nem érte el az egy évvel korábban mért szintet, de 1,2 százalékra megközelítette azt, a második negyedévben viszont már 13,7 százalékos, a harmadik negyedévben pedig 3,9 százalékos emelkedést lehetett regisztrálni.

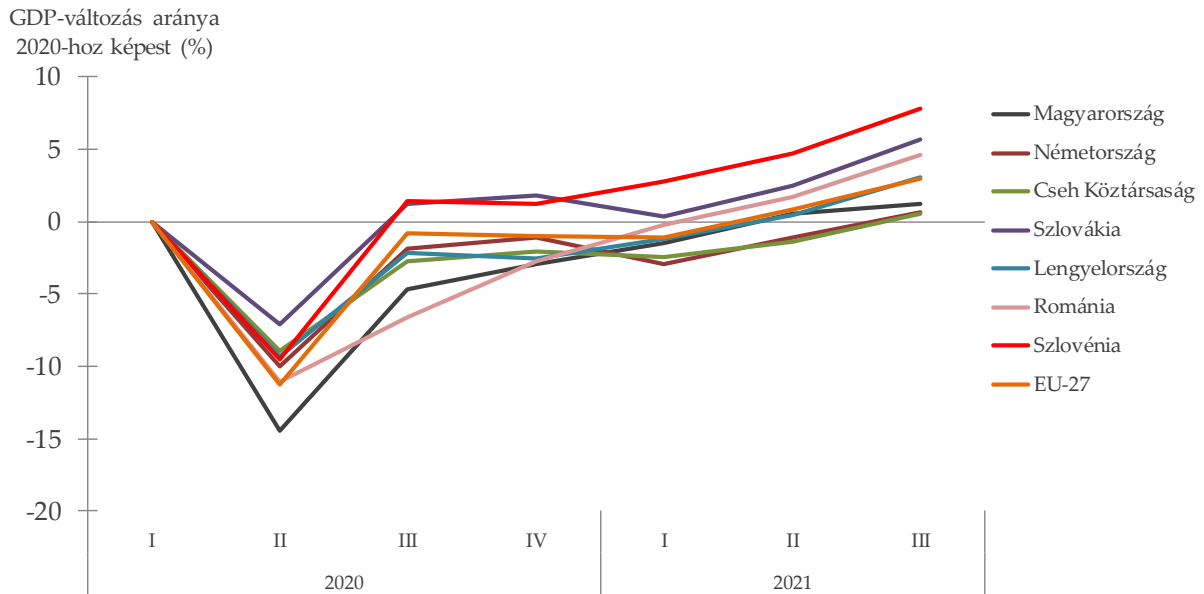
1.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU 27 tagállamában, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996–2021. III. negyedév

Forrás: Eurostat

A koronavírus-járvány 2020 tavaszi kezdetéhez képest a régióban 7–14 százalékos GDP-csökkenés következett be a második negyedév során, a legjelentősebb Magyarországon (14 százalék), a legmérsékeltebb Szlovákiában (7 százalék), míg az EU 27 tagállama átlagosan 11 százalékos zsugorodást szenvedett el. A harmadik negyedévet mindenhol erős „visszapattanás” jellemezte, Szlovákiában és Szlovéniában ekkorra már enyhe (1 százalékos) növekedés is bekövetkezett 2020 első negyedévéhez képest. A koronavírus második és harmadik hulláma eltérő módon hatott a különböző országok gazdaságára: Szlovákia és Németország teljesítménye visszaesett, a cseh gazdaság stagnált, míg a szlovén, a román és a magyar gazdaság folytatta a „felépülést”. 2021 harmadik negyedévére viszont már minden vizsgált ország elérte vagy meghaladta a 2020. első negyedévi GDP-szintet, a legmagasabb (5-8 százalékos) növekedést a válság előtti szinthez viszonyítva Szlovénia, Szlovákia és Románia könyvelhette el.

1.1.2. ábra: A GDP változása a 2020-as válság kezdetéhez képest (2020 I. negyedév=100%)

Forrás: GVI, KSH, Eurostat és Destatis adatok alapján

Üzleti bizalom Németországban és Franciaországban

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet 1991 óta közli a havi vállalati konjunktúrafelméréséből származó adatokat.⁸ A gazdasági világválság előtt is gyengülő európai gazdasági helyzet miatt az Ifo üzleti bizalmi indexe már 2007 második felében elkezdett csökkenni. A mutató 2009 elején elért első mélypontján a felmérés történetének addigi legalacsonyabb értékét vette fel (80). 2009 áprilisától 2010 végéig a bizalmi index értéke folyamatosan emelkedett, majd 2011 végétől 2013-ig mérsékelten csökkent, 2014 elejétől kisebb hullámzásokkal nőtt, 2017 novemberében pedig elért a csúcsig (104,8) az Ifo index értéke. 2019-ben újabb csökkenés vette kezdetét, a német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi index 2020 áprilisában pedig már a 2009-es mélypontot is alulmúlta (75,5). Ezt követően, 2020 júliusára 89,7 pontra emelkedett vissza a bizalmi index, majd 2021 májusára két és fél éves csúcspot ért el (102), az elmúlt hónapokban viszont 97,7 pontra mérséklődött. A koronavírus-járvány miatt hasonlóan drámai zuhanás és visszapattanás figyelhető meg a megkérdezett cégek jelenlegi üzleti helyzetével és a következő fél évre vonatkozó várakozásaival kapcsolatban is.

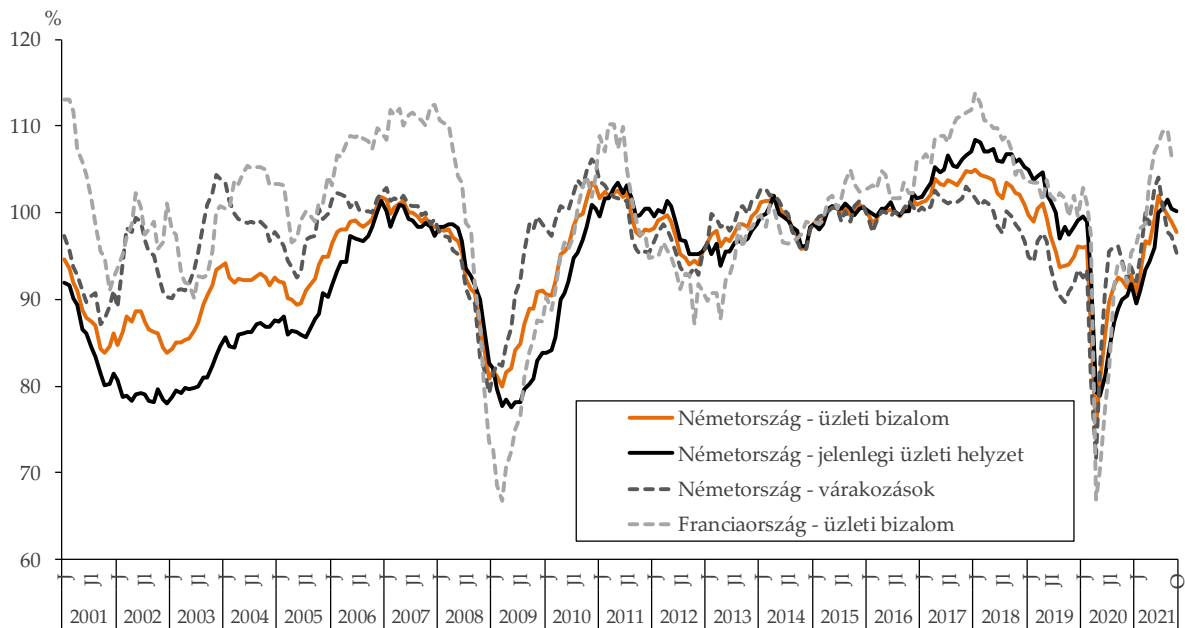
A francia statisztikai hivatal (INSEE) már 1976 óta közli az ipari vállalkozások körében havonta végzett konjunktúrafelméréseiből származó adatokat.⁹ Az INSEE konjunktúramutatója 2008 közepén, viszonylag magas szintről kezdett zuhanórepülésbe, és 2009 márciusában elérte a felmérés addigi történetének legalacsonyabb értékét (66,7). A mélypont után szinte töretlen emelkedési szakasz következett, 2011 márciusáig, amikor az index lokális csúcspotra ért (110,2). Ezt

⁸ <https://www.ifo.de/en/umfragen/time-series> (utolsó letöltés: 2021.11.23.)

⁹ <https://www.insee.fr/en/statistiques/5651401> (utolsó letöltés: 2021.11.23.)

követően 2013 áprilisáig jelentősen csökkent a konjunktúramutató értéke (87,8), majd 2018 januárjáig hasonló mértékű erősödés volt megfigyelhető (113,8). Ezt követően a mutató folyamatos, lassú csökkenést mutatott, egészen a tavalyi év áprilisáig, amikor a márciusi 97,5 pontról egy hónap alatt történelmi mélypontra, 66,9 pontra zuhant. 2020 szeptemberére a konjunktúramutató 94,3 pontra emelkedett vissza, 2021 áprilisára pedig újra átlépte a száz pontot, az augusztusi 109,6 pont mintegy hároméves csúcs.

1.1.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2001. január –2021. október

Forrás: Ifo, INSEE

* Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de>), Ifo Business Climate Index for Trade and Industry in Germany, 2015=100%

** Forrás: INSEE (<http://www.insee.fr>), Indicateur synthétique du climat des affaires – industrie manufacturière, hosszú távú átlag=100%

Megjegyzés: Az ábrán vállalati felvételekből származó, a cég jelenlegi és várható helyzetét tartalmazó indikátor egyenlegének szezonálisan kiigazított értékei szerepelnek.

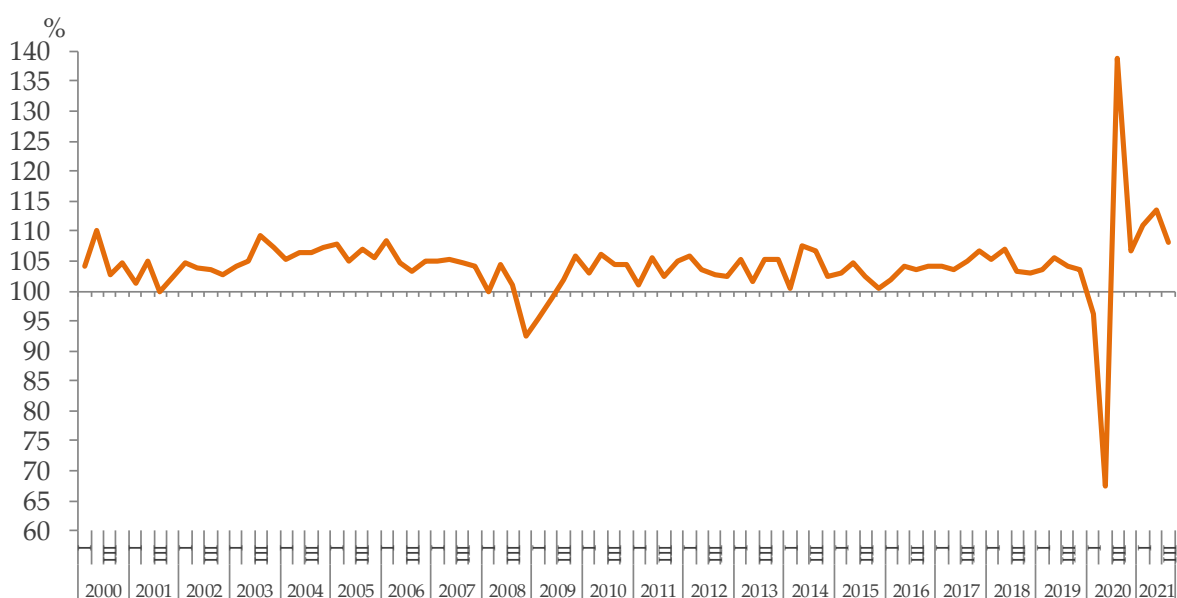
Az Egyesült Államok bruttó hazai termékének alakulása

A világgazdaság közeljövőben várható folyamatainak vizsgálatakor kikerülhetetlen az USA gazdasági helyzetének rövid áttekintése a globális gazdaságra gyakorolt jelentős hatása miatt.

A 2008-as világgazdasági válság az Egyesült Államokból indult ki, így először ott éreztette hatását, 2008 utolsó negyedében az **USA bruttó hazai terméke** (GDP) jelentős, 7,6 százalékos csökkenést mutatott. 2009-ben a visszaesés lassult, 2010-ben és 2011-ben pedig már 3 százalékos feletti, 2012 és 2019 között pedig átlagosan 4 százalékos volt a GDP-növekedés. A koronavírus-járvány következtében 2020-ban az amerikai

gazdaság 2,2 százalékkal zsugorodott, ami kisebb csökkenés, mint ami Európában következett be. Az első negyedévben 3,9, a második negyedévben pedig történelmi mélypontot jelentő 32,4 százalékos volt a visszaesés, a harmadik negyedévben azonban szintén rekordot jelentő 38,7 százalékos fellendülést (visszapattanást) figyelhettünk meg az előző negyedévhez viszonyítva. 2020 negyedik negyedévét 6,6, 2021 első negyedévét 10,9, második negyedévét 13,4, harmadik negyedévét pedig 8,1 százalékos növekedéssel zárta az amerikai gazdaság, rendre a megelőző negyedévekhez viszonyítva.

1.1.4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, szezonálisan és naptári hatással kiigazított adatok, előző negyedév = 100,0%, 2000–2021. III. negyedév

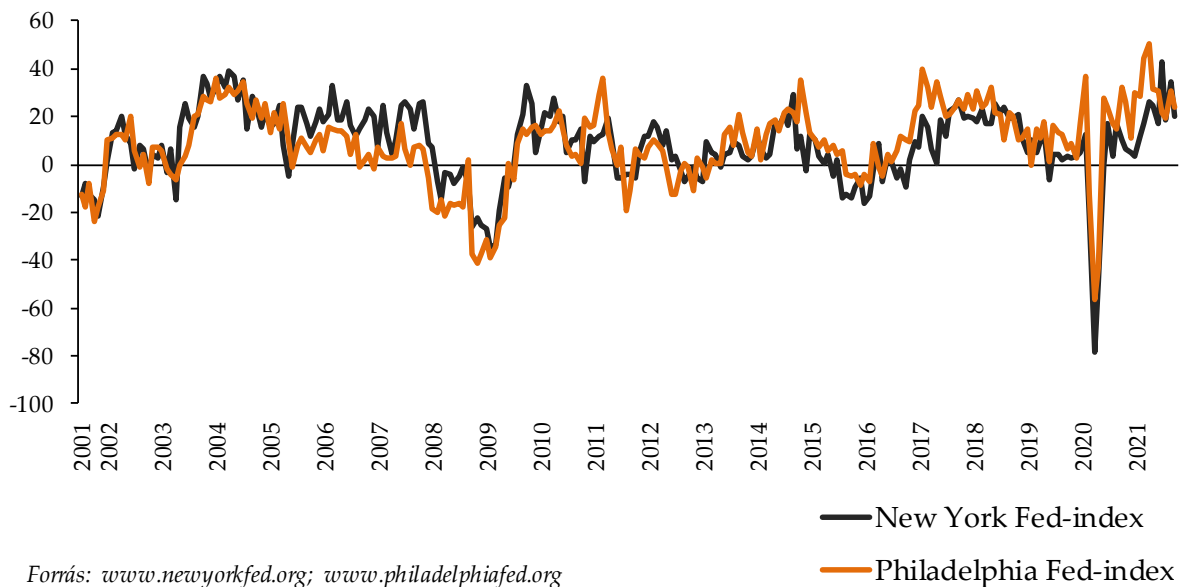
Forrás: www.bea.gov

A **Philadelphia Fed-index**, amely az amerikai feldolgozóipari vállalatok üzleti kilátásairól ad képet, 2008 novemberében érte el sokéves mélypontját (-40,9 pont). 2009 augusztusa és 2011 júliusa között jelentős mértékben javult az index értéke, de ezután ismét meredeken zuhanni kezdett, augusztusban -19,5 pontos mélypontra esett vissza. Kisebb ingadozást követően, 2013 márciusától egészen 2015 augusztusáig viszont folyamatosan pozitív tartományban maradt a mutató, 2014. novemberi csúcsán 35,5 pontot ért el. Ezt követően, egy egyetlen megszakítással kilenc havi negatív periódus után 2016 júniusától volt regisztrálható újfent pozitív érték. Innentől egészen 2020 márciusáig folyamatosan pozitív tartományban volt a mutató, bár meg kell jegyezni, hogy míg 2018-ban átlagosan 21 pontot ért el a Philadelphia Fed-index, 2019-ben már csak 10 pontot. A koronavírus-járvány hatására 2020 márciusában -12,7, áprilisában -56,6, májusában pedig -43,1 pontos értéken zárt az index. 2020 júniusától került ismételtelen pozitív tartományba, 2021 áprilisában pedig már átlépte az 50 pontot is, októberre azonban visszacsökkent 23,8 pontra.

A **New York-i Fed-index**, mely szintén a feldolgozóipari folyamatok állapotát írja le, már 2008 februárjában (azaz még a világgazdasági válság kirobbanása előtt) visszaesést jelzett és a negatív tartományba került. A válság hatása 2008 októberében érződött először a mutatón, amikor is egyetlen hónap alatt 17,8 pontot zuhant az értéke, -25,9 pontot elérve. A mélypontot (-34,3 pont) 2009 februárjában érte el, ezután viszonylag gyors növekedésnek indult, 2009 augusztusától (12,7 pont) már pozitív értéket vett fel a mutató. 2011 júniusa és októbere, majd 2012 augusztusa és 2013 januárja között ismét jelentős visszaesésnek lehettünk tanúi, ami az index újbóli negatív értéktartományba kerülését eredményezte. Ezt követően egy-egy hónap kivételével végig pozitív értékeket ért el a mutató, majd 2015 augusztusától ismét csökkenés következett be, amely 2016 végéig folytatódott. 2017-ben és 2018-ban – némi ingadozás mellett – az év nagy részében magas értékeket vett fel az index, 2019-ben azonban az év közepén a negatív tartományba vándorolt a mutató, átlagosan pedig 5 pont körüli értéken mozgott. A koronavírus-járvány következtében 2020 márciusában -21,5, áprilisában -78,2, májusában pedig -48,5 pontos értéken zárt az index. 2020 júliusától került ismételen pozitív tartományba, októberben 10,5 pontot ért el, egy évvel később pedig már 43 ponton állt, majd 2021. októberre 30,9 pontra mérséklődött.

1.1.5. ábra: A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása, 2001. július – 2021. október

Forrás: www.newyorkfed.org; www.philadelphiafed.org

1.2. Makrogazdasági trendek Magyarországon

Az alábbiakban a magyar gazdaság növekedésének elmúlt évekbeli tendenciáit foglaljuk össze, különös tekintettel a 2008–2009-es világgazdasági válság és a 2020-ban kezdődött koronavírus-járvány okozta válság hatásának összehasonlítására. Az első alfejezetben a hazai GDP-re vonatkozó legfrissebb előrejelzéseket ismertetjük, majd a gazdasági helyzet változásait a legfontosabb makrogazdasági mutatókon keresztül

vázoljuk fel, melynek során kitérünk a bruttó hazai termék és a foglalkoztatottság alakulására.

Magyarország gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

Az **Európai Bizottság** 2021. őszi gazdasági előrejelzése¹⁰ szerint a magyar gazdaság a 2020. évi 4,7 százalékos zsugorodás után 7,4 százalékos növekedésre számíthat 2021-ben, a 2022. évi mutatót pedig 5,4 százalékosra becsüli, ami azt jelenti, hogy a nyári prognózishoz képest a Bizottság 1,1 százalékponttal javított az idei év kilátásain. Eközben az infláció a tavalyi 3,4 százalékról idén 5,1 százalékra emelkedhet, a nyári várakozásokhoz képest ez 0,7 százalékpontos emelkedést jelent. Az előrejelzés szerint a munkanélküliségi ráta Magyarországon a 2019. évi 3,4 százalékról 2020-ban 4,3 százalékra nőtt, ezt követően 2021-ben 4,1 százalékra mérséklődik, majd 2022-ben tovább csökken 3,1 százalékra. Jelentős, 7,5 százalékos várható idei költségvetési hiány mellett a GDP-arányos államadósság a tavalyi 80,1 százalékról 2021 végére 79,2 százalékra, 2022 végére pedig 77,2 százalékra mérséklődhet.

Az **OECD** prognózisa¹¹ szerint a magyar gazdaság 2021-ben 6,9, 2022-ben pedig 5 százalékkal fog nőni, a növekedés motorja pedig elsősorban a belföldi kereslet, emellett pedig az uniós forrásból finanszírozott beruházások. Ugyanakkor a magasabb energiaárak, az elhúzódnó kínálati hiány és az erőteljes bérnövekedés tovább fokozhatja az inflációs nyomást.

Az **IMF** előrejelzése¹² szerint Magyarországon 2021-ben 7,6 százalékkal bővíülhet a gazdaság, ami 1,4 százalékponttal magasabb a nyári prognózisánál. 2022-re 5,1 százalékos növekedést vár a szervezet.

A **Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt.** 2021. októberi konjunktúrajelentése¹³ szerint az idei évben 6,8 százalékos növekedést várhatunk, részben a bázishatásból kifolyólag, részben az év második felétől a járványügyi korlátozások oldásából adódó élénkülésnek köszönhetően. Az Intézet szerint a munkanélküliségi ráta érdemi csökkenésére az év második felében kerülhet sor, de összességében az éves átlagos munkanélküliségi ráta aligha fog 4 százalék alá csökkenni a tavalyi 4,1 százalék után, az államháztartási hiány pedig 7,5 százalék lehet – részben a már bejelentett jóléti intézkedések idei kifizetései, részben a ma még nem ismert azon kiadások miatt, amelyekről a kormány az év végén szokott intézkedni. A konjunktúrajelentés 2021-re

---

¹⁰ https://ec.europa.eu/hungary/news/20211111_autumn_eu_economic_forecast_hu (utolsó letöltés: 2021.11.26.)

¹¹ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/66c5ac2c-en.pdf?expires=1638540854&id=id&accname=guest&checksum=5A380FEED8926C246F8038636A7EC201> (utolsó letöltés: 2021.12.03.)

¹² https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/EURO/EU/HUN (utolsó letöltés: 2021.11.26.)

¹³ https://kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2021/10/Konjunkturajelentes_2021_3.pdf (utolsó letöltés: 2021.11.26.)

4,8 százalékos fogyasztói árindexet vár, de hozzáteszi, ez a prognózis is felfelé kockázatos, nem zárható ki akár az 5 százalékos ráta sem.

A **GKI Gazdaságkutató Zrt.** szeptemberi előrejelzése¹⁴ a vártnál jobb második negyedévi eredmények miatt a nyári prognózishoz hasonlóan 7 százalékos növekedést vár 2021-ben, amivel a magyar gazdaság már meghaladná a 2019. évi szintet, ugyanakkor a növekedés üteme 2022-ben 5 százalékra lassulhat. A GKI szerint a munkanélküliség éves átlagban nagyjából változatlan marad (4,1 százalék), míg az államháztartási hiányt továbbra is 7,5 százalékra várja.

A **Pénzügykutató Zrt.** szeptemberben közzétett előrejelzése¹⁵ 2021 átlagában a bruttó hazai termék növekedését 6,5 százalékosra prognosztizálja lefelé mutató kockázatokkal, 2022-ben pedig a magasabb bázis okán is mérséklődik a növekedés üteme, 4,7 százalékra.

A **Magyar Nemzeti Bank** szeptemberben közzétett Költségvetési Jelentése¹⁶ szerint a gazdasági teljesítmény 2021-ben 6,2 százalékkal, 2022-ben 5,5 százalékkal bővílhet, melyet a korai nyitás, az újraindítást erősen támogató gazdaságpolitika és a gyorsuló állami beruházások alapoznak meg.

**1.2.1. tábla: Magyarországra vonatkozó
2021-es és 2022-es GDP-előrejelzések**

Előrejelző szervezet	2021	2022
Európai Bizottság	7,4%	5,4%
OECD	6,9%	5%
IMF	7,6%	5,1%
Kopint-Tárki	6,8%	--
GKI	7%	5%
Pénzügykutató	6,5%	4,7%
Magyar Nemzeti Bank	6,2%	5,5%

Az **MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2021. októberi vállalati konjunktúravizsgálata** 2214 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel október 1. és 31. között zajlott, ebben az időszakban a koronavírus-járvány első három hulláma folyamán bevezetett, lényegesebb járványügyi korlátozások már nem voltak érvényben. Az eredmények szerint a Konjunktúramutató értéke 2021 októberében +38 ponton áll. A mutató a felmérés 1998-as kezdete óta a legalacsonyabb értéket jelentő 2020. áprilisi -25 pontról tehát másfél év alatt lényegében visszaemelkedett a koronavírus-járvány kitörését megelőző utolsó, 2019. októberi adatfelvétel során tapasztalt értékére (+40 pont). A vállalkozások a múlt félévhez

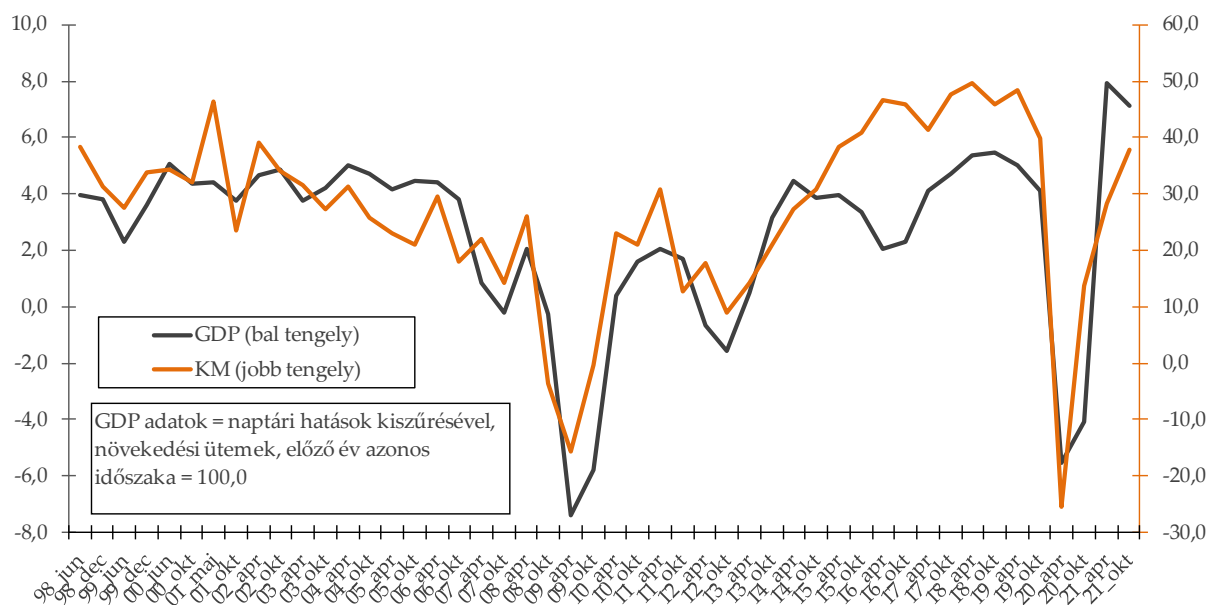
¹⁴ <https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2021/09/sajtooszfoglalo-210929.pdf> (utolsó letöltés: 2021.11.26.)

¹⁵ <https://penzugykutato.hu/sites/default/files/sajt%C3%B3t%20%283%29.pdf> (utolsó letöltés: 2021.11.26.)

¹⁶ <https://www.mnb.hu/letoltes/koltsegvetes-jelentes-2021-q2.pdf> (utolsó letöltés: 2021.11.26.)

képezt lényegesen kedvezőbben ítélik meg az üzleti klímát, várakozásaik ugyanakkor továbbra is erősen megoszlanak vállalati kategóriák szerint. Összességében a jövőbeni üzleti helyzetre vonatkozó várakozások jelentős, a beruházások, valamint a megrendelések várható szintjére vonatkozó prognózisok pedig kis mértékben váltak optimistábbá az elmúlt fél év során. A bizonytalansági mutató értéke csökkent 2021 áprilisához képest, jelenleg 52 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése egyöntetűbbé vált a korábbiakhoz képest, ugyanakkor továbbra is polarizált, azaz a vállalkozások helyzetértékelésében jelentős különbségek tapasztalhatóak vállalati kategóriák szerint.¹⁷

1.2.1. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998-2021

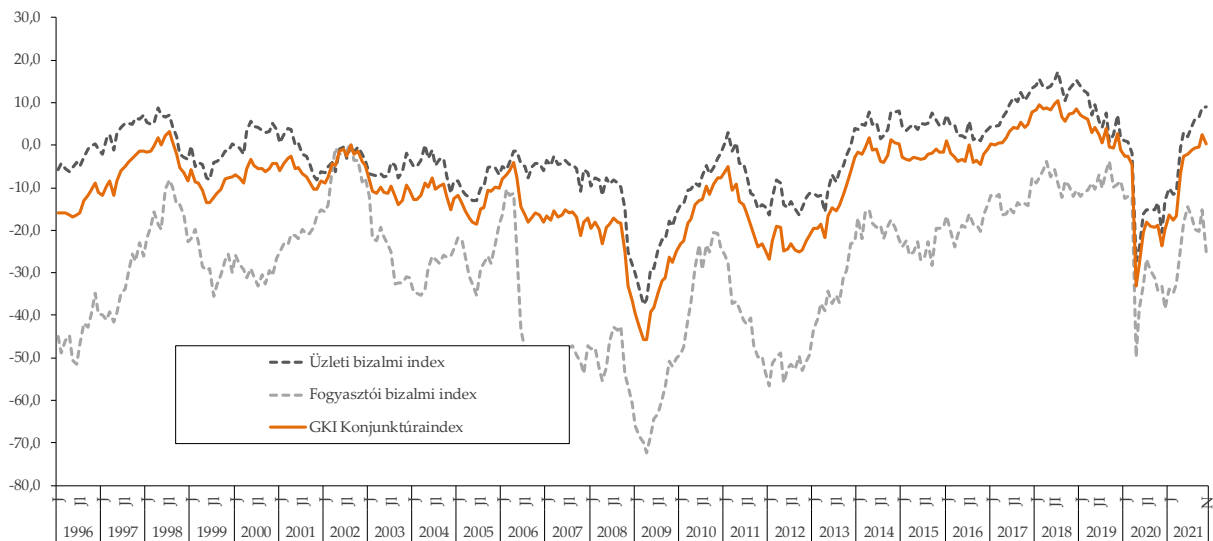
Forrás: GVI, KSH

A GKI Gazdaságkutató Zrt. 2021. novemberi konjunktúrafelmérése szerint¹⁸ a GKI konjunktúraindexe novemberben kismértékben csökkent, 2,5-ről 0,2-re. Az üzleti várakozások tovább emelkedtek (8,7-ről 9,1-re), ami két és fél éves csúcsot jelent, a fogyasztóiak viszont zuhantak (-15,2-ről -25,1-re), aminek következtében tavaszi szintjükre kerültek. A jelentés szerint a gazdaság minden szereplője áremelkedésre számít.

¹⁷ <https://gvi.hu/kutatas/652/javulo-uzleti-helyzet-optimista-de-bizonytalan-varakozasok-az-mkik-gvi-2021-oktoberi-feleves-konjunkturafelvetelenek-eredmenyei> (utolsó letöltés: 2021.11.26.)

¹⁸ https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2021/11/GKI_konj_2021_11.pdf (utolsó letöltés: 2021.11.26.)

1.2.2. ábra: A GKI konjunktúraindex és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996–2021. november

Forrás: www.gki.hu

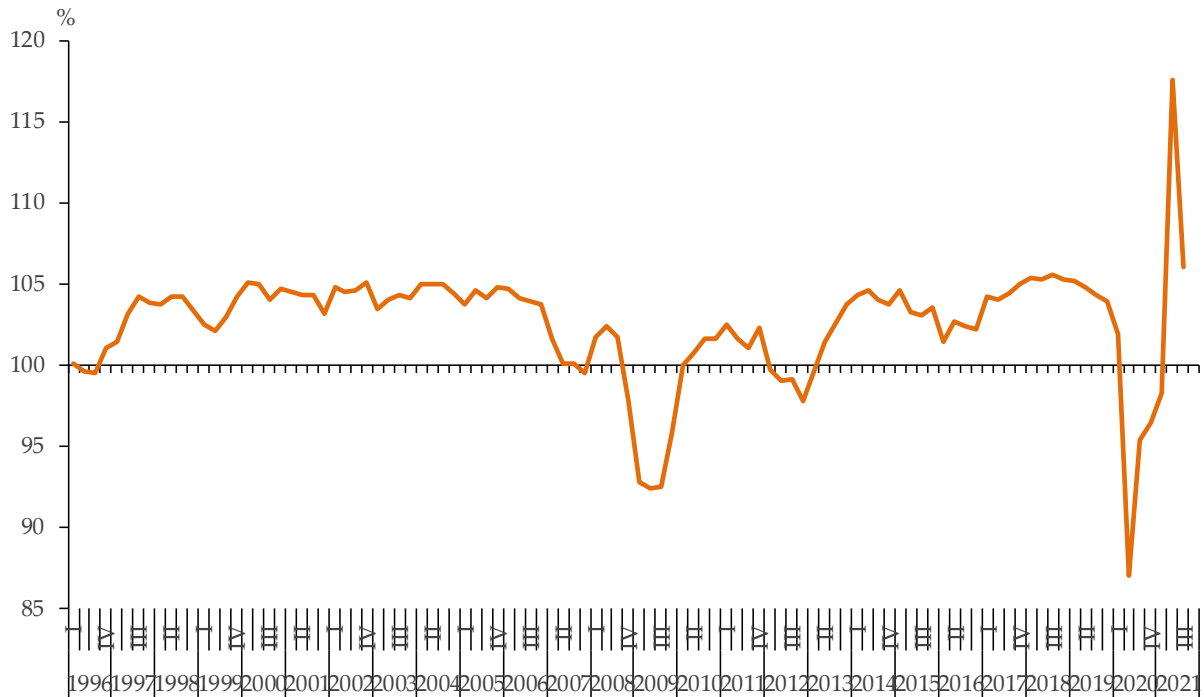
Megjegyzés: a GKI konjunktúraindex a fogyasztói bizalmi index és az üzleti bizalmi index súlyozott átlaga

Bruttó hazai termék alakulása (GDP)

A világgazdasági válság Magyarországot 2008 közepén érte el. A harmadik negyedévben már csak minimális mértékben nőtt a GDP, a negyedik negyedévben pedig 2,2 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék volumene az előző évhez viszonyítva, így az év egészében mindössze 1 százalékos növekedést ért el a magyar gazdaság. 2009 közepén a recesszió elérte mélypontját, az év egészében 6,6 százalékos visszaesés következett be, majd 2010-ben 1,1 százalékos, enyhe növekedést produkált a magyar gazdaság. A gazdasági nehézségek azonban korántsem értek véget: a nyugat-európai gazdaságok növekedésének lassulása, a nemzetközi pénzügyi helyzet instabil volta és az euróválság hullámainak negatív hatása visszavetette a magyar gazdaságot is: 2011-ben még 1,9 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék volumene, 2012-ben azonban a GDP 1,3 százalékkal esett vissza. 2013-ban a gazdaság kilábal a recessziós időszakból és 1,8 százalékkal növekedett. 2014-ben a pozitív tendencia felerősödött és 4,2 százalékos bővülés következett be a megelőző évhez képest. 2015-ben továbbra is számottevő, 3,7 százalékos bővülést mutattak az adatok, majd 2016-ban gyengült a növekedés üteme, a bruttó hazai termék volumenének bővülése 2,2 százalékos volt az előző évhez képest. 2017-től ismét gyorsult a hazai GDP éves növekedésének mértéke, 2017-ben 4,3, 2018-ban 5,4, 2019-ben pedig 4,6 százalékot ért el. A lassulás már a koronavírus-járványt megelőző negyedévben elkezdődött, ekkor csupán 1,9 százalékos volt a bővülés, a recesszió pedig 2020 második negyedévében következett be (-13 százalék). A harmadik és a negyedik negyedévben enyhült a csökkenés mértéke (-4,6 és -3,6 százalék), így a hazai GDP 2020 egészében 4,7 százalékkal csökkent. A pozitív irányú trend 2021-ben is folytatódott, az első negyedévben a csökkenés mértéke már csak 1,7 százalék volt. A második negyedévben – a bázishatásból is következően – történelmi léptékű, 17,6 százalékos

emelkedést lehetett regisztrálni, a harmadik negyedév azonban az előzetesen vártnál alacsonyabb, 6,1 százalékos növekedést eredményezett.

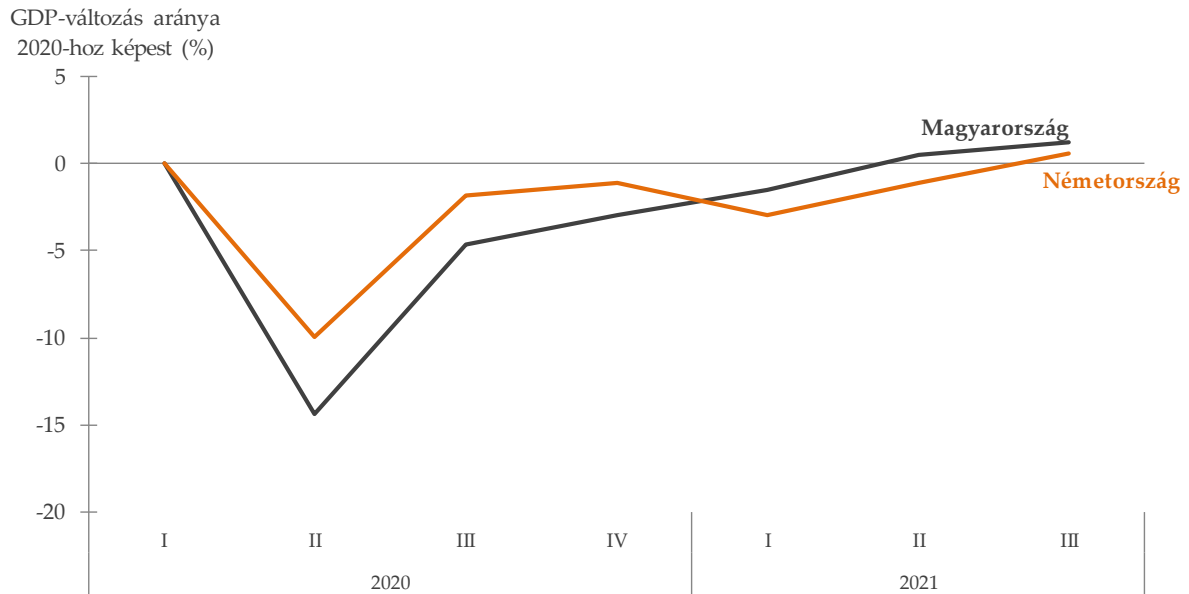
1.2.3. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka = 100%) 1996–2021. III. negyedév

Forrás: KSH

A 2020-as koronavírus-járvány okozta válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. Az alábbi ábrán jól megfigyelhető, hogy a koronavírus-járvány okozta válság mind a német, mind a magyar gazdaságot jelentősen megrendítette, 2020 második negyedévében a magyar 14, a német pedig 10 százalékkal maradt el az első negyedéves GDP-szinttől. A harmadik negyedévi visszapattnás a két országban 8–9 százalékpontos felzárkózást eredményezett. Ezt követően a német gazdaság stagnálni, majd 2021 első negyedévében újra csökkenni kezdett (-3 százalék), a harmadik negyedévben pedig minimális növekedést (0,6 százalék) ért el 2020 első negyedévéhez viszonyítva. A magyar gazdaság viszont lassuló ütemben ugyan, de folyamatosan közelítette, majd 2021 második és harmadik negyedévében meg is haladta a válság előtti szintet (-1,5 százalék, 0,5 százalék, 1,2 százalék).

1.2.4. ábra: A GDP változása a koronavírus-járvány okozta válság kezdetéhez képest Magyarországon és Németországban (2020. első negyedév = 100%), 2020–2021

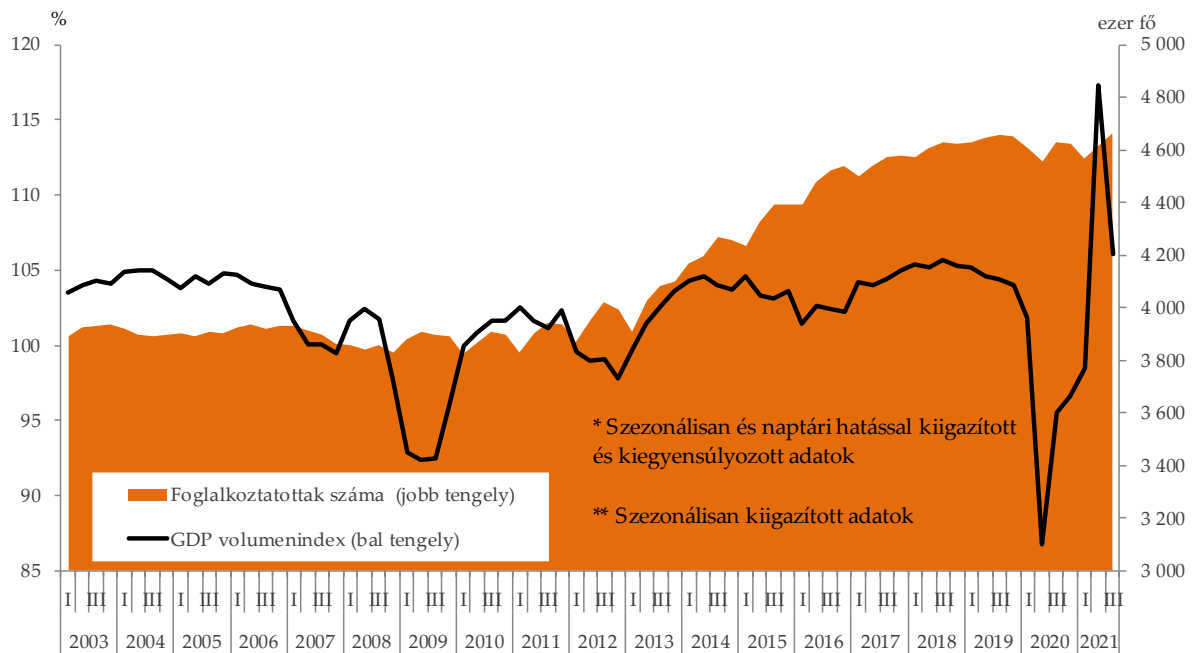

Forrás: GVI, KSH, Eurostat és Destatis adatok alapján

Foglalkoztatottság és bruttó bérek

A bruttó hazai termék (GDP) növekedési ütemének 2007-ben végbement erőteljes zuhanását 2008 elején követte a munkahelyek számának nagymértékű visszaesése. A 2008 első felében tapasztalt javulást szintén gyors foglalkoztatottság-növekedés kísérte, a harmadik negyedévben azonban a gazdasági válság hatására újfent visszaesett a növekedés, a foglalkoztatottak száma pedig egy ideig ugyan még tovább nőtt, a negyedik negyedévben azonban már jelentősen csökkent. A GDP csökkenése a 2009 közepén elért mélypont után lassulni kezdett, 2010 második negyedévében pedig már stagnálást mutatott. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP jelentősen visszaesett, a foglalkoztatottak száma ugyanakkor a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013-tól fogva a GDP lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett, a foglalkoztatás pedig – eleinte szintén részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A foglalkoztatottak száma 2019 harmadik negyedévében érte el a csúcspontját (4 654 ezer fő), 2020 második negyedévében azonban jelentősebb csökkenés ment végbe (4 606 ezer főről 4 556 ezer főre). A gazdaság harmadik negyedévi visszapattanását a foglalkoztatottság növekedése kísérte (4 627 ezer fő), és ugyan a járvány második és harmadik hulláma következtében 2021 első negyedévére visszaesett 4 568 ezer főre, a harmadik negyedévre újabb csúcst ért el (4 663 ezer fő).

1.2.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe* (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma** (ezer fő), 2003–2021. III. negyedév

Forrás: KSH

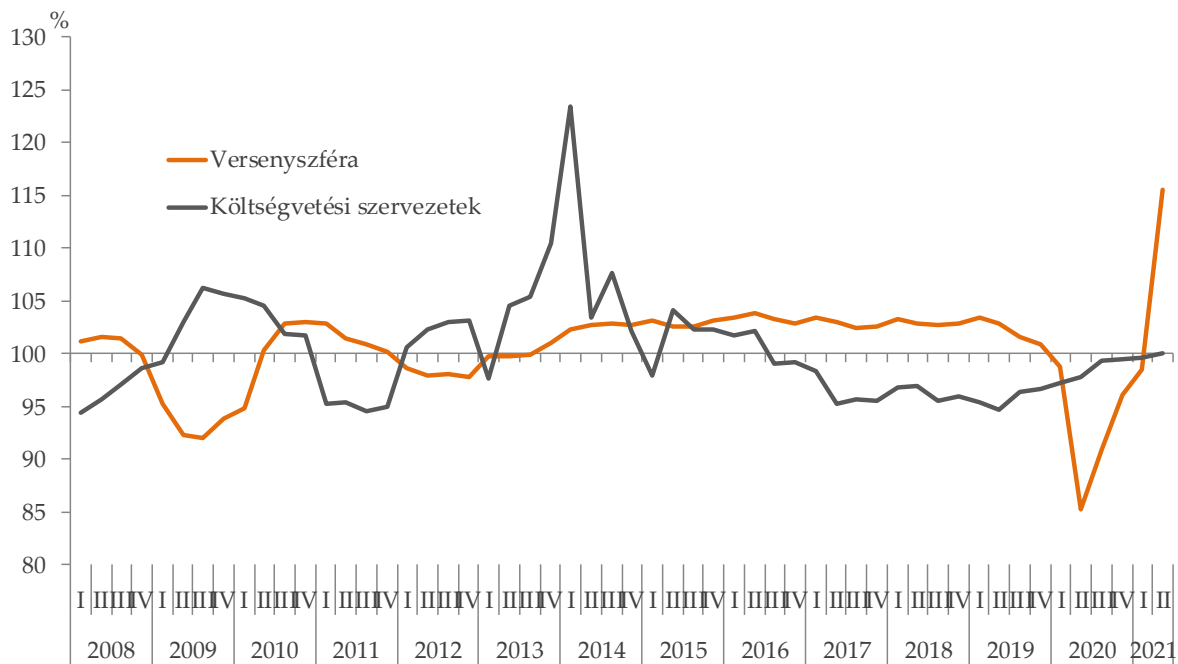
A versenyszférában alkalmazásban állók létszáma a 2008-as igen enyhe növekedés után 2009 folyamán a világgazdasági válság hatására jelentős, 6,7 százalékos visszaesést mutatott. 2010-ben a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd az év második felében már 3 százalék körüli növekedést tapasztaltunk. Ezt három éven keresztül évi 0–2 százalékos, majd 2014 és 2018 között évi 2–3,5 százalékos növekedés követte – a legmagasabb értéket 2016-ban érte el (3,4 százalék). 2019-ben enyhült a növekedés üteme (1,9 százalék), 2020 első negyedévében pedig már 1,2 százalékkal, második negyedévében 14,8 százalékkal maradt el a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma az előző év azonos időszakához képest. 2020 második felében (9,1 és 3,9 százalékos elmaradás) és 2021 első negyedévében javult a helyzet (1,5 százalékos elmaradás), 2021 második negyedévében pedig már 15,5 százalékkal haladta meg a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma az előző év azonos időszakában mért szintet.

A közsféra alkalmazotti létszáma 2008-ban gyengülő ütemű csökkenést mutatott. Ezt követően 2009-ben 3,6 százalékkal bővült a létszám, 2010-ben pedig 3,3 százalékos volt a növekedési ütem, és bár 2011-ben jelentősen csökkent a közsféra alkalmazottainak létszáma (4,9 százalékkal), 2012-ben (2,3 százalék) és 2013-ban (4,6 százalék) újra növekedést tapasztaltunk. A tendencia 2014-ben is folytatódott, az első negyedévben kiugró növekedés következett be (23,5 százalék), az év egészében pedig 8,7 százalékos, dinamikus emelkedést mutattak az adatok. 2017-ben fordult meg a tendencia, ekkor 3,5 százalékos csökkenés volt megfigyelhető, majd 2018-ban 3 százalékkal, 2019-ben pedig 3,8 százalékkal kevesebb foglalkoztatott volt a közsférában az előző év azonos időszakához képest. Figyelemreméltó, hogy a versenyszférával ellentétben a

közszférában nem következett be jelentős mértékű visszaesés a koronavírus-járvány hatására sem: 2020 első két negyedében 2,4 és 2 százalékos, a második félévben pedig 0,7 és 0,5 százalékos volt a csökkenés. 2021 első negyedében 0,4 százalékkal volt kevesebb foglalkoztatott a közszférában az előző év azonos időszakához képest, míg a második negyedévben 0,1 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet.

1.2.6. ábra: A teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2021. II. negyedév, százalék
(az előző év azonos időszaka= 100,0)

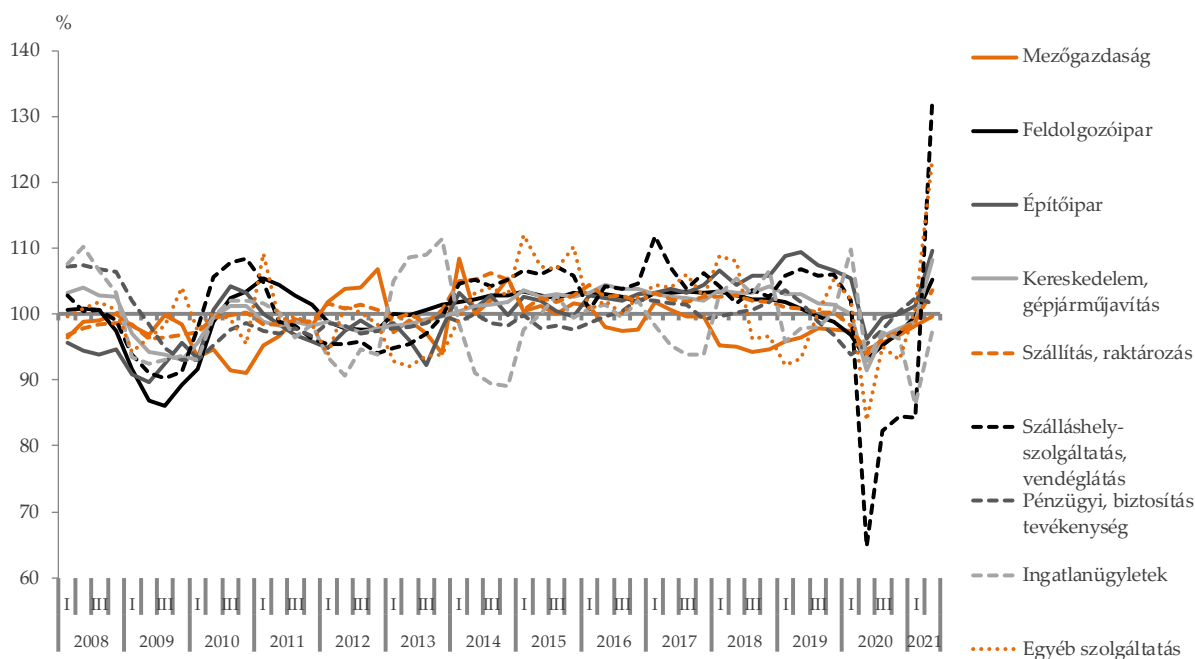

Forrás: KSH

A versenyszférához sorolt gazdasági ágakat foglalkoztatotti létszám szerint külön-külön vizsgálva azt láthatjuk, hogy 2009-ben szinte mindegyik szektorban jelentős volt a visszaesés, legnagyobb mértékben a feldolgozóiparban és a vendéglátásban, de különösen utóbbi már 2010–2011-ben jelentős bővülést könyvelhetett el. A foglalkoztatotti létszámok tartós emelkedése 2014-ben kezdődött, 2015-ben és 2016-ban érte el a csúcst, és kitartott egészen 2019-ig. 2020 első negyedében – lényegében a járvány miatti korlátozásokat megelőzően – az építőiparban, a vendéglátásban, az egyéb szolgáltatások és az ingatlanügyletek területén még 2–10 százalékos növekedést lehetett regisztrálni (az ingatlanügyletek és az építőipar járt az élen). 2020 második negyedében már minden ágazatban csökkent az alkalmazásban állók indexe, különösen a vendéglátásban (35,3 százalék) és az egyéb szolgáltatásoknál (17,1 százalék), a harmadik negyedévben viszont az összes szektorban emelkedést lehetett tapasztalni. 2021 első negyedében két ágazat kivételével mindegyik megközelítette, vagy akár meg is haladta az egy évvel korábbi (válság előtti) foglalkoztatotti létszámot (98–102 százalék), a vendéglátásban azonban 16 százalékos, az ingatlanügyletek

területén pedig 14 százalékos csökkenés volt még ekkor is – megjegyzendő, hogy utóbbi kifejezetten az idei év első negyedében alakult ki. 2021 második negyedében a mezőgazdaság és az ingatlanügyletek maradtak el minimális mértékben az előző évi szinttől, a többi ágazatban viszont 2–33 százalékos növekedés ment végbe, különösen nagymértékű emelkedést – a bázishatásból következően – a vendéglátás és a szolgáltatások területén lehetett regisztrálni.

1.2.7. ábra: A versenyszférához sorolt ágazatokban alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008–2021. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)

Forrás: KSH

A Pénzügykutató Zrt. előrejelzése¹⁹ szerint 2021-ben a foglalkoztatás enyhe emelkedésére lehet számítani, a járvány alakulása ugyanakkor itt is jelentős kockázati tényező. A kutatóintézet szerint a jelenlegi indexeket csak óvatosan szabad a jövőre kivetíteni, mivel a pandémia aktuális erősségétől függően a bázisok eleve torzítanak. Éves átlagban 2021-ben a foglalkoztatottak száma 4.620 ezer fő körül alakulhat, a foglalkoztatási ráta 62,5 százalék körül várható. A munkanélküliség gyors csökkenésére nem számít az előrejelzés, éves átlagban 195 ezer fős munkanélküliséget vár, ami 4 százalékos munkanélküliségi rátának felel meg.

A teljes nemzetgazdaságban 2021 januárja és augusztusa között a bruttó átlagkeresetek 8,4 százalékkal nőttek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szintű átlagos bruttó keresete – a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési

¹⁹ <https://penzugykutato.hu/sites/default/files/sajt%C3%B3t%20%283%29.pdf> (utolsó letöltés: 2021.11.29.)

intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél – 428 700, közfoglalkoztatottak nélkül számolva 439 400 forintot ért el. Az átlagkeresetet a vállalkozásokon belül vizsgálva 7,8, a költségvetés területén 9,6, a nonprofit szervezetek esetében 10,1 százalékos növekedést figyelhetünk meg a 2021. január–augusztus időszakot tekintve, az előző év ugyanazon periódusához képest.²⁰

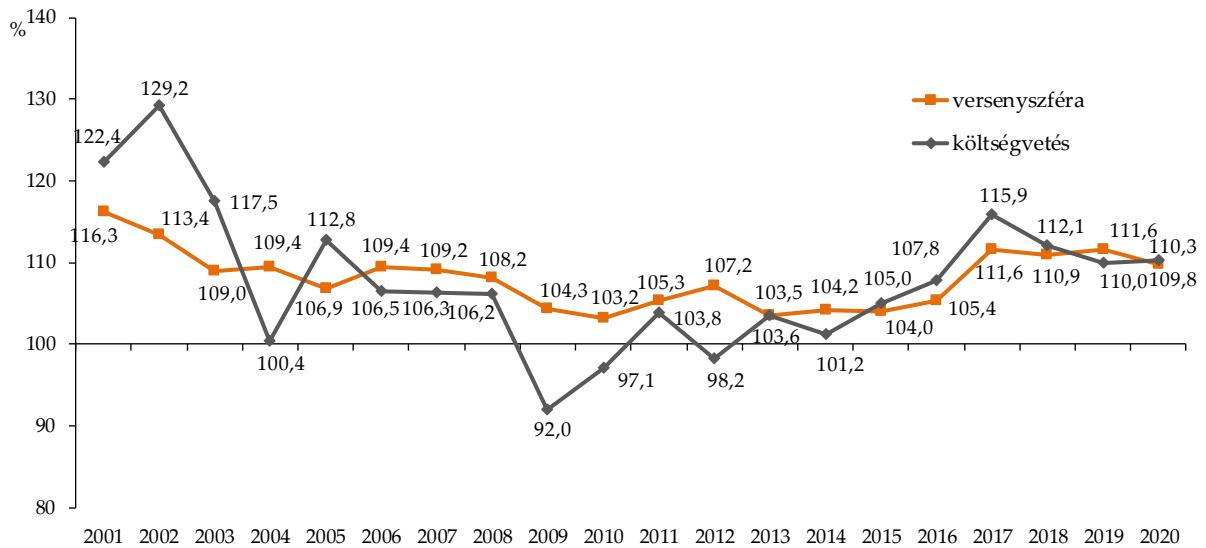
A versenyszférában 2003 és 2008 között stabil 8–9 százalék körüli bruttó béremelkedés történt, mely növekedés 2009-ben (4,3 százalék) és 2010-ben (3,2 százalék) mérséklődött. 2011-ben (5,3 százalék) és 2012-ben (7,2 százalék) a béremelkedés volumene nőtt, 2013-ban azonban az emelkedés üteme 3,6 százalékosra csökkent. 2014-ben ismét magasabb, 4,2 százalékos növekedés történt, amit a következő évben 4 százalékos, 2016-ban 5,4 százalékos növekedés követett. 2017-től kezdve a bruttó bérek emelkedésének üteme tovább gyorsult, évente 10–12 százalékos emelkedést lehetett regisztrálni 2020-ig bezárólag.

A közsférában ennél jóval ingadozóbb a béremelkedés üteme: a 2001 és 2003 közötti időszak 20–30 százalék körüli béremelését 2004-ben stagnálás követte, majd 2005-ben újra nagyobb mértékű, 12,8 százalékos emelés történt. A következő három évben stabil, 6 százalék körüli volt a közsféra bruttó béreinek növekedési üteme. 2009-ben a gazdasági válság hatására a kormány takarékosági intézkedéseket hajtott végre, melynek keretein belül megszüntették a 13. havi béreket, így a közsférára jellemző átlagos bruttó bérek 8 százalékkal csökkentek. 2010-ben tovább csökkentek a bérek a közsférában az előző év azonos időszakához képest, az alacsony keresetű közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt, de a csökkenés üteme mérséklődött (2,9 százalék). 2011-ben 3,8 százalékos növekedésnek lehetünk tanúi, 2012-ben azonban – újfent a közfoglalkoztatás jelentőségének növekedése miatt – 1,8 százalékkal ismét visszaesett a közsférára jellemző bér. 2013 és 2016 között 1–8 százalékos emelkedést lehetett évente regisztrálni, ezt követően pedig felgyorsult a növekedés üteme, 10–16 százalékra, 2020-ig bezárólag.

---

²⁰ <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/ker2108> (utolsó letöltés: 2021.11.29.)

1.2.8. ábra: A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a versenyszférában és a közszférában, 2001–2020 (az előző év azonos időszaka = 100%)

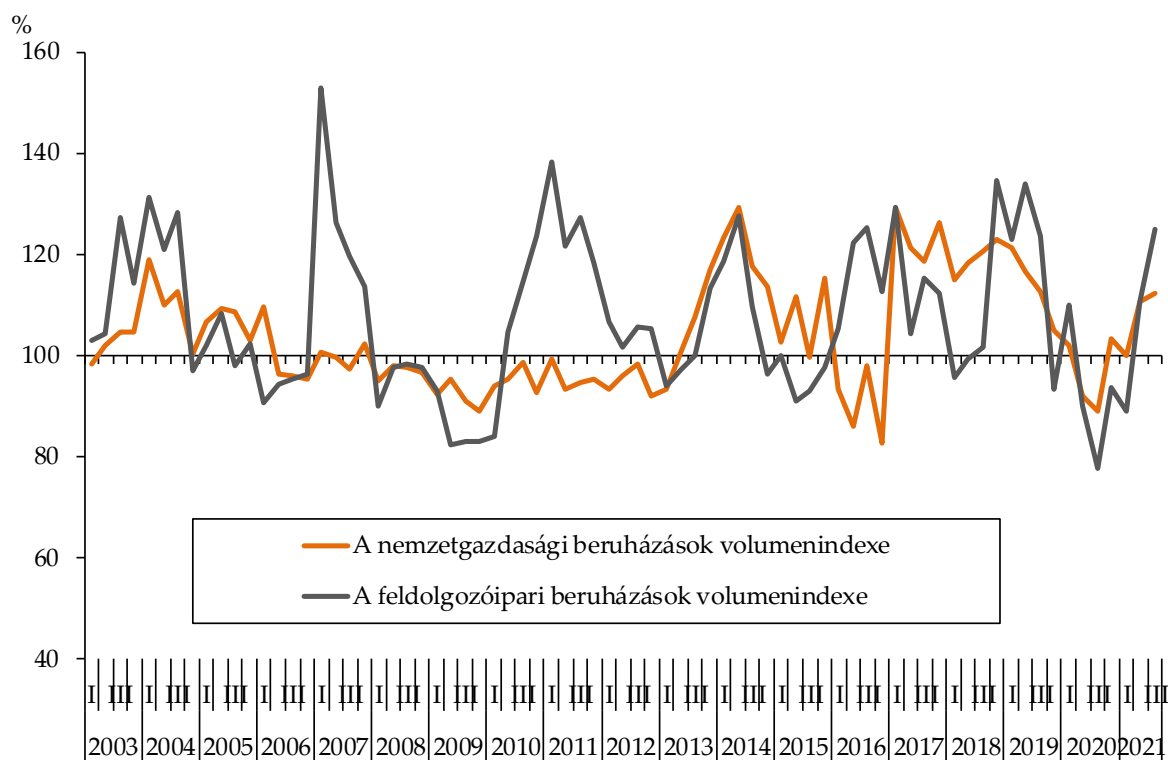

Forrás: KSH

Beruházások

A nemzetgazdasági beruházások volumenének 2007. évi stagnálását 2008-ban számottevő, 3 százalékos visszaesés követte, a 2009-es évet a válság miatt pedig még erőteljesebb, 8,6 százalékos visszaesés jellemezte. Ezután enyhült a visszaesés üteme (2010-ben 5,1 százalékos, 2011-ben 4,5 százalékos csökkenés), 2012-ben azonban a recessziós folyamatok újra visszavetették a beruházásokat (5,2 százalékos visszaesés). 2013-tól 2015-ig 7–19 százalékos növekedést lehetett regisztrálni, 2016-ban viszont nagyarányú, 11,3 százalékos csökkenés következett be. Az alacsonyabb bázisértékből is következően 2017-ben ismét jelentős mértékben, 23,7 százalékkal nőtt a nemzetgazdasági beruházások volumene az előző évhez képest, 2018 első felében pedig továbbra is lendületes, 20,2 százalékos emelkedést tapasztalhattunk. Ez a dinamizmus már a koronavírus-járványt megelőzően, 2019-ben megtorpanni látszott (13 százalékos növekedés), 2020-ban pedig, elsősorban a második és a harmadik negyedév gyenge teljesítménye okán 3 százalékos csökkenés következett. Bár a járvány harmadik hulláma 2021 tavaszán tört ki, a beruházások volumenindexe már ekkor 0,2 százalékos pluszban volt, a második (10,8 százalék) és a harmadik (12,4 százalék) negyedévben pedig jelentősen nőtt a beruházások volumene az előző év azonos időszakához képest.

**1.2.9. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe
(az előző év azonos időszaka = 100%), 2003–2021. III. negyedév**

Forrás: KSH

2. A vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai

Az alábbiakban a Rövidtávú Munkaerőpiaci Prognózis adatai alapján mutatjuk be a vállalkozások üzleti helyzetének és várakozásainak alakulását.

Az első részben az elmúlt években lejátszódó folyamatokkal foglalkozunk. A fejezet középpontjában a német Ifo Üzleti Bizalmi Mutatójához hasonló általános üzleti helyzetet kifejező szubjektív helyzetértékelés áll. A második alfejezetben egy regressziós modell alapján az optimista várakozások vállalati hátterét elemezzük, azaz arra keressük a választ, hogy milyen vállalati körök tekintenek pozitív várakozásokkal 2022 első félévére.

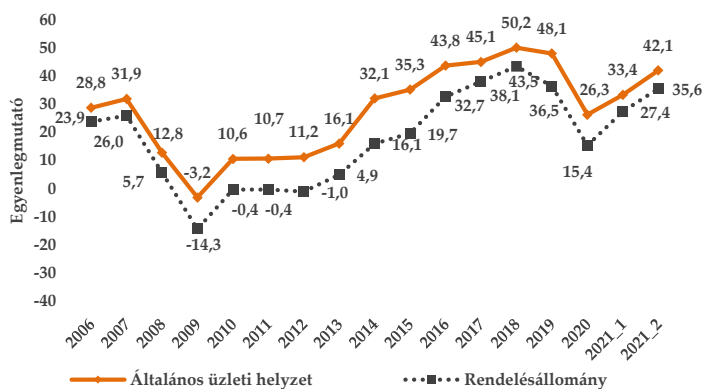
2.1. Az üzleti helyzet megítélése és az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A 2021 őszi adatfelvétel alapján a magyar vállalatok üzleti helyzete a koronavírus-járvánnyal összefüggő gazdasági válságot követően javulást mutat. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 42 pont – azaz 42 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül –, ami 9 pontos emelkedést jelent a 2021 tavaszán tapasztalt 33 pontos értékhez viszonyítva.

A 2022 első félévére vonatkozó üzleti várakozások tavaszhoz képest lényegében nem változtak. 2021 őszén 47 pont a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke – azaz 47 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, amelyek bíznak üzleti helyzetük javulásában 2022 első félévében, azokhoz képest, amelyek az üzleti helyzet romlását várják.

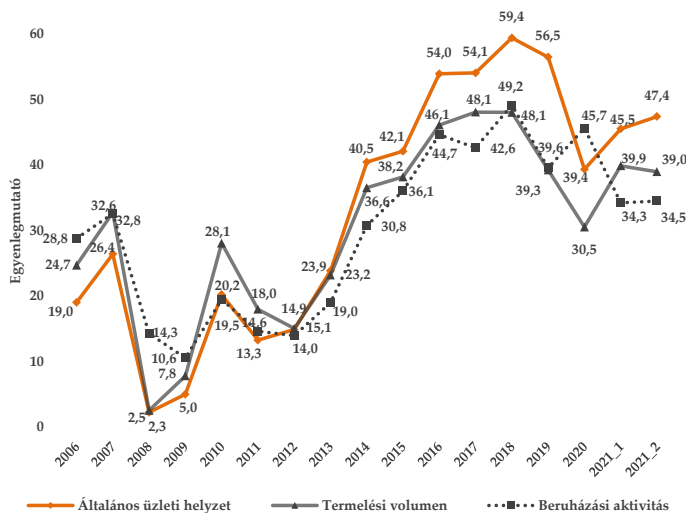
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgy félév, következő félév)

Tárgy félév

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Következő félév

Magyarázat: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

Példa: Az általános üzleti helyzet egyenlegmutatója 2021 második félévében 47,4 pont. Ez azt jelenti, hogy 47,4 százalékponttal több vállalat ítélte meg jónak a következő félévre vonatkozó üzleti helyzetét, mint amennyi rossznak.

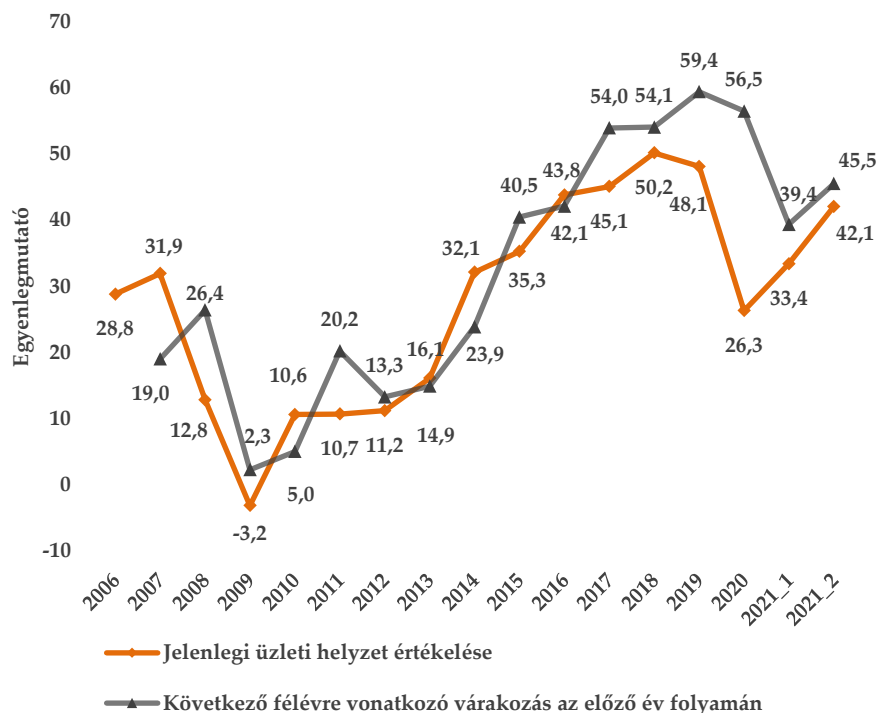
Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

	2017		2018		2019		2020		2021_1		2021_2	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Ált. üzleti helyzet – tárgy félév	4183	45,1	4696	50,2	4677	48,1	4478	26,3	3905	33,4	4654	42,1
Rendelésállomány-tárgy félév	4034	38,1	4528	43,5	4557	36,5	4353	15,4	3830	27,4	4549	35,6
Ált. üzleti helyzet – köv. félév	3829	54,1	4289	59,4	4243	56,5	3747	39,4	3507	45,5	3933	47,4
Termelési vol.-köv. félév	3808	48,1	4293	48,1	4309	39,3	3883	30,5	3616	39,9	4029	39,0
Beruházási akt. – köv. félév	3560	42,7	4030	49,2	3975	39,6	3432	45,7	3665	34,3	3853	34,5

Forrás: ITM, GVI 2017–2021

A 2.1.1. ábrán jól látszik, hogy az általános üzleti helyzet megítélése hasonlóan alakul a rendelésállományra, beruházásokra és termelési volumenre vonatkozó mutatókkal. Ezért a következőkben az elmúlt években lejátszódó folyamatokat ezen általános mutatón keresztül mutatjuk be. 2017–2020 között folyamatos tendencia volt, hogy az előző évi optimista várakozásokhoz képest rendre kedvezőtlenebbnek bizonyult a tárgyévi, aktuális üzleti helyzet. A koronavírus-járvány következtében kialakuló válság miatt a 2020-as üzleti helyzet különösen alulmúlta a 2019-ben 2020-ra megfogalmazott várakozásokat, ilyen mértékű (30 pontos) különbséget korábban soha nem tapasztaltunk a felmérés története során a cégek várt és realizált üzleti helyzete között. 2021 folyamán viszont ismét lényegesen közelebb került egymáshoz az üzleti várakozások és az aktuális üzleti helyzet mutatója: a 2021 tavaszán 2021 második félévére vonatkozóan megfogalmazott +46 pontos várakozástól mindössze 4 ponttal marad el a 2021 őszién mért +42 pontos érték.

2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és a várakozások teljesülése

Forrás: ITM, GVI 2006–2021

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

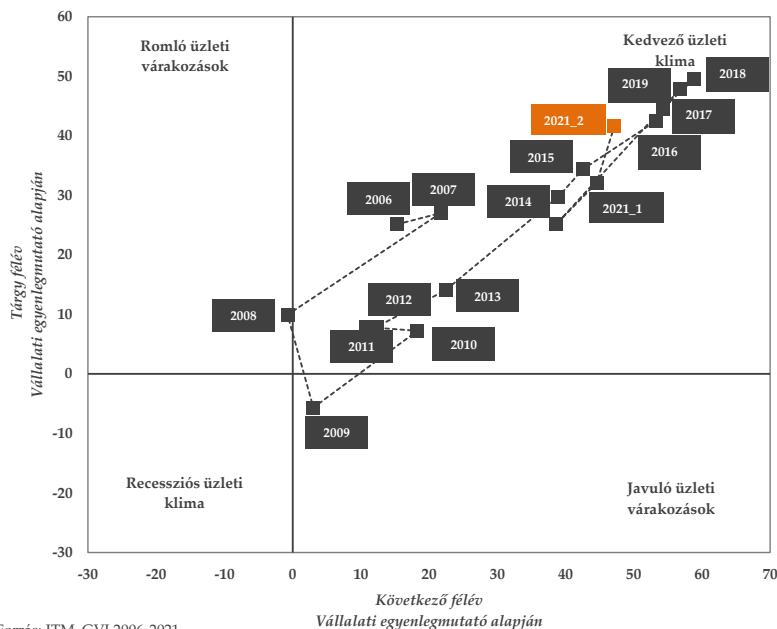
Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

A 2008 őszi adatok az üzleti klíma jelentős romlását mutatták – a vállalatok mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket jelentősen negatívabban látták. Borulató várakozásaik be is teljesültek, 2009-ben érte el a mélypontot az üzleti helyzet megítélése. Ezzel együtt az egyes gazdasági ágakban eltérő mértékben ugyan, de a

2008-ban megfogalmazottakhoz képest optimistábbá váltak a várakozások. 2010-ben már ismét kedvezővé vált az üzleti klíma – mind a jelenlegi, mind a jövőbeli üzleti helyzet megítélésekor többségbe kerültek a pozitívan értékelő vállalatok. 2011-ben és 2012-ben is – ugyan nem a válság előtti időszaknak megfelelő mértékben – kedvező üzleti klímával lehet jellemezni a vállalkozások üzleti környezetét, azonban mindkét évben a jövőre vonatkozó várakozások kis mértékben romlottak. 2013-ban az üzleti várakozások már a 2007-es állapothoz hasonlóak voltak, a jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetértékelésen alapuló üzleti környezet jelentős mértékben javult, 2014-re pedig 2006 óta nem tapasztalt szintre fejlődött, 2015-re még kedvezőbbé vált. A javuló tendencia egészen 2018-ig folyamatos volt, a 2019-es enyhe visszaesést követően azonban 2020-ban jelentősen, lényegében a 2014-es szintnek megfelelő értékre csökkent mind a jelenlegi, mind a várható üzleti helyzet mutatója. 2021 folyamán ismét javulás tapasztalható, a jelenlegi és a várható üzleti helyzet mutatójának mostani értékei lényegében a 2015–2016-os időszak értékeinek feleltethetőek meg.

2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

Forrás: ITM, GVI 2006-2021

Egyenlegmutató	2016		2017		2018		2019		2020		2021_1		2021_2	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgy félév	6577	42,5	6532	44,5	6487	49,5	6510	47,9	6337	25,2	5349	32,1	6390	41,7
Várakozások	6023	53,3	6078	54,2	5957	58,8	5925	56,8	5350	38,7	4820	44,6	5503	47,2

Forrás: ITM, GVI 2016–2021

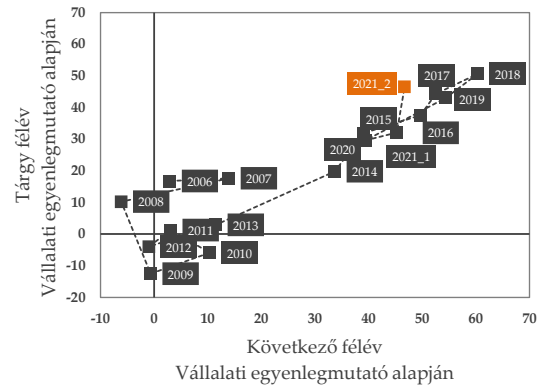
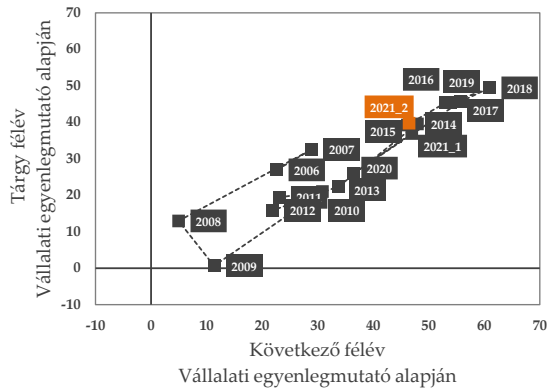
Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgy félévre, a vízszintes tengelyen a következő félévre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgy félévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

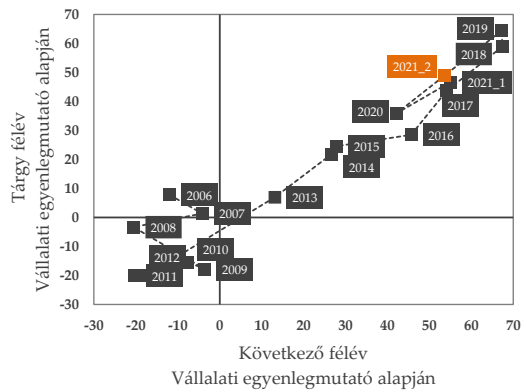
Az egyes gazdasági ágakat eltérő mértékben érintette a 2008-as válság, de kilábalásuk az építőipar kivételével hasonló módon történt. A koronavírus-járvány következtében kialakuló újabb válság szintén különböző mértékben érintette a szektorokat.

- Az **ipari** vállalatok üzleti helyzetük jelentős romlása ellenére a kritikus 2008-as és 2009-es években is kedvező üzleti klímával voltak jellemezhetőek – a vizsgált gazdasági ágak közül az áttekintett időszak nagy részében a legjobb helyzetben voltak. Jelenleg ugyanakkor az építőipari, a szállító és a kereskedelmi cégek egyaránt kedvezőbb üzleti klímáról számoltak be az ipari cégekhez képest. A 2012–2018 közötti – 2015 kivételével – folyamatosan javuló tendencia 2019-ben megtört, míg 2020-ban további jelentős visszaesés következett be, 2021 első félévében viszont számottevő javulás történt, ami a tárgy félévre vonatkozóan minimális mértékben 2021 őszén is folytatódott, így az ipari vállalatok körében az üzleti klíma egyenlegmutatói idén lényegében a 2014–2015-ös szintre emelkedtek.
- Az iparral ellentétben a **kereskedelem**, és a **szállítás, raktározás** terén tevékenykedő vállalatok üzleti helyzete 2009-ben kifejezetten recessziósnak volt tekinthető. A 2012-es enyhe visszaesés kivételével 2011–2018 között – eltérő ütemben – mindkét ágazatban javuló tendenciát tapasztalhattunk. 2018-ban az üzleti klíma javulása csak a kereskedelmi vállalatok körében folytatódott, a szállítmányozó vállalatok esetében mind a helyzetértékelés, mind a kilátások negatívabbak lettek az előző évhez viszonyítva. 2019-ben a szállítmányozó vállalatok körében tovább folytatódott az üzleti klíma romlása, és a kereskedelmi cégek körében is visszaesés következett be a 2018-as csúcsot követően. 2020 folyamán mindkét ágazatban számottevően csökkent az üzleti helyzet és a kilátások egyenlegmutatója. 2021 folyamán mind a kereskedelmi, mind a szállító cégek körében jelentős javulás következett be. Ennek köszönhetően üzleti helyzetük megközelíti a válság előtti, 2017–2019-es időszak szintjét.
- Az **építőipari** vállalatok egészen más utat jártak be az elmúlt években: már 2006-ban is romló üzleti várakozásokkal voltak jellemezhetőek, ami 2008-ra recesszióba fordult. A többi gazdasági ággal ellentétben még 2010-ben sem volt jelentős a szereplők optimizmusa, továbbra is borúlátóan tekintettek a jövőre. Az építőipari vállalatok várakozásai 2013-ban fordultak pozitívvá, innentől kezdve – a 2015-ben tapasztalt stagnálás kivételével – 2019-ig az építőipar üzleti klímára vonatkozó helyzetértékelése és várakozásai folyamatosan javultak. 2020-ban ebben az ágazatban is jelentős visszaesés történt, ennek következtében az üzleti bizalom szintje lényegében a 2016-os szintre csökkent a szektorban. A 2021 folyamán bekövetkezett javulás eredményeként az üzleti bizalom szintje az építőiparban a 2017-es szintre tért vissza. Az itt részletesen bemutatott ágazatok közül jelenleg továbbra is az építőipar üzleti klímája tekinthető a legkedvezőbbnek.

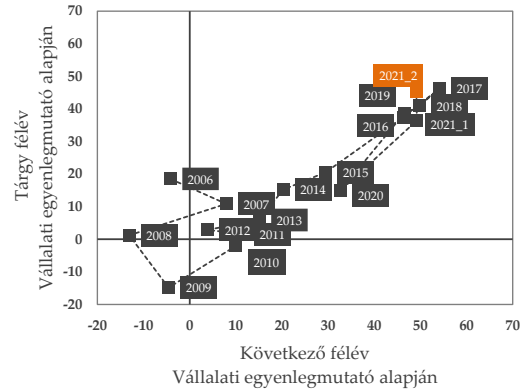
2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként

Építőipar

Logisztika

Egyenlegmutató		2017		2018		2019		2020		2021_1		2021_2	
		n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Logisztika	Tárgy félév	325	46,3	400	40,9	399	38,6	400	15,1	288	36,5	389	45,4
	Várakozások	309	54,1	361	49,8	358	46,4	307	32,7	258	49,2	336	49,1
Ipar	Tárgy félév	2146	45,3	2349	49,4	2261	45,7	2185	25,9	1767	36,9	2065	39,7
	Várakozások	1946	53,9	2122	61,0	2002	55,8	1838	36,4	1590	46,9	1784	46,5
Építőipar	Tárgy félév	794	43,7	663	58,9	642	64,5	625	35,9	611	46,6	716	48,9
	Várakozások	724	54,1	611	67,3	601	67,3	548	42,2	561	55,0	631	53,7
Kereskedelem	Tárgy félév	1549	44,4	1426	50,6	1456	43,1	1351	29,6	1227	32,1	1432	46,5
	Várakozások	1431	53,9	1332	60,4	1348	54,4	1179	39,4	1113	45,3	1266	46,7

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évről/2

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgy félévre, a vízszintes tengelyen a következő félévre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgy félelvi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

2.2. Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői

Milyen vállalati körökre jellemző leginkább az üzleti optimizmus? Mik az optimizmus legfőbb meghatározói? Az alábbiakban az exportra, a gazdasági tevékenységre, a vállalatméretre, a tulajdonosi háttérre és a földrajzi régióra vonatkozó vállalati jellemzők figyelembevételével keressük a választ ezekre a kérdésekre. Egy-egy tényező vizsgálata során a többi vállalati jellemző hatását kontroll alatt tartjuk, vagyis a közöttük fennálló potenciális interakciós hatásokat kiszűrve, a vállalati jellemzők üzleti várakozásokkal való önálló összefüggéseit vizsgáljuk. A becsléseket regressziós modell alapján készítettük.²¹

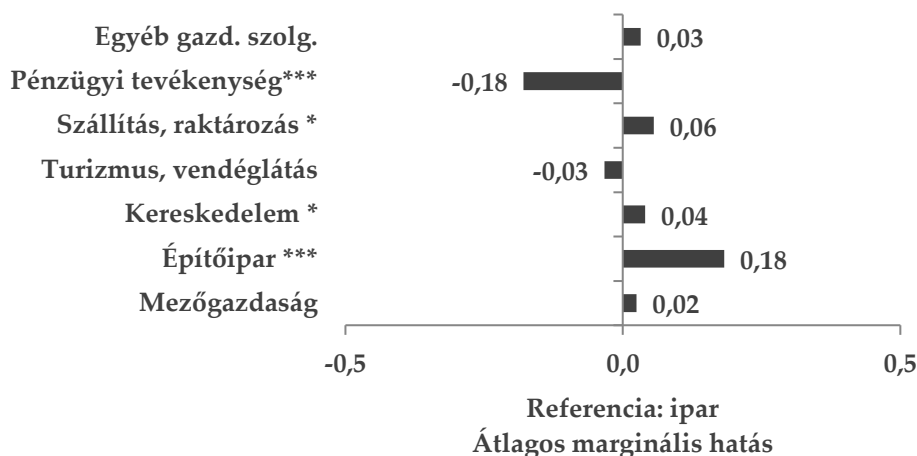
- A gazdasági ágakat tekintve elmondható, hogy az ipar referenciakategóriához viszonyítva szignifikáns eltérés a pénzügyi szolgáltatások, a szállítás, raktározás, a kereskedelem és az építőipar ágazatok esetén tapasztalható, míg a szolgáltatások, a turizmus, valamint a mezőgazdaság területén nem tapasztalható szignifikáns különbség az optimista üzleti várakozásokat megfogalmazó cégek arányát tekintve az iparhoz képest. A legoptimistább várakozásokat az építőipari vállalatok fogalmazták meg, körükben 18 százalékponttal nagyobb valószínűségű az optimista üzleti várakozások fennállásának esélye az ipari cégekhez viszonyítva. A szállító cégek körében 6, a kereskedelmi cégek körében pedig 4 százalékponttal magasabb az optimista üzleti várakozások előfordulásának esélye az iparhoz képest. A pénzügyi szolgáltatások területén viszont 18 százalékponttal alacsonyabb ennek esélye az ipari cégekhez viszonyítva.
- Cégméret szerint a 10 fő alatti vállalkozások referenciakategóriájához viszonyítva a 10–19 fős cégek körében 5, a 20–49 fő közötti kategóriában pedig 12 százalékponttal alacsonyabb az optimista üzleti várakozásokat megfogalmazó cégek aránya. A legalább 50 főt foglalkoztató cégek kategóriái körében nincs szignifikáns eltérés a 10 fő alatti vállalkozásokhoz képest.
- A külföldi (rész)tulajdonban álló vállalatok 4 százalékponttal nagyobb valószínűséggel tekintenek pozitívan a jövőre, mint a tisztán hazai kézben lévő cégek, ami szignifikáns különbséget jelent.
- A döntően exportra dolgozó vállalatok 12, a részben exportáló cégek pedig 7 százalékponttal nagyobb eséllyel várják az üzleti helyzetük javulását, mint a nem exportáló vállalatok, ami mindkét esetben szignifikáns különbséget jelent.

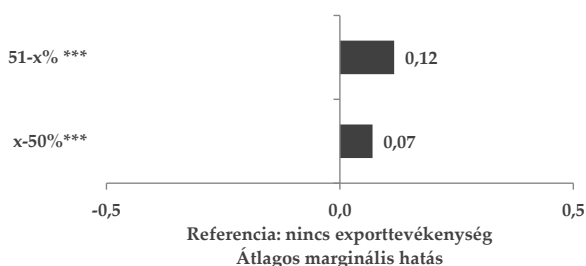
²¹ A logit modell eredmény változója az optimista üzleti várakozások fennállása volt. A modell paraméterei az M3.1. táblázatban láthatók.

- Földrajzi szempontból Nyugat-Dunántúl kivételével (ahol nem tapasztalható szignifikáns eltérés) az összes régióban szignifikáns mértékben alacsonyabb az optimista üzleti várakozásról beszámoló cégek aránya a központi régióhoz viszonyítva.

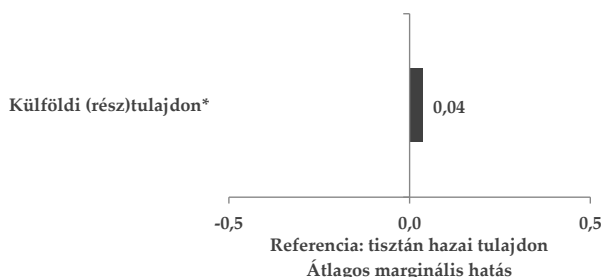
2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint

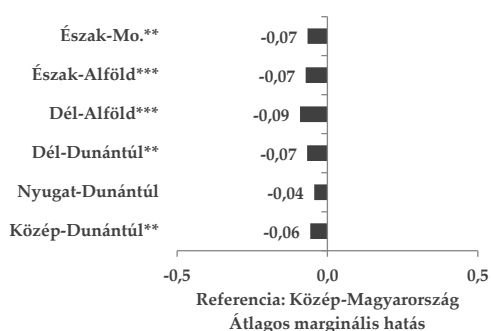
Exporttevékenység szerint

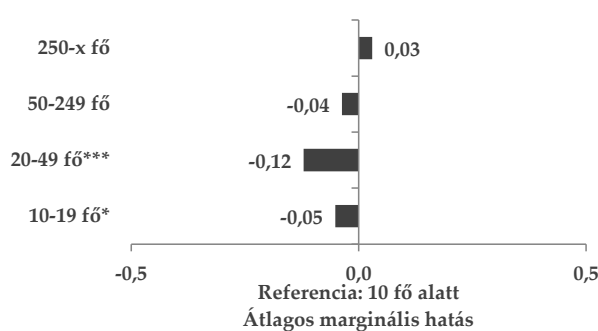
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2 (n=5125)

A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon átlagos marginális hatások értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hány százalékponttal nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referenciacsoportnak az ábrákon feltüntetett jellegzetesség tekinthető.

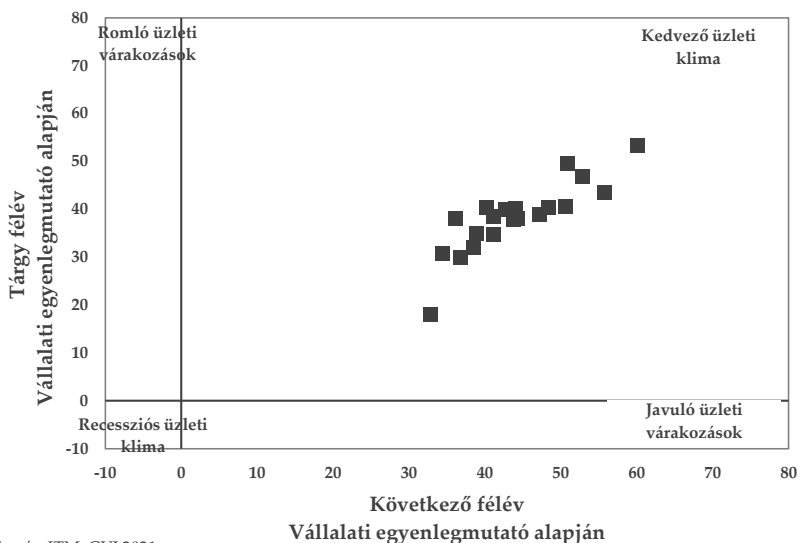
Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az átlagos marginális hatás értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az átlagos marginális hatás értéke 0-hoz közeli, és a szignifikanciateszt p-értéke nagyobb 0,1-nél, akkor az adott csoportban az optimizmus mértéke statisztikai értelemben nem tér el a referencia csoporttól.

Az ábrán jelöltük a szignifikanciaszinteket is az egyes kategóriákhoz tartozó átlagos marginális hatások mellett: *** 1 százalékos ($p < 0,01$), ** 5 százalékos ($p < 0,05$), * 10 százalékos szinten szignifikáns hatás ($p < 0,1$).

2.3. Területi egyenlőtlenségek

Az üzleti helyzet megítélésében tapasztalt területi egyenlőtlenségek nem változtak jelentősen a tavalyi eredményekhez képest, 2021-ben továbbra is minden megyében kedvező üzleti klímát mérhettünk. A jelenlegi és a jövőbeli üzleti helyzetet mérő egyenlegmutatók Tolna megyében (53 és 60 pont), Győr-Moson-Sopron megyében (50 és 51 pont), Budapesten (47 és 53 pont) és Komárom-Esztergom megyében (44 és 56 pont) a legmagasabbak, illetve Nógrád megyében (18 és 33 pont) a legalacsonyabbak.

2.3.1. Ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei – megyei bontásban

Az egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan, és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Ezért egy pontnyi elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

Forrás: ITM, GVI 2021

Egyenlegmutató	Várakozások (pont)	Tárgy félév (pont)
Tolna	60,1	53,4
Győr-Moson-Sopron	50,9	49,6
Budapest	52,8	46,9
Komárom-Esztergom	55,7	43,5
Vas	50,6	40,6
Veszprém	40,2	40,3
Heves	48,4	40,3
Fejér	44,1	40,2
Jász-Nagykun-Szolnok	42,7	39,9
Szabolcs-Szatmár-Bereg	47,2	39,0
Zala	41,2	38,6
Bács-Kiskun	44,3	38,1
Baranya	36,2	38,0
Pest	43,7	37,8
Csongrád-Csanád	38,9	35,0
Borsod-Abaúj-Zemplén	41,1	34,9
Somogy	38,4	32,1
Hajdú-Bihar	34,5	30,8
Békés	36,8	30,0
Nógrád	32,9	18,1

Forrás: ITM, GVI 2021

3. 2022-ben várható munkaerőkereslet

Jelen fejezetben a 2022 második félévében várható munkaerőkeresletet mutatjuk be. Először a vállalati egyenlegmutatók segítségével ragadjuk meg a foglalkoztatás jövő évi alakulását. Itt a munkaerőkeresletet nem az egyén, hanem a vállalat oldaláról közelítjük meg, azaz nem a létszámmozgások mértéke, hanem csupán a létszám bővítési és létszámcsökkentési tervek kerülnek bemutatásra. Részletesebben a foglalkoztatási egyenlegmutató a vállalatok foglalkoztatási súlyát figyelembe véve azt fejezi ki, hogy a létszám bővítéssel vagy létszámcsökkentéssel bíró vállalatok vannak-e többségben, illetve, hogy mekkora ennek mértéke. Az egyenlegmutató tehát a legegyszerűbb megközelítés az alkalmazotti létszám változásának megragadására, azonban nem tükrözi a létszám bővülés és -csökkenés mértékét. Elméletben tehát az is előfordulhat, hogy az egyenlegmutató mértéke pozitív, mégis csökken a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma. Az egyenlegmutató annak hátrányai ellenére egyszerű formában arról tudósít, hogy a vállalatok, az üzleti klímával összefüggésben, mennyire tekintenek optimistán a következő évre.

A második alfejezetben bemutatjuk a foglalkoztatás várható alakulását, figyelembe véve a munkahely megszűnés és teremtés egyenlegét. Azaz ebben a megközelítésben a munkavállaló áll a vizsgálat középpontjában. Elemzéseinkben megkülönböztetjük a nyers vállalati várakozásokat, illetve a GVI korrekciós modelljének eredményeit.

Az alábbi tábla vázlatosan összefoglalja a használt megközelítések előnyeit és hátrányait.

3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok

	Előnyök	Hátrányok
Vállalati egyenlegmutató	Egyszerű mutató, amit inkább tendenciájában érdemes értelmezni.	Óvatosan kell értelmezni, hiszen előfordulhat, hogy a pozitív előjelű egyenlegmutató ellenére a foglalkoztatott összlétszám csökken.
Vállalati nyers várakozások	Elméletileg pontosabban fejezi ki a foglalkoztatás várható alakulását, mint a létszámmutató.	A vállalati nyers várakozások a korábbi évek tapasztalati szerint túlzóan optimisták.
GVI becslés	Korrigálja a nyers vállalati várakozásokat, így általuk reálisabb képet kapunk a foglalkoztatás várható létszám alakulásáról.	Nem kezeli a zöld mezős munkahelyteremtő beruházásokat és a vállalati kivonulásokat („entry” és „exit”).

3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján

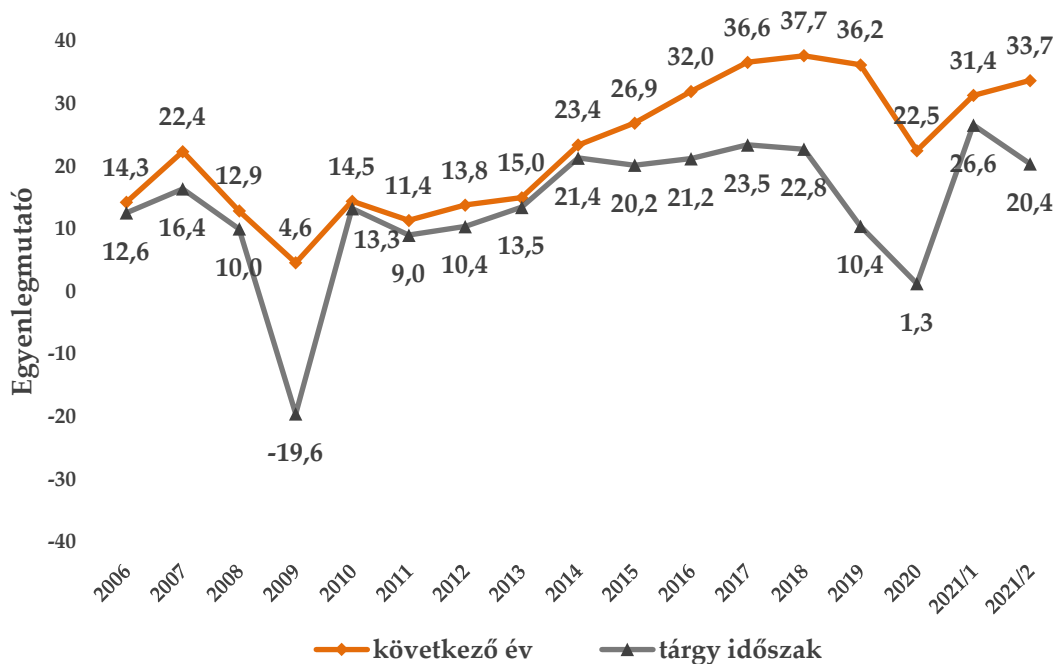
2021 második félévében 20 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette. Ez az érték egy éve még 1 százalékpont volt, vagyis a létszámbővítő vállalatok aránya jócskán megemelkedett idénre (2021 első félévében a felmérés kezdete óta nem tapasztalt, 27 százalékpontos többletet mértünk). Az adatok a koronavírus-járvány következtében kialakuló gazdasági válságból való kilábalást jelzik.

A korábbi évek tendenciáit vizsgálva látható, hogy a gazdasági válság 2009-es mélypontját követően, 2015-től kezdődően alakult ki olyan gazdasági helyzet, amiben a következő évre vonatkozó egyenlegmutató jelentősen felülmúlná a tárgyévi létszámbővülést, amit érdemben a koronavírus járvány nyomán kibontakozó gazdasági válság sem befolyásolt. A 3.1.1. ábrán 2006-tól követhető a tárgyévi és következő évre vonatkozó foglalkoztatási egyenlegmutatók értékeinek változása.

Az idei létszámváltozásokra vonatkozó egyenlegmutató emelkedése a 2021-ben megfogalmazott jövőbeli terveket is érintette: a következő év második félévére vonatkozó vállalati egyenlegmutató 34 pontos (2021 első felében ez az érték a 2022-es első félévi várakozásokat tekintve még 31 százalékpont volt) értéket vesz fel – 34 százalékpontos többségben vannak a létszámbővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkel szemben. Jövőre tehát több vállalatnál várható létszámfelvétel, mint idén. A jelenség megfelel a korábbi évek tapasztalatainak, amikor a vállalatok optimista várakozásokat fogalmaznak meg, amelyeknek csak egy része fog teljesülni (grafikusan a 3.1.1. ábrán a narancssárga vonal a szürke fölött halad).

3.1.1.ábra: A tárgy időszakra és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató

Egyenlegmutató	2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021_1		2021_2	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgy időszak	6710	20,2	6415	21,2	6279	23,5	6142	22,8	6164	10,4	5901	1,3	4822	26,6	6021	20,4
Várakozások	5316	26,9	5135	32,0	5042	36,6	4716	37,7	4766	36,2	4525	22,5	3546	31,4	4594	33,7

Forrás: ITM, GVI 2006–2021

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkentő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésről, $+100$ -at akkor, ha minden cég létszámbővülésről számol be.

Ábraértelmezés: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg. Szürke vonallal kerültek megjelenítésre az adott adatfelvételi időszakokra vonatkozó tényadatok és narancssárga vonallal az adott adatfelvételi időszakban, az egy évvel későbbi időszakokra vonatkozóan megfogalmazott tervek, várakozások.

Példa: 2021 második félévében a tárgy időszaki egyenlegmutató értéke 20 pont. ez azt jelenti, hogy körülbelül 20 százalékpontos többségben voltak a létszámcsökkentő vállalatokkal szemben a létszámbővítők.

Komárom-Esztergom (66 pont), Tolna (60 pont) és Somogy (52 pont) megyékben bizonyultak legoptimistábbnak a vállalatok, a 2022-re vonatkozó egyenlegmutató értéke ezekben a térségekben a legmagasabb. Velük szemben Fejér (26 pont), valamint Vas és Veszprém megyékben (22–22 pont) a legpesszimistábbak a létszámmozgásokkal kapcsolatos várakozások, de ezzel együtt is minden megyében pozitív a mutató értéke.

3.1.1. tábla: Foglalkoztatási várakozások megyénként, 2022 – vállalati egyenlegmutató

	Egyenlegmutató	
	n	pont
Komárom-Esztergom	191	65,8
Tolna	118	60,3
Somogy	127	52,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	200	49,2
Zala	146	44,4
Békés	141	39,4
Bács-Kiskun	295	38,6
Heves	171	36,7
Győr-Moson-Sopron	271	36,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	215	34,9
Csongrád-Csanád	153	34,5
Pest	524	33,6
Jász-Nagykun-Szolnok	190	33,3
Baranya	112	29,7
Budapest	816	28,6
Nógrád	97	27,9
Hajdú-Bihar	278	25,8
Fejér	202	25,8
Vas	162	22,5
Veszprém	185	21,6

Forrás: ITM, GVI 2021

Egyenlegmutató: A táblázatban látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkentő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésről, +100-at akkor, ha minden cég létszámnövekedésről számol be.

Létszámnövelő vállalatok jellegzetességei

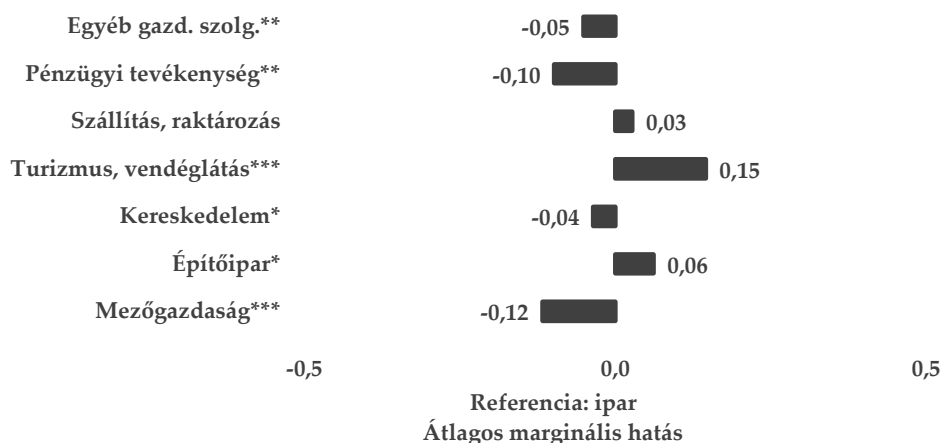
Milyen vállalati körökre jellemző leginkább a létszámnövekedés? Mik az létszámbővülés legfőbb meghatározói? Az alábbiakban export és gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér, valamint földrajzi elhelyezkedés szerinti regressziós elemzéssel keressük a választ ezekre kérdésekre.²²

- Az ipari vállalatokhoz képest a mezőgazdasági (-12 százalékpont), a pénzügyi szolgáltató (-10 százalékpont), az egyéb szolgáltató (-5 százalékpont) és a kereskedelmi cégek (-4 százalékpont) körében kevésbé jellemző, hogy létszámbővítéssel terveznek. Ezzel szemben a vendéglátó vállalatok (15 százalékponttal) és az építőipari cégek (6 százalékponttal) szignifikáns mértékben nagyobb valószínűséggel számoltak be létszámbővítési tervekről az ipari cégekhez képest. A szállítás ágazat létszámbővítési tervei nem térnek el szignifikánsan az iparétól.
- A tisztán hazai tulajdonban lévő vállalkozásokhoz képest a részben vagy teljes mértékben külföldi tulajdonban lévő cégek körében 4 százalékponttal ritkább a létszámbővítési szándék.
- A vállalati mérettel nő a létszámfelvételt tervezők aránya: a 10 fő alatti cégekhez viszonyítva a 10–19 fős kategóriában 7, 20–49 fő között 9, 50–249 fő között 21, a 250 fő feletti nagyvállalati kategóriában pedig 30 százalékponttal magasabb a létszámbővítési tervek valószínűsége.
- Az exporttevékenység szintén növeli a létszámfelvételi tervek valószínűségét: a nem exportáló kategóriához képest a részben exportáló cégek körében 15, a döntően exportáló cégek között pedig 17 százalékponttal magasabb a létszámbővítést tervező vállalatok előfordulásának esélye.
- Földrajzi szempontból Közép-Magyarországhoz viszonyítva az Észak-Alföldön (10 százalékponttal), Észak-Magyarországon (6 százalékponttal), a Dél-Alföldön (8 százalékponttal) és a Dél-Dunántúlon (15 százalékponttal) magasabb a létszámbővítési tervek valószínűsége. Az ország többi része nem tér el szignifikánsan ebből a szempontból a központi régiótól.

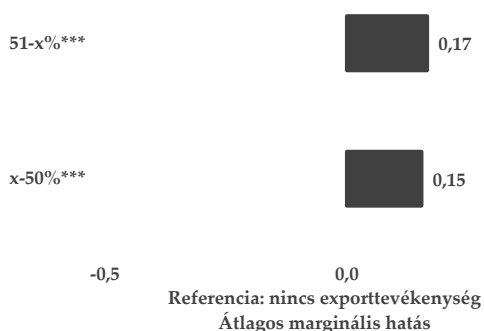
---

²² Az elemzés eredmény változója a létszámnövekedésre vonatkozó előrejelzés fennállása volt. A modell paraméterei az M3.2. táblázatban kerülnek bemutatásra.

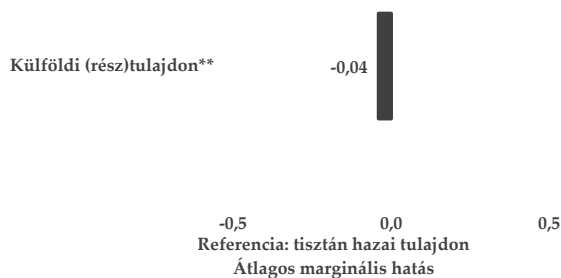
3.1.2. ábra: A létszámnövekedési várakozások összetevői Gazdasági tevékenység szerint

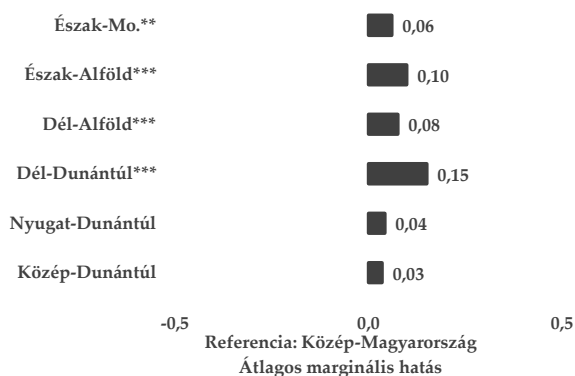
Export tevékenység szerint

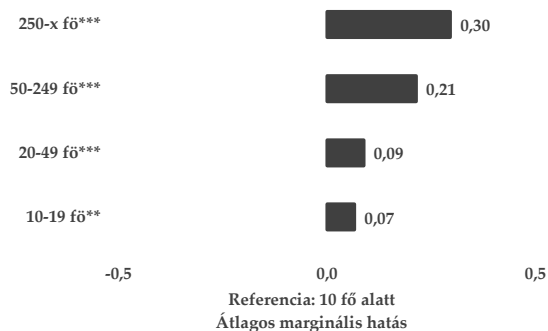
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2 (n=4323)

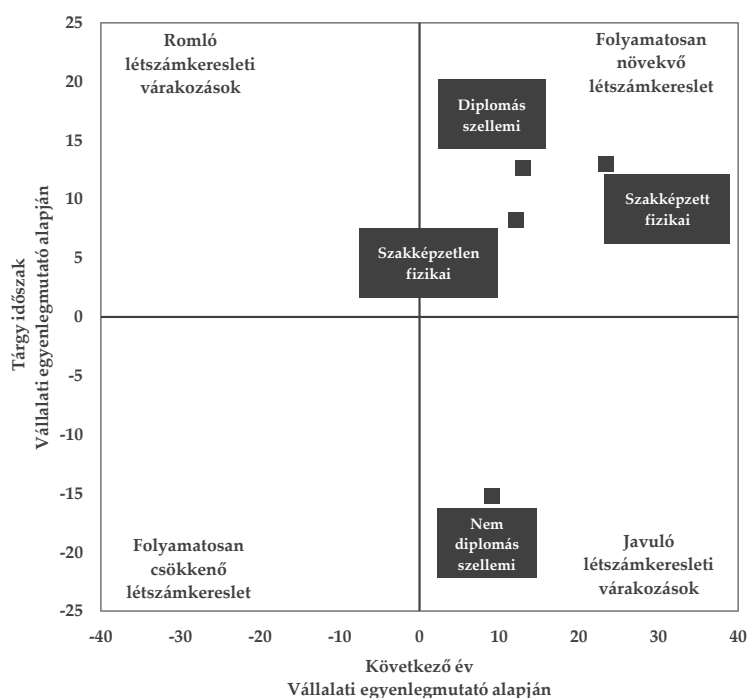
A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon átlagos marginális hatások értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hány százalékponttal nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk létszámnövekedési várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referenciacsoportnak az ábrákon feltüntetett jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az átlagos marginális hatás értéke, annál optimistább a vállalati kör a létszámnövekedés tekintetében. Ha az átlagos marginális hatás értéke 0-hoz közeli, és a szignifikanciaszintű p-értéke nagyobb 0,1-nél, akkor az adott csoportban a létszámnövekedési várakozások mértéke statisztikai értelemben nem tér el a referencia csoporttól.

Az ábrán jelöltük a szignifikanciaszinteket is az egyes kategóriákhoz tartozó átlagos marginális hatások mellett: *** 1 százalékos ($p < 0,01$), ** 5 százalékos ($p < 0,05$), * 10 százalékos szinten szignifikáns hatás ($p < 0,1$).

A foglalkoztatási egyenlegmutatók szerint a nem diplomás szellemi munkakörökön kívül minden más foglalkoztatási csoport folyamatosan bővülő létszámkereslettel jellemezhető – ezen csoportban 2021-ben kevesebb vállalat bővítette létszámát, mint csökkentette, de a 2022-es évre vonatkozó várakozások szerint itt is növekedni fog a kereslet. A többi csoportban már 2021-ben is a létszám növekedése jellemző, amelynek fennmaradása várható a következő évben. Az idei létszámváltozásokat és a jövő évi terveket jellemző egyenlegmutatók a legkedvezőbbben a szakképzett fizikai és diplomás szellemi munkakörökben alakulnak, a foglalkozások ezen csoportjaiban különösen erőteljes keresletnövekedés tapasztalható.

3.1.3. ábra: Munkaerőkereslet foglalkoztatási csoportonként 2021–2022

Egyenlegmutató	Szakképzetlen fizikai pont	Szakképzett fizikai pont	Nem diplomás szellemi pont	Diplomás szellemi pont
Tárgy időszak	8,2	13,0	-15,3	12,6
Várakozások	12,1	23,4	9,1	13,0

Forrás: ITM, GVI 2021

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános foglalkoztatási egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen az adatfelvételi időszakra, a vízszintes tengelyen az adatfelvételhez képest egy évvel későbbi időszakra vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Folyamatosan növekvő létszámkereslet”, amikor többségben vannak, mind a 2021-ben, mind a 2022-ben létszámukat bővítő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a tárgy időszaki helyzet, mind a jövőbeli várakozások kedvezőtlenek, azaz mindkét időpontban létszámcsökkenésre lehet számítani. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli létszámfelvételi optimizmus mértékét fejezi ki.

3.2. Létszámvárakozások 2022-re

Az alábbiakban, először bemutatjuk a foglalkoztatást prognosztizáló GVI modell néhány alapvetését, ami részletesen az M1. mellékletben tekinthető át, majd ezt követően ismertetjük előrejelzésünket a 2022. évre.

Röviden a létszámvárakozások becsléséről

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

3.2.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásának éve						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vállalatok száma (darab)	1977	2003	2313	1911	2512	2266	2107
Vállalati várakozás (fő)	247234	299712	313650	305371	347526	330588	324638
Tény (fő)	247143	293435	310202	303604	338203	310993	321420
Várakozás/tény	1,00	1,02	1,01	1,01	1,03	1,06	1,01

Forrás: ITM–GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2014–2020) – speciális minta

Megjegyzés: a korábbi évek adatait lásd a kutatás korábbi hullámaint feldolgozó tanulmányokban.

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszámelőrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.

A MKIK GVI modelljének célja a ITM–GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| > |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy ilyen jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

- Zöld mezős beruházások („entry”)
- Vállalati kivonulások („exit”)

A becslésre alkalmazott modell az alábbi képlettel írható le.

A modell egyenlete és együtthatói:

$$E(K_t | V_{i,t}, SZJ_{i,t}) = \beta_0 + \sum_{v=1}^j \beta_v VJ_{v,t} + \sum_{v=j+2}^{j+k} \beta_v SZJ_{v,t} + \sum_{v=j+k+1}^{j+k+l} \beta_v I_{v,t} \quad (2)$$

, ahol VJ_i a várokozások jellemzői:

Becslés iránya

Becslés mértéke

SZJ_i pedig a vállalati jellemzők:

Gazdasági ág

Export

Környezet

Létszám

Tulajdonosi háttér

Fizikai arány

I_i pedig az előző csoportokon belüli vagy azok közötti interakciók:

Becslés iránya * Becslés mértéke

Környezet * Becslés mértéke

Környezet * Fizikai arány

t pedig az idő, aminek a becslés során felhasznált értékei: 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1|x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Elmondható, hogy a tények és becslések közötti különbség általában kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb” hozni a tényeket és várakozásokat.

3.2.2. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Elemszám (darab)	1977	2003	2313	1911	2512	2266	2107
Vállalati várakozás (fő)	247234	299712	313650	305371	347526	330588	324638
Tény (fő)	247143	293435	310202	303604	338203	310993	321420
Várakozás/tény	1,00	1,02	1,01	1,01	1,03	1,06	1,01
Becsült létszám (fő)	245878	292884	310300	301427	334136	314604	316976
Várakozás/becslés	1,01	1,02	1,01	1,01	1,04	1,05	1,02
Becslés/tény	0,99	1,00	1,00	0,99	0,99	1,01	0,99

Forrás: ITM–GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2014–2020) – speciális minta

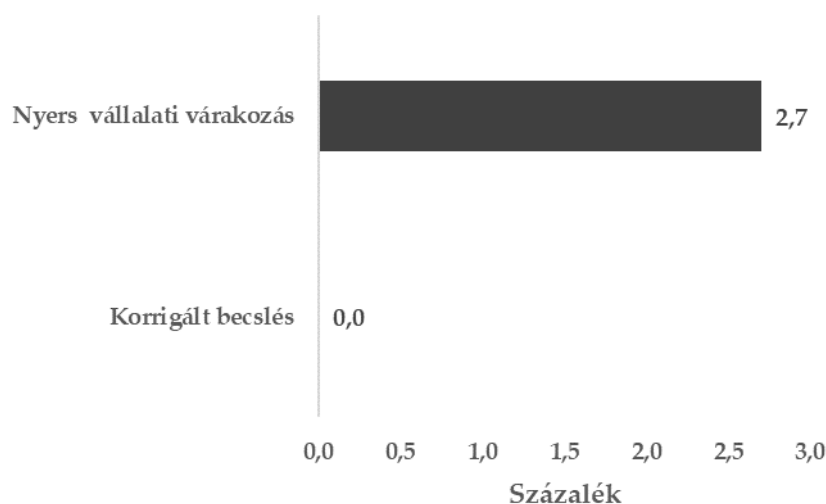
Megjegyzés: a korábbi évek adatait lásd a kutatás korábbi hullámainak feldolgozó tanulmányokban.

Előrejelzés

Az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válasza alapján 2,7 százalékos növekedés várható a foglalkoztatásban, míg a GVI korrekciójával végzett becslés arra utal, hogy a cégek nem fogják tudni bővíteni a foglalkoztatottak számát. A jellemzően túlzóan optimista nyers vállalati várakozásokat korrigáló, és a tényadatokat általában sokkal jobban közelítő, de többnyire némileg alulbecslő mutatót figyelembe véve stagnáló tendencia valószínűsíthető. Mindez nem meglepő annak tükrében, hogy a lezárások megszűntével ismét a toborzási nehézségek lettek jellemzők a munkaerőpiacon. Az idei évi előrejelzést különösen bizonytalaná teszi, hogy a járvány aggasztó felfutása alatt keresték fel a vállalatokat a kérdezőbiztosok, noha érdemi korlátozások bevezetésére nem került sor. A korrekcióval kapcsolatban fontos továbbá figyelembe venni, hogy az jórészt a stabil gazdasági konjunktúrával jellemezhető időszakban tapasztaltak alapján történik, amihez képest jelenleg egészen más körülmények között kénytelenek működni a cégek.

3.2.1. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben

Forrás: ITM, GVI (n=2132)

Bázis: 9 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált becslés az iparon kívül minden szektorban bizonytalanságokat jelez, ugyanis az elmúlt évi tapasztalatokkal kiigazított prognózis szerint csak az iparban várható a foglalkoztatás bővülése, miközben a nyers vállalati előrejelzések szerint a teljes gazdaságban létszámnövekedés lesz a következő évben.

3.2.3. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben – gazdasági ágak szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Mezőgazdaság	0,5%	-3,7%
Ipar	3,1%	1,2%
Építőipar	3,2%	-5,8%
Kereskedelem	0,9%	-6,6%
Gazdasági szolgáltatás	1,9%	-3,9%
Versenyszféra egésze	2,7%	0,0%

Forrás: ITM, GVI 2021 (n=2132)

Bázis: 9 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált előrejelzésünk szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben kedvezőbben alakul várhatóan a foglalkoztatás, mint a belföldi értékesítésre koncentráló cégeknél: a jellemzően hazai piacra termelőknél lényegében nem várható a foglalkoztatás bővülése, míg a döntően külföldre dolgozó vállalati körben létszámnövekedést valószínűsítünk.

3.2.4. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2022-ben – exporttevékenység szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Döntően nem exportra dolgozó	2,6%	-1,0%
Döntően exportra dolgozó	3,1%	1,5%
Versenyszféra egésze	2,7%	0,0%

Forrás: ITM, GVI 2021 (n=2132)

Bázis: 9 főnél nagyobb vállalatok

4. A foglalkoztatás jellemzői

Ebben a fejezetben bemutatjuk a vállalkozások által alkalmazott munkaerő egyes típusaira jellemző tendenciákat. Ezek az alcsoportok sokszor jelentősen eltérő jellemzőkkel bírnak, mint a teljes hazai munkaerő-állomány általában. Az alcsoportok elkülönített vizsgálata nem csak a munkaerőpiaci folyamatok alaposabb megértéséhez szükséges, hanem azért is, mert ezek a csoportok jelentősen eltérhetnek egymástól abban a tekintetben, hogy jellemzően milyen társadalmi csoportok tagjaiból állnak össze, vagy hogy mely gazdasági ágazatokba tartozó cégekhez kapcsolható inkább az adott foglalkoztatási forma. Így egy-egy foglalkoztatási forma helyzete utal a hozzá kapcsolható cégek és munkavállalók helyzetére is, és fontos információt jelent munkaerőpiaci intézkedések megalapozásához.

Az első alfejezet a nem teljes munkaidőben alkalmazottakkal foglalkozik, a második a határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztatottakkal, a harmadik pedig a vállalatok által foglalkoztatott külföldi állampolgárságú munkavállalókkal. A negyedik alfejezetben megvizsgáljuk, hogy miként alakult a pályakezdők foglalkoztatása. Az ötödik alfejezet az egyszerűsített foglalkoztatást, a hatodik pedig a kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatokat járja körül. A hetedik alfejezet az otthoni munkavégzést alkalmazó, illetve az azt megvalósíthatónak tartó vállalatokat vizsgálja.

Az első a hat alfejezetben bemutatjuk, hogy az elmúlt években hogyan változott a vállalatok aránya, amelyek egy adott munkaerőpiaci csoport képviselőit alkalmazták, vagy a következő évben alkalmazni tervezik. Ezután bemutatjuk az adott foglalkoztatási formát jellemző területi egyenlőtlenségeket megyei bontásban. A hetedik fejezetben bemutatjuk, hogy a vállalatok összességében, illetve cégméret, ágazati, regionális és tulajdoni szempontból, a munkavállalók és a munkaidő milyen arányában tartják megvalósíthatónak illetve alkalmazzák az otthoni munkavégzést, távmunkát.

Főbb megállapítások

A részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztató vállalatok aránya 2021 őszén enyhén csökkent az előző félévhez képest: 63 százalék volt e cégek aránya. A részmunkaidős foglalkoztatást tervező cégek aránya stagnált: 61 százalék. A legmagasabb értékeket Csongrád-Csanád és Komárom-Esztergom megyében figyelhetjük meg, míg a legkisebb arányban Budapesten terveznek jövőre részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni.

A határozott időre szóló foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya a tavalyi szinthez képest drasztikusan csökkent, 2021-ben már a cégek csupán 18 százaléka alkalmaz határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót. A következő évre ilyen típusú foglalkoztatást tervezők a vállalatok 16 százalékát teszik ki. A legnagyobb arányban Békés és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében fordulnak elő ezen vállalatok. A határozott időre szóló foglalkoztatást tervező vállalatok aránya kiugróan Budapesten a legalacsonyabb.

A külföldieket alkalmazó vállalatok arányának 2009 óta tapasztalható csökkenése 2018-ban megállt, 2020-ban már a cégek 26 százaléka foglalkoztatott külföldi munkavállalót, mely érték 2021-ben is megmaradt. Ez az arány várhatóan hasonló szinten marad jövőre, 2022-ben ugyanis a vállalatok negyede tervez külföldi munkaerőt alkalmazni. E cégek aránya kiemelkedően magas, 58 százalék Komárom-Esztergom megyében, míg a legalacsonyabb Hajdú-Bihar megyében.

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya jelentősen növekedett 2021 második felében az első félévhez képest. Míg az első félévben a cégek 35 százaléka foglalkoztatott pályakezdőket, addig a második félévben már 40 százalékuk. Az előző félévhez viszonyítva hasonlóan nőtt azoknak a cégeknek az aránya, amelyek pályakezdők alkalmazását tervezik: míg 2021 első felében a cégek 31 százaléka jelezte, hogy pályakezdőt foglalkoztatna a következő évben, addig a második felében már 37 százalékuk. Ez az arány a legmagasabb Zala és Nógrád megyében volt, míg Pest megyében a legalacsonyabb.

A egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya csökkent: az ilyen cégek aránya 2020-ban 16 százalék, idén pedig csupán 14 százalék volt. A következő évben ilyen módon foglalkoztatni tervező vállalatok aránya szintén 2 százalékponttal csökkent, 2021-ben 12 százalék. A legmagasabb arányt Békés és Baranya megyében figyelhetjük meg, míg a legalacsonyabb arányokat Budapesten és Pest megyében találjuk.

A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya csökkent a tavalyi évhez viszonyítva: 2021-ban 12 százalék volt az ilyen cégek aránya, míg egy évvel korábban még 13 százalék. Csökkent az ilyen típusú foglalkoztatást tervező vállalatok aránya is 12-ről 11 százalékra. Ez utóbbi arány kiemelkedően magas – az utóbbi évekhez hasonlóan – Komárom-Esztergom megyében, és kiemelkedően alacsony (szinte elenyésző) Pest megyében és Budapesten.

A vállalatok legnagyobb része (66 százalék) megvalósíthatónak tartja az otthoni munkavégzést, távmunkát, bár a legtöbben a munkavállalóik kevesebb mint egynegyedét alkalmazzák ilyen módon. Azon vállalatoknál (42 százalék), ahol elérhető az otthoni munkavégzés, ott jellemzően a dolgozók 25 százalékánál kisebb arányban fordul elő, hogy otthonról dolgozik, távmunkát végez, viszont ők általában a munkaidejük legalább negyedét töltik otthon vagy távmunkában.

4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás

A nem teljes munkaidőben való foglalkoztatás elterjedtsége Magyarországon 2006 és 2012 között enyhe mértékben, de folyamatosan növekedett az Eurostat adatai szerint, azonban 2013-ban megfordult ez a tendencia²³. 2015-ben az alkalmazottak 5,7 százalékát foglalkoztatták ilyen formában, ami az Európai Unió 28 tagállama között a harmadik legalacsonyabb érték volt (Bulgária és Csehország után). A csökkenés 2019 óta (4,4 százalék) megtörni látszik, tavaly pedig már a magyar munkavállalók 4,8 százalékát foglalkoztatták nem teljes munkaidőben, ezzel megelőzve Szlovákiát és Horvátországot (4,5 százalék) illetve Bulgáriát (1,8 százalék), de ez így is az egyik legalacsonyabb arányt jelenti az EU tagállamai között. Emellett ez az érték még mindig jóval elmarad a 2012-es csúcshoz képest (6,7 százalék).

A 2021. második félévi Prognózis felvétel eredményei alapján megállapítható, hogy a dél-alföldi és a dél-dunántúli, valamint a nagyobb méretű és a legalább részben külföldi tulajdonban lévő vállalatok körében gyakoribb a részmunkaidősök foglalkoztatása. Gazdasági ágak szerint az ipar területén működő vállalatokra jellemző leginkább, hogy nem teljes munkaidőben foglalkoztatott alkalmazottaik is vannak, legkevésbé pedig az építőiparra.

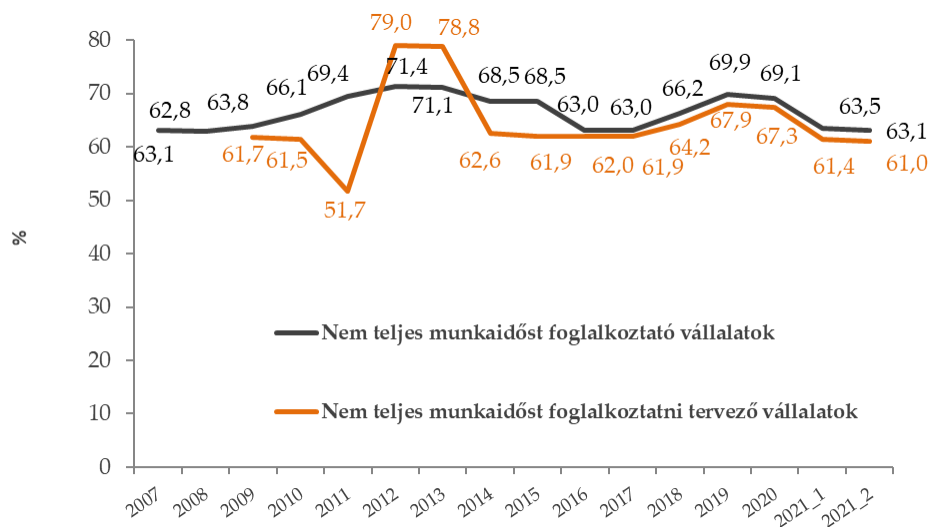
2014-ben fordult elő először a felvétel története alatt, hogy csökkent azon vállalatok aránya, amelyek foglalkoztatnak részmunkaidős alkalmazottat: akkor 2013-hoz képest több, mint 2 százalékponttal csökkent ezen cégek aránya. 2015-ben a csökkenés nem folytatódott, az arány 69 százalékon állt, 2016-ban azonban jelentősnek mondható visszaesés figyelhető meg, a részmunkaidős alkalmazottal rendelkező cégek aránya 63 százalék volt. 2017-ben ez az arány hasonlóan alakult, mint az előző évben, szintén a cégek 63 százaléka foglalkoztatott részmunkaidőben. 2020-ban enyhe csökkenés után a cégek 69 százaléka (2019: 70 százalék) rendelkezett részmunkaidős alkalmazottal. A csökkenő trend ismét erősödni látszik, hiszen az idei év első felében 64 százalékra a második felében pedig 63 százalékra esett vissza ezen cégek aránya.

A részmunkaidős foglalkoztatást tervező cégek aránya stagnálást mutat az év első feléhez képest, illetve erőteljes, 6 százalékpontos csökkenést mutat (61 százalék) 2020-hoz képest (67 százalék). A részmunkaidős foglalkoztatást tervező vállalatok aránya 2012-ben és 2013-ban volt kiugróan magas, 80 százalék közeli szinten, ezt az értéket azóta meg sem közelítette.

---

²³ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsa_eppga&lang=en

4.1.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatást leíró mutatók

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021/1	2021/2
Nem teljes munkaidős foglalkoztató vállalatok aránya – tárgy időszak (%)	63,8	66,1	69,4	71,4	71,1	68,5	68,5	63,0	63,0	66,2	69,9	69,1	63,5	63,1
Esetszám (n)	7151	7109	7130	6755	7006	6960	6931	6621	6577	6520	6607	6387	5345	6518
Egy év múlva nem teljes munkaidős alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgy időszak (%)	61,7	61,5	51,7	79,0	78,5	62,6	61,9	62,0	61,9	64,2	67,9	67,3	61,4	61,0
Esetszám (n)	7151	7054	8856	6782	7013	6952	6924	6617	3132	6487	6579	6339	5264	6452

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az adatfelvételi időszakokban a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott részmunkaidős alkalmazottat, illetve, hogy az adatfelvételhez képest egy évvel később a vállalatok hány százaléka tervez foglalkoztatni részmunkaidős alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A 2021-es első félévi adatok március 1-jére vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Budapesten (48 százalék) kiemelkedően alacsony azon vállalatok aránya, amelyek terveznek részmunkaidős foglalkoztatást 2022 második felében; ezután következik Pest és Hajdú-Bihar megye (59 százalék). Kiemelkedően magas értékeket Csongrád-Csanád (83 százalék), illetve Komárom-Esztergom (81 százalék) és Zala (78 százalék) megye cégei mutatnak. Általánosságban látható, hogy a fentebb felsorolt kiugróbb adatokat (főként Budapest) leszámítva nincs nagy területi szórás az arányt illetően: az ország megyéinek többségében a részmunkaidőben foglalkoztatni tervező vállalatok aránya 65–80 százalék körüli szinten alakul.

4.1.1. tábla: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1098	47,5%
Baranya	194	76,3%
Bács-Kiskun	386	73,0%
Békés	193	77,1%
Borsod-Abaúj-Zemplén	328	72,6%
Csongrád-Csanád	245	83,2%
Fejér	341	66,1%
Győr-Moson-Sopron	350	60,5%
Hajdú-Bihar	348	58,7%
Heves	205	67,8%
Komárom-Esztergom	308	80,5%
Nógrád	110	76,4%
Pest	691	58,5%
Somogy	195	70,3%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	284	65,3%
Jász-Nagykun-Szolnok	280	71,7%
Tolna	188	75,5%
Vas	240	76,8%
Veszprém	276	63,8%
Zala	191	78,0%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2022-ben a vállalatok hány százaléka tervez részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2022. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.2. Határozott idejű foglalkoztatás

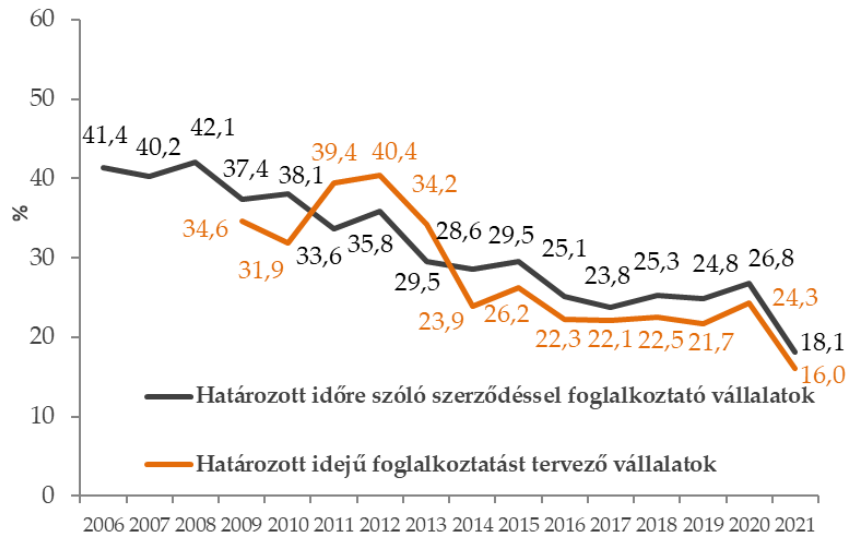
Az ideji felmérés tapasztalatai alapján elmondható, hogy a határozott idejű foglalkoztatás ágazatok szerint leginkább az ipar és a mezőgazdaság területén gyakori, míg a szolgáltatások területén működő cégek körében ritka. Földrajzi szempontból a dél-alföldi és az észak-magyarországi cégek körében tekinthető leggyakoribbnak a határozott idejű foglalkoztatás. Ezen kívül mind a külföldi tulajdon arányával, mind a cégek méretével együtt nő annak valószínűsége, hogy foglalkoztatnak határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót.

A határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya 2013 óta 29 százalék körüli szinten stagnált, majd 2016-ban 25 százalékra, 2017-ben pedig 24 százalékra csökkent. Az előző két év stagnálását követően 2020-ban 27 százalékra nőtt ezen cégek aránya, melyet idén egy drasztikus visszaesés követett, 2021-ben a megkérdezett cégek csupán 18 százaléka foglalkoztat ilyen formában munkavállalókat.

A következő évben határozott idejű foglalkoztatást tervező vállalatok aránya 2016 és 2020 között minden évben stabilan 22–24 százalék körül alakult. 2021-ben ez az arány is jelentősen csökkent (16 százalék).

4.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév (%)	42,1	37,4	38,1	33,6	35,8	29,5	28,6	29,5	25,1	23,8	25,3	24,8	26,8	18,1
Esetszám (n)	7245	7151	7107	7128	6744	6988	6866	6832	6545	6472	6391	6456	6262	6415
Egy év múlva határozott idejű foglalkoztatást tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)		34,6	31,9	39,4	40,4	34,2	23,9	26,2	22,3	22,1	22,5	21,7	24,3	16,0
Esetszám (n)			7151	7048	4429	4625	4665	6845	6823	6548	6593	6443	6253	6409

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat, illetve, hogy egy évvel később a vállalatok hány százaléka tervez foglalkoztatni határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az *n* érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A határozott időre szóló foglalkoztatást tervező vállalatok aránya Békés és Borsod-Abaúj-Zemplén (42 százalék) megyében a legmagasabb. Az arány Budapesten (3 százalék) és Pest megyében (7 százalék) kiugróan alacsonynak mondható, ezt követi Zala (13 százalék) és Győr-Moson-Sopron megye (15 százalék).

4.2.1. tábla: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1089	3,3%
Baranya	193	18,6%
Bács-Kiskun	382	27,1%
Békés	188	42,0%
Borsod-Abaúj-Zemplén	309	41,5%
Csongrád-Csanád	240	36,1%
Fejér	352	24,6%
Győr-Moson-Sopron	346	15,2%
Hajdú-Bihar	346	24,2%
Heves	205	25,4%
Komárom-Esztergom	280	24,2%
Nógrád	107	21,4%
Pest	710	6,6%
Somogy	195	23,4%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	284	34,7%
Jász-Nagykun-Szolnok	280	27,7%
Tolna	188	26,5%
Vas	240	32,1%
Veszprém	284	28,9%
Zala	190	12,5%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2022-ben a vállalatok hány százaléka tervez határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2022. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.3. Külföldiek foglalkoztatása

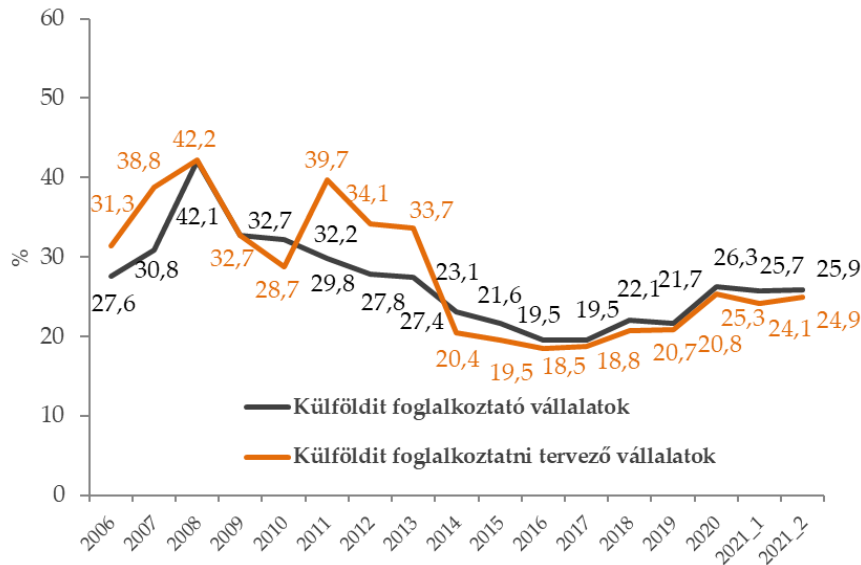
Ebben az alfejezetben megvizsgáljuk, hogy hogyan változtak az elmúlt években a vállalatok szokásai külföldiek foglalkoztatásának tekintetében, majd a vállalatok jövőbeli foglalkoztatási terveit elemezzük.

Az ágazatok közül az ipar területén működő cégek esetében a leginkább valószínű, hogy külföldi munkaerőt foglalkoztatnak, tulajdoni viszonyok tekintetében pedig a külföldi (rész)tulajdonban állókra igaz ugyanez. Emellett a közép-dunántúli és a 250 főnél nagyobb cégekre jellemző, hogy magas arányban alkalmaznak külföldi munkavállalókat.

2008-tól kezdődően Magyarországon csökkent a külföldi munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya. 2014 és 2019 között a külföldi munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya 20 százalék körül alakult. Ezzel szemben 2020-ban kiugró növekedést mutatott, a vállalatok 26 százaléka foglalkoztatott külföldi munkavállalót, ez az arány 2021 első és második felében is megmaradt.

Az egy évvel későbbi időpontra vonatkozó, tervezett foglalkoztatás tendenciái hektikusabban alakulnak: 2008-ban itt is csökkenésbe váltott az addigi növekedés, ugyanakkor 2011-ben megugrott a külföldiek foglalkoztatását tervező hazai vállalatok aránya. Azóta, 2012-től kezdődően újra csökken e cégek aránya; a 2014-es erős visszaesést (34-ről 20 százalékra) stagnálás követte (2015-ben is 20 százalékot mértünk), majd 2016-ban újra enyhe csökkenés (19 százalékra) figyelhető meg. 2017-ben a külföldiek foglalkoztatását tervező cégek aránya nem változott, 19 százalék volt, míg 2018-ban újra kis mértékű növekedés volt tapasztalható, amit 2019-ben stagnálás követett. 2020-ban a vállalatok negyede tervezett külföldi munkavállalót foglalkoztatni, szemben a 2019-ben mért 21 százalékkal. 2021 első félévében ez az arány 24 százalék volt, míg az év második felében 25 százalékra növekedett.

4.3.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021/1	2021/2
Külföldieket alkalmazó vállalatok aránya – tárgy időszak (%)	32,7	32,2	29,8	27,8	27,4	23,1	21,6	19,5	19,5	22,1	21,7	26,3	25,7	25,9
Esetszám (n)	7151	7106	7131	6752	7006	6853	6799	6540	6469	6408	6478	6239	5247	6422
Egy év múlva külföldieket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgy időszak (%)	28,7	28,7	39,7	34,1	33,7	20,4	19,5	18,5	18,8	20,7	20,8	25,3	24,1	24,9
Esetszám (n)	7151	7051	4168	6782	7013	6854	6796	6540	6469	6390	6462	6221	5232	6425

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az adatfelvételi időszakokban a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott külföldi munkaerőt, illetve, hogy az adatfelvételhez képest egy évvel később a vállalatok hány százaléka tervez foglalkoztatni külföldi munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A 2021/1-es adatok március 1-jére vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Komárom-Esztergom megye kiemelkedik a külföldiek foglalkoztatását tervező vállalatok arányának tekintetében: ebben a megyében 59 százalék az ilyen cégek aránya; ez után Nógrád megye következik (40 százalék). A külföldiek foglalkoztatni tervező cégek aránya Hajdú-Bihar (8 százalék) és Pest megyében kiugróan alacsony (13 százalék), utána Tolna és Baranya megye (15 százalék) következik. A többi megyében 20 és 32 százalék között alakulnak az arányok.

4.3.1. tábla: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1096	26,3%
Baranya	193	15,0%
Bács-Kiskun	384	24,8%
Békés	187	21,9%
Borsod-Abaúj-Zemplén	301	22,7%
Csongrád-Csanád	236	21,5%
Fejér	352	28,4%
Győr-Moson-Sopron	346	31,7%
Hajdú-Bihar	346	7,7%
Heves	205	31,0%
Komárom-Esztergom	299	58,7%
Nógrád	108	40,0%
Pest	710	13,2%
Somogy	195	26,9%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	283	23,2%
Jász-Nagykun-Szolnok	280	28,8%
Tolna	188	14,8%
Vas	240	22,6%
Veszprém	284	26,8%
Zala	191	19,5%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2022-ben a vállalatok hány százaléka tervez külföldi alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2022. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

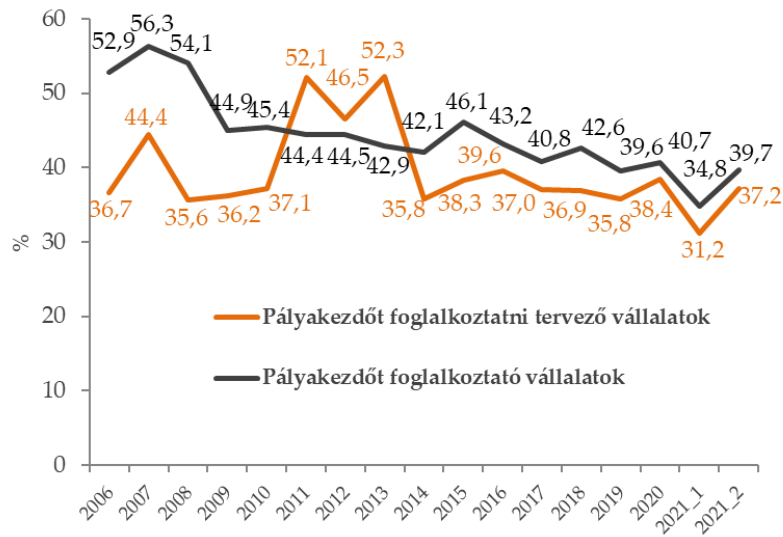
4.4. Pályakezdők foglalkoztatása

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya 2007 óta (a 2015-ös és a 2018-as kismértékű emelkedést leszámítva) csökkenő tendenciát mutatott, és a 2020-as enyhe növekedés után (41 százalék) 2021 első felében drasztikus visszaesést tapasztaltunk (35 százalék), melyet az év második felében egy erőteljesebb emelkedés követett (40 százalék).

Gazdasági ágazatok szerint vizsgálva a pályakezdők foglalkoztatása az iparban működő cégekre jellemző leginkább. Ezen kívül elmondható, hogy a nyugat-dunántúli, a nagyobb méretű, valamint a részben vagy teljesen külföldi tulajdonban lévő vállalatok is az átlagnál nagyobb arányban alkalmaznak pályakezdő munkavállalókat.

A pályakezdők foglalkoztatását tervező vállalatok aránya a 2014-es erős visszaesés óta 36 és 40 százalék között ingadozik. A 2020-as enyhe növekedést 2021 első felében jelentős visszaesés váltotta fel 38-ról 31 százalékra, amelyet az év második felében jelentős növekedés követett (37 százalék).

4.4.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021/1	2021/2
Pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya – tárgy időszak (%)	44,9	45,4	44,4	44,5	42,9	42,1	46,1	43,2	40,8	42,6	39,6	40,7	34,8	39,7
Esetszám (n)	7151	7106	7132	6751	7006	6892	6857	6580	6506	6459	6501	6297	5256	6436
Egy év múlva pályakezdőket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgy időszak (%)	36,2	37,1	52,1	46,5	52,3	35,8	38,3	39,6	37,0	36,9	35,8	38,4	31,2	37,2
Esetszám (n)	7151	4370	4370	6782	7013	6882	6840	6582	6503	6428	6473	6266	5237	6436

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az adatfelvételi időszakokban a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott pályakezdőt, illetve, hogy az adatfelvételhez képest egy évvel később a vállalatok hány százaléka tervez foglalkoztatni pályakezdőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A 2021/1-es adatok március 1-jére vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A jövőre pályakezdőket foglalkoztatni tervező cégek aránya 2021 második felében Zala (56 százalék) és Nógrád (52 százalék) megyében a legmagasabb. Kiugró mértékben a legalacsonyabb arányt ezzel szemben Pest (18 százalék) megyében figyelhetjük meg, ezután következik Fejér és Somogy megye (31 százalék).

4.4.1. tábla: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1095	37,4%
Baranya	193	45,1%
Bács-Kiskun	386	47,9%
Békés	191	39,3%
Borsod-Abaúj-Zemplén	307	43,3%
Csongrád-Csanád	242	42,8%
Fejér	352	31,1%
Győr-Moson-Sopron	348	38,5%
Hajdú-Bihar	346	37,7%
Heves	205	46,2%
Komárom-Esztergom	293	38,4%
Nógrád	108	52,1%
Pest	710	18,4%
Somogy	195	31,4%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	282	39,2%
Jász-Nagykun-Szolnok	280	38,6%
Tolna	188	47,7%
Vas	240	48,8%
Veszprém	283	32,8%
Zala	191	56,1%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2022-ben a vállalatok hány százaléka tervez pályakezdőt foglalkoztatni. A vállalatok 2022. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.5. Egyszerűsített foglalkoztatás

Ebben az alfejezetben a korábbi alkalmi munkavállalói könyves foglalkoztatás – 2010. április 1-jétől: egyszerűsített foglalkoztatás – jellemzőit vizsgáljuk meg. Miután áttekintettük, hogy az elmúlt években hogyan változott az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó cégek aránya Magyarországon, bemutatjuk, hogy milyen területi egyenlőtlenségek figyelhetők meg e vállalatok között.

Az egyszerűsített foglalkoztatás a mezőgazdaság területén működő, valamint a déli-alföldi és az észak-magyarországi cégekre jellemző kiugró arányban. A külföldi tulajdonban lévő vállalatok, illetve a legkisebb és a legnagyobb cégek jelentősen kisebb valószínűséggel alkalmaznak ilyen formában munkavállalókat.

Az alkalmi munkavállalói könyves munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2010 között erőteljesen visszaesett, majd enyhe ütemben újra növekedni kezdett. 2013-ban ebben a tendenciában változás történt, azonban ez a csökkenés nem vált tartóssá: 2014-ben 12 százalékra nőtt az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya a 2013-as 9 százalékos értékhez képest, ezt követően a növekedés 2018-ig tartott, 2019-ben azonban megtorpant. 2020-ban az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó cégek aránya enyhén csökkent (16 százalék), idén ez a trend felerősödött és 2 százalékpontos visszaesés után 14 százalékos szinten alakult.

Az egyszerűsített foglalkoztatást tervező cégek aránya a tavalyi évhez képest szintén csökkent. Idén a vállalatok csupán 12 százaléka tervezi, hogy jövőre ezt a foglalkoztatási formát alkalmazza.

4.5.1. ábra Az egyszerűsített foglalkoztatását leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	25,4	16,0	7,8	8,5	10,1	8,9	12,2	13,8	15,1	14,8	17,1	16,7	16,4	13,7
Esetszám (n)	7245	7151	7103	7128	6729	6999	6804	6793	6540	6469	6401	6452	6269	6434
Egy év múlva egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	20,5	15,0	6,1	10,9	10,8	12,7	9,2	12,5	14,0	13,5	15,3	14,2	14,0	11,9
Esetszám (n)	6649	7148	7041	3982	6782	7013	6831	6770	6515	6529	6519	6411	6248	6420

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka alkalmazta az egyszerűsített foglalkoztatást, illetve, hogy egy évvel később a vállalatok hány százaléka tervezi alkalmazni az egyszerűsített foglalkoztatást. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

2021-ben az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya kiugróan a legalacsonyabb Budapesten (3 százalék) és Pest megyében (4 százalék). A legmagasabb arányt Békés és Baranya megyében (30 százalék) figyelhetjük meg.

4.5.1. tábla: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1089	2,7%
Baranya	194	29,8%
Bács-Kiskun	382	22,0%
Békés	190	30,4%
Borsod-Abaúj-Zemplén	315	28,4%
Csongrád-Csanád	239	23,4%
Fejér	353	8,7%
Győr-Moson-Sopron	346	17,6%
Hajdú-Bihar	345	23,8%
Heves	205	18,2%
Komárom-Esztergom	285	13,5%
Nógrád	107	26,1%
Pest	710	3,6%
Somogy	195	18,3%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	282	18,0%
Jász-Nagykun-Szolnok	280	15,8%
Tolna	188	21,3%
Vas	240	21,9%
Veszprém	283	21,4%
Zala	191	22,6%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2022-ben a vállalatok hány százaléka tervez egyszerűsített módon foglalkoztatni. A vállalatok 2022. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.6. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása

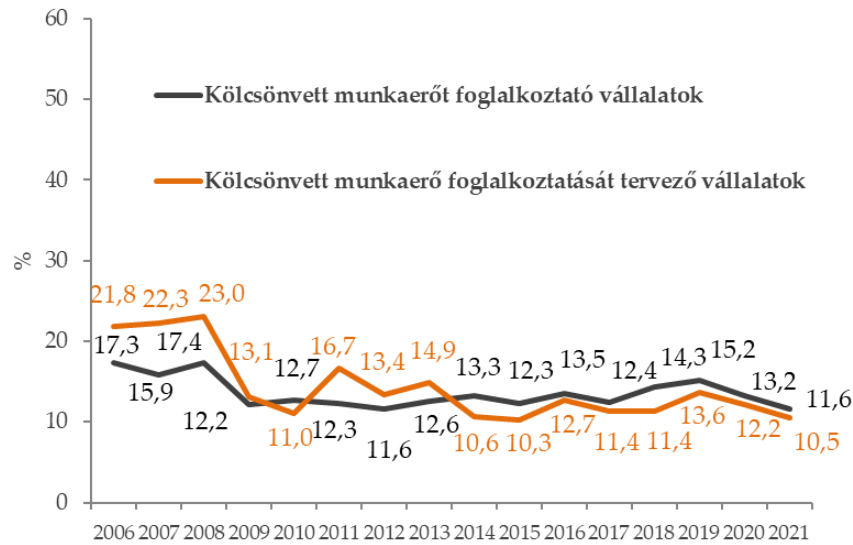
A munkaerőkölcsönzés mint foglalkoztatási forma egyik legfőbb jellemzője, hogy segít a vállalatoknak rugalmasan reagálni a termékeik keresletét befolyásoló folyamatokra. Az alfejezetben a vállalatok munkaerőkölcsönzési tendenciáit és területi egyenlőtlenségeit vizsgáljuk.

A munkaerőkölcsönzés a nagyobb létszámú, a külföldi tulajdonban levő, valamint a közép-dunántúli vállalatokra jellemző inkább. Ágazatok szempontjából az ipari cégek esetében a leginkább elterjedt ez a foglalkoztatási forma.

A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2012 között egyre alacsonyabb lett, majd 2013-tól stagnálni kezdett, 2016 óta 12–15 százalék között mozog ez az arány. 2021-ben 12 százalékon alakult, mely 1 százalékpontos csökkenés a tavalyi évhez képest.

A jövőre vonatkozó tervek tekintetében szintén enyhe csökkenés figyelhető meg: míg 2020-ban 12 százalék, addig 2021-ben 11 százalék volt azon cégek aránya, amelyek kölcsönvett munkaerő alkalmazását tervezik a következő évben.

4.6.1. ábra Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	12,2	12,7	12,3	11,6	12,6	13,3	12,3	13,5	12,4	14,3	15,2	13,2	11,6
Esetszám (n)	7151	7105	7128	6730	6997	6810	6772	6528	6446	6382	6440	6222	6394
Egy év múlva kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	13,1	11,0	16,7	13,4	14,9	10,6	10,3	12,7	11,4	11,4	13,6	12,2	10,5
Esetszám (n)	7151	7053	3963	6782	7013	6807	6771	6524	6444	6367	6432	6219	6390

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott kölcsönvett munkaerőt, illetve, hogy egy évvel később a vállalatok hány százaléka tervez foglalkoztatni kölcsönvett munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A munkaerőkölcsönzésre vonatkozó jövőbeli tervek tekintetében azt figyelhetjük meg, hogy – az utóbbi évekhez hasonlóan – Komárom-Esztergom megyében kiemelkedően magas (38 százalék) a 2022-ben kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya, ezt nagy lemaradással követi Jász-Nagykun-Szolnok (28 százalék) és Zala (24 százalék) megye. Kiugróan alacsony arányt tapasztaltunk Pest megyében és Budapesten (2 százalék), de 10 százalék alatt van ezen vállalatok aránya Tolna (6 százalék) és Borsod-Abaúj-Zemplén (9 százalék) megyében is.

4.6.1. tábla: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1089	2,3%
Baranya	193	15,0%
Bács-Kiskun	381	20,4%
Békés	188	16,8%
Borsod-Abaúj-Zemplén	294	8,6%
Csongrád-Csanád	237	22,3%
Fejér	352	19,7%
Győr-Moson-Sopron	346	16,1%
Hajdú-Bihar	346	12,6%
Heves	205	9,9%
Komárom-Esztergom	281	38,2%
Nógrád	107	17,1%
Pest	710	1,8%
Somogy	195	16,6%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	283	13,6%
Jász-Nagykun-Szolnok	280	28,3%
Tolna	188	5,8%
Vas	240	19,0%
Veszprém	283	17,6%
Zala	191	24,4%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2022-ben a vállalatok hány százaléka tervez munkaerőt kölcsönözni. A vállalatok 2022. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.7. Otthoni munkavégzés, távmunka

A koronavírus-járványra való tekintettel ebben a félévben is külön vizsgáltuk, hogy a megkérdezett vállalatoknál saját bevallásuk szerint, milyen mértékben lenne megvalósítható, illetve már jelenleg is a munkavállalók milyen arányában és a munkaidő mekkora részében alkalmazott az otthoni munkavégzés, illetve távmunka.

A vállalatok legnagyobb része (66 százalék) megvalósíthatónak tartja ezt a foglalkoztatási formát, bár a legtöbben a munkavállalók kevesebb mint egynegyedét alkalmaznák ilyen módon. A leggyakoribb válasz a 10 százalékos arány volt, átlagban pedig a dolgozók 16 százalékánál tartják elképzelhetőnek az otthoni munkavégzést.

Az otthoni munkavégzést a legtöbb munkavállalójuknál a szolgáltatások területén működő vállalatok tartják megvalósíthatónak. Emellett pedig a legnagyobb arányban a külföldi, a közép-magyarországi, és a nagyobb vállalatok alkalmaznának ilyen formában munkavállalókat.

4.7.1. tábla: Az otthoni munkavégzés megvalósíthatósága a vállalatok körében

	Vállalatok aránya	
	n	%
Nem tartja megvalósíthatónak	3460	34,0%
Munkavállalók <25%-a esetén	1933	44,3%
Munkavállalók 25–50%-a esetén	437	13,0%
Munkavállalók több mint fele esetén	302	8,6%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy a vállalatok a munkavállalók milyen arányú otthoni munkavégzését tartják megvalósíthatónak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Azon vállalatok körében, ahol elérhető az otthoni munkavégzés (42 százalék), ott jellemzően a dolgozók 25 százaléknál kisebb arányában fordul elő, hogy otthonról dolgozik, távmunkát végez. Összességében az otthoni munkavégzést biztosító vállalatok dolgozóinak átlagosan 23 százaléka érintett legalább részben ebben a foglalkoztatási formában. Az otthoni munkavégzésben érintett munkavállalók viszont a megkérdezett vállalatok túlnyomó többségénél a munkaidő legalább negyedét töltik otthon vagy távmunkában. Az átlagos érték a munkaidő 48 százalékát jelenti.

A szolgáltatások területén, illetve a külföldi tulajdonban lévő cégeknél dolgoznak a legnagyobb arányban otthon vagy távmunkában, valamint töltik ott a munkaidejük nagy részét az alkalmazottak. A kisvállalatoknál fordul elő legnagyobb arányban az otthoni munkavégzés, de az abban eltöltött idő a cégmérettel párhuzamosan növekszik. Regionális összehasonlításban egyértelműen Közép-Magyarországon fordul elő a legtöbb munkavállalónál ez a típusú foglalkoztatás és szintén itt töltik a munkaidejük legnagyobb részét otthon vagy távmunkában az alkalmazottak.

4.7.2. tábla: Az otthoni munkavégzés, távmunka a vállalatoknál a munkavállalók arányában

	Vállalatok aránya	
	n	%
Nem dolgoznak otthonról	4775	57,6%
<25 %	1041	29,0%
25–50 % között	203	8,0%
50% <	155	5,5%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy a vállalatok a munkavállalók milyen arányú otthoni munkavégzését valósítják meg. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.7.3. tábla: Az otthoni munkavégzés, távmunka a vállalatoknál a munkaidő arányában, azon vállalatok körében, ahol előfordul otthoni munkavégzés

	Vállalatok aránya	
	n	%
<25 %	357	23,3%
25–50 % között	536	43,6%
50% <	525	33,1%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy azon vállalatoknál, ahol alkalmazták az otthoni munkavégzést, távmunkát, a munkaidő mekkora részét teszi ki ez az érintett munkavállalók esetén. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

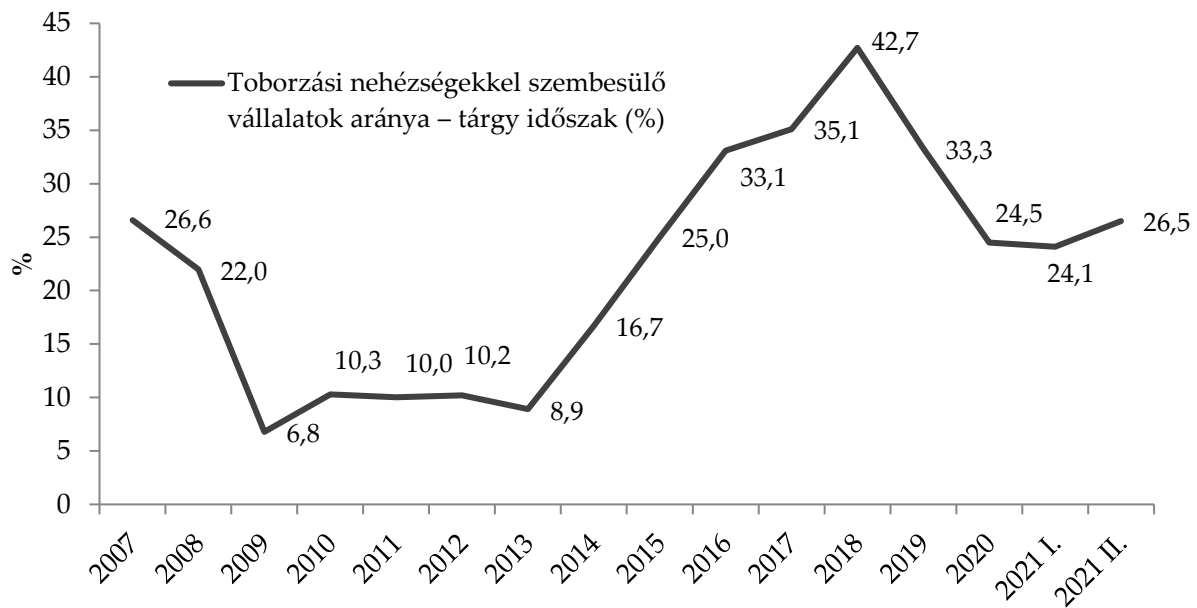
5. Toborzási nehézségek

Jelen fejezetben a vállalatok toborzási nehézségeinek gyakoriságát vizsgáljuk, megmutatva az utóbbi években a toborzási nehézséget tapasztaló vállalatok arányának változását, az egyes munkaerő típusok toborzási nehézségeinek alakulását, illetve elemezzük, hogy a toborzási nehézséggel való szembesülés esélye hogyan változik egyes kiemelt cégjellemzők által meghatározott vállalati csoportokban.

5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A gazdasági válság és elbocsátások hatására 2009-ben történt jelentős mértékű csökkenés után 2010-től 2013-ig lényegében stagnált a toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya. 2010 és 2012 között a vállalatok 10 százaléka értékelte problémásnak bizonyos pozíciók betöltését, 2013-ban 9 százalékuk. 2014-től kezdve azonban jelentős mértékű növekedést tapasztaltunk – 2014-ben a vállalatok 17 százaléka számolt be toborzási nehézségekről, ez utóbbi trend 2015-ben is folytatódott, 2016-ban pedig már a vállalatok egyharmada tapasztalt nehézségeket ezen a téren. 2017-ben az előző évhez képest az arány ugyan kisebb mértékben, de tovább emelkedett (35 százalék), 2018-ban pedig további jelentős növekedés volt megfigyelhető: ekkor a vállalatok 43 százaléka számolt be arról, hogy a cégnél tartósan betöltetlen álláshelyek vannak. Az elmúlt két évben azonban már jelentős csökkenés következett be: 2019-ben a vállalkozások 33 százaléka, 2020-ban pedig mindösszesen a 25 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. A csökkenő tendencia lassuló ütemben ugyan, de 2021 első hónapjaiban is folytatódott (24 százalék), az év második felében azonban valamelyest nőtt azon vállalkozások aránya, melyek toborzási nehézségről számoltak be (27 százalék).

5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021/I.	2021/II.
Toborzási nehézségekkel szembesülő vállalatok aránya – tárgy időszak (%)	25,0	33,1	35,1	42,7	33,3	24,5	24,1	26,5
Esetszám (n)	4225	4215	4171	4672	4738	4543	3912	4737

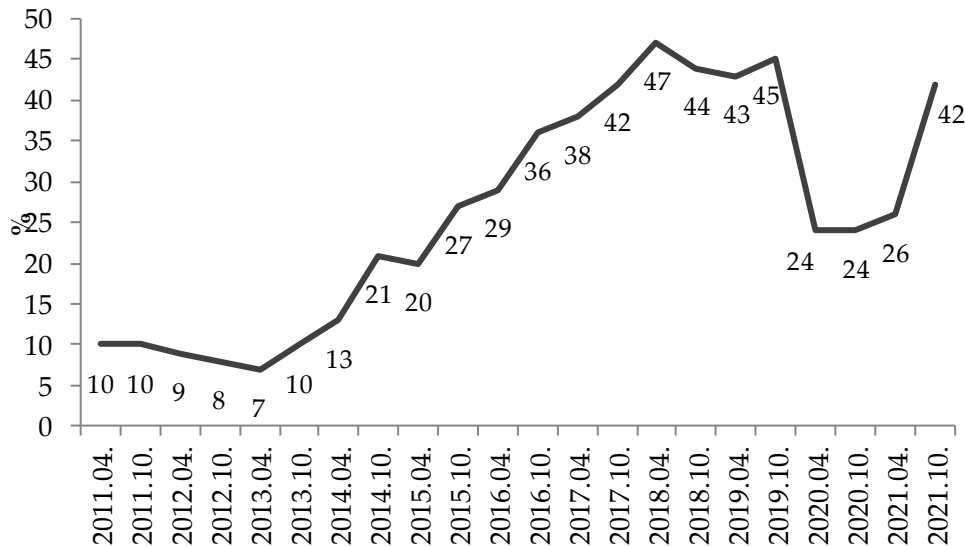
Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az adatfelvételi időszakokban a vállalatok hány százaléka érzékelt nehézséget egyes pozíciók betöltésében. Az adatok a 9 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A GVI Féléves Konjunktúra felvételének eredményei szintén azt támasztják alá, hogy 2014 óta jelentősen nőtt a toborzási nehézségekkel küzdő vállalatok aránya. A felvétel eredményei szerint 2014 októberére ugrott meg a munkaerőhiányt vagy szakemberhiányt érzékelő cégek hányada, ekkor 13 százalékról 21 százalékra emelkedett az arányuk. Az ezt követő félévben stagnálás volt tapasztalható (20 százalék), azonban 2015 októberétől kezdve ismét növekedésnek indult a toborzási nehézséggel küzdő cégek aránya, 2016 októberére már a vállalkozások 36 százaléka számolt be ilyen problémáról. 2018 áprilisában rekordmagasan mértük az arányukat – ekkor a cégek 47 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. Ezután, a koronavírus-járványig bezárólag 43 százalék és 45 százalék között alakult a munkaerő- vagy szakember-hiánnyal küzdő vállalatok aránya. A járvány 2020 tavaszi első és őszi második hulláma, valamint az emiatt bevezetett szigorú korlátozó intézkedések következtében 2020 áprilisában és októberében a megkérdezett cégeknek már jóval kisebb aránya számolt be munkaerőhiányról (24–24 százalék), és még 2021 áprilisára is csak kismértékben emelkedett az arányuk (26 százalék), pedig ekkor már fokozatosan elkezdődött a harmadik hullám miatt bevezetett korlátozások enyhítése.

2021 októberében, miután a járvány negyedik hulláma nem vont maga után újabb korlátozó intézkedéseket, a munkaerőhiányról beszámoló cégek aránya lényegében visszaállt a válság előtti szintre (42 százalék).

5.1.2. ábra Munkaerőhiányt / szakember-hiányt érzékelő cégek arányának alakulása a GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szerint

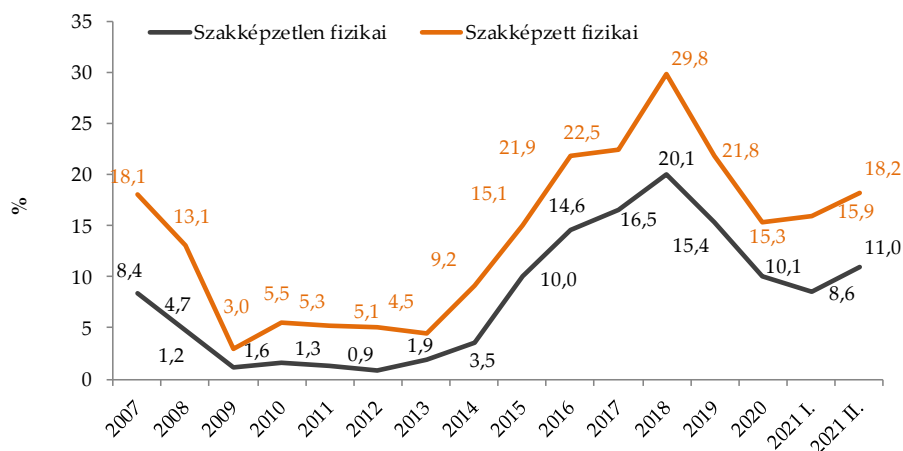
Forrás: GVI Féléves Konjunktúra-felvétel

2010 és 2013 között a gazdasági válság hatására minden vizsgált foglalkozási csoportot tekintve csökkent a toborzási nehézségeket észlelő vállalatok aránya, ezzel szemben 2014-ben már minden foglalkozási csoport esetében körülbelül megkétszereződött az arányuk. 2015-ben a fizikai munkakörök esetében növekedés, míg a szellemi munkakörök esetében stagnálás volt tapasztalható. 2016-ban és 2018-ban mind a fizikai, mind a szellemi munkakörök betöltésénél a megelőző évekhez képest több vállalat tapasztalt nehézségeket. 2019-ben és 2020-ban megfordult a trend, mind a négy szegmensben csökkenést lehetett regisztrálni. 2021 első félévében a szakképzetlen fizikai munkakörön kívül azonban a többi szegmensben már újra növekedés volt megfigyelhető.

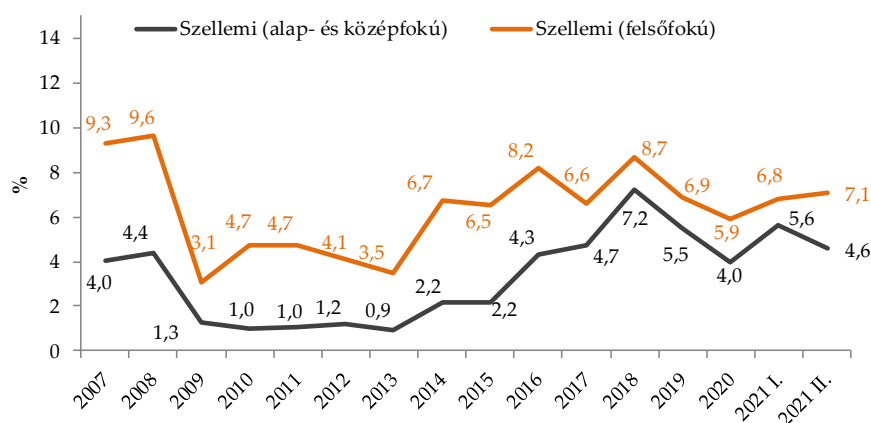
Az előző évekhez hasonlóan 2021 második félévében is legnagyobb arányban a szakképzett fizikai (18 százalék), legkisebb arányban pedig az alap- és középfokú végzettséget igénylő szellemi munkakörök (5 százalék) betöltésekor szembesültek toborzási problémákkal a cégek, ez utóbbi munkakörökön kívül a többi szegmensben stagnálást vagy növekedést lehetett regisztrálni. A felsőfokú képzettséget igénylő munkakörök esetében a toborzási nehézségekről beszámoló vállalkozások aránya (7 százalék) nem változott az előző félévhez képest, míg az alap- és középfokú szellemi munkakörök esetében az előző félévben tapasztalt 5,6 százalékos arány után a második félévben a legalább 10 főt foglalkoztató vállalkozások 4,6 százaléka jelezte, hogy tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkezik a cég. A fizikai munkakörök esetében félév alatt a szakképzett és a szakképzetlen munkaerőt igénylő pozíciók

betöltésénél egyaránt 2 százalékponttal nőtt a toborzási nehézséget tapasztaló vállalkozások aránya (18 százalékra és 11 százalékra).

5.1.3. ábra **Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint**
Fizikai munkakörök

Szellemi munkakörök

%	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021/1	2021/2
Szakképzetlen fizikai	4,7	1,2	1,6	1,3	0,9	1,9	3,5	10,0	14,6	16,5	20,1	15,4	10,1	8,6	11,0
Szakképzett fizikai	13,1	3,0	5,5	5,3	5,1	4,5	9,2	15,1	21,9	22,5	29,8	21,8	15,3	15,9	18,2
Szellemi (alap- és középfokú)	4,4	1,3	1,0	1,0	1,2	0,9	2,2	2,2	4,3	4,7	7,2	5,5	4,0	5,6	4,6
Szellemi (felsőfokú)	9,6	3,1	4,7	4,7	4,1	3,5	6,7	6,5	8,2	6,6	8,7	6,9	5,9	6,8	7,1
Esetszám (n)	4394	4134	4134	4256	4272	4372	4381	4402	4363	4347	4860	4901	4543	4042	4857

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: Az ábrán látható értékek a toborzási nehézséggel szembesülő vállalatok százalékos aránya a foglalkozási csoportok szerint. Az adatok a 9 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Példa: 2021 októberében a vállalatok 18,2 százaléka jelzett toborzási problémát, amikor szakképzett fizikai munkakörbe keresett jelöltek.

Azoktól a vállalkozásoktól, amelyeknél van jelenleg tartósan betöltetlen álláshely, azt is megkérdeztük, hogy mely okok játszanak szerepet abban, hogy tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkeznek. A válaszadók legnagyobb aránya szerint a megfelelő szakképzettségű (59 százalék) munkaerő hiánya okozza a nehézséget. A megkérdezettek fele a megfelelő minőségű munkaerőt hiányolja (50 százalék), míg valamivel kevesebb mint fele (45 százalék) úgy véli, hogy a megfelelő mennyiségű munkaerő hiánya áll a háttérben. A felkínált bér nagyságát 31 százalék, a munkarend, munkaidő-beosztást 17 százalék, a megfelelő munkaerő külföldi munkavállalását, a közlekedési nehézségeket és a munkakörülmények jellegét pedig 10–10 százalék említette. A megfelelő munkaerő közfoglalkoztatásban való részvételét a válaszadók kevesebb mint fél százaléka jelölte meg.

5.1.4. ábra A tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező vállalkozások megoszlása a szerint, hogy milyen okokkal magyarázzák, hogy vállalkozásuknál ilyen álláshelyek vannak

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2. N=3551–3569

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy a tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező vállalkozások szerint milyen okai vannak annak, hogy tartósan betöltetlen álláshelyek vannak vállalkozásuknál. Az adatok a 9 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan. A válaszadók több választ is megjelölhettek.

5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői

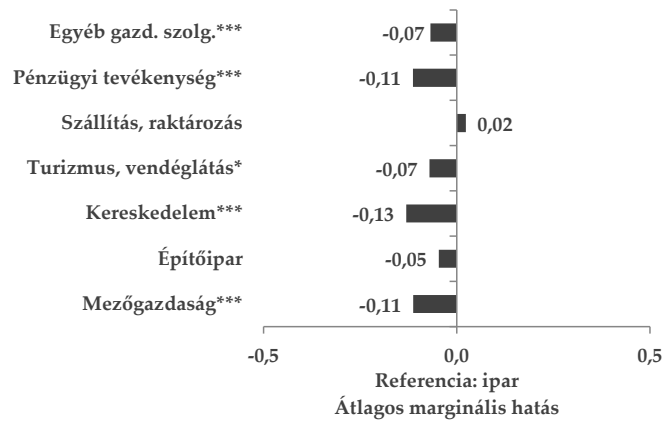
Különböző vállalati körök nem egyforma valószínűséggel találkoznak toborzási nehézségekkel működésük során. Az alábbiakban exporttevékenység, gazdasági tevékenység, vállalatméret, tulajdonosi háttér és régió szerinti regressziós modell segítségével határozzuk meg, hogy mely jellemzők növelik ennek esélyét.²⁴

- Sem az exporttevékenység, sem a tulajdonszerkezet hatása nem volt szignifikáns.
- A vállalkozás méretének növekedésével nő annak a valószínűsége, hogy toborzási nehézségekkel szembesül egy cég: a 250 fő feletti vállalkozások esetében 17 százalékponttal nagyobb annak a valószínűsége, hogy a cég ilyen nehézségekkel küzd, mint a 10–19 fős vállalkozások körében. A 10–19 fős cégekhez képest az 50–249 fős kategóriában 7 százalékponttal magasabb a toborzási nehézségek előfordulása, míg a 20–49 fős kategória esetén nincs szignifikáns különbség a 10–19 fős cégekhez képest.
- A gazdasági ágazat hatása az egyéb gazdasági szolgáltatások, a pénzügyi tevékenységek, a turizmus-vendéglátás, a kereskedelem és a mezőgazdaság esetén volt szignifikáns, ezek mindegyike esetében ritkábban fordul elő toborzási nehézség, mint az iparban (sorrendben 7 százalékponttal, 11 százalékponttal, 7 százalékponttal, 13 százalékponttal és 11 százalékponttal). A szállító-raktározó cégek és az építőipari cégek hasonló mértékben szembesülnek ezzel a problémával mint az ipari vállalatok, a különbség ezen ágazatok esetében nem szignifikáns.
- A központi régióhoz képest az ország összes többi régiójában 8-19 százalékponttal magasabb a toborzási nehézségek előfordulásának gyakorisága.

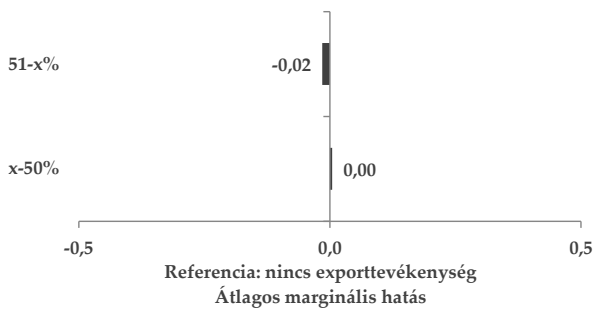
---

²⁴ A logit modell függő változója a toborzási nehézségek fennállása volt. A modell paraméterei az M3.3. táblázatban kerülnek bemutatásra.

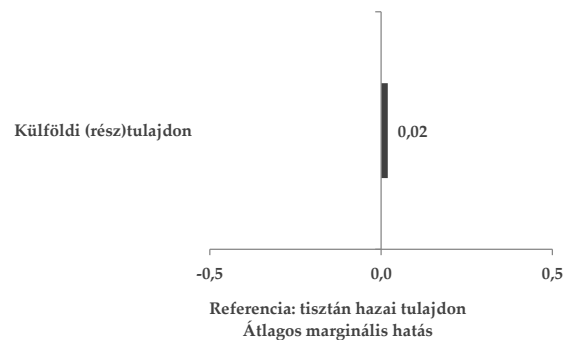
5.2.1. ábra: A toborzási nehézség elemi összetevői – gazdasági tevékenység szerint

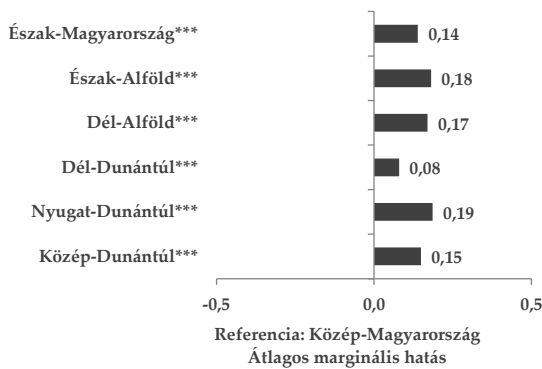
Exporttevékenység szerint

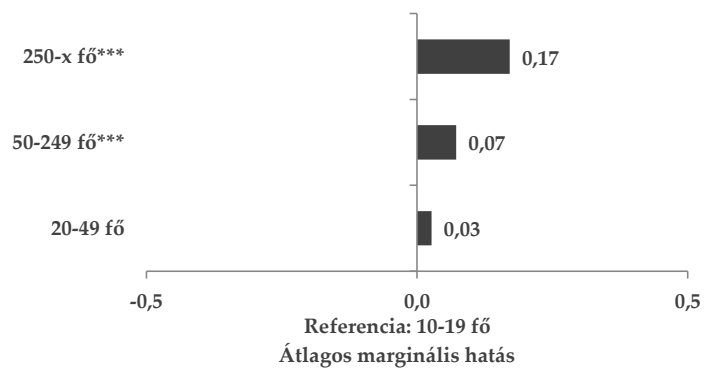
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2 (n=4215)

A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon átlagos marginális hatások értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hány százalékponttal nő/csökken a referenciacsoporthoz képest a toborzási nehézség valószínűsége. A modellben referenciacsoportnak az ábrákon feltüntetett jellegzetesség tekinthető.

Bázis: 9 főnél nagyobb vállalatok.

Ábraértelmezés egyszerűen: az átlagos marginális hatás megmutatja, hány százalékponttal nő/csökken a referenciacsoporthoz képest a toborzási nehézség valószínűsége. Ha az átlagos marginális hatás értéke 0 feletti, akkor növeli, ha 0 alatti, akkor csökkenti a toborzási nehézség valószínűségét. Ha az átlagos marginális hatás értéke 0-hoz közeli, és a szignifikanciateszt p-értéke nagyobb 0,1-nél, akkor az adott csoportban a toborzási nehézség mértéke statisztikai értelemben nem tér el a referencia csoporttól.

Az ábrán jelöltük a szignifikanciaszinteket is az egyes kategóriákhoz tartozó átlagos marginális hatások mellett: *** 1 százalékos ($p < 0,01$), ** 5 százalékos ($p < 0,05$), * 10 százalékos szinten szignifikáns hatás ($p < 0,1$).

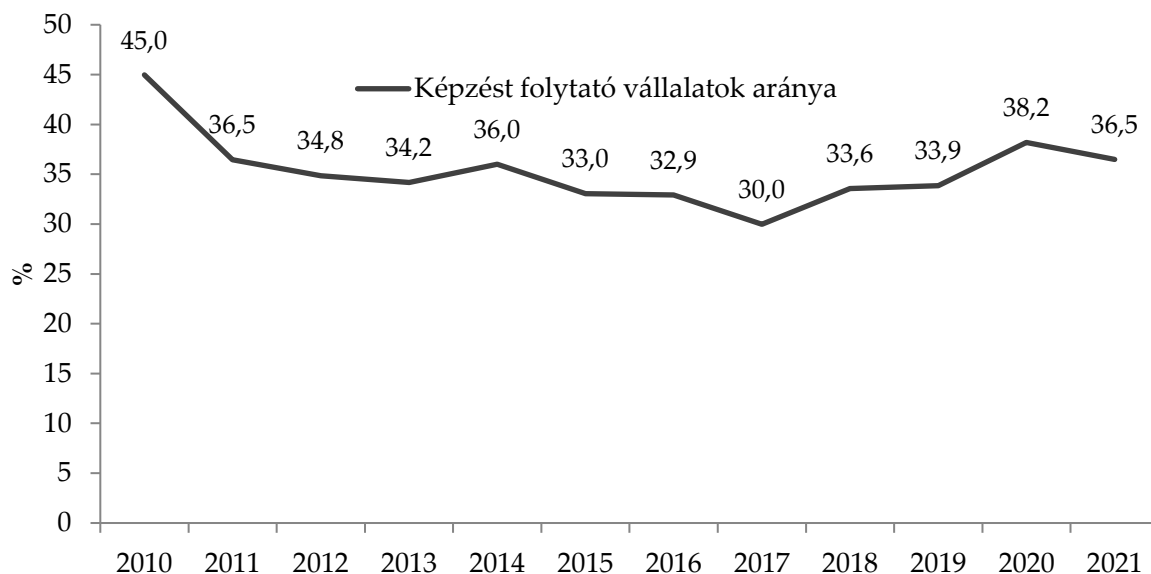
6. A munkavállalók képzése

Jelen fejezetben a vállalatok munkavállalók képzésével kapcsolatos gyakorlatát vizsgáljuk, bemutatva az utóbbi években a képzést nyújtó vállalatok arányának változását, a képzést nyújtó vállalatok jellemzőit 2021-ben, valamint a cégek véleményét a belső képzések bejelentési kötelezettségének bevezetéséről. A fejezetben emellett elemezzük, hogy mely tényezők akadályozzák a képzések folytatását a cégeknél.

6.1. A képzést nyújtó vállalatok

A belső vagy külső képzést nyújtó vállalatok aránya 2010 után csökkenést mutat. Míg 2010-ben a cégek 45 százalékánál képezték a munkavállalókat, 2011-től ez az arány 40 százalék alatt alakult, a képzést nyújtó cégek aránya 2017-ben volt a legalacsonyabb, 30 százalék. 2017 után enyhe növekedés figyelhető meg, amely azonban 2021-ben megtorpant: míg tavaly a vállalkozások 38,2 százaléka nyújtott képzést a munkavállalóinak, idén 36,5 százalékuk kínált képzési lehetőséget.

6.1.1. ábra: Képzést nyújtó vállalatok arányának alakulása

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Képzést nyújtó vállalatok aránya – tárgyév (%)	45,0	36,5	34,8	34,2	36,0	33,0	32,9	30,0	33,6	33,9	38,2	36,5
Esetszám (n)	7113	7135	6782	7013	7068	7023	6733	6729	6676	6757	6318	6620

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évről/2

A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

2021-ben a képzést nyújtó cégek legnagyobb részénél belső, cégen belüli, és külső képző által nyújtott képzés is folyt, a vállalatok 15 százaléka mindkét képzési módot alkalmazta. A cégek 10 százalékánál csak belső képzés történt, míg további 10 százalékuknál csak külső képzés keretében képezték a munkavállalókat.

6.1.1. tábla: A munkavállalók képzésének formája, N=6499

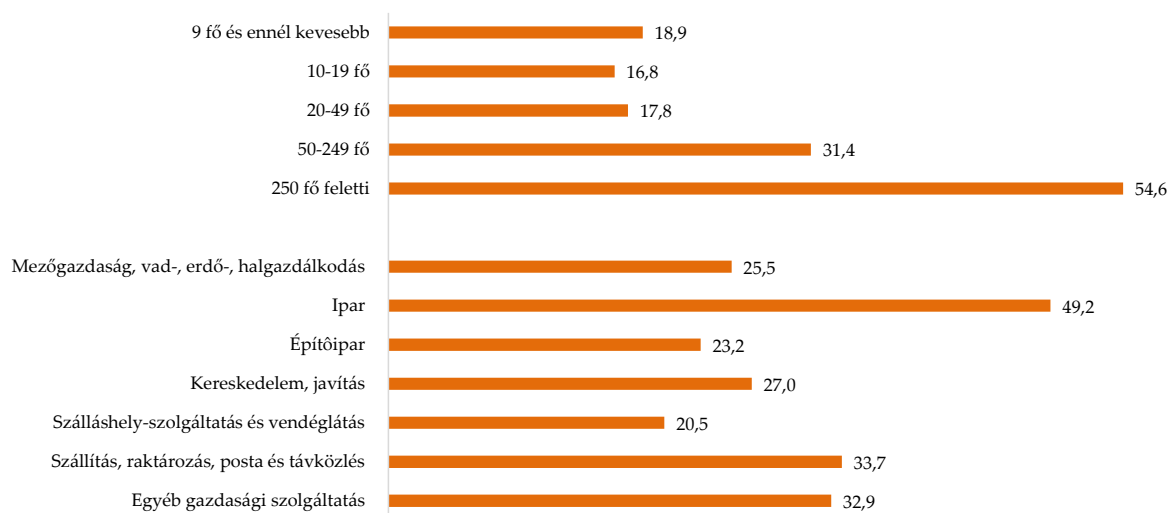
	%	Esetszám
nem	65,5	4969
csak belső képzés	9,8	404
csak külső képzés	9,8	689
belső és külső képzés is	14,9	437

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2021-ben a vállalatok hány százaléka folytatott belső vagy külső képzést. A százalék-adatok súlyozottak, az esetszám, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Képzést a legnagyobb arányban a 250 fő feletti cégek folytatnak: 55 százaléuk nyújt belső vagy külső képzést a munkavállalók számára. Az 50 és 249 fő közötti vállalatok 31 százaléka biztosít képzést, míg az 50 fő alatti cégek kevesebb, mint ötöde képezte a munkavállalóit 2021 folyamán. Az egyes ágazatok közül a képzések az ipari (49 százaléuknál volt képzés 2021-ben), a szállítás-raktározás ágazatba tartozó (34 százaléka) és az egyéb gazdasági szolgáltatást nyújtó (33 százaléka) cégeknél a legjellemzőbbek, míg a legkisebb arányban (21 százaléka) a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás ágazatba tartozó vállalatok képezik a munkavállalókat. Egyes ágazatokban, így az egyéb gazdasági szolgáltatások (2020-ban 53 százaléuk biztosított képzést) és a szállítás-raktározás (2020: 40 százaléka) területén 2020-hoz képest jelentősen csökkent a képzést nyújtók aránya, míg az ipar (2020: 41 százaléka), a kereskedelem (2020: 23 százaléka) és a mezőgazdaság (2020: 23 százaléka) területén kisebb növekedés figyelhető meg.

6.1.2. ábra: Képzést nyújtó vállalatok aránya létszámkategóriánként és ágazatonként, 2021

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A százalék-adatok súlyozottak. N=6620 (az érték súlyozatlan)

A létszám és ágazati jellemzők mellett megfigyelhető, hogy az exportáló cégek magasabb arányban (az 50 százaléka alatti exportrészarányal rendelkező cégek 42, az

50 százalék feletti exportarányú cégek 59 százaléka) képzik a munkavállalóikat, mint a nem exportálók (28 százalékuknál volt képzés 2021 folyamán). Emellett a külföldi (51 százalék) és a vegyes tulajdonú (45 százalék) vállalatoknál szintén jellemzőbbek a képzések, mint a tisztán hazai tulajdonú cégeknél (31 százalékuk folytat képzést). Az egyes megyék közül a legnagyobb arányban Heves (53 százalék), Fejér (52 százalék) és Bács-Kiskun (50 százalék) megyében, míg a legkisebb arányban Szabolcs-Szatmár-Bereg (24 százalék) megyében zajlott képzés a vállalatoknál.

A képzést nyújtó cégeknél a munkavállalók 26 százaléka vesz részt tovább- vagy átképzésen. Az egyes munkavállalók közül a legnagyobb arányban a fizikai dolgozók, ezen belül pedig a szakképzettek részesültek képzésben 2021-ben: a képzésben résztvevő szakképzett fizikai dolgozók aránya 34 százalék a szakképzett fizikai dolgozók összlétszámhoz viszonyítva. A szakképzetlen fizikai dolgozóknak 30 százalékát, a nem diplomás szellemi dolgozóknak szintén 21 százalékát, míg a diplomás szellemi foglalkoztatottaknak 33 százalékát képezték a képzést nyújtó cégeknél.

6.1.2. tábla: Az egyes képzettségi szintekhez tartozó, képzésben résztvevő munkavállalók aránya a képzést nyújtó cégek munkavállalói között

	%
Szakképzetlen fizikai	30,1
Szakképzett fizikai	33,8
Nem diplomás szellemi	21,4
Diplomás szellemi	33,0

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2021-ben az egyes munkavállalói csoportokon belül a munkavállalók hány százalékát képezték a képzéseket nyújtó cégeknél. Az adatok súlyozottak. N=1344 (az érték súlyozatlan)

A képzés nyújtó cégek 68 százalékánál a képzés a munkavállalók eredeti szakterületéhez kapcsolódik. A vállalkozások 32 százalékánál 2021-ben új munkakör betöltéséhez szükséges képzést nyújtottak. 18 százalékuknál a munkavállalók kooperációs kézségeit, 17 százalékuknál pedig az idegennyelv-tudását fejlesztették. A cégek kevesebb, mint 10 százalékánál kötődtek a képzések munkaszervezési ismeretek fejlesztéséhez (8 százalék), felhasználói szintű számítógépes ismeretek (8 százalék) vagy programozási ismeretek (3 százalék) oktatásához.

6.1.3. ábra: A képzést nyújtó cégek megoszlása aszerint, hogy a munkavállalók milyen típusú készségeit fejlesztik a képzések keretében

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A százalék-adatok súlyozottak. A válaszadók több választ is megjelölhettek. N=1722 (az érték súlyozatlan)

Össességében (a jelenleg képzést nyújtók és nem nyújtókat is figyelembe véve) a vállalatok 13 százaléka pályázott vagy tervez pályázni munkahelyi képzés megvalósításához igénybe vehető támogatásra. Az egyes ágazatok közül a szállítás-raktározás (18 százalék), az ipar (17 százalék) és a kereskedelem (14 százalék) területén működő cégek veszik vagy vennék legnagyobb arányban igénybe a képzési támogatásokat, míg a mezőgazdasági (6 százalék), az egyéb gazdasági szolgáltatást nyújtó (6 százalék), a turisztikai (9 százalék) és az építőipari (9,6 százalék) vállalkozások kevesebb, mint 10 százaléka pályázik vagy pályázna képzési támogatásra.

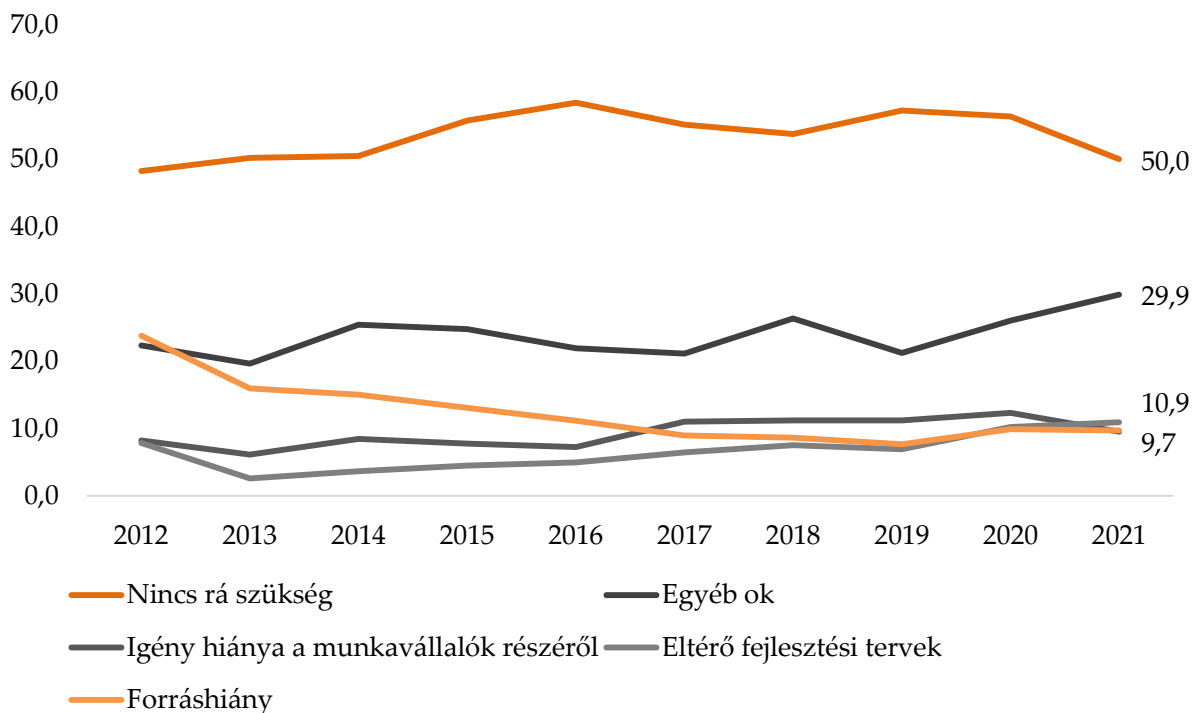
6.2. A munkavállalók képzését akadályozó tényezők

A fejezet további részében azt vizsgáljuk, hogy milyen okok vezetnek ahhoz, hogy egy vállalkozás nem nyújt képzést a munkavállalóknak. Erre vonatkozóan 2012 óta rendelkezünk adatokkal.

A képzést nem folytató vállalatok legnagyobb része minden vizsgált évben azzal indokolja a képzés elmaradását, hogy nincs szükség erre a cégnél, 2021-ben a vállalkozások 50 százaléka jelölte meg ezt az okot. Jellemzően a cégek 20–30 százaléka, 2021-ben 30 százaléka egyéb okból nem tart képzést. 11 százalékuk a cég eltérő fejlesztési terveivel magyarázza, hogy nem nyújt képzéseket, további okokat pedig a vállalkozások körülbelül 10 százaléka jelöl meg. Ilyen indok az igény hiánya a munkavállalók részéről, amivel 2021-ben a vállalkozások 10 százaléka magyarázza

azt, hogy nem tartanak képzést. A munkavállalói igények hiánya kapcsán 2012 és 2020 között folyamatos növekedés volt megfigyelhető, 2021-ben azonban csökkent az ilyen okból képzést nem nyújtó cégek aránya. 2012 és 2019 között ugyanakkor csökkent azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek forráshiány miatt nem nyújtottak képzést: míg 2012-ben a cégek 24 százaléka jelölte meg ezt az okot, 2019-ben kevesebb, mint 8 százaléka. 2020-ban újra enyhe növekedés, 2021-ben pedig stagnálás figyelhető meg: mindkét évben a vállalkozások 10 százaléka forráshiány miatt nem szervezett képzést a munkavállalóinak.

6.2.1. ábra: Annak okai, hogy a cég nem folytat képzést, 2012–2021

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A mutató: Az ábrán szereplő értékek azt mutatják meg, hogy a vállalatok hány százaléka indokolta a fenti okokkal azt, hogy nem folytat képzést. A válaszadók több okot is megjelölhettek. Az adatok súlyozottak. Az arányok a képzést nem nyújtó cégekre vonatkoznak.

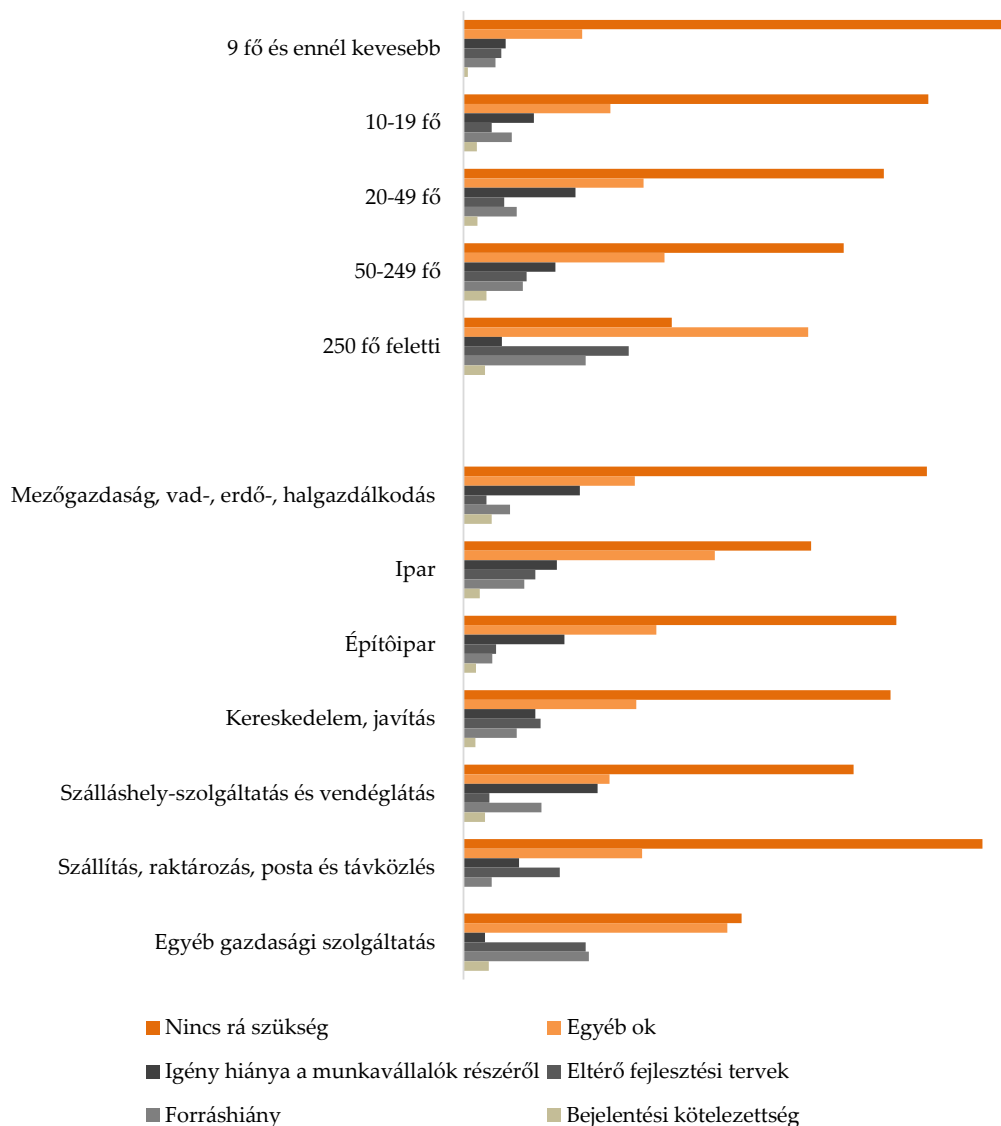
N₂₀₁₂=5046; N₂₀₁₃=5048; N₂₀₁₄=5323; N₂₀₁₅=5118; N₂₀₁₆=5198; N₂₀₁₇=5327; N₂₀₁₈=4889; N₂₀₁₉=4985; N₂₀₂₀=4939, N₂₀₂₁=4986 (az esetszámok súlyozatlanok)

2020-ban és 2021-ben rákérdeztünk arra is, hogy a felnőttképzések, bejelentéséhez kapcsolódó adminisztrációs terhek közrejátszanak-e abban, hogy a cég nem tart képzést: a vállalkozásoknak azonban 2020-ban mindössze 4 százaléka, 2021-ben pedig 2 százaléka jelölte meg ezt az okot.

Bizonyos képzést akadályozó tényezők a cégek jellemzői szerint eltérően jelennek meg. Azt, hogy nincs szükség képzésre a cégnél, a legnagyobb arányban a kisvállalkozások gondolják, a vállalatméret növekedésével pedig csökken a képzést emiatt nem folytatók aránya (a 10 fő alatti cégek 74 százaléka, a 250 fő felettieknek pedig 28 százaléka jelölte meg ezt az okot). Az egyes ágazatok közül az iparban (47

százalék) és az egyéb gazdasági szolgáltatások területén (38 százalék) az átlagosnál kisebb azon cégek aránya, amelyek azért nem folytatnak képzést, mert nem tartják szükségesnek. Eltérő fejlesztési tervekről, illetve egyéb okokról szintén a nagyobb vállalkozások számoltak be a legmagasabb arányban. A munkavállalói igény hiánya a képzésre leginkább a 20–49 fő közötti cégekre, illetve a turizmus és a mezőgazdaság szektorokban működő cégekre jellemző. A képzések forráshiány miatti elmaradásáról legnagyobb arányban a 250 fő feletti cégek, valamint a turizmusban és az egyéb gazdasági szolgáltatások területén működő cégek számoltak be. A felnőttképzésnek minősülő belső képzések bejelentési kötelezettsége leginkább az 50–249 fő közötti és a 250 fő feletti vállalatoknak, illetve a mezőgazdaságban működő cégeknek jelentett akadályt 2021-ben.

6.2.2. ábra: Annak okai, hogy a cég nem folytat képzést létszámkategóriánként és ágazatonként, 2021

*Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A százalék-adatok súlyozottak. N=4986 (az N érték súlyozatlan). Az arányok a képzést nem nyújtó cégekre vonatkoznak.*

7. A koronavírus-járvány hatásai

Jelen fejezetben a koronavírus-járvány közvetlen hatásait, következményeit vizsgáljuk a vállalatok működésére vonatkozóan. Kitérünk a vállalatok finanszírozási helyzetére a járvány hatására kialakuló gazdasági válság során, illetve áttekintjük, hogy a vállalatok mekkora részét érintették különböző, a járvány hatásait ellensúlyozni kívánó állami intézkedések. Bemutatjuk azt is, hogy a vállalatok milyen mértékben éltek ezekkel a támogatási lehetőségekkel, valamint mennyire voltak elégedettek az intézkedésekkel kapcsolatban.

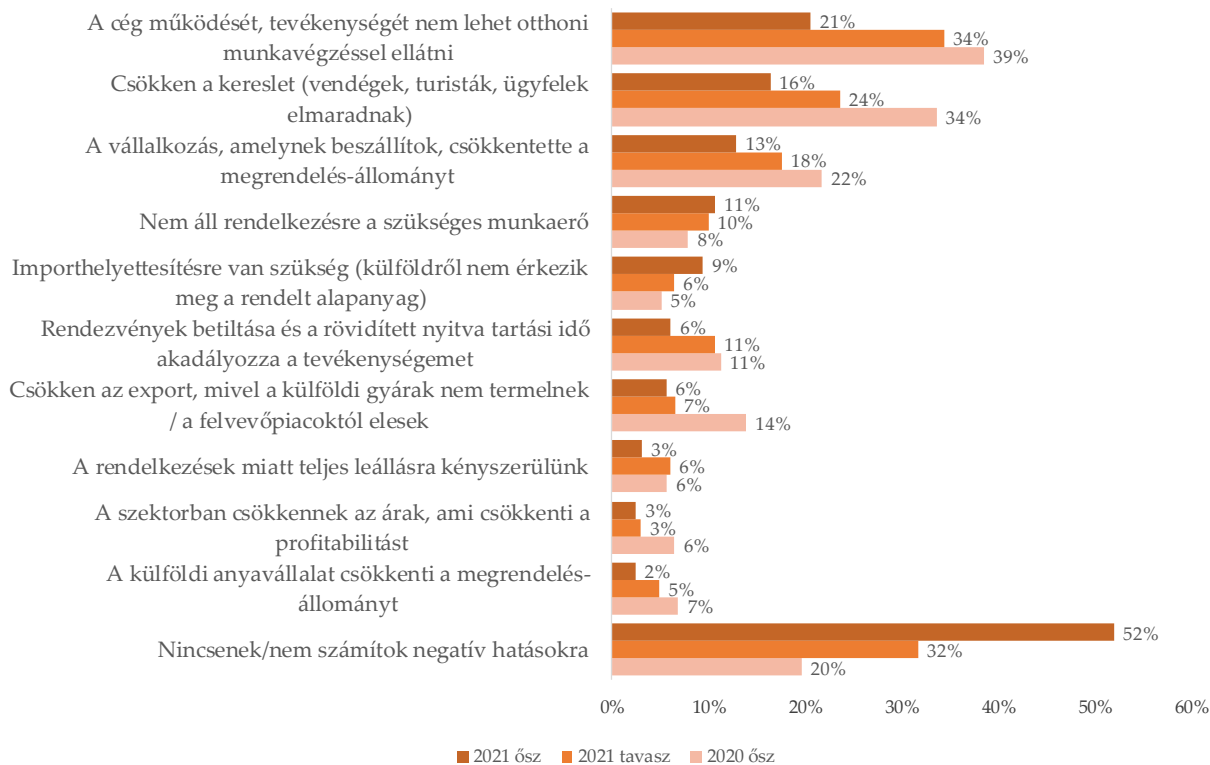
A fejezetben általában a kutatás általános súlyozási módszerét követtük, amelynek alapján a teljes munkaidőben alkalmazásban állók régió, létszámkategória és ágazat szerinti megoszlása szempontjából tekinthető reprezentatívnak a felmérés. A pénzügyi nehézségek, az állami intézkedésekben való céges szintű érintettség és az állami intézkedésekkel való elégedettség elemzése során viszont a regisztrált vállalkozások létszámkategória és ágazat szerinti megoszlása szempontjából tekinthetőek reprezentatívnak eredményeink.

7.1. A koronavírus-járvány negatív hatásai a vállalkozások működésére

Vizsgálatunkban kíváncsiak voltunk, a cégvezetők szerint a koronavírus-járvány mely tényezők miatt érinti leginkább hátrányosan a hazai vállalkozásokat az adatfelvétel idején, az eredményeket pedig összevetettük a 2020. őszi és a 2021. tavaszi adatainkkal. Erre a kérdésre a válaszadók 52 százaléka felelte azt, hogy egyáltalán nem tapasztal negatív hatásokat, ami jelentősen magasabb arány a legutóbb mérteknél (2020. ősz: 20, illetve 2021. tavasz: 32 százalék). A cégvezetők 48 százaléka viszont legalább egy negatív tényezőt megnevezett (több választ is meg lehetett jelölni): 21 százalékuk szerint a cég olyan tevékenységet végez, amelyet nem lehet otthoni munkavégzéssel ellátni, 16 százalékuk arról számolt be, hogy csökken a kereslet (vendégek, turisták, ügyfelek elmaradnak), a vállalatok 13 százaléka pedig tapasztalta, hogy azok a vállalkozások, amelyeknek beszállítóként dolgoznak, csökkentették a megrendelés-állományt. Jól látható ugyanakkor, hogy 2020 őszéhez és 2021 tavaszához képest mindhárom vezető negatív hatás jelentősen veszített a súlyából. Megjegyzendő továbbá, hogy a szükséges munkaerő hiányával küzdő vállalkozások aránya 8 százalékról 11 százalékra emelkedett, ami szintén jelzi a válság előtti állapotokhoz történő közeledést, míg az importhelyettesítés szükségességének hangsúlyosabbá válása (5 százalékról 9 százalékra) a nyersanyaghiány okozta növekvő problémákra utal.

7.1.1. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére, N₂₀₂₁.

ősz=5983, N_{2021.tavasz}=5498, N_{2020. ősz}=6534

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

A százalék-adatok súlyozottak, az N értékek súlyozatlanok.

Egyértelműen a kisebb cégeket sújtja továbbra is nagyobb arányban a kereslet csökkenése, a rendezvények betiltása, valamint a rendelkezesek miatti teljes leállás (előbbi hatások az állami korlátozások feloldását követően, bizonyos mértékben továbbra is érvényesülnek, többek között a fogyasztók koronavírus-járvánnyal összefüggő önkorlátozó viselkedése, továbbá az országhatáron kívüli utazási korlátozások fennállása miatt is), míg a nagyobb vállalatok gyakrabban küzdenek a beszállítói megrendelés-állományuk csökkenésével, a szükséges munkaerő hiányával, az importhelyettesítéssel, a csökkenő exporttal, valamint a külföldi anyavállalattól érkező megrendelés-állomány csökkenésével. Az otthoni munkavégzést legkevésbé a közepes vállalkozások tartják megoldhatónak.

7.1.2. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére létszámkategória szerint, N=5983

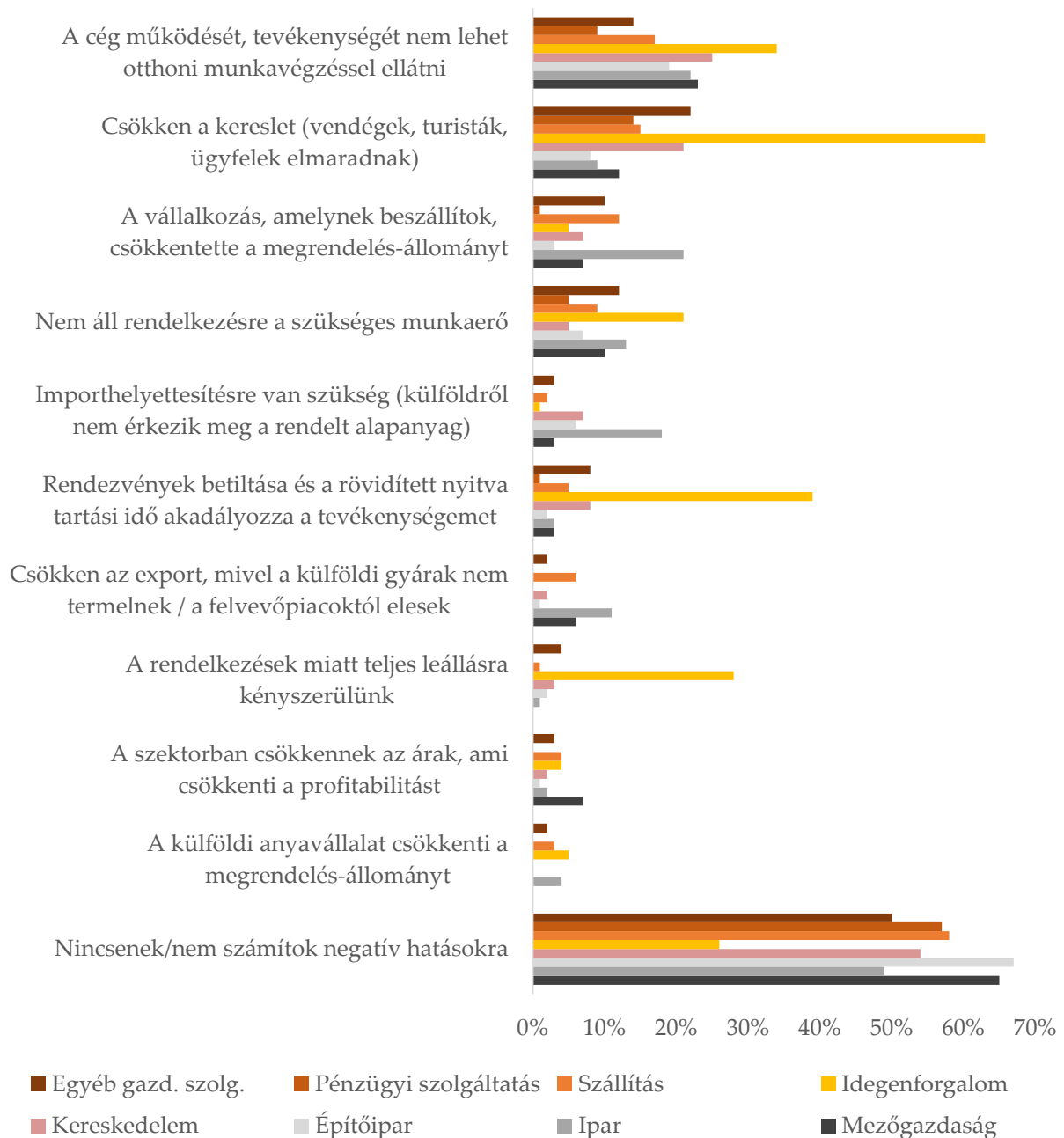
Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A százalék-adatok súlyozottak, az N érték súlyozatlan.

Ágazatok szerint az idegenforgalmi vállalkozások a leginkább érintettek, különösen a csökkenő kereslet (63 százalék), a rendezvények betiltása és a rövidített nyitvatartás (39 százalék), a rendelkezesek miatti teljes leállás (28 százalék), illetve a szükséges munkaerő hiánya (21 százalék) sújtja átlag feletti mértékben az ágazat cégeit, de 34 százalékuk számára értelemszerűen nem jelent megoldást az otthoni munkavégzés sem a működés fenntartására, ami szintén a legmagasabb arány az ágazatok között. Figyelemreméltó, hogy az idegenforgalom területén működő vállalkozásoknak mindösszesen a 26 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nem érzékel negatív hatásokat. A beszállításra, illetve az exportra vonatkozó csökkenő mértékű megrendelések,

valamint az importhelyettesítés problémája leginkább az ipari cégek körében jelentkezik. Árcsökkenésre, ezáltal pedig tevékenységük profitabilitásának csökkenésére a mezőgazdasági cégek számítanak legmagasabb arányban (7 százalék). Összességében mostanra a négy legkevésbé érintett ágazat az építőipar, a mezőgazdaság, a szállítás és a pénzügyi szektor, ahol a cégek 67–65, illetve 58–57 százaléka jelezte, hogy nincsenek/nem számítanak negatív hatásokra a járvány következtében.

7.1.3. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére ágazat szerint, N=5983

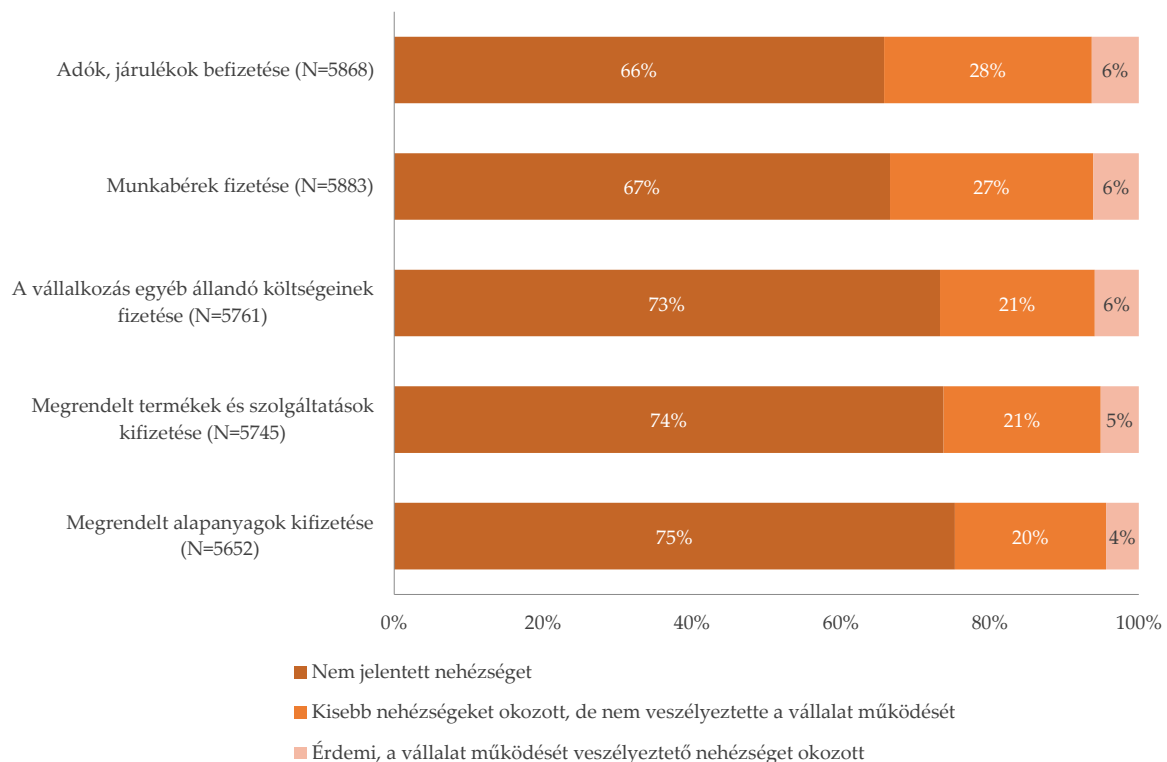

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A százalékek- adatok súlyozottak, az N érték súlyozatlan.

7.2. A vállalatok pénzügyi nehézségei

A legtöbb vállalkozásnak a 2021 októberét megelőző hónapokban az adók és járulékok befizetése, valamint a munkabérek kifizetése jelentette a legnagyobb pénzügyi problémát: a cégek 6–6 százalékának érdemi, a vállalat működését veszélyeztető nehézséget okoztak, további 28 és 27 százalékának pedig kisebb nehézségeket okoztak ezek a kötelezettségek, de nem veszélyeztették a vállalat működését. A harmadik leggyakrabban említett pénzügyi nehézség a vállalkozások egyéb állandó költségeinek fizetése (pl. iroda/üzlethelyiség bérlete, fenntartása), ez érdemi nehézséget szintén a cégek 6 százalékának, kisebb nehézséget 21 százalékuknak jelentett. A megrendelt termékek és szolgáltatások kifizetése a vállalatok 5 százalékának jelentett érdemi, 21 százalékának kisebb nehézséget, míg a megrendelt alapanyagok kifizetése 4 százalék számára volt érdemi, 20 százalékuknak pedig kisebb, de működést nem veszélyeztető nehézség.

7.2.1. ábra: A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban

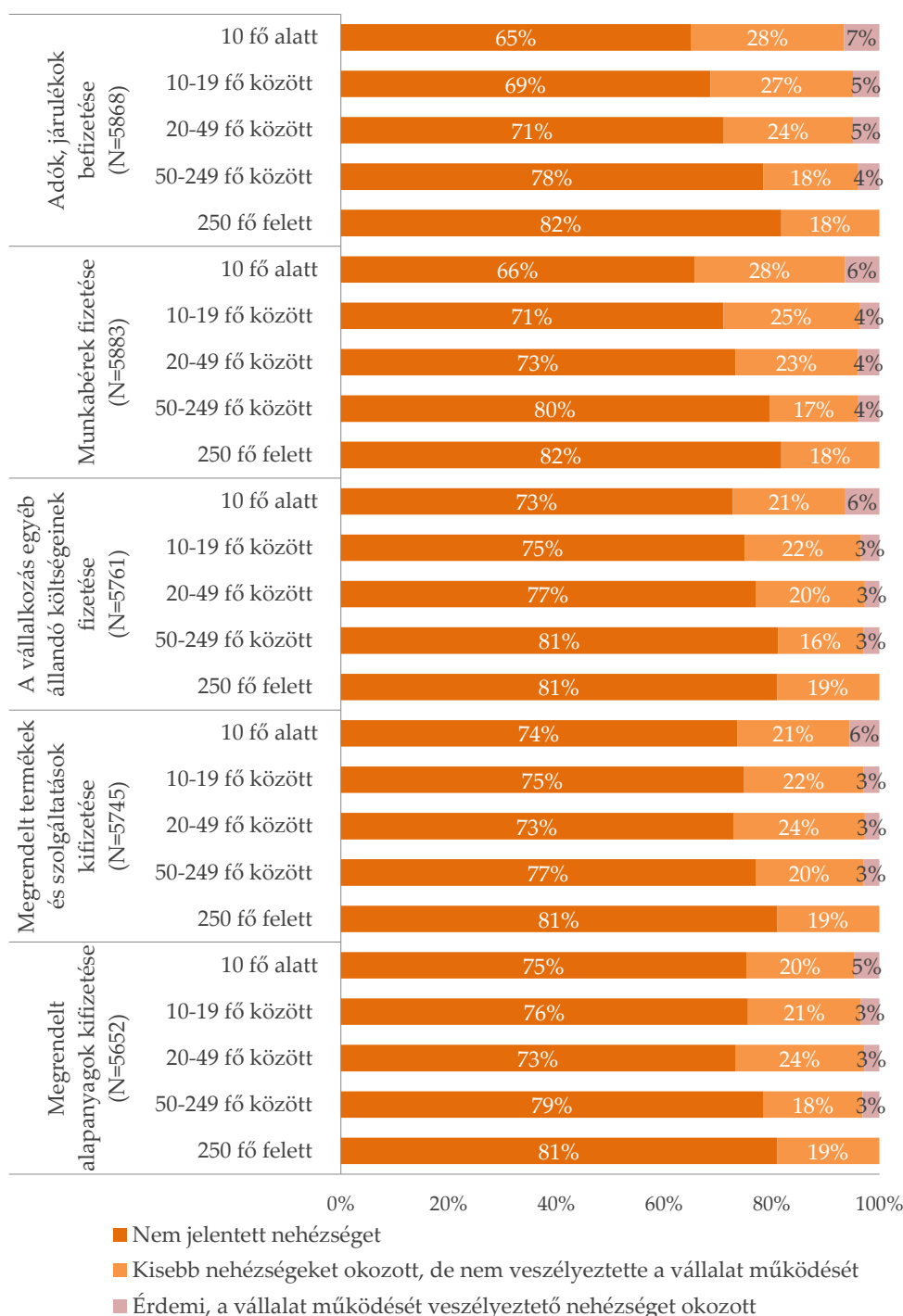

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A százalék-adatok súlyozottak, az N érték súlyozatlan.

Létszámkategóriák szerint látható, hogy a kisebb vállalatokat nagyobb arányban érintették a különböző pénzügyi nehézségek, mint a nagyvállalatokat. Az adók és járulékok befizetése a 10 fő alatti kisvállalkozások 35 százalékának okozott nehézséget, a munkabérek kifizetése a 34 százalékának, az egyéb állandó költségek fizetése, valamint a megrendelt termékek és szolgáltatások kifizetése a 27–27 százalékának, a megrendelt alapanyagok kifizetése pedig a 25 százalékának. Ugyanezen arányok a 250

fő feletti nagyvállalatok esetében 18–19 százalék között alakultak, miközben ebben a vállalati kategóriában egyik nehézség sem veszélyeztette érdemben a cég működését. Az érdemi, a vállalat működését veszélyeztető nehézségek esetében a 250 fő alatti vállalkozások esetében kisebb a szórás a létszámkategóriák között, 3–7 százalék között alakult az erről nyilatkozók aránya, de a magasabb értékek itt is a kisvállalkozásokra jellemzőek.

7.2.2. ábra: A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban, létszámkategóriák szerint

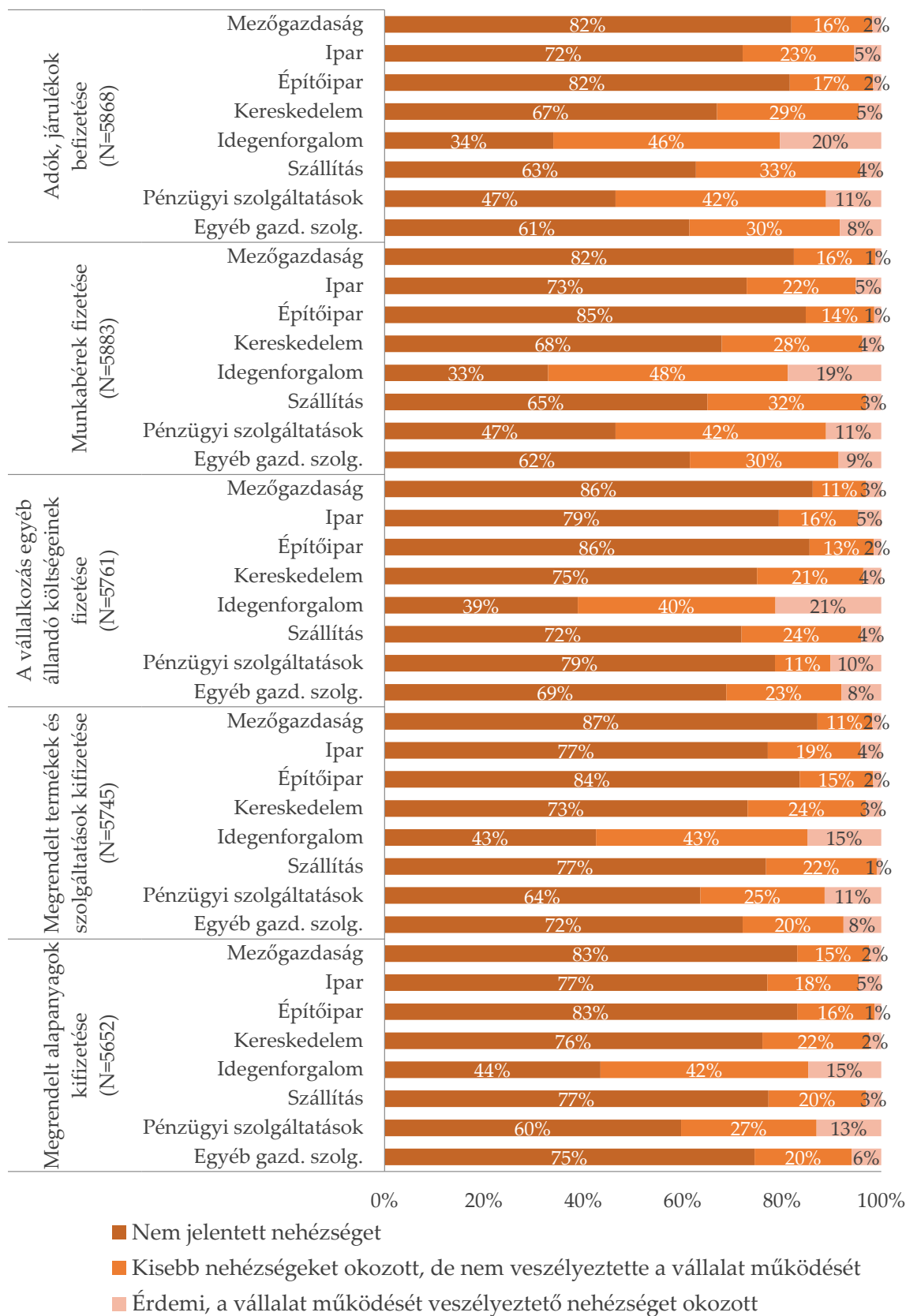

*Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A százalék-adatok súlyozottak, az N értékek súlyozatlanok.*

Ágazatok szerint vizsgálva a pénzügyi nehézségek okait, megállapítható, hogy mindegyik az idegenforgalom területén működő cégeknek okozott nehézséget kiemelkedően legnagyobb arányban: az adók és járulékok befizetése a 66 százalékuknak, a munkabérek kifizetése a 67 százalékuknak, az egyéb állandó költségek kifizetése a 61 százalékuknak, a megrendelt termékek és szolgáltatások kifizetése az 58 százalékuknak, a megrendelt alapanyagok kifizetése pedig az 57 százalékuknak. Ráadásul nagyon magas arányban, 15–21 százalékban válaszolták azt, hogy érdemi, a vállalat működését veszélyeztető nehézséget tapasztaltak. Látható továbbá, hogy a pénzügyi szolgáltatókat az adók és járulékok befizetése és a munkabérek kifizetése (53–53 százalék), valamint a megrendelt alapanyagok kifizetése (40 százalék) a többi ágazathoz képest (természetesen az idegenforgalmon kívül) jobban megviselte, ellenben a mezőgazdasági tevékenységet végző cégek mind az öt tényező esetén csupán 13–18 százalékos arányban nyilatkoztak valamilyen mértékű nehézségről.

7.2.3. ábra: A vállalatok pénzügyi nehézségei az elmúlt hónapokban, ágazatok szerint

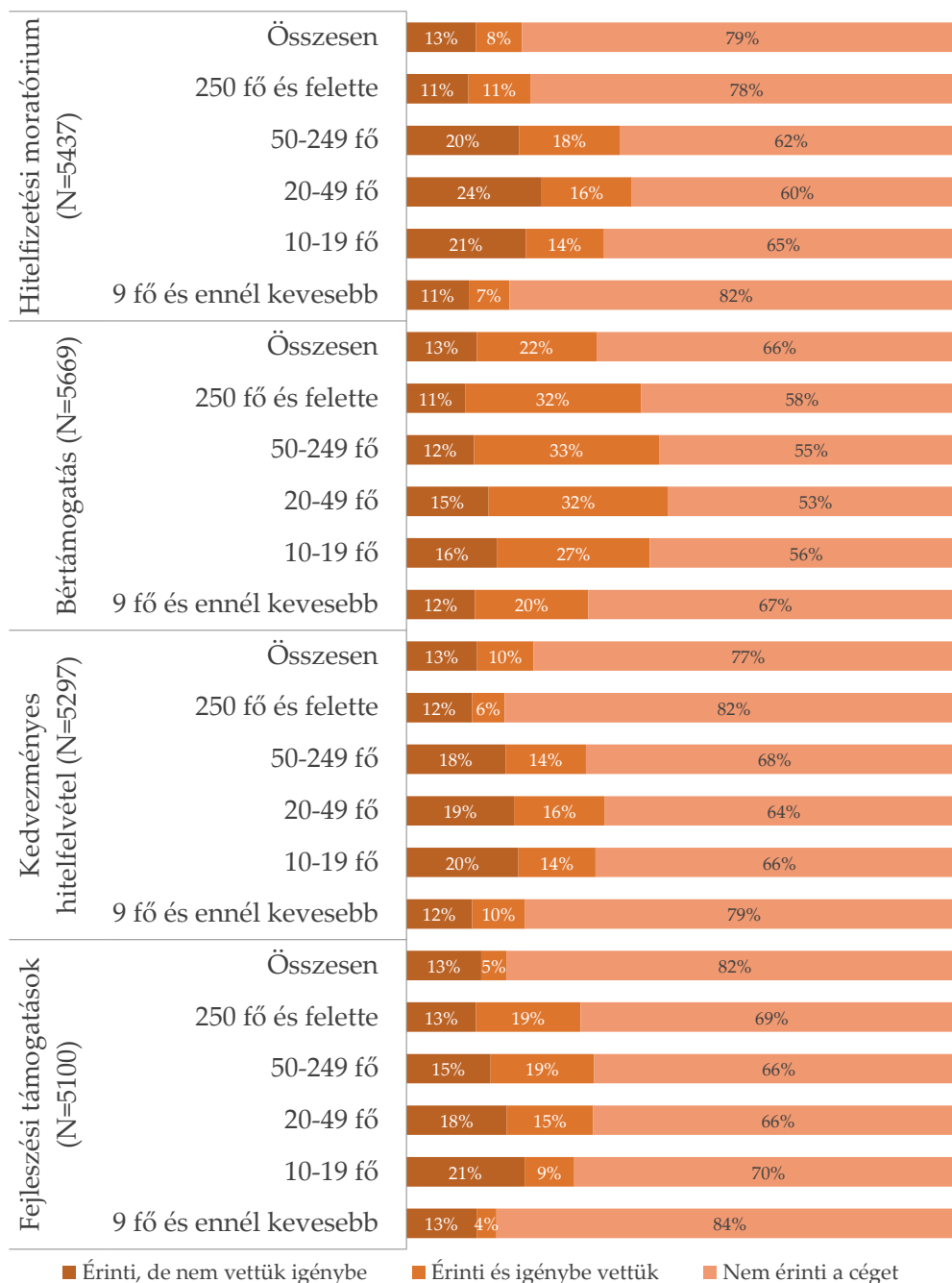

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

7.3. A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség, az intézkedésekről alkotott vélemény

A koronavírus-járvány enyhítését célzó állami intézkedések kapcsán négy konkrét eszköz esetén vizsgáltuk a cégek érintettségét, illetve az egyes eszközök igénybevételét.

7.3.1. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség létszámkategóriák szerint

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A százalék-adatok súlyozottak, az N érték súlyozatlan.

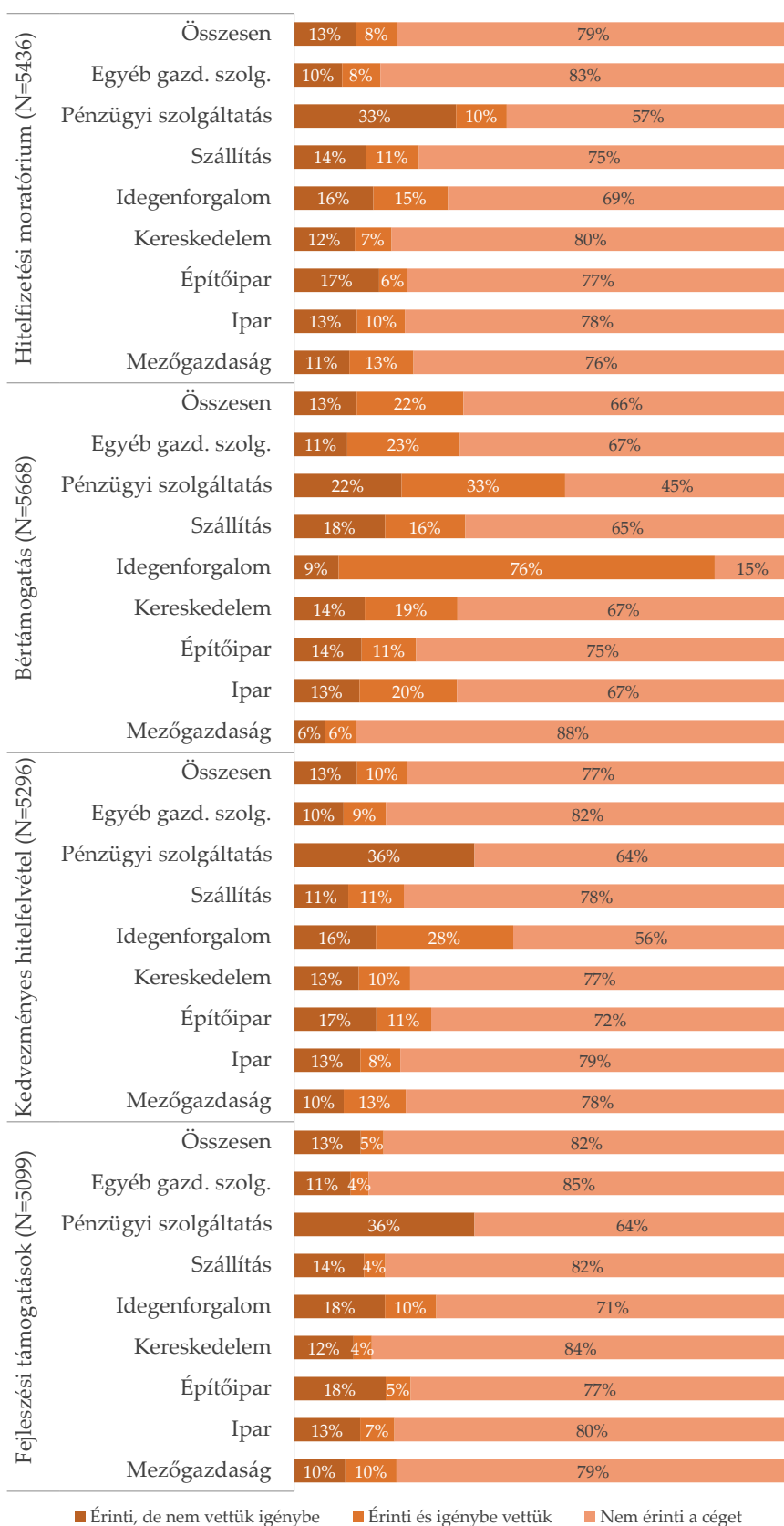

A vizsgált állami intézkedések közül leginkább a bértámogatás érintette a cégeket (35 százalékukat érintette, 22 százalékuk igénybe is vette), míg legkisebb mértékben a fejlesztési támogatásoknak volt szerepe (18 százalékukat érintette, 5 százalékuk vette igénybe). A hitelfizetési moratórium (21 százalékukat érintette, 8 százalékuk vette igénybe), illetve a kedvezményes hitelfelvétel lehetősége (23 százalékukat érintette, 10 százalékuk igénybe vette) szintén olyan eszközök voltak, amelyek esetén az érintett cégek kevesebb mint fele (rendre 38, illetve 43 százalékos arány) vette igénybe a támogatást.

Létszámkategória szerint a vizsgált támogatások legnagyobb arányban a középvállalkozásokat érintették, a nagyvállalatok és különösen a mikrovállalkozások kisebb arányban voltak jogosultak az említett támogatási eszközök igénybevételére. Megállapítható, hogy a kedvezményes hitelfelvétel kivételével (amelyet legkisebb arányban a nagyvállalatok vettek igénybe) rendre a mikrovállalkozások körében volt a legkisebb az igénybevevők aránya, a nagyvállalatok ugyanakkor a középvállalkozásokhoz hasonló mértékben vették igénybe az elérhető támogatásokat.

Ágazatok szerint a hitelfizetési moratórium, illetve a fejlesztési támogatások esetén a pénzügyi szolgáltató cégek voltak érintettek leginkább a vizsgált intézkedésekben, míg a bértámogatás és a kedvezményes hitelfelvétel lehetősége leginkább a turisztikai vállalkozásokat érintette. Igénybevétel szempontjából viszont rendre az idegenforgalom területén dolgozó cégekre jellemzőek a legamagyasabb arányok, fejlesztési támogatásokat viszont a mezőgazdasági cégek is hasonló (10 százalékos) arányban vettek igénybe. A pénzügyi szolgáltatókra a bértámogatás kivételével a magas érintettséggel párhuzamosan a vizsgált intézkedések alacsony mértékű igénybevétele jellemző, különösen a kedvezményes hitelfelvétel és a fejlesztési támogatások esetén, amelyet a pénzügyi szolgáltatók lényegében egyáltalán nem vettek igénybe. A többi ágazat nem mutatott lényeges eltéréseket az érintettség és az igénybevétel szempontjából.

7.3.2. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség ágazatok szerint

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2

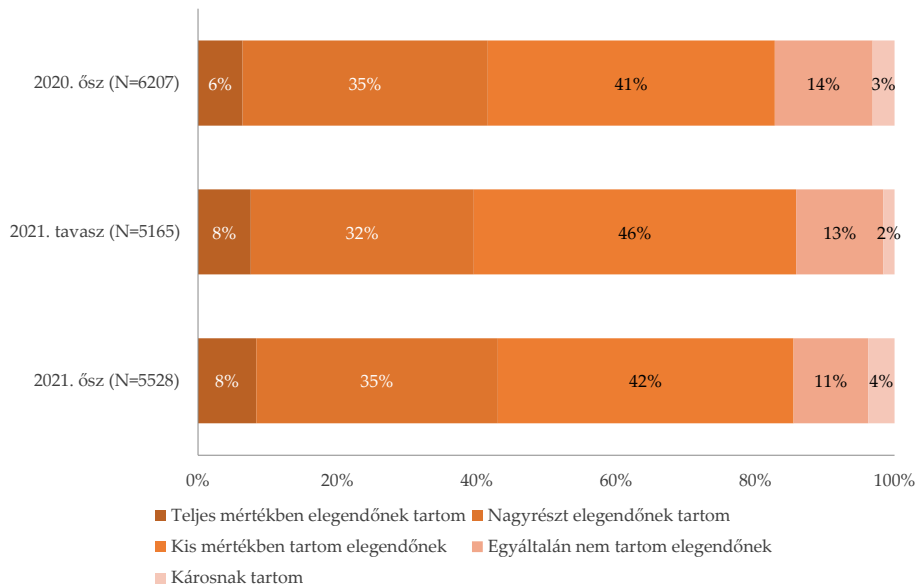
A bértámogatást igénybe vevő vállalatokat megkérdeztük arról is, hogy az érintett munkavállalókat meg tudták-e tartani a létszámtartási kötelezettség lejárta után. A bértámogatásban részt vevő vállalatok 85 százaléka összes érintett munkavállalóját meg tudta tartani, 15 százalékuk részben megtartotta munkavállalóit, míg mindössze a cégek 0,4 százaléka válaszolt úgy, hogy el kellett bocsátania az összes érintett munkavállalóját a létszámtartási kötelezettség lejárta után.

A hitelfizetési moratóriumot igénybevevő cégek 51 százaléka a felmérés idején is még moratóriumban volt. A moratóriumból már korábban kilépő cégek egy 1–10-es skálán átlagosan 3,8 pontra értékelték a moratóriumból való kilépés és a törlesztés újbóli megkezdésének nehézségét a cég működése szempontjából. A felmérés idején még moratóriumban lévő cégek nehezebbre értékelték a moratórium megszűnésének várható hatását, körükben ez a skála átlag 4,8 pont volt.

A koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekkel való általános elégedettséget is vizsgáltuk. A legalább két főt foglalkoztató cégek több mint egytizede (11%) egyáltalán nem tartja elegendőnek, sőt 4 százalékuk kifejezetten károsnak tartja az intézkedéseket. Közel felük (42%) kis mértékben, több mint egyharmaduk (35%) nagyrészt elegendőnek tartja az intézkedéseket, míg mindössze 8 százalékuk nyilatkozott úgy az állami intézkedésekről, hogy teljes mértékben elegendőnek tartja azokat. Látható az is, hogy a 2020. őszi és a 2021. tavaszi adatfelvételekhez viszonyítva az állami intézkedések megítélése lényegében változatlan maradt.

A gazdasági szereplők tehát megosztottak az állami intézkedések megítélése szempontjából, eredményeink alapján pedig arra is következtethetünk, hogy a koronavírus-járvány által jellemzően kevésbé érintett vállalati szegmensekben pozitívabb az állami válságkezelő intézkedések megítélése.

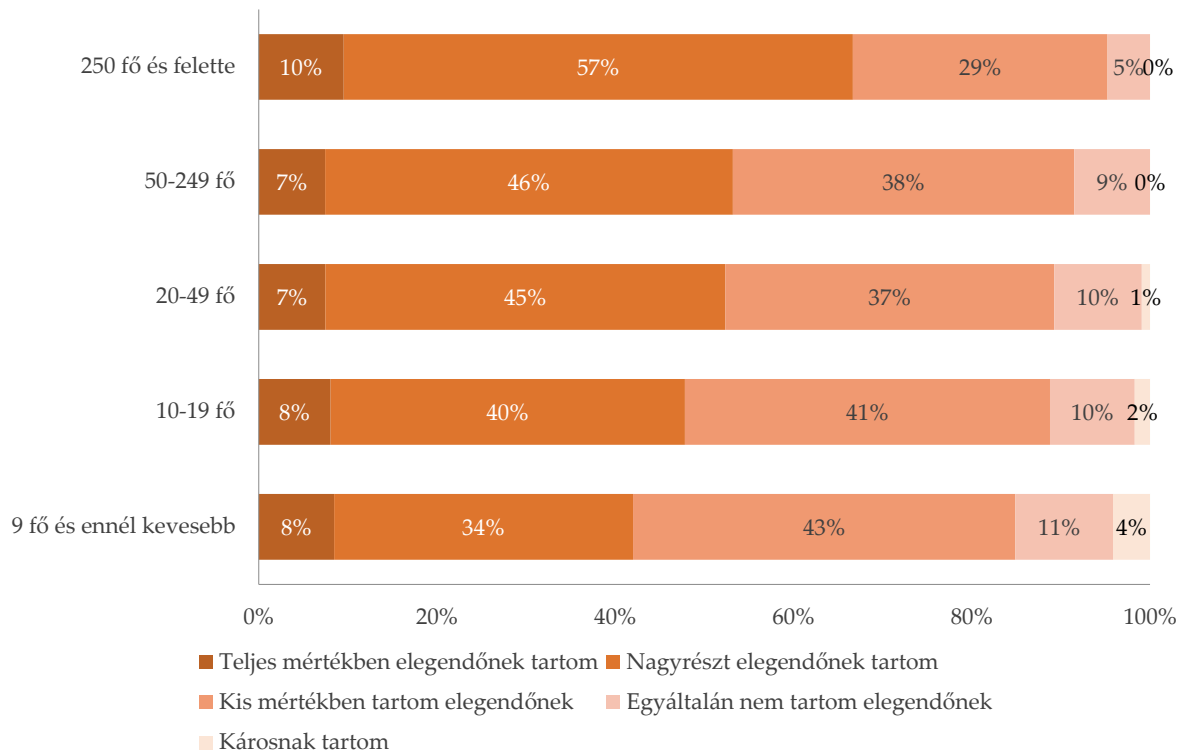
7.3.3. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A százalék-adatok súlyozottak, az N érték súlyozatlan.

A vállalatméret növekedésével a cégek egyre nagyobb mértékben elégedettek a járvány hatásainak mérséklésére irányuló – vállalatokat érintő – intézkedésekkel.

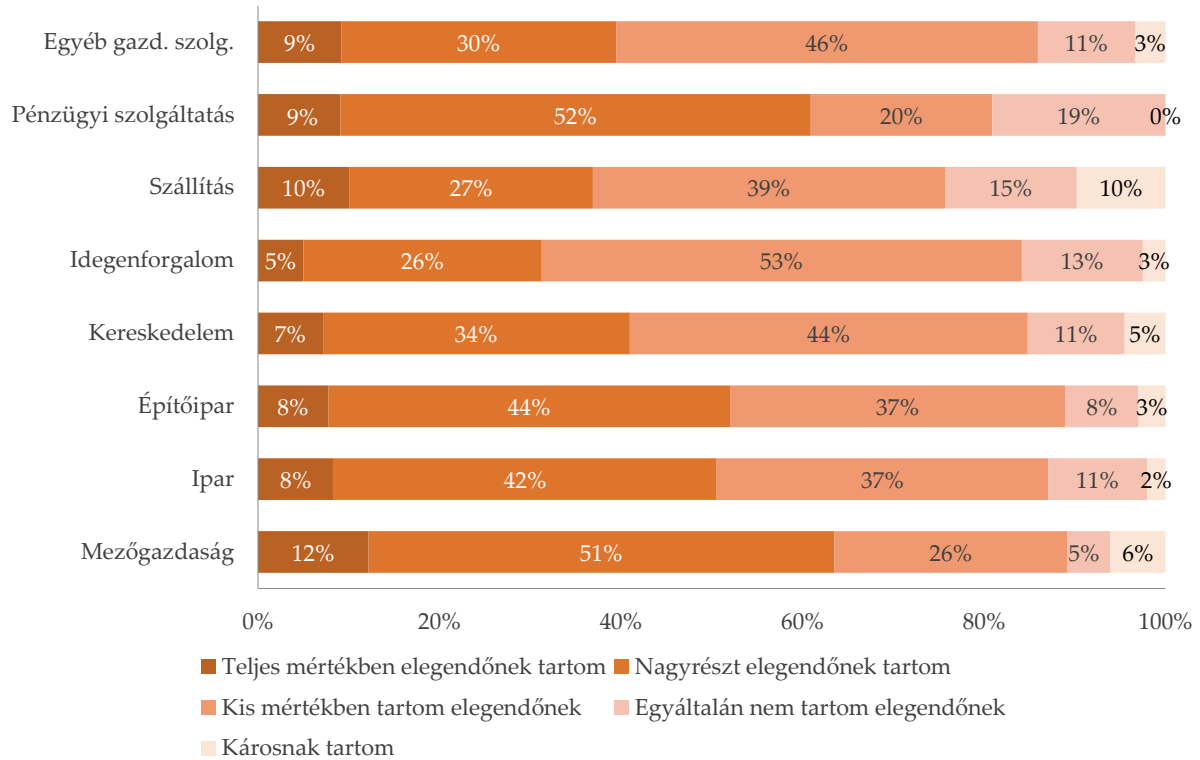
7.3.4. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény létszámkategóriák szerint, N=5528

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A százalék-adatok súlyozottak, az N érték súlyozatlan.

Az ágazatok közül leginkább a mezőgazdasági és a pénzügyi szolgáltató cégek tartják elegendőnek a járvánnyal kapcsolatos állami gazdasági intézkedéseket, míg legkevésbé az idegenforgalmi és a szállító cégek elégedettek az intézkedések szintjével.

7.3.5. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény ágazatok szerint, N=5528

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2022-es évre/2
A százalék-adatok súlyozottak, az N érték súlyozatlan.

1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana

M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

A vizsgált évek közül a 2019-ben megfogalmazott várakozások voltak leginkább túlzóak – ekkor a vizsgálatba bevont vállalatok 6 százalékkal nagyobb létszámot valószínűsítettek a következő évre, mint ahogyan az történt, vélhetően jórészt a koronavírus nyomán kialakuló gazdasági válság következtében. A másik végletnek a 2014-es év tekinthető, ekkor a vállalati várakozások pontosnak bizonyultak, a következő évben szinte pont ugyanannyi lett a vizsgált „vállalati pool” összlétszáma, mint ahogyan azt 2014 őszén valószínűsítették.

M1.1.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásának éve						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vállalatok száma (darab)	1977	2003	2313	1911	2512	2266	2107
Vállalati várakozás (fő)	247234	299712	313650	305371	347526	330588	324638
Tény (fő)	247143	293435	310202	303604	338203	310993	321420
Várakozás/tény	1,00	1,02	1,01	1,01	1,03	1,06	1,01

Forrás: ITM-GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2014–2020) – speciális minta

Megjegyzés: a 2014. év előtti adatokat lásd a kutatás korábbi hullámaint feldolgozó tanulmányokban.

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszám előrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.²⁵

²⁵ Lásd az MTA KRTK KTI elemzésének idevágó eredményeit:
<http://elorejelzes.mtakti.hu/downloaddoc.php?docid=53&mode=articles>

Ugyanakkor hangsúlyoznunk kell, hogy olyan extrém külső körülmények hatásait, mint például súlyosbodó toborzási nehézségek, csak korlátozottan tudunk a korrekció során figyelembe venni.

Több olyan összetett magyarázómodell is ismert, ami a létszámgazdálkodási várakozások megvalósulását, pontosságát vizsgálta. Egy a szubjektív megítélésen²⁶ alapuló modell eredményei szerint a megbízható létszámtervezés²⁷ esélye növekszik a vállalati mérettel, a szellemi alkalmazottak arányával, illetve megállapítja, hogy a rossz üzleti helyzetben lévő vállalatok esetében a leginkább bizonytalan a létszámtervezés. Írásos üzleti tervezés inkább olyan vállalatoknál fordul elő, ahol a létszámtervezés nem tekinthető megbízhatónak. A látszólagos ellentmondás mögött az áll, hogy általában a nagyobb, több fizikai alkalmazottal bíró vállalatok készítenek üzleti terveket. Létszámukból és üzleti tevékenységükből fakadóan jobban ki vannak téve a gazdaság hullámzásainak, ez az érzékenység pedig kihat a létszámgazdálkodásra is. Ezen vállalati kör inkább készít, tevékenységének összehangolásához szükséges üzleti terveket, azzal a céllal, hogy a jövő bizonytalanságát csökkentse. Fontos, hogy itt semmiképpen nem szabad magyarázó tényezőként tekintetni az írásos üzleti tervek, azaz nem az írásos üzleti tervek megléte eredményezi a megbízhatatlanságot, hanem az eleve létszámtervezési problémákkal küzdő vállalatok készítenek írásos üzleti terveket.²⁸ Más objektív megbízhatóságon²⁹ alapuló modellek kiemelik, a vállalat méretét, foglalkozási homogenitását és gazdasági tevékenységét, mint jelentős magyarázó erővel bíró jellegzetességeket. Megállapítják továbbá, hogy minél többféle beosztású dolgozó vesz részt a vállalati üzleti tervezésben, illetve minél régebb óta létezik egy cég annál pontosabb az előrejelzése.³⁰

A MKIK GVI modelljének célja a Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

---

²⁶ A szubjektív megítélés esetében a vállalati vezető véleményezi, hogy létszámgazdálkodási terveik, elképzeléseik mennyire megbízhatóak, pontosak.

²⁷ A modellekben a megbízhatóságot önbevallásos kérdés alapján operacionalizálták. A megkérdezettek ötös skálán árnyalva kifejezték, hogy a mennyire tudják megbecsülni egy, három, hat és tizenkét hónap múlva a vállalati létszámot. Az aggregált index 0 és száz között vehet fel értékeket. 0 az értéke akkor, ha a megkérdezett semmilyen időtávra nem tudta megmondani a létszámot, 100 pedig akkor, ha az összes vizsgált időtávra teljes bizonyossággal tudna nyilatkozni a létszámról. Az index kialakításánál az egyes időtávokhoz köthető megbízhatósági szintek az időtáv hosszának megfelelően kerültek súlyozva aggregálásra. Megbízhatónak tekintjük egy vállalat létszámbecslését, ha a százaskálán legalább 89 pontos értéket ért el. Itt a megkérdezett vállalatok 20 százaléka tekinthető megbízható létszámtervezőnek.

²⁸ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

²⁹ Vállalati panelkutatás, ahol fél éves létszám létszám-gazdálkodási várakozások megvalósulását ellenőrizték.

³⁰ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| > |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy ilyen jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

- Zöld mezős beruházások
- Vállalati kivonulások

M1.2. A modell ismertetése

Az alábbiakban a modellezésünkkel kapcsolatos alapvető információkat közöljük. Ismertetjük (1) a modellezés alapjául szolgáló adatokat, (2) a modell kimeneti változóját, (3) a modell együtthatóit, (4) a korrekció eredményeképpen előálló létszámadatok pontosságát.

Adatok

A korrekciós tényező modellezése a 2011 és a 2020 közötti Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés kérdőíves kutatások – 20.882 vállalat, 2.905.851 fő alkalmazásban álló – adatain alapszik. A modellezés alapját képező adatokból kihagytuk az extrém eseteket. Az extrém esetek kiszűrésekor az alábbi szempontokat vettük figyelembe (a „hüvelykujj-szabályokat” az eloszlások figyelembevételével állapítottuk meg):

- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és vállalati létszám eltérése
- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a tényleges létszámváltozás mértéke
- +/- 75 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és tényleges változás mértéke

M1.2.1. tábla: A minta részletezése

	Vállalatok száma	Alkalmazottak száma
2011	1918 db	259.977 fő
2012	1943 db	269.622 fő
2013	1932 db	250.226 fő
2014	1977 db	242.839 fő
2015	2003 db	291.829 fő
2016	2313 db	305.892 fő
2017	1911 db	305.371 fő
2018	2512 db	338.203 fő
2019	2266 db	325.645 fő
2020	2107 db	316.247 fő

A modell kimeneti változója

A modellezés alapját a korábbi években résztvevő vállalatok információi képezik. Egy olyan adattáblát alakítottunk ki, ami egyaránt tartalmazza egy vállalat t időpontban megfogalmazott létszámvárakozását és a $t+1$ időpontban, tehát egy évvel később, a tényleges létszámot. A várakozások és tények összevetésével információhoz jutunk arról, hogy a vállalatok várakozásai mennyiben teljesülnek.

A modell tehát azt feltételezi, hogy a múltbéli létszámvárakozások és teljesülések közötti különbségek nem egyediek, hanem szisztematikusan fordulnak elő és a mintázat extrapolálható a jövőre is. Érthető okok miatt a váratlan, nagy horderejű gazdasági események hatása, a zöldmezős beruházások, illetve a váratlan egyedi bezárások, kivonulások nem képződnek le a modellben – ezekkel a modell nem számol.

Az általánosított lineáris regressziós modellben arra kerestük a választ, hogy azonosíthatóak-e olyan tényezők, amik szisztematikusan befolyásolják, illetve, ha igen, akkor milyen mértékben a létszámvárakozások teljesülését vagy éppen nem teljesülését. A regressziós modellben (becslés) függő változónak egy olyan mérőszámot tekintettünk, ami százalékos formában kifejezi a várakozás és tény közötti eltérést:

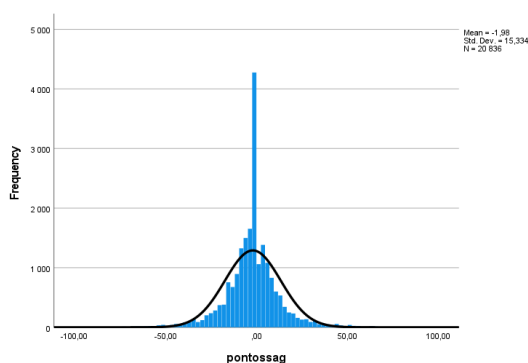
$$(T_{t+1} - V_{t,t+1}) / V_{t,t+1} * 100 \quad (2)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Az ilyen módon kialakított kimeneti változó eloszlása nagyon hasonlít a haranggörbére, de sajnálatos módon mégsem normális eloszlású, amiért leginkább a magas pozitív Kurtosis érték (3,775) lehet a felelős.

M1.2.1. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása

Kolmogorov-Smirnov t. Nem normális

Skewness -0,022

Kurtosis 3,775

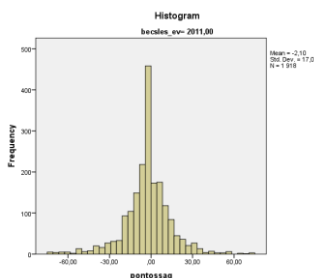

Az alábbiakban látható, hogy a normális eloszlás évenként hasonló módon sérül.

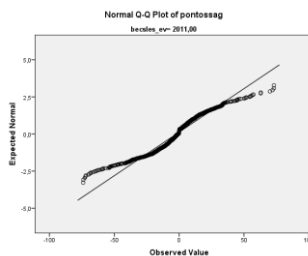
M1.2.2. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása évenként

2012-re
vonatkozó
várakozások

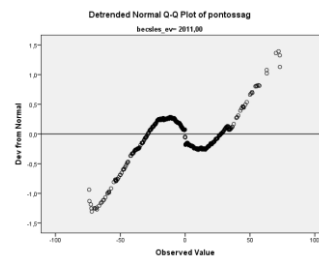
Hisztogram

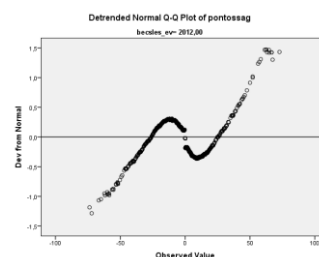
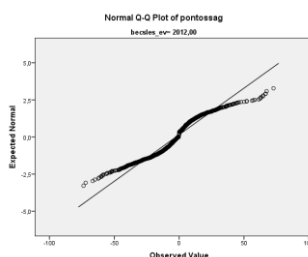
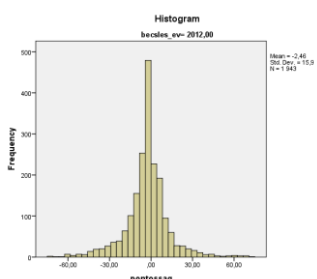
Normál Q-Q grafikon

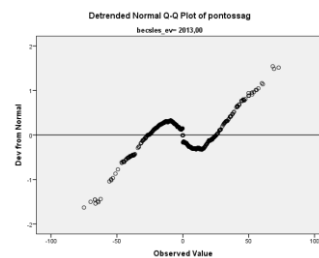
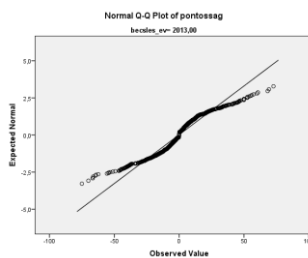
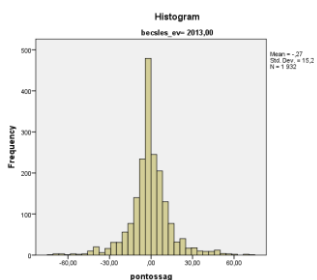
Q-Q grafikon (Detrended)

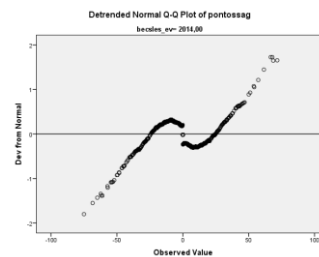
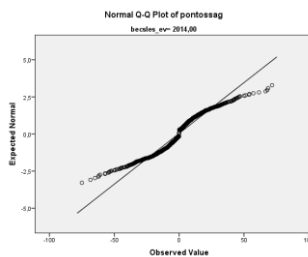
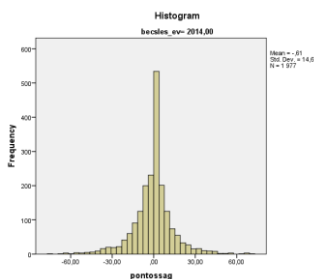
2013-ra
vonatkozó
várakozások

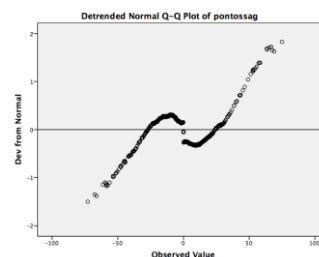
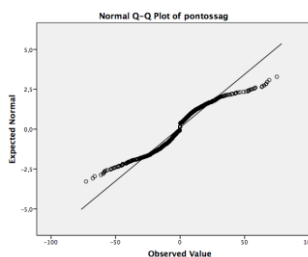
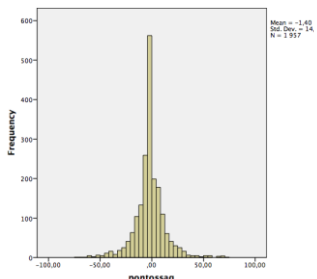
2014-re
vonatkozó
várakozások

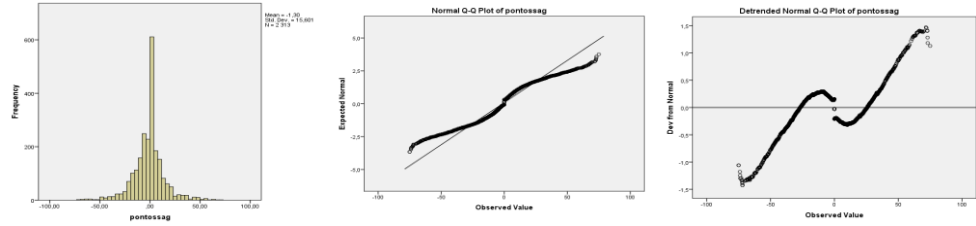
2015-re
vonatkozó
várakozások

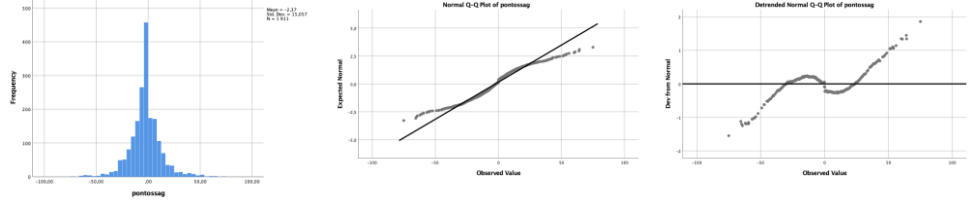
2016-ra
vonatkozó
várakozások

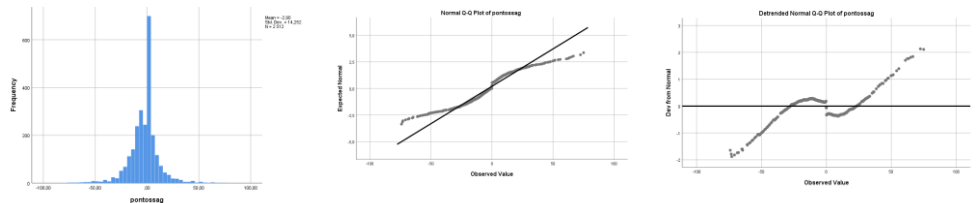
**2017-re
vonatkozó
várakozások**

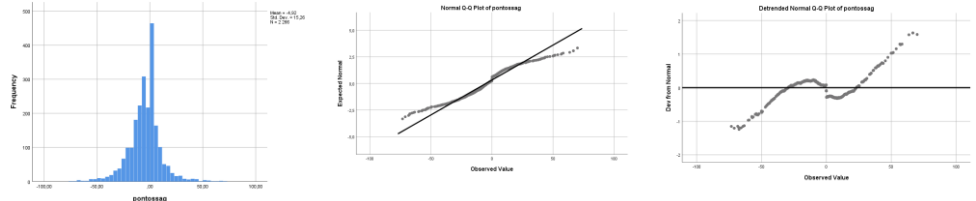
**2018-ra
vonatkozó
várakozások**

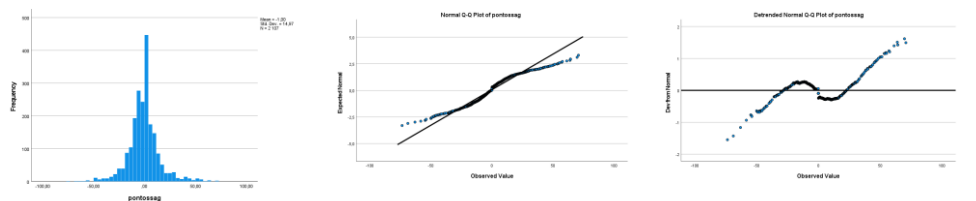
**2019-re
vonatkozó
várakozások**

**2020-ra
vonatkozó
várakozások**

**2021-re
vonatkozó
várakozások**

Forrás: ITM-GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés

Ábrák:

1. ábra: A modell kiemeneti változójának histogramja
2. ábra: A modell kiemeneti változójának Normál Q-Q grafikonja
http://en.wikipedia.org/wiki/Q%E2%80%93Q_plot (letöltve: 2013.11.11)
3. ábra: A modell kiemeneti változójának Q-Q (Detrended) grafikon
http://faculty.ksu.edu.sa/hisham/Documents/Students/a_PHCL/Testing_Normality.pdf (letöltve: 2013.11.11)

A modell magyarázó együtthatói

Az általánosított lineáris modell figyelembe veszi a vállalat jellemzőit, illetve a létszámváltozással kapcsolatos várakozások jellegzetességeit és azok kontextusát. A modellben használt változók listáját az alábbi táblázatban részleteztük.

M1.2.2. tábla: A modell bemeneti változói

Csoport	Változó	Elnevezés	Kódolás
Alapvető vállalati jellemzők	Vállalati létszám	LETSZAM_	folytonos
	Tulajdonosi háttér	FO_	1 = 100% külföldi, 0 = NEM
	Exporttevékenység	XHO_	1 = döntően export, 0 = NEM
	Fizikai munkakörök aránya	FIZ_ARANY	folytonos
	Földrajzi elhelyezkedés (régió)	RE_T	1=K.-Magy., 2=K.-Dunántúl, 3=Ny.-Dun., 4=D.-Dun., 5=D-Alf., 6=É.-Alf., 7=É.-Magy.
A létszámvárakozások kontextusa	Üzleti klíma	KORNYEZET	1 = rossz, 2 = javul, 3 = stagnál
A létszámvárakozások jellemzői	A létszámvárakozások	MERTEK_ABS	Folytonos
	A várakozások iránya	B_IRANYA	1 = csökkenés 2 = növekedés, 3 = stagnálás

A modellt gazdasági ág és létszámkategória szerint kialakított részmintákon becsültük; öt gazdasági ág (mezőgazdaság, ipar, építőipar, kereskedelem, szolgáltatások), valamint három létszámkategória (10–49 fő, 50–249 fő, 250+ fő) szerint, összesen 15 almintán. Ezt technikailag a csoportokat jelölő interakciós tagok alkalmazásával oldottuk meg. A modell illeszkedésének néhány mérőszáma az alábbi táblában látható:

M1.2.3. tábla: A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma

	Mutató értéke	Szabadságfok	Mutató értéke/szabadságfok
Deviance	3348716	19778	169,315
Scaled Deviance	19973	19778	
Pearson Chi-Square	3348716	19778	169,315
Scaled Pearson Chi-Square	19973	19778	
Log Likelihood	-79490,8		
Akaike's Information Criterion	159373,6		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	159377,6		
Bayesian Information Criterion	160922,5		
Consistent AIC (CAIC)	161118,5		

M1.2.4. tábla: A modell együtthatói

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test		
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.
(Intercept)	29,102	5,9522	17,436	40,768	23,906	1	0,000
[fo_=.00] * [csop_=11,00]	-11,605	15,1071	-41,214	18,005	0,590	1	0,442
[fo_=.00] * [csop_=12,00]	38,883	9,6820	19,906	57,859	16,128	1	0,000
[fo_=.00] * [csop_=13,00]	-10,005	11,7997	-33,132	13,122	0,719	1	0,397
[fo_=.00] * [csop_=14,00]	-2,346	12,8887	-27,607	22,915	0,033	1	0,856
[fo_=.00] * [csop_=15,00]	15,631	6,8716	2,163	29,099	5,175	1	0,023
[fo_=.00] * [csop_=21,00]	21,771	22,4710	-22,272	65,813	0,939	1	0,333
[fo_=.00] * [csop_=22,00]	15,575	12,5845	-9,091	40,240	1,532	1	0,216
[fo_=.00] * [csop_=23,00]	-26,763	20,2761	-66,503	12,977	1,742	1	0,187
[fo_=.00] * [csop_=24,00]	5,725	21,7705	-36,945	48,394	0,069	1	0,793
[fo_=.00] * [csop_=25,00]	1,751	7,2666	-12,492	15,993	0,058	1	0,810
[fo_=.00] * [csop_=31,00]	-46,929	29,5053	-104,758	10,901	2,530	1	0,112
[fo_=.00] * [csop_=32,00]	-92,842	35,5151	-162,451	-23,234	6,834	1	0,009
[fo_=.00] * [csop_=33,00]	19,757	123,2104	-221,731	261,245	0,026	1	0,873
[fo_=.00] * [csop_=34,00]	-33,116	31,9879	-95,812	29,579	1,072	1	0,301
[fo_=.00] * [csop_=35,00]	-0,598	0,6727	-1,916	0,721	0,790	1	0,374
[fo_=1,00] * [csop_=11,00]	-13,709	16,5495	-46,145	18,728	0,686	1	0,407
[fo_=1,00] * [csop_=12,00]	41,899	9,9323	22,432	61,366	17,795	1	0,000
[fo_=1,00] * [csop_=13,00]	-5,715	12,2524	-29,730	18,299	0,218	1	0,641
[fo_=1,00] * [csop_=14,00]	-5,649	13,6029	-32,310	21,012	0,172	1	0,678
[fo_=1,00] * [csop_=15,00]	20,764	6,8992	7,242	34,286	9,058	1	0,003
[fo_=1,00] * [csop_=21,00]	23,274	23,4554	-22,697	69,246	0,985	1	0,321
[fo_=1,00] * [csop_=22,00]	15,594	12,8127	-9,518	40,707	1,481	1	0,224
[fo_=1,00] * [csop_=23,00]	-28,254	20,4229	-68,282	11,774	1,914	1	0,167
[fo_=1,00] * [csop_=24,00]	8,999	22,0071	-34,134	52,133	0,167	1	0,683
[fo_=1,00] * [csop_=25,00]	3,628	7,2860	-10,652	17,908	0,248	1	0,619
[fo_=1,00] * [csop_=32,00]	-97,873	36,1899	-168,804	-26,942	7,314	1	0,007
[fo_=1,00] * [csop_=33,00]	26,495	123,1913	-214,956	267,946	0,046	1	0,830
[fo_=1,00] * [csop_=34,00]	-33,018	32,5036	-96,723	30,688	1,032	1	0,310
[fo_=1,00] * [csop_=35,00]	0 ^a						
[xho_=.00] * [csop_=11,00]	0,190	2,1407	-4,006	4,385	0,008	1	0,929
[xho_=.00] * [csop_=12,00]	-2,620	1,7340	-6,018	0,779	2,282	1	0,131
[xho_=.00] * [csop_=13,00]	-1,819	2,2023	-6,135	2,498	0,682	1	0,409
[xho_=.00] * [csop_=14,00]	-0,251	1,5999	-3,386	2,885	0,025	1	0,876
[xho_=.00] * [csop_=15,00]	0,816	0,4936	-0,152	1,783	2,732	1	0,098
[xho_=.00] * [csop_=21,00]	1,589	1,9344	-2,203	5,380	0,674	1	0,412
[xho_=.00] * [csop_=22,00]	-1,308	2,0498	-5,326	2,709	0,407	1	0,523
[xho_=.00] * [csop_=23,00]	-4,447	3,0773	-10,478	1,584	2,088	1	0,148
[xho_=.00] * [csop_=24,00]	1,469	1,7677	-1,995	4,934	0,691	1	0,406
[xho_=.00] * [csop_=25,00]	2,864	0,4150	2,051	3,677	47,624	1	0,000
[xho_=.00] * [csop_=31,00]	9,368	6,1813	-2,747	21,483	2,297	1	0,130
[xho_=.00] * [csop_=32,00]	-6,640	3,2504	-13,010	-0,269	4,173	1	0,041
[xho_=.00] * [csop_=33,00]	-13,296	21,5713	-55,575	28,983	0,380	1	0,538

[xho_=0,00] * [csop_=34,00]	-4,480	3,3975	-11,139	2,178	1,739	1	0,187
[xho_=0,00] * [csop_=35,00]	0,144	0,6677	-1,164	1,453	0,047	1	0,829
[xho_=1,00] * [csop_=11,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=12,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=13,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=14,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=15,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=21,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=22,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=23,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=24,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=25,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=31,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=32,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=33,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=34,00]	0 ^a						
[xho_=1,00] * [csop_=35,00]	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=11,00]	3,423	21,9595	-39,617	46,462	0,024	1	0,876
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=12,00]	16,761	18,8820	-20,248	53,769	0,788	1	0,375
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=13,00]	12,858	26,3803	-38,846	64,563	0,238	1	0,626
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=14,00]	81,132	35,2778	11,989	150,276	5,289	1	0,021
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=15,00]	-18,042	7,5613	-32,862	-3,223	5,694	1	0,017
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=21,00]	-20,412	26,3306	-72,019	31,195	0,601	1	0,438
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=22,00]	-79,602	24,6494	-127,914	-31,290	10,429	1	0,001
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=23,00]	-68,349	81,1390	-227,378	90,681	0,710	1	0,400
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=24,00]	-31,427	118,3346	-263,358	200,505	0,071	1	0,791
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=25,00]	-2,973	9,9023	-22,381	16,436	0,090	1	0,764
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=31,00]	3,773	56,3340	-106,640	114,185	0,004	1	0,947
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=32,00]	84,921	52,5891	-18,152	187,994	2,608	1	0,106
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=33,00]	95,613	240,2595	-375,287	566,513	0,158	1	0,691
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=34,00]	-14,272	96,0415	-202,510	173,966	0,022	1	0,882
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=35,00]	20,331	15,0576	-9,182	49,843	1,823	1	0,177
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=11,00]	-1,201	1,6895	-4,512	2,111	0,505	1	0,477
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=12,00]	1,193	1,3119	-1,379	3,764	0,827	1	0,363
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=13,00]	-1,374	1,6953	-4,696	1,949	0,656	1	0,418
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=14,00]	0,443	1,8038	-3,092	3,978	0,060	1	0,806
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=15,00]	0,747	0,5098	-0,253	1,746	2,145	1	0,143
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=21,00]	1,916	1,4498	-0,925	4,758	1,747	1	0,186
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=22,00]	-2,655	1,5477	-5,688	0,379	2,942	1	0,086
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=23,00]	-1,761	2,4481	-6,559	3,037	0,518	1	0,472
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=24,00]	0,397	2,1246	-3,767	4,561	0,035	1	0,852
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=25,00]	0,258	0,4739	-0,671	1,187	0,296	1	0,586
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=31,00]	-2,164	3,0219	-8,087	3,759	0,513	1	0,474
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=32,00]	-2,073	2,9787	-7,911	3,765	0,484	1	0,486
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=33,00]	2,228	7,8852	-13,227	17,683	0,080	1	0,777
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=34,00]	-5,686	2,8286	-11,230	-0,142	4,041	1	0,044
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=35,00]	-1,035	0,7249	-2,456	0,385	2,040	1	0,153
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=11,00]	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=12,00]	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=13,00]	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=14,00]	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=15,00]	0 ^a						

[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=21,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=22,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=23,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=24,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=25,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=31,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=32,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=33,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=34,00]	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=35,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00]	3,103	9,1481	-14,827	21,033	0,115	1	0,734	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00]	-5,505	2,3254	-10,062	-0,947	5,604	1	0,018	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00]	-13,082	6,4849	-25,792	-0,371	4,069	1	0,044	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00]	0,915	7,9151	-14,598	16,428	0,013	1	0,908	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00]	-8,168	1,8308	-11,756	-4,579	19,903	1	0,000	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00]	-14,042	8,9579	-31,599	3,515	2,457	1	0,117	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00]	7,217	3,9235	-0,473	14,907	3,384	1	0,066	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00]	32,885	15,5334	2,440	63,330	4,482	1	0,034	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00]	-46,950	17,8084	-81,853	-12,046	6,951	1	0,008	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00]	-3,752	2,6478	-8,941	1,438	2,008	1	0,157	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00]	18,830	19,9073	-20,187	57,848	0,895	1	0,344	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00]	-36,634	11,1370	-58,462	-14,806	10,820	1	0,001	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00]	-8,707	25,4082	-58,507	41,092	0,117	1	0,732	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00]	30,608	42,8093	-53,297	114,513	0,511	1	0,475	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00]	-14,576	5,4880	-25,332	-3,820	7,054	1	0,008	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00]	8,921	4,8810	-0,646	18,488	3,340	1	0,068	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00]	2,185	1,2741	-0,312	4,682	2,941	1	0,086	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00]	-10,827	4,3303	-19,314	-2,340	6,251	1	0,012	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00]	9,164	4,6277	0,094	18,235	3,922	1	0,048	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00]	6,859	1,1407	4,624	9,095	36,157	1	0,000	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00]	-4,540	5,2357	-14,801	5,722	0,752	1	0,386	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00]	4,035	1,9271	0,258	7,812	4,384	1	0,036	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00]	5,077	7,0654	-8,771	18,925	0,516	1	0,472	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00]	13,500	5,7698	2,191	24,809	5,475	1	0,019	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00]	8,658	1,4457	5,824	11,491	35,863	1	0,000	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00]	-2,585	8,4959	-19,236	14,067	0,093	1	0,761	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00]	0,403	3,8622	-7,166	7,973	0,011	1	0,917	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00]	48,557	25,1347	-0,706	97,820	3,732	1	0,053	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00]	5,055	10,8208	-16,153	26,264	0,218	1	0,640	
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00]	1,954	0,6589	0,662	3,245	8,789	1	0,003	
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00]	0 ^a							
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00]	0 ^a							

[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00]	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00]	0 ^a						
[csop_=11,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,024	0,0398	-0,102	0,054	0,357	1	0,550
[csop_=12,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,165	0,0373	-0,238	-0,091	19,461	1	0,000
[csop_=13,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,019	0,0488	-0,077	0,115	0,155	1	0,694
[csop_=14,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,100	0,0553	-0,208	0,009	3,253	1	0,071
[csop_=15,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,103	0,0147	-0,132	-0,075	49,478	1	0,000
[csop_=21,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,000	0,0088	-0,017	0,017	0,000	1	0,988
[csop_=22,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,014	0,0107	-0,034	0,007	1,601	1	0,206
[csop_=23,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,010	0,0171	-0,023	0,044	0,349	1	0,554
[csop_=24,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,040	0,0153	0,010	0,070	6,931	1	0,008
[csop_=25,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,001	0,0034	-0,007	0,006	0,024	1	0,878
[csop_=31,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,020	0,0074	-0,034	-0,005	7,001	1	0,008
[csop_=32,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,000	0,0024	-0,005	0,004	0,033	1	0,857
[csop_=33,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,011	0,0116	-0,034	0,011	0,959	1	0,327
[csop_=34,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,000	0,0011	-0,002	0,002	0,011	1	0,917
[csop_=35,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,000	0,0004	-0,001	0,001	0,181	1	0,670
[csop_=11,00] * fiz_arany	0,503	0,0386	0,428	0,579	170,001	1	0,000
[csop_=12,00] * fiz_arany	0,124	0,0145	0,096	0,152	73,522	1	0,000
[csop_=13,00] * fiz_arany	0,514	0,0323	0,451	0,577	253,002	1	0,000
[csop_=14,00] * fiz_arany	0,503	0,0368	0,431	0,575	187,294	1	0,000
[csop_=15,00] * fiz_arany	0,373	0,0099	0,353	0,392	1411,757	1	0,000
[csop_=21,00] * fiz_arany	0,412	0,0483	0,317	0,507	72,614	1	0,000
[csop_=22,00] * fiz_arany	-0,333	0,0213	-0,375	-0,291	244,058	1	0,000
[csop_=23,00] * fiz_arany	0,771	0,0615	0,651	0,892	157,503	1	0,000
[csop_=24,00] * fiz_arany	0,542	0,0499	0,444	0,639	117,903	1	0,000
[csop_=25,00] * fiz_arany	0,389	0,0136	0,362	0,415	819,821	1	0,000
[csop_=31,00] * fiz_arany	0,326	0,0916	0,147	0,506	12,715	1	0,000
[csop_=32,00] * fiz_arany	0,082	0,0499	-0,015	0,180	2,724	1	0,099
[csop_=33,00] * fiz_arany	0,753	0,1569	0,445	1,060	23,001	1	0,000
[csop_=34,00] * fiz_arany	0,420	0,1203	0,184	0,656	12,197	1	0,000
[csop_=35,00] * fiz_arany	0,004	0,0026	-0,001	0,009	2,642	1	0,104
[csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,550	0,1315	-0,808	-0,292	17,477	1	0,000
[csop_=12,00] * varakozas_merteke	-0,677	0,0717	-0,817	-0,536	89,062	1	0,000
[csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,599	0,0962	-0,788	-0,411	38,815	1	0,000
[csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,646	0,1040	-0,850	-0,442	38,530	1	0,000
[csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,715	0,0324	-0,779	-0,652	486,406	1	0,000
[csop_=21,00] * varakozas_merteke	-0,857	0,2126	-1,274	-0,441	16,268	1	0,000
[csop_=22,00] * varakozas_merteke	-0,514	0,1073	-0,724	-0,303	22,915	1	0,000
[csop_=23,00] * varakozas_merteke	-0,606	0,1959	-0,990	-0,222	9,565	1	0,002
[csop_=24,00] * varakozas_merteke	-0,848	0,2007	-1,241	-0,454	17,832	1	0,000

[csop_=25,00] * varakozas_merteke	-0,636	0,0404	-0,715	-0,557	247,727	1	0,000
[csop_=31,00] * varakozas_merteke	-0,092	0,2720	-0,625	0,441	0,114	1	0,736
[csop_=32,00] * varakozas_merteke	0,621	0,3521	-0,070	1,311	3,107	1	0,078
[csop_=33,00] * varakozas_merteke	-0,997	1,2222	-3,393	1,398	0,666	1	0,415
[csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,225	0,3056	-0,824	0,374	0,543	1	0,461
[csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,298	0,0589	-0,413	-0,182	25,563	1	0,000
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,035	0,2306	-0,487	0,417	0,024	1	0,878
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	-0,211	0,2085	-0,620	0,197	1,028	1	0,311
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,093	0,2884	-0,658	0,472	0,104	1	0,747
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,888	0,3809	-1,635	-0,142	5,441	1	0,020
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0,174	0,0830	0,012	0,337	4,410	1	0,036
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0,216	0,2677	-0,309	0,740	0,648	1	0,421
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0,851	0,2630	0,335	1,366	10,463	1	0,001
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0,723	0,8504	-0,944	2,390	0,723	1	0,395
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0,326	1,2401	-2,104	2,757	0,069	1	0,793
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0,032	0,1036	-0,171	0,235	0,094	1	0,759
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0,009	0,5843	-1,136	1,154	0,000	1	0,987
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	-0,846	0,5419	-1,908	0,216	2,439	1	0,118
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	-1,076	2,4502	-5,879	3,726	0,193	1	0,660
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0,118	0,9768	-1,797	2,032	0,015	1	0,904
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,236	0,1561	-0,542	0,070	2,280	1	0,131
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0 ^a						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0 ^a						

[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0 ^a							
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,055	0,1197	-0,290	0,179	0,213	1	0,645	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,060	0,0383	-0,015	0,135	2,446	1	0,118	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,126	0,0801	-0,031	0,283	2,462	1	0,117	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	0,003	0,1031	-0,199	0,205	0,001	1	0,977	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0,093	0,0238	0,047	0,140	15,433	1	0,000	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0,159	0,1198	-0,076	0,394	1,767	1	0,184	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0,292	0,0632	0,168	0,416	21,341	1	0,000	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,414	0,2013	-0,809	-0,020	4,233	1	0,040	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0,620	0,2135	0,202	1,039	8,438	1	0,004	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0,031	0,0350	-0,038	0,099	0,775	1	0,379	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-0,292	0,5051	-1,282	0,698	0,335	1	0,563	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,690	0,2208	0,258	1,123	9,779	1	0,002	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0,132	0,3386	-0,532	0,795	0,151	1	0,697	
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	-0,412	0,5487	-1,488	0,663	0,565	1	0,452	

[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0,179	0,0738	0,034	0,323	5,880	1	0,015
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,125	0,0640	-0,251	0,000	3,820	1	0,051
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	-0,019	0,0216	-0,062	0,023	0,807	1	0,369
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,109	0,0488	0,013	0,204	4,963	1	0,026
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,097	0,0568	-0,209	0,014	2,947	1	0,086
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-0,066	0,0144	-0,095	-0,038	21,076	1	0,000
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0,056	0,0707	-0,083	0,194	0,617	1	0,432
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0,444	0,0309	0,383	0,504	205,652	1	0,000
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,092	0,0875	-0,263	0,080	1,098	1	0,295
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	-0,117	0,0708	-0,255	0,022	2,712	1	0,100
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	-0,083	0,0184	-0,119	-0,047	20,159	1	0,000
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0,076	0,1263	-0,171	0,324	0,364	1	0,546
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	-0,025	0,0658	-0,154	0,104	0,148	1	0,700
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	-0,445	0,3167	-1,065	0,176	1,971	1	0,160
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	-0,085	0,1412	-0,361	0,192	0,359	1	0,549
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,004	0,0026	-0,009	0,001	2,540	1	0,111
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0,458 ^b						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0 ^a						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0 ^a						
(Scale)	167,662 ^c	1,6778	164,406	170,983			

Dependent Variable: pontosság

Model: (Intercept), fo_ * csop_ xho_ * csop_ , reg_becsles_iranya * csop_ reg_kornyezet * csop_ csop_ * Statisztikai állományi létszám 2011 , csop_ * fiz_arany, csop_ * varakozas_merteke, reg_becsles_iranya * csop_ * varakozas_merteke, reg_kornyezet * csop_ * varakozas_merteke, reg_kornyezet * csop_ * fiz_arany

A korrekció eredményeképpen előálló létszámadatok pontossága

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható a következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1|x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Elmondható, hogy a tények és becslések közötti különbség általában kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb” hozni a tényeket és várakozásokat.

M1.2.5. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Elemszám (darab)	1977	2003	2313	1911	2512	2266	2107
Vállalati várakozás (fő)	247234	299712	313650	305371	347526	330588	324638
Tény (fő)	247143	293435	310202	303604	338203	310993	321420
Várakozás/tény	1,00	1,02	1,01	1,01	1,03	1,06	1,01
Becsült létszám (fő)	245878	292884	310300	301427	334136	314604	316976
Várakozás/becslés	1,01	1,02	1,01	1,01	1,04	1,05	1,02
Becslés/tény	0,99	1,00	1,00	0,99	0,99	1,01	0,99

2. Melléklet: A vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások

M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév

M2.1.1 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
10 fő alatt	9,6	52,5	37,9	7,7	53,3	39,0	5,7	48,3	46,0	3,9	48,7	47,5	4,6	45,2	50,2	15,5	53,8	30,7	14,0	51,7	34,3	5,6	51,0	43,4
10–19 fő között	10,1	59,8	30,2	6,7	61,8	31,5	3,5	56,2	40,3	2,1	49,0	49,0	2,3	49,3	48,4	11,9	61,0	27,1	9,6	53,8	36,6	4,1	58,1	37,8
20–49 fő között	8,0	57,9	34,1	5,8	55,3	38,9	3,5	55,0	41,5	3,2	50,3	46,5	2,3	51,7	46,0	12,6	61,3	26,1	11,3	58,0	30,7	4,6	62,4	33,0
50–249 fő között	5,7	53,5	40,8	3,8	47,7	48,5	3,0	50,7	46,3	1,8	46,0	52,2	2,3	47,3	50,5	9,5	58,3	32,2	8,2	56,1	35,7	4,1	51,9	44,0
250 fő felett	3,8	46,1	50,0	2,4	40,0	57,5	2,5	40,6	57,0	1,9	41,8	56,3	3,2	42,4	54,3	5,9	53,0	41,0	7,0	43,7	49,3	3,4	43,3	53,3
Minta összesen	9,6	52,5	37,9	4,4	48,7	46,9	3,3	48,8	47,9	2,3	45,9	51,8	2,8	46,5	50,7	9,3	56,3	34,5	8,8	50,3	40,9	4,0	50,3	45,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.1.2 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Tisztán hazai	7,8	56,6	35,6	5,7	52,3	41,9	4,1	51,4	44,4	2,6	49,6	47,8	2,9	48,2	48,9	10,3	60,0	29,7	10,8	52,3	36,9	4,4	54,6	41,0
Vegyes	8,6	45,0	46,4	4,9	47,9	47,2	2,7	44,7	52,5	2,0	47,8	50,2	1,3	44,6	54,1	9,0	51,9	39,1	4,1	47,2	48,6	3,9	43,9	52,3
Tisztán külföldi	2,9	41,4	55,7	1,0	34,5	64,5	1,3	36,0	62,7	2,1	35,1	62,8	3,4	39,5	57,1	7,6	49,2	43,2	4,3	48,8	46,9	3,6	40,3	56,1
Minta összesen	6,7	52,4	40,9	4,6	48,0	47,4	3,5	48,4	48,1	2,5	46,9	50,6	2,9	46,4	50,7	9,7	57,1	33,2	9,0	51,3	39,8	4,2	50,4	45,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.1.3 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	9,8	59,5	30,7	11,0	59,1	29,9	5,0	57,5	37,5	5,4	60,0	34,6	4,5	58,3	37,2	8,7	60,6	30,7	7,3	58,7	34,1	6,8	54,4	38,8
Ipar összesen	5,3	50,1	44,6	4,5	45,7	49,8	4,2	46,4	49,5	3,2	44,2	52,6	4,5	45,3	50,2	8,5	57,0	34,5	5,5	52,2	42,4	6,0	48,3	45,7
Építőipar	7,5	60,6	31,9	8,1	55,2	36,7	3,5	49,2	47,2	1,7	37,8	60,5	1,6	32,5	65,9	5,0	53,9	41,0	3,3	46,7	50,0	2,3	46,4	51,3
Kereskedelem, gépjárműjavítás	6,9	54,2	38,9	4,9	52,7	42,5	2,7	50,1	47,1	2,3	44,7	53,0	2,6	51,7	45,7	5,6	59,2	35,2	6,8	54,3	38,9	2,1	49,2	48,7
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	7,7	51,6	40,7	1,3	46,7	52,0	2,3	50,1	47,5	1,0	46,8	52,1	1,4	41,7	57,0	32,8	53,8	13,4	48,4	36,9	14,7	7,7	65,5	26,8
Szállítás, raktározás	8,2	63,0	28,8	3,8	54,9	41,3	2,9	47,9	49,2	1,8	55,6	42,7	2,3	56,6	41,1	12,8	59,4	27,7	7,3	49,1	43,7	3,1	48,5	48,5
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	2,3	46,0	51,6	2,8	53,1	44,1	0,3	78,3	21,4	0,0	22,8	77,2	0,0	33,6	66,4	1,0	29,1	69,8	6,7	31,6	61,7	0,0	61,8	38,2
Egyéb gazd.	7,2	52,0	40,8	3,3	45,8	50,9	3,2	42,2	54,5	0,7	51,6	47,8	1,0	49,6	49,5	8,4	56,3	35,3	11,4	49,8	38,8	2,8	51,3	45,9
Minta összesen	6,5	52,6	40,9	4,4	48,7	46,9	3,3	48,8	47,9	2,3	45,9	51,8	2,8	46,5	50,7	9,3	56,3	34,5	8,8	50,3	40,9	4,0	50,3	45,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.1.4 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Nincs export tevékenység	8,8	56,4	34,8	5,4	52,1	42,5	3,9	52,5	43,6	2,6	50,4	47,0	3,2	48,9	47,9	10,8	59,6	29,6	11,6	53,1	35,3	4,3	55,9	39,8
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	5,4	53,2	41,4	4,1	49,7	46,3	3,7	48,8	47,5	2,2	46,1	51,7	2,3	45,3	52,4	6,3	54,9	38,7	8,1	55,6	36,3	3,3	47,9	48,8
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	2,6	44,6	52,8	2,9	41,0	56,1	1,7	40,6	57,8	3,0	40,5	56,5	4,0	45,3	50,7	11,8	50,9	37,3	5,0	47,3	47,7	5,8	41,6	52,6
Minta összesen	6,4	52,5	41,1	4,4	48,4	47,2	3,3	48,9	47,8	2,6	47,6	49,8	3,2	47,2	49,5	10,1	56,9	32,9	9,7	52,5	37,9	4,4	51,4	44,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.1.5 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Közép-Magyarország	6,5	53,6	40,0	3,4	45,9	50,6	2,6	49,4	48,0	1,4	44,1	54,5	1,4	46,1	52,5	10,2	53,2	36,6	10,6	49,5	39,9	2,4	50,4	47,2
Közép-Dunántúl	7,1	43,0	49,9	4,7	49,3	46,0	3,9	41,4	54,7	4,2	37,1	58,7	4,6	41,6	53,9	8,0	59,5	32,5	6,0	48,4	45,6	5,2	48,1	46,7
Nyugat-Dunántúl	2,7	49,4	47,9	3,8	44,4	51,7	2,0	48,3	49,7	1,0	49,2	49,7	3,4	45,2	51,4	6,4	62,2	31,4	6,7	51,8	41,5	6,2	43,9	49,9
Dél-Dunántúl	10,0	55,9	34,1	6,5	51,6	41,9	4,7	50,3	44,9	3,3	44,5	52,2	3,5	39,6	56,9	9,7	57,0	33,3	7,6	51,3	41,1	3,7	51,4	44,9
Dél-Alföld	7,8	53,7	38,5	6,8	53,2	40,0	5,1	53,4	41,5	3,6	52,9	43,5	6,1	52,4	41,5	8,7	61,0	30,3	6,6	55,7	37,7	5,3	54,1	40,6
Észak-Alföld	5,9	54,8	39,3	4,1	50,6	45,3	4,3	46,6	49,1	3,1	54,0	42,8	3,6	47,9	48,5	7,8	56,5	35,6	8,4	51,2	40,4	5,1	53,4	41,5
Észak-Magyarország	6,5	55,7	37,7	5,9	56,1	38,1	3,7	52,3	44,0	3,9	49,2	46,8	2,5	56,7	40,8	10,3	58,4	31,4	8,5	46,5	45,0	8,1	50,0	41,9
Minta összesen	6,5	52,6	40,9	4,4	48,4	47,2	3,3	48,8	47,9	2,3	45,9	51,8	2,8	46,5	50,7	9,3	56,3	34,5	8,8	50,2	40,9	4,0	50,3	45,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.2. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, következő félév

M2.2.1 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
10 fő alatt	6,5	42,0	51,6	4,8	43,1	52,1	3,1	38,9	58,0	2,6	41,0	56,4	3,3	34,1	62,6	9,4	48,9	41,7	7,6	49,1	43,3	3,4	48,2	48,4
10–19 fő között	6,3	53,8	39,9	5,0	51,2	43,8	2,8	46,9	50,3	1,4	38,5	60,1	1,6	41,8	56,6	7,9	54,4	37,7	3,6	47,3	49,1	3,4	53,5	43,1
20–49 fő között	5,2	54,6	40,2	3,3	46,2	50,5	2,0	46,0	52,0	2,1	41,8	56,1	1,8	44,0	54,2	8,4	56,9	34,8	4,3	55,0	40,8	2,1	60,4	37,4
50–249 fő között	4,3	49,6	46,1	2,3	38,9	58,8	1,9	44,5	53,6	0,8	38,4	60,8	1,6	38,9	59,5	6,3	52,3	41,4	3,4	51,0	45,6	3,0	48,4	48,7
250 fő felett	2,7	45,5	51,8	2,2	36,1	61,8	1,9	34,8	63,3	1,0	36,3	62,7	1,4	39,5	59,1	2,7	47,6	49,8	4,5	41,3	54,2	2,6	40,5	56,9
Minta összesen	4,5	48,5	47,0	3,0	40,9	56,2	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,8	39,7	58,6	5,4	50,6	44,0	4,4	46,6	49,0	2,8	47,2	50,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő félévre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.2.2 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Tisztán hazai	5,6	51,4	43,0	3,9	43,4	52,6	2,5	43,8	53,7	1,4	41,9	56,7	2,1	39,7	58,2	6,5	53,2	40,3	4,8	49,8	45,4	3,1	51,8	45,1
Vegyes	9,2	37,0	53,8	2,5	30,3	67,2	1,7	32,8	65,5	1,8	31,6	66,7	0,7	43,9	55,4	7,4	33,5	59,1	2,9	41,9	55,2	0,4	44,7	54,9
Tisztán külföldi	1,2	42,3	56,6	0,4	29,9	69,8	1,3	30,3	68,4	1,3	30,1	68,6	0,9	36,6	62,5	2,4	50,6	47,0	2,6	41,8	55,6	2,3	38,7	59,1
Minta összesen	4,6	48,5	46,9	3,0	39,6	57,3	2,3	40,8	56,9	1,4	39,3	59,3	1,8	39,4	58,8	5,7	51,0	43,3	4,2	47,6	48,2	2,7	48,1	49,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő félévre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.2.3 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	10,6	56,3	33,1	9,1	58,4	32,5	2,5	57,0	40,5	4,8	54,8	40,5	3,4	54,4	42,2	5,8	57,9	36,3	2,4	60,2	37,3	3,8	56,0	40,1
Ipar összesen	3,3	47,2	49,5	3,0	41,1	56,0	2,6	40,9	56,5	1,6	35,9	62,5	2,5	39,2	58,3	4,5	54,7	40,8	3,0	47,0	50,0	4,2	45,1	50,7
Építőipar	7,1	57,7	35,1	3,7	46,8	49,4	1,4	43,1	55,5	0,6	31,3	68,1	1,4	29,9	68,7	5,1	47,6	47,3	2,8	39,4	57,9	1,4	43,4	55,2
Kereskedelem, gépjárműjavítás	5,1	50,8	44,1	4,0	42,4	53,6	2,8	41,9	55,3	1,9	35,9	62,2	1,5	42,7	55,9	4,5	51,8	43,8	3,5	47,8	48,7	1,9	49,4	48,6
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	3,7	45,3	51,0	1,5	35,1	63,4	1,4	38,2	60,3	0,2	38,6	61,2	1,3	30,3	68,4	20,5	52,8	26,7	23,3	48,7	28,0	6,5	58,8	34,7
Szállítás, raktározás	8,4	54,2	37,4	2,6	48,7	48,7	1,7	42,5	55,8	1,2	47,6	51,2	2,0	49,3	48,8	4,0	59,1	36,9	3,8	43,1	53,1	2,9	45,3	51,8
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	0,5	47,4	52,2	1,7	29,7	68,6	0,0	68,4	31,6	0,0	24,2	75,8	0,0	33,6	66,4	0,5	20,5	79,0	5,3	29,8	64,9	0,0	65,2	34,8
Egyéb gazd.	4,5	45,9	49,6	1,6	36,9	61,5	2,0	33,4	64,6	0,5	47,2	52,2	0,7	43,2	56,2	4,6	43,0	52,4	4,8	48,9	46,3	1,1	45,8	53,1
Minta összesen	4,5	48,5	47,0	3,0	40,8	56,2	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,7	39,7	58,6	5,4	50,6	44,0	4,4	46,6	49,0	2,8	47,2	50,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő félévre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.2.4 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Nincs export tevékenység	6,4	50,7	42,9	4,4	41,5	54,1	2,5	45,0	52,4	1,5	40,7	57,8	2,5	43,2	54,3	7,0	52,8	40,2	4,9	50,4	44,7	3,0	52,7	44,4
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	3,0	52,7	44,4	2,0	43,1	54,9	2,0	41,8	56,2	1,3	39,0	59,8	0,7	42,5	56,7	4,3	46,4	49,3	4,7	52,1	43,2	1,9	47,1	51,0
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	1,7	40,8	57,5	1,1	36,2	62,7	1,3	33,3	65,4	1,7	37,1	61,1	1,7	41,0	57,2	4,0	52,2	43,8	4,2	41,1	54,7	3,4	40,8	55,7
Minta összesen	4,4	48,3	47,3	3,0	40,2	56,8	2,1	41,5	56,3	1,5	39,7	58,9	2,0	42,5	55,5	5,8	51,3	42,8	4,7	48,9	46,4	2,8	49,1	48,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő félévre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.2.5 tábla: A következő félévre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Közép-Magyarország	4,1	48,0	47,8	2,3	34,5	63,2	1,4	39,4	59,2	0,7	32,1	67,2	1,0	35,0	64,0	5,7	44,6	49,7	5,7	45,7	48,5	1,9	45,6	52,5
Közép-Dunántúl	6,1	39,4	54,5	4,4	43,8	51,8	3,4	38,9	57,8	3,2	35,1	61,7	1,1	41,5	57,3	5,1	56,7	38,2	2,3	44,6	53,1	4,9	43,0	52,1
Nyugat-Dunántúl	2,5	45,1	52,4	2,0	40,1	57,9	1,1	42,5	56,5	0,5	45,0	54,4	1,9	39,5	58,6	3,9	59,4	36,7	2,6	47,2	50,2	3,6	44,8	51,6
Dél-Dunántúl	7,6	55,2	37,2	3,5	51,5	44,9	2,0	46,3	51,7	2,2	39,9	57,9	2,6	36,7	60,7	4,8	55,3	40,0	2,5	49,7	47,8	2,2	50,4	47,4
Dél-Alföld	4,0	54,9	41,1	4,0	50,2	45,8	5,0	46,7	48,3	1,8	51,0	47,3	3,8	50,2	46,1	5,8	57,6	36,6	3,0	49,1	47,8	2,6	53,8	43,6
Észak-Alföld	5,0	51,0	43,9	3,6	44,9	51,5	2,7	41,2	56,2	2,5	50,6	47,0	3,6	43,2	53,2	5,2	52,7	42,1	4,6	50,0	45,4	3,4	51,9	44,7
Észak-Magyarország	3,8	51,1	45,1	3,5	51,7	44,8	2,5	47,2	50,3	1,2	45,9	52,9	2,0	51,8	46,2	4,9	57,6	37,5	3,9	44,1	52,0	4,0	49,6	46,4
Minta összesen	4,5	48,5	47,0	2,9	40,8	56,3	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,8	39,7	58,5	5,3	50,6	44,1	4,4	46,6	49,0	2,8	47,3	50,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő félévre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány

M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
10 fő alatt	11,8	59,9	28,3	9,4	58,6	31,9	5,9	56,5	37,6	3,7	49,5	46,7	5,2	47,8	46,9	18,1	54,9	27,0	12,9	52,4	34,7	6,3	52,1	41,6
10–19 fő között	16,4	63,3	20,3	10,9	65,9	23,2	5,6	61,6	32,8	3,0	53,7	43,3	3,5	58,9	37,6	14,9	65,3	19,7	10,8	56,3	32,9	6,7	62,8	30,5
20–49 fő között	11,6	68,0	20,5	7,8	62,9	29,2	4,5	65,3	30,2	3,5	59,4	37,2	3,5	62,4	34,1	15,8	66,7	17,4	14,1	63,9	22,0	6,9	66,2	26,9
50–249 fő között	7,1	67,9	25,0	4,4	59,1	36,5	4,5	54,5	41,0	3,0	56,7	40,3	2,7	60,5	36,8	13,6	64,0	22,5	11,0	61,0	28,0	4,9	60,9	34,2
250 fő felett	2,1	61,3	36,6	1,1	50,6	48,3	3,1	42,7	54,2	2,0	41,1	56,9	2,9	51,5	45,6	10,1	53,7	36,3	6,9	46,0	47,1	4,8	43,1	52,1
Minta összesen	8,1	64,3	27,6	5,2	57,9	36,8	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,4	40,4	13,0	59,2	27,8	9,8	53,5	36,7	5,4	53,6	41,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Tisztán hazai	9,9	66,7	23,4	6,9	60,7	32,5	5,4	58,5	36,1	3,0	54,5	42,5	3,6	57,8	38,6	15,0	60,4	24,5	11,6	56,2	32,2	5,2	59,1	35,7
Vegyes	7,1	67,1	25,8	2,3	61,4	36,4	0,8	48,0	51,2	1,7	44,6	53,7	2,6	57,5	39,9	18,1	52,6	29,3	5,6	58,7	35,7	2,5	53,4	44,1
Tisztán külföldi	3,3	56,8	39,9	1,3	48,0	50,7	1,9	35,2	63,0	2,7	35,7	61,6	3,2	45,7	51,1	6,7	57,9	35,4	6,5	45,2	48,3	6,1	40,0	53,8
Minta összesen	8,2	64,3	27,6	5,4	57,8	36,9	4,6	53,8	41,6	2,9	50,6	46,4	3,5	55,6	40,9	13,6	59,3	27,2	10,2	53,8	36,0	5,3	54,0	40,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	9,0	72,8	18,3	14,7	69,0	16,3	8,0	66,1	25,9	4,4	66,1	29,4	7,7	67,7	24,5	9,0	68,1	22,9	8,7	65,3	26,0	5,0	66,5	28,5
Ipar összesen	5,4	59,3	35,2	4,7	54,9	40,4	4,5	49,2	46,3	2,7	44,9	52,4	4,3	53,9	41,8	10,2	56,6	33,1	7,8	52,9	39,3	7,2	47,8	44,9
Építőipar	15,3	59,0	25,7	14,3	52,8	32,9	6,3	49,2	44,5	2,8	35,8	61,4	2,7	36,9	60,4	8,3	56,0	35,7	4,7	47,1	48,2	3,8	47,0	49,2
Kereskedelem, gépjárműjavítás	8,5	68,0	23,4	5,2	63,3	31,4	3,4	60,9	35,7	2,3	57,5	40,1	2,8	61,3	35,8	7,7	61,2	31,1	9,1	58,3	32,6	3,6	57,6	38,9
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	11,3	62,9	25,8	1,6	60,1	38,2	1,8	60,3	37,9	0,5	54,8	44,7	0,6	54,5	44,9	35,6	54,0	10,4	47,3	39,3	13,4	17,4	60,3	22,4
Szállítás, raktározás	15,1	57,3	27,6	5,8	59,2	35,0	2,5	58,5	39,0	1,9	68,7	29,4	4,4	64,0	31,5	15,3	58,2	26,5	7,4	62,4	30,2	3,4	47,6	49,0
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	6,9	65,3	27,7	1,7	58,3	40,0	0,3	58,9	40,8	1,0	48,5	50,5	0,5	53,6	45,9	16,3	81,4	2,3	0,5	43,5	56,0	0,0	69,8	30,2
Egyéb gazd.	7,7	73,1	19,1	3,7	56,5	39,8	6,7	48,3	45,0	5,3	56,9	37,8	2,5	61,4	36,1	17,0	60,7	22,3	10,5	53,1	36,4	3,9	58,6	37,5
Minta összesen	8,1	64,3	27,6	5,2	57,9	36,8	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,4	40,4	13,0	59,2	27,8	9,8	53,5	36,7	5,4	53,6	41,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása exporttevékenység szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Nincs export tevékenység	10,7	67,6	21,7	6,3	61,0	32,7	5,0	57,6	37,4	3,2	55,1	41,7	3,6	58,7	37,7	14,1	62,1	23,7	11,8	55,9	32,3	4,9	59,7	35,4
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	7,5	65,4	27,1	6,6	57,7	35,7	4,1	57,6	38,3	2,8	52,4	44,7	3,2	55,8	40,9	10,6	59,7	29,6	10,9	55,8	33,3	3,6	53,5	42,9
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	3,2	56,6	40,3	2,5	51,8	45,7	3,1	43,1	53,7	2,9	40,9	56,2	4,6	55,0	40,4	15,0	52,9	32,1	7,2	46,4	46,3	8,7	39,2	52,1
Minta összesen	8,0	64,1	27,9	5,2	57,7	37,1	4,4	54,0	41,7	3,1	51,8	45,1	3,8	57,2	39,0	13,6	59,7	26,7	10,8	54,0	35,2	5,4	54,5	40,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Közép-Magyarország	9,1	66,8	24,1	3,5	53,4	43,1	3,6	51,6	44,8	1,9	47,9	50,2	1,8	55,4	42,8	14,2	55,8	30,0	10,1	50,7	39,2	3,4	52,8	43,9
Közép-Dunántúl	6,3	55,6	38,2	4,2	55,8	40,0	5,3	47,2	47,5	4,7	47,2	48,1	5,4	50,3	44,3	10,2	63,0	26,8	6,4	53,8	39,8	7,7	51,6	40,7
Nyugat-Dunántúl	4,6	60,3	35,1	4,7	57,8	37,5	3,3	51,8	44,9	3,1	51,6	45,3	3,5	56,4	40,1	11,9	62,6	25,4	8,7	53,9	37,4	7,8	46,1	46,1
Dél-Dunántúl	6,6	64,5	28,9	7,2	67,0	25,8	5,6	57,6	36,8	4,0	47,7	48,3	3,8	52,0	44,2	13,1	65,3	21,6	12,2	56,1	31,7	5,6	55,4	39,0
Dél-Alföld	8,6	61,7	29,7	8,6	60,3	31,2	5,5	61,3	33,1	3,2	54,2	42,6	4,9	60,1	35,0	12,9	63,5	23,6	9,8	58,6	31,6	5,8	57,6	36,6
Észak-Alföld	7,5	66,6	26,0	6,2	64,7	29,1	4,2	61,8	34,1	3,1	63,6	33,3	4,0	62,4	33,6	13,3	58,0	28,7	12,2	56,8	30,9	8,7	59,0	32,3
Észak-Magyarország	9,5	66,3	24,2	8,1	68,2	23,8	7,0	57,0	35,9	3,4	58,5	38,1	5,7	63,8	30,5	10,8	61,6	27,5	9,6	58,7	31,7	7,9	57,5	34,6
Minta összesen	8,1	64,3	27,6	5,0	57,7	37,3	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,3	40,4	13,1	59,2	27,8	9,8	53,5	36,7	5,4	53,6	41,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen

M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2015–2021 (%)

	2015				2016				2017				2018				2019				2020				2021_1			2021_2				
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik
10–19 fő között	10,2	22,4	38,8	28,6	13,8	6,9	58,6	20,7	14,0	4,7	44,2	37,2	11,7	4,8	45,7	37,8	11,8	5,6	52,7	29,9	12,5	8,3	51,7	27,5	15,4	6,9	47,9	29,8	22,0	3,6	46,7	27,7
20–49 fő között	23,3	8,7	36,0	32,0	17,7	7,6	41,1	33,7	13,9	4,9	48,7	32,5	9,9	4,8	48,2	37,1	13,6	7,6	48,1	30,7	10,7	7,7	49,0	32,5	11,5	7,0	53,7	27,8	22,8	4,8	47,2	25,2
50–249 fő között	14,3	9,3	41,5	34,8	11,6	6,8	45,0	36,6	12,1	5,0	49,6	33,3	5,3	5,8	43,5	45,4	9,9	7,7	48,4	34,0	5,9	8,5	49,0	36,5	6,7	7,8	53,4	32,2	14,2	6,7	49,9	29,2
250 fő felett	12,7	10,3	44,8	32,2	6,9	6,9	44,2	41,9	7,6	7,6	50,5	34,3	4,5	6,3	43,1	46,0	3,7	9,7	47,2	39,4	5,4	6,6	40,5	47,5	14,4	4,5	47,4	33,7	7,0	4,8	47,6	40,5
Minta összesen	5,1	8,4	41,9	44,6	4,7	10,4	37,6	47,3	3,9	5,2	50,5	40,5	7,8	5,5	44,6	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8	8,2	7,4	45,6	38,8	13,0	5,9	49,3	31,8	14,9	5,0	47,8	32,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Tisztán hazai	13,0	10,0	44,9	32,0	10,4	7,9	42,9	38,8	9,4	5,7	52,1	32,8	9,3	5,9	45,7	39,1	10,2	7,8	49,6	32,4	9,0	7,1	48,5	35,4	14,4	6,0	49,0	30,6	17,8	5,3	47,4	29,5
Vegyes	14,4	6,2	42,3	37,1	9,7	10,6	54,2	25,4	4,1	11,8	35,9	48,2	2,5	4,9	41,7	51,0	8,6	6,1	45,7	39,6	9,1	5,8	33,2	51,8	12,1	8,4	50,0	29,4	4,9	5,3	63,3	26,5
Tisztán külföldi	9,0	9,4	36,1	45,5	4,3	9,2	36,8	49,6	4,6	6,8	42,6	46,1	7,1	6,3	37,2	49,4	7,0	9,3	42,1	41,6	4,6	9,9	37,9	47,6	5,7	5,7	53,5	35,1	11,4	4,9	46,4	37,3
Minta összesen	11,9	9,7	42,2	36,2	8,8	8,4	41,9	41,0	8,1	6,3	49,2	36,4	8,6	5,9	44,1	41,3	9,5	7,9	48,0	34,5	8,1	7,6	45,1	39,2	12,3	6,0	50,1	31,6	15,5	5,2	48,0	31,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik				
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	10,0	22,8	43,4	23,7	9,1	12,6	47,0	31,3	6,8	11,5	43,8	38,0	9,6	8,4	50,6	31,3	8,6	14,6	51,0	25,8	7,5	15,6	47,4	29,5	3,4	11,9	43,8	40,9	12,8	7,8	42,8	36,7
Ipar összesen	7,2	8,2	39,0	45,6	6,3	11,1	37,9	44,7	6,0	7,6	43,5	42,9	5,2	6,5	41,9	46,5	5,7	9,5	46,4	38,5	6,2	10,2	41,3	42,4	4,3	8,1	49,2	38,5	8,3	7,6	47,0	37,1
Építőipar	12,1	12,1	46,4	29,4	12,1	8,1	43,7	36,0	8,8	5,0	45,4	40,8	8,6	3,8	42,2	45,4	11,2	5,9	50,2	32,7	8,1	5,6	49,7	36,5	8,2	5,2	49,7	36,8	14,1	1,9	49,7	34,3
Kereskedelem, gépjárműjavítás	15,3	7,4	49,3	27,9	9,8	7,2	45,0	38,0	10,1	3,6	52,7	33,7	10,0	5,2	47,9	36,9	12,2	6,9	49,4	31,6	7,1	6,5	46,5	40,0	12,9	4,6	55,2	27,3	23,6	3,9	46,5	26,0
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	15,8	15,6	36,2	32,4	9,1	6,0	33,1	51,8	11,6	3,6	44,6	40,2	7,9	4,4	44,6	43,1	13,6	4,2	45,1	37,1	15,8	10,0	43,0	31,2	30,2	6,9	37,1	25,7	19,2	6,6	45,1	29,1
Szállítás, raktározás	20,9	3,4	49,3	26,4	11,4	8,9	49,4	30,4	7,6	5,3	57,3	29,8	6,8	4,8	54,6	33,7	8,5	4,8	52,1	34,6	6,3	5,4	50,0	38,3	6,6	6,6	53,0	33,8	16,4	2,9	54,1	26,5
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	6,8	0,6	62,7	29,9	3,1	2,3	61,7	32,8	0,3	10,1	78,1	11,5	0,8	0,0	26,9	72,3	5,2	10,5	41,2	43,1	25,0	3,6	17,2	54,2	34,7	2,1	49,2	14,0	11,2	7,7	55,6	25,5
Egyéb gazd.	17,0	9,3	38,6	35,1	10,2	3,2	47,0	39,7	10,9	4,2	56,3	28,6	13,2	4,9	47,7	34,2	12,4	5,2	52,4	30,0	8,6	3,1	55,9	32,3	24,9	2,8	46,9	25,4	18,6	2,1	47,4	32,0
Minta összesen	11,8	9,3	42,0	36,9	8,3	8,1	41,8	41,7	8,0	6,0	50,1	35,9	7,8	5,5	44,6	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8	8,2	7,5	45,5	38,8	13,0	5,9	49,3	31,8	14,9	4,9	47,8	32,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Nincs export tevékenység	16,7	10,8	44,8	27,7	11,5	6,8	45,0	36,6	10,1	5,4	55,1	29,4	10,4	4,8	48,3	36,4	11,6	7,1	51,2	30,1	10,7	6,3	49,7	33,3	17,4	5,9	51,1	25,6	20,0	3,4	48,0	28,6
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	8,2	9,4	45,1	37,3	6,8	7,9	42,8	42,5	5,6	6,1	41,8	46,4	4,5	8,0	38,3	49,2	6,9	11,6	40,0	41,5	3,5	7,7	40,9	48,0	6,4	6,3	48,6	38,6	11,1	7,7	47,1	34,2
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	6,7	7,4	34,4	51,6	4,9	10,5	35,6	49,0	5,4	7,3	45,5	41,8	5,9	6,5	39,8	47,8	6,5	8,4	43,7	41,5	5,8	12,0	35,2	47,1	5,4	7,2	44,8	42,6	9,3	7,3	50,1	33,3
Minta összesen	11,7	9,4	41,6	37,2	8,4	8,2	41,5	41,8	8,0	6,0	50,0	36,0	8,4	5,8	44,7	41,2	9,3	8,3	47,0	35,4	8,2	7,7	44,9	39,2	13,0	6,3	49,4	31,4	16,1	5,1	48,2	30,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M.2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2015–2021 (%)

	2015				2016				2017				2018				2019				2020				2021_1				2021_2			
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik
Közép-Magyarország	13,9	9,1	42,4	34,5	6,1	7,0	42,9	44,1	7,1	5,7	57,9	29,3	7,5	3,8	46,7	42,1	9,8	4,1	54,3	31,8	7,7	3,7	48,2	40,4	19,7	3,8	53,9	22,6	19,7	2,9	50,4	27,0
Közép-Dunántúl	9,1	8,6	44,1	38,3	6,5	9,9	41,5	42,0	6,8	6,6	40,4	46,1	6,1	10,2	41,7	41,9	7,6	9,6	45,5	37,3	6,2	10,8	46,1	36,9	5,3	6,4	46,7	41,7	6,9	5,9	46,7	40,6
Nyugat-Dunántúl	10,4	8,3	43,8	37,5	10,4	7,7	42,8	39,1	5,4	4,5	44,0	46,1	6,3	4,5	45,6	43,6	8,5	7,2	46,0	38,3	12,6	11,6	42,5	33,3	10,1	6,3	50,5	33,1	16,0	7,7	44,8	31,5
Dél-Dunántúl	7,0	9,6	45,4	38,0	7,1	8,0	48,2	36,7	8,1	8,1	47,2	36,7	5,9	6,5	41,5	46,0	8,7	13,1	40,6	37,6	4,6	11,3	43,9	40,2	5,4	10,5	43,8	40,3	10,7	10,7	37,5	41,1
Dél-Alföld	6,1	12,6	45,6	35,8	6,8	10,9	47,5	34,8	4,8	7,9	50,2	37,0	6,9	9,1	45,0	38,9	6,7	11,1	46,1	36,1	8,1	13,3	44,4	34,2	4,6	8,6	41,1	45,6	10,6	6,9	43,2	39,3
Észak-Alföld	14,1	8,8	37,8	39,3	19,3	7,3	36,5	36,9	14,4	4,4	44,1	37,1	13,5	4,2	44,0	38,2	12,8	12,1	42,6	32,5	10,6	11,9	39,0	38,5	6,6	8,3	46,4	38,7	10,9	5,2	49,5	34,4
Észak-Magyarország	12,7	9,4	33,9	44,1	13,5	7,6	28,7	50,1	13,4	6,5	38,1	42,0	10,7	6,5	38,3	44,5	10,2	10,2	38,0	41,5	11,5	7,0	40,6	40,9	7,2	8,8	38,8	45,3	9,1	6,6	47,2	37,0
Minta összesen	11,8	9,4	42,0	36,9	8,1	7,9	41,8	42,1	8,0	6,0	50,1	35,9	7,8	5,5	44,7	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8	8,3	7,4	45,5	38,8	13,0	5,9	49,4	31,8	14,9	5,0	47,8	32,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen

M.2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
10–19 fő között	3,6	44,6	51,8	6,5	61,3	32,3	2,4	57,1	40,5	2,2	50,8	47,0	2,6	57,6	39,7	10,2	64,2	25,6	4,7	53,9	41,4	3,0	62,5	34,5
20–49 fő között	5,0	55,4	39,6	4,6	55,3	40,1	2,6	53,7	43,8	2,3	49,8	47,9	3,4	54,3	42,4	11,5	59,5	29,0	6,0	58,7	35,4	3,3	63,6	33,1
50–249 fő között	5,8	53,6	40,6	3,5	47,5	49,0	2,0	51,8	46,2	2,7	46,5	50,8	3,3	56,7	40,0	8,7	56,6	34,7	5,1	52,7	42,2	3,7	55,4	40,9
250 fő felett	5,9	52,4	41,7	3,0	48,4	48,6	2,8	45,4	51,8	2,3	45,0	52,6	4,6	48,0	47,4	5,8	48,3	45,9	3,3	48,1	48,5	3,4	48,4	48,1
Minta összesen	3,1	50,6	46,3	4,1	40,9	54,9	2,0	44,1	53,9	2,3	48,0	49,7	3,6	53,3	43,2	8,0	54,4	37,6	4,5	51,7	43,8	3,3	55,1	41,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Tisztán hazai	5,5	56,7	37,8	3,9	48,2	47,9	2,5	50,0	47,5	2,2	51,9	45,9	3,0	56,2	40,8	7,9	58,9	33,2	5,0	54,8	40,2	2,9	59,8	37,2
Vegyes	3,2	51,1	45,7	0,8	46,6	52,5	0,4	35,8	63,8	1,8	46,2	52,0	1,4	58,6	40,0	14,3	38,5	47,2	4,4	48,3	47,3	5,4	46,5	48,1
Tisztán külföldi	3,6	45,6	50,8	3,8	42,2	53,9	2,8	39,0	58,2	4,1	32,0	63,8	6,5	42,0	51,5	7,8	43,5	48,7	3,6	45,7	50,7	3,6	49,7	46,6
Minta összesen	4,8	53,3	41,9	3,7	46,6	49,7	2,4	47,0	50,5	2,5	48,1	49,4	3,6	53,7	42,7	8,4	54,0	37,6	4,7	52,4	42,9	3,2	56,5	40,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	9,7	72,2	18,1	8,6	71,2	20,3	3,3	75,0	21,7	4,5	70,1	25,4	5,0	69,5	25,5	8,7	70,4	20,9	9,4	59,1	31,6	3,2	71,8	25,0
Ipar összesen	4,0	46,4	49,7	4,5	44,7	50,8	3,0	45,2	51,9	2,3	47,0	50,7	5,5	50,6	43,9	7,3	50,0	42,7	5,5	47,4	47,2	4,3	51,7	44,0
Építőipar	12,8	55,5	31,8	6,0	49,6	44,4	1,5	48,1	50,4	1,5	48,0	50,5	3,5	50,7	45,8	8,4	58,5	33,1	4,4	53,2	42,4	1,5	58,9	39,6
Kereskedelem, gépjárműjavítás	5,5	53,9	40,5	3,0	41,7	55,3	2,1	45,5	52,4	1,7	46,1	52,1	2,7	54,1	43,2	8,9	56,5	34,6	3,9	55,5	40,6	2,5	57,6	39,8
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	1,9	55,4	42,7	1,7	45,3	53,0	2,2	48,3	49,5	0,5	47,8	51,6	0,2	56,0	43,8	24,8	53,1	22,1	5,8	54,3	39,9	6,0	46,2	47,8
Szállítás, raktározás	3,3	50,0	46,7	3,6	51,8	44,6	4,3	50,8	44,9	3,1	58,3	38,6	2,9	58,0	39,0	3,8	60,2	36,0	3,0	54,8	42,2	1,8	57,4	40,8
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	1,0	63,9	35,1	1,9	38,6	59,5	0,3	39,0	60,7	0,8	7,3	91,9	1,4	41,4	57,1	2,6	34,0	63,4	0,0	48,9	51,1	11,6	57,0	31,4
Egyéb gazd.	4,8	55,3	40,0	2,1	49,9	48,0	1,9	47,9	50,3	3,8	50,9	45,3	2,7	55,3	42,0	5,6	58,0	36,4	3,8	53,3	42,8	1,5	55,3	43,1
Minta összesen	4,7	52,3	43,0	3,7	46,6	49,7	2,4	47,3	50,4	2,3	48,0	49,7	3,6	53,3	43,1	8,0	54,4	37,6	4,6	51,8	43,7	3,3	55,1	41,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Nincs export tevékenység	6,2	60,4	33,4	4,4	50,7	44,9	2,3	51,9	45,8	2,6	54,4	43,0	2,8	56,6	40,6	8,6	59,7	31,7	4,5	56,1	39,4	3,1	61,4	35,5
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	3,3	51,9	44,8	2,1	46,5	51,4	2,0	42,8	55,2	1,8	38,7	59,5	2,9	50,2	47,0	6,2	56,9	36,8	5,6	49,9	44,5	2,1	52,0	45,9
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	3,6	39,6	56,8	3,7	39,5	56,8	2,7	40,6	56,7	3,9	43,5	52,7	6,5	45,8	47,7	9,9	39,7	50,4	3,6	42,5	53,9	5,7	48,2	46,2
Minta összesen	4,8	52,0	43,2	3,7	46,2	50,1	2,4	47,1	50,6	2,7	49,1	48,2	3,8	52,4	43,8	8,4	55,0	36,6	4,5	52,3	43,2	3,4	56,7	39,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének megélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2015–2021 (%)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021_1			2021_2		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Közép-Magyarország	4,4	53,1	42,5	2,8	45,9	51,3	1,3	46,0	52,7	1,5	48,5	50,0	1,6	57,5	40,8	7,1	57,3	35,6	3,3	56,1	40,6	2,4	55,4	42,2
Közép-Dunántúl	4,4	46,2	49,5	4,9	43,7	51,3	3,2	45,5	51,3	3,8	42,5	53,7	5,5	49,4	45,0	9,7	53,0	37,4	3,4	49,2	47,4	3,4	54,7	41,9
Nyugat-Dunántúl	4,8	45,8	49,4	3,8	46,7	49,5	4,2	39,6	56,2	2,9	49,1	48,0	4,5	45,2	50,3	8,6	54,2	37,2	4,9	48,7	46,4	2,7	52,8	44,4
Dél-Dunántúl	5,3	55,6	39,0	4,9	49,5	45,6	3,0	52,1	44,9	1,1	48,4	50,4	3,8	47,4	48,8	8,8	48,6	42,6	6,3	48,0	45,7	3,5	59,3	37,1
Dél-Alföld	4,9	56,9	38,1	5,7	49,5	44,9	2,0	51,5	46,5	4,0	48,1	47,9	5,8	53,2	41,0	10,0	52,9	37,1	5,0	48,7	46,2	5,3	52,7	42,0
Észak-Alföld	6,3	52,6	41,1	3,7	38,8	57,5	2,8	53,1	44,1	3,2	50,3	46,5	5,7	51,8	42,5	9,5	48,0	42,4	8,3	43,4	48,3	5,1	58,4	36,5
Észak-Magyarország	4,0	54,2	41,9	4,1	52,2	43,7	3,9	49,0	47,1	2,5	48,7	48,7	4,9	52,8	42,4	6,4	52,0	41,6	7,1	47,4	45,5	3,9	51,6	44,5
Minta összesen	4,7	52,3	43,0	3,7	46,4	49,9	2,4	47,3	50,4	2,3	48,0	49,7	3,6	53,2	43,2	8,0	54,4	37,6	4,6	51,7	43,7	3,3	55,1	41,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói

M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell

	AME	SE	z	p	lower	upper
Tulajdonosi háttér: külföldi (rész)tulajdon	0,0355	0,0205	1,7344	0,0828	-0,0046	0,0756
Létszám: 10–19 fő	-0,0514	0,0292	-1,7601	0,0784	-0,1087	0,0058
Létszám: 20–49 fő	-0,1209	0,0285	-4,2431	0,0000	-0,1768	-0,0651
Létszám: 50–249 fő	-0,0368	0,0262	-1,4065	0,1596	-0,0881	0,0145
Létszám: 250 fő felett	0,0297	0,0270	1,0986	0,2719	-0,0233	0,0826
Régió: Észak-Alföld	-0,0727	0,0259	-2,8059	0,0050	-0,1234	-0,0219
Régió: Észak-Magyarország	-0,0666	0,0294	-2,2627	0,0237	-0,1243	-0,0089
Régió: Dél-Alföld	-0,0916	0,0254	-3,6008	0,0003	-0,1414	-0,0417
Régió: Dél-Dunántúl	-0,0677	0,0297	-2,2777	0,0227	-0,1260	-0,0094
Régió: Közép-Dunántúl	-0,0574	0,0260	-2,2045	0,0275	-0,1084	-0,0064
Régió: Nyugat-Dunántúl	-0,0439	0,0279	-1,5763	0,1150	-0,0986	0,0107
Ágazat: építőipar	0,1826	0,0301	6,0734	0,0000	0,1237	0,2416
Ágazat: kereskedelem	0,0403	0,0226	1,7860	0,0741	-0,0039	0,0845
Ágazat: mezőgazdaság	0,0247	0,0401	0,6158	0,5380	-0,0540	0,1034
Ágazat: pénzügyi szolgáltatás	-0,1790	0,0396	-4,5168	0,0000	-0,2566	-0,1013
Ágazat: szállítás	0,0558	0,0301	1,8522	0,0640	-0,0032	0,1149
Ágazat: szolgáltatás	0,0323	0,0224	1,4404	0,1498	-0,0117	0,0763
Ágazat: vendéglátás	-0,0333	0,0420	-0,7924	0,4281	-0,1156	0,0491
Exporthányad: 51–x%	0,1164	0,0258	4,5046	0,0000	0,0657	0,1670
Exporthányad: x–50%	0,0697	0,0198	3,5218	0,0004	0,0309	0,1085

Nagelkerke R Square

0,05

M3.2. tábla: Létszámbővítő várakozásokat leíró regressziós modell

	AME	SE	z	p	lower	upper
Tulajdonosi háttér: külföldi (rész)tulajdon	-0,0399	0,0182	-2,1971	0,0280	-0,0755	-0,0043
Létszám: 10–19 fő	0,0658	0,0267	2,4672	0,0136	0,0135	0,1180
Létszám: 20–49 fő	0,0880	0,0275	3,1979	0,0014	0,0341	0,1419
Létszám: 50–249 fő	0,2140	0,0257	8,3160	0,0000	0,1636	0,2644
Létszám: 250 fő felett	0,2957	0,0270	10,9612	0,0000	0,2428	0,3486
Régió: Észak-Alföld	0,0986	0,0255	3,8699	0,0001	0,0487	0,1486
Régió: Észak-Magyarország	0,0600	0,0275	2,1790	0,0293	0,0060	0,1140
Régió: Dél-Alföld	0,0756	0,0255	2,9637	0,0030	0,0256	0,1255
Régió: Dél-Dunántúl	0,1502	0,0346	4,3431	0,0000	0,0824	0,2181
Régió: Közép-Dunántúl	0,0349	0,0277	1,2618	0,2070	-0,0193	0,0891
Régió: Nyugat-Dunántúl	0,0419	0,0271	1,5475	0,1217	-0,0112	0,0949
Ágazat: építőipar	0,0616	0,0316	1,9509	0,0511	-0,0003	0,1234
Ágazat: kereskedelem	-0,0355	0,0212	-1,6747	0,0940	-0,0770	0,0060
Ágazat: mezőgazdaság	-0,1172	0,0332	-3,5331	0,0004	-0,1823	-0,0522
Ágazat: pénzügyi szolgáltatás	-0,0982	0,0407	-2,4145	0,0158	-0,1779	-0,0185
Ágazat: szállítás	0,0272	0,0300	0,9060	0,3649	-0,0317	0,0861
Ágazat: szolgáltatás	-0,0511	0,0205	-2,4891	0,0128	-0,0914	-0,0109
Ágazat: vendéglátás	0,1456	0,0441	3,2999	0,0010	0,0591	0,2321
Exporthányad: 51–x%	0,1665	0,0285	5,8482	0,0000	0,1107	0,2223
Exporthányad: x–50%	0,1548	0,0215	7,2069	0,0000	0,1127	0,1969

Nagelkerke R Square

0,14

M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell

	AME	SE	z	p	lower	upper
Tulajdonosi háttér: külföldi (rész)tulajdon	0,0195	0,0171	1,1404	0,2541	-0,0140	0,0531
Létszám: 20–49 fő	0,0267	0,0229	1,1632	0,2448	-0,0183	0,0716
Létszám: 50–249 fő	0,0722	0,0210	3,4310	0,0006	0,0309	0,1134
Létszám: 250 fő felett	0,1710	0,0222	7,7102	0,0000	0,1275	0,2145
Régió: Észak-Alföld	0,1812	0,0227	7,9686	0,0000	0,1367	0,2258
Régió: Észak-Magyarország	0,1392	0,0247	5,6308	0,0001	0,0908	0,1877
Régió: Dél-Alföld	0,1699	0,0219	7,7413	0,0000	0,1269	0,2129
Régió: Dél-Dunántúl	0,0797	0,0220	3,6324	0,0003	0,0367	0,1228
Régió: Közép-Dunántúl	0,1488	0,0210	7,0738	0,0000	0,1075	0,1900
Régió: Nyugat-Dunántúl	0,1863	0,0246	7,5879	0,0000	0,1382	0,2344
Ágazat: építőipar	-0,0463	0,0291	-1,5892	0,1120	-0,1034	0,0108
Ágazat: kereskedelem	-0,1305	0,0187	-6,9760	0,0000	-0,1671	-
Ágazat: mezőgazdaság	-0,1128	0,0303	-3,7277	0,0002	-0,1721	-
Ágazat: pénzügyi szolgáltatás	-0,1132	0,0398	-2,8424	0,0045	-0,1912	-
Ágazat: szállítás	0,0236	0,0282	0,8358	0,4032	-0,0317	0,0788
Ágazat: szolgáltatás	-0,0682	0,0199	-3,4283	0,0006	-0,1071	-
Ágazat: vendéglátás	-0,0704	0,0382	-1,8431	0,0653	-0,1453	0,0045
Exporthányad: 51–x%	-0,0151	0,0200	-0,7551	0,4502	-0,0544	0,0241
Exporthányad: x–50%	0,0043	0,0165	0,2620	0,7933	-0,0281	0,0367

Nagelkerke R Square

0,14

4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai

2021. szeptember 13-a és november 5-e között ismét sor került az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerőpiaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra. Ennek keretében 6620, legalább két főt foglalkoztató vállalatot kerestünk meg kérdőívünkkel.

A mintában a tisztán hazai tulajdonú vállalatok vannak jelen döntő részben, súlyozatlan arányuk 87,1 százalék. A külföldi (rész)tulajdonban lévő vállalatok aránya 12,9 százalék.

M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2021/2

	n	%
Tisztán hazai	5463	87,1
Külföldi (rész)tulajdon	808	12,9
Minta összesen	6271	100,0

Gazdasági ág szerinti megoszlás szerint a legjelentősebb szerepet az ipar kapja a gazdasági ágak közül 2021 második félévében, 32 százalékkal.

M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2021/2

	n	%
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	375	5,7
Ipar összesen	2135	32,3
Építőipar	733	11,1
Kereskedelem, gépjárműjavítás	1464	22,1
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	419	6,3
Szállítás, raktározás	404	6,1
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	57	0,9
Egyéb gazdasági szolgáltatás	1032	15,6
Minta összesen	6619	100,0

A súlyozatlan mintában szereplő vállalatok jelentős részének (71,5 százalék) nem volt exporttevékenysége 2020-ban.

M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2021/2

	n	%
Nincs exporttevékenység	4364	71,5
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	1072	17,6
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	665	10,9
Minta összesen	6101	100,0

Vállalatméret szempontjából a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató cégek dominálnak a mintában 26,6 százalékkal.

M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2021/2

	n	%
10 fő alatt	1763	26,6
10–19 fő között	1233	18,6
20–49 fő között	1646	24,9
50–249 fő között	1469	22,2
250 fő felett	509	7,7
Minta összesen	6620	100,0

Az alapsokaságnak megfelelően a legnagyobb arányban a közép-magyarországi vállalatok vannak jelen a mintában, 27,6 százalékkal

M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2021/2

	n	%
Közép-Magyarország	1828	27,6
Közép-Dunántúl	989	14,9
Nyugat-Dunántúl	788	11,9
Dél-Dunántúl	582	8,8
Dél-Alföld	850	12,8
Észak-Alföld	913	13,8
Észak-Magyarország	669	10,1
Minta összesen	6619	100,0

5. Melléklet: A kutatás kérdőíve

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

MKIK Gazdaság- és
Vállalkozáskutató Intézet

GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET

KÉRDŐÍV

Rövidtávú munkaerőpiaci előrejelzés és konjunktúrakutatás

2021. SZEPTEMBER – OKTÓBER

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A felmérés során az MKIK GVI tudomására jutott személyes adatok kezelése az Európai Unió 2016/679 számú általános adatvédelmi rendeletében (GDPR) megállapított szabályoknak megfelelően történik. A válaszokat csak összesítve, statisztikai módszerekkel dolgozzuk fel!

KORMÁNYHIVATAL ÁLTAL HASZNÁLT AZONOSÍTÓK

A1. Melyik településen keletkezett a kérdőív? .....

A2. A kormányhivatal által adott sorszám (külső azonosító):

A3. A kérdező azonosítója:

A4. A kérdező neve: .....

AZ ADATRÖGZÍTŐ TÖLTI KI!

Az adatrögzítő felület által adott sorszám:

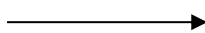

CÉGINFORMÁCIÓ

1. A felkeresett szervezeti egység melyik alábbi kategóriába sorolható?

1 - telephely nélküli cég/szervezet

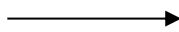
A CÉGRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

2 - telephellyel rendelkező cég/szervezet központja (székhelye)

A CÉGKÖZPONTRA ÉS
MUNKAERŐPIACI
KÖRZETÉBEN TALÁLHATÓ
TELEPHELYEIRE
VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

3 - cég/szervezet telephelye

CSAK A TELEPHELYRE VONATKOZÓAN
VÁLASZOLJON!

CSAK HA EGY TELEPHELYRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS!

2. Mi ennek a telephelynek a fő tevékenysége?

ÍRJA LE!

.....

2.1. Mi ennek a fő tevékenységnek a négy számjegyű (azaz nem betűjeles) 2008-as ágazati kódja (TEÁOR-kód)?

A TEÁOR kód:

2.2. Van-e a telephelynek lehetősége, illetve jogköre arra, hogy a cégközponttól függetlenül létszámfelvétellel, elbocsátással kapcsolatos személyzeti döntéseket hozzon?

1 – nincs   2 – van   9- nem tudja

MINDENKITŐL!

3. Mekkora a külföldi tőke aránya hozzávetőlegesen a cég jegyzett tőkéjén belül?

%

999 – nem tudja

4. A vállalkozás (telephely) teljes értékesítéséből kb. hány százalékot tett ki az export részaránya 2020-ban?³²

%

999 – nem tudja

32 - Az építőiparban exportnak számít a külföldi munkavégzés, az idegenforgalomban pedig a külföldi vendég fogadása.

ÜZLETI VÁRAKOZÁSOK

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

5. a) Milyen beruházásokat helyeztek üzembe 2021 első félévében?
b) Milyen beruházások üzembe helyezését tervezik 2022 első félévében?

	5a. kérdés	5b. kérdés
	2021 első félévében	2022 első félévében
1 – Csak korszerűsítő, innovatív beruházás		
2 – Csak kapacitásbővítő beruházás		
3 – Mindkettőt		
4 – Egyiket sem		
9 – Nem tudja		

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2021-BEN ÜZEMBE HELYEZTEK VAGY 2022-BEN TERVEZNEK ÜZEMBE HELYEZNI BERUHÁZÁST! (5.a VAGY 5.b. kérdés 1 VAGY 2 VAGY 3)!

5. c) Az üzembe helyezett, vagy üzembe helyezni tervezett beruházás hogyan befolyásolta/befolyásolja a foglalkoztatotti létszámot?
- 1 – növelte/ növelni fogja
  - 2 – változatlan maradt/marad
  - 3 – csökkentette/ csökkenteni fogja
  - 9 – nem tudja

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

6. Várhatóan hogyan alakul a vállalkozásnál (telephelynél) a beruházások volumene 2022 első és második félévében 2021 azonos időszakaihoz viszonyítva?

	6a. kérdés	6b. kérdés
	2022 első félévében	2022 második félévében
1 – Növekszik		
2 – Változatlan marad		
3 – Csökken		
4 – Nem volt és nem is lesz beruházás		
9 – Nem tudja		

7. Ön szerint milyen a vállalkozás (telephely) jelenlegi üzleti helyzete?
8. Várhatóan milyen lesz a vállalkozás (telephely) üzleti helyzete 2022 első és második félévében?

	7. kérdés	8a. kérdés	8b. kérdés
	Jelenlegi	2022 első félévében	2022 második félévében
1 – Jó			
2 – Kielégítő			
3 – Rossz			
9 – Nem tudja			

9. Várhatóan hogyan változik a vállalkozásnál (telephelynél) a termelés (szolgáltatás) volumene 2022 első és második félévében 2021 azonos időszakaihoz viszonyítva?

	9a. kérdés	9b. kérdés
	2022 első félévében	2022 második félévében
1 – Növekszik		
2 – Változatlan marad		
3 – Csökken		
9 – Nem tudja		

10. Milyennek ítéli a vállalkozás (telephely) rendelésállományát, vagy termékeinek keresletét jelenleg?

- 1 – magas
2 – közepes
3 – alacsony
9 – nem tudja

11. Várhatóan hogyan fog változni 2022-ben a vállalkozásnál (telephelynél) az átlagkereset az előző évhez képest?

- 1 – növekszik, —————> 11.1. Hány százalékos növekedés várható? % 999 – nem tudja
- 2 – változatlan marad
- 3 – csökken? —————> 11.2. Hány százalékos csökkenés várható? % 999 – nem tudja
- 9 – nem tudja

KAPACITÁSKIHASZNÁLTSÁG

12. Megítélése szerint jelenleg mekkora a vállalkozás (telephely) termelő/szolgáltató kapacitásainak kihasználtsága?³³

%

999 – Nem tudja

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA A KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA NEM TELJES! (12. kérdésnél kisebb, mint 100%)

12.a. Véleménye szerint mi az oka annak, hogy a kapacitás kihasználtsága nem teljes?

TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

- 1 – belföldi megrendelések, vevők hiánya
- 2 – export megrendelések, vevők hiánya
- 3 – fennakadások az ellátási folyamatban, pl. alapanyaghiány
- 4 – tőkehiány
- 5 – szakképzetlen munkaerő hiánya
- 6 – szakképzett munkaerő hiánya
- 7 – munkavégzés szezonális jellege
- 8 – egyéb ok
- 9 – nem tudja az okát

---

33 - Csak azokban az esetekben kell kitölteni, ahol a kérdés értelmezhető.

LÉTSZÁMGAZDÁLKODÁS

13. Adja meg a **statisztikai állományi létszámok** alakulását az alábbi időpontokban (2022-re vonatkozóan kérem, hogy **becsülje meg azokat!**) Kérem, ahol nulla a létszám, oda is regisztrálja az értéket.

		2020. december 31. (fő)	2021. szeptember 1. (fő)	2022. szeptember 1. (fő)
Statisztikai állományi létszám				
a.	Statisztikai állományi létszám	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b.	ebből: szakképzetlen fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c.	szakképzett fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
d.	nem diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
e.	diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
f.	Bedolgozói munkaviszonyban dolgozók (munkaszerződéssel)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
g.	Teljes munkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
h.	ebből: határozott időre szóló munkaviszonnyal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
i.	Gyes, Gyed mellett dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
j.	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
k.	ebből: legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott részmunkaidős	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
l.	Gyes, Gyed mellett dolgozó	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
m.	Közfoglalkoztatási jogviszony keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
n.	Külföldi (nem magyar állampolgárságú) munkavállalók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
o.	Pályakezdekők³⁴ összesen	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
p.	ebből: diplomás pályakezdő	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
q.	Megváltozott munkaképességű dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
r.	55 év feletti dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
s.	Foglalkoztatott nyugdíjasok	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

³⁴ - Pályakezdekőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

		2020. december 31. (fő)	2021. szeptember 1. (fő)	2022. szeptember 1. (fő)
Statistikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő				
t.	Statistikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő létszáma	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
u.	ebből: Munkaerő-kölcsönző ügynökségtől kölcsönvett munkavállaló	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
v.	ebből: iskolaszövetkezeten keresztül foglalkoztatott munkaerő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
w.	Iskolarendszerű gyakorlati képzésben résztvevők: tanuló szerződéssel	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
x.	Iskolarendszerű gyakorlati képzésben résztvevők: szakképzési munkaszerződéssel	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
y.	ebből: saját munkavállaló (felnőttképzési jogviszonnyal)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
z.	Ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonyban foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
aa.	Megbízási szerződéssel foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
bb.	Egyszerűsített foglalkoztatás keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

14. Várhatóan milyen volt/lesz a munkaviszony megszűnésében, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2021-ben a következő kategóriákban?

FONTOS, HOGY NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBE ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

0 – nem volt/nem várható munkaviszony megszűnése

0 – nem volt/nem várható munkaerő-felvétel

9999 – nem tudja

9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnt/megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő ³⁵	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

2. Felvételre került/kerül	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő ³⁶	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

³⁵ Pályakezdőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

i. megváltozott munkaképességű   fő

i. megváltozott munkaképességű   fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BÁRMELY OKBÓL VOLT/LESZ MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS 2021-BEN!

15. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2021-ben összességében a legnagyobb lesz a munkaviszony megszüntetés!

	Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2021-BEN LÉTSZÁMFELVÉTEL VOLT/ LESZ!

16. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2021-ben összességében a legnagyobb lesz a létszámfelvétel!

	Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBE ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

17. Várhatóan milyen lesz a munkaviszony megszűnésében, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2022-ben a következő kategóriákban?

0 – nem várható munkaviszony megszűnése
9999 – nem tudja

0 – nem várható munkaerő-felvétel
9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

2. Felvételre kerül	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

g. pályakezdő ³⁷	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. megváltozott munkaképességű	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

g. pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. megváltozott munkaképességű	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2022-BEN MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS LESZ!

18. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben várhatóan 2022-ben a legnagyobb lesz a munkaviszony megszüntetés!

	Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2022-BEN LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

19. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2022-ben várhatóan a legnagyobb lesz a létszámfelvétel!

	Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

KÖZFOGLALKOZTATOTTAK

20. Volt 2021 során példa arra, hogy olyan munkavállalót alkalmazott az Önök cége, aki korábban közfoglalkoztatottként dolgozott?

- 1 – igen
- 2 – nem
- 9 – nem tudja

21. Alkalmaznának volt közfoglalkoztatottat, amennyiben munkaerő-felvételre kerülne sor?

- 1 – igen
- 2 – igen, ha kedvezményrel foglalkoztathatnám
- 3 – nem → UGRÁS A 23. KÉRDÉSRE!
- 9 – nem tudja → UGRÁS A 23. KÉRDÉSRE!

³⁷ Pályakezdőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA ALKALMAZNÁNAK VOLT KÖZFOGLALKOZTATOTTAT, AMENNYIBEN MUNKAERŐ-FELVÉTELRE KERÜLNE SOR!

22. Nevezzen meg maximum 3 munkakört – a FEOR szám megjelölésével együtt – amelyben a legtöbb volt közfoglalkoztatott munkavállalót foglalkoztatnák. Kérem, azt is mondja meg, hogy az adott munkakörben a volt közfoglalkoztatott dolgozókat milyen feltételekkel foglalkoztatnák!

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Milyen szerződéssel foglalkoztatnák? 1 - egyszerűsített foglalkoztatás 2 - határozott idejű 3 - határozatlan idejű 9 – nem tudja	Csak bértámogatással alkalmaznák? 1 - igen 2 - nem 9.- nem tudja	Hány főt foglalkoztatnának? ? (fő)
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			

KÉPZÉS

23. Folyt-e / folyik-e / fog-e folyni a cégnél (telephelyen) 20210-ben, belső vagy külső képzés³⁸ keretében saját munkavállalók képzése, átképzése

1 – nem —————> **UGRÁS A 27-ES KÉRDÉSRE**

2 – igen, csak belső képzés

3 – igen, csak külső képzés

4 – igen, külső és belső képzés is —————> **23.1. Részletezze, hogy a munkavállalók képzettségi szintje szerint összesen hány főt érint/érintett ez?**

Ebből:	Érintett létszám
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. Összesen	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

³⁸ Az általános tűzvédelmi és munkavédelmi oktatás kivételével.

24. Jellemzően milyen munkakörben foglalkoztatott saját dolgozókat részesítenek képzésben, átképzésben 2021-ben? Azt a 3 szakmát írja be, ahol a legmagasabb a létszám, illetve adja meg a munkakör FEOR számát, az érintett létszámot és ha van, akkor a képzési azonosítót!

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Létszám	Képzés megnevezése
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: .....
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: .....
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: .....

25. Jellemzően a képzésekben résztvevő munkavállalók milyen típusú készségeit fejlesztik a képzések keretében, milyen jellegű képzésekben vesznek részt munkavállalók? Több válasz is megjelölhető!

- 1 – továbbképzés az eredeti szakterületen
- 2 – új munkakör betöltéséhez szükséges szakismeretek elsajátítása
- 3 – idegennyelv-tudás
- 4 – felhasználói szintű számítógépes ismeretek
- 5 – programozási ismeretek
- 6 – munkaszervezési ismeretek
- 7 – együttműködési, kooperációs készségek fejlesztése
- 8 – egyéb típusú képzések, éspedig:.....

26. Pályáztak-e/ terveznek-e pályázni munkahelyi képzés megvalósításához igénybe vehető támogatásra?

1 – nem —————> UGRÁS A 28-as KÉRDÉSRE

2 – igen —————> 26.1 A támogatásban érintett munkavállalók száma:
fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BELSŐ VAGY KÜLSŐ KÉPZÉS KERETÉBEN NEM FOLYT/FOLYIK/FOG FOLYNI SAJÁT MUNKAVÁLLALÓK KÉPZÉSE, ÁTKÉPZÉSE!

27. Mi az oka, hogy nem folyt/folyik/fog folyni a cégnél (telephelyen) 2021-ben, belső vagy külső képzés keretében saját munkavállaló képzése, átképzése? Több válasz is lehetséges!

- 1 – forrás hiánya
- 2 – igény hiánya a munkavállalók részéről
- 3 – eltérő fejlesztési tervek
- 4 – nincsen rá szükség a cég működéséhez
- 5 – bejelentési kötelezettség és az azzal járó adminisztráció
- 6 – egyéb ok

MUNKAERŐHIÁNY

28. Van-e jelenleg tartósan betöltetlen álláshely a cégnél (telephelyen)?

- 1 – nincs → UGRÁS A 31. KÉRDÉSRE
 2 – van → 28.1. Milyen képzettségi szintű álláshelyek ezek? Átlagosan hány hónapja keresnek munkaerőt az egyes képzettségi szintű állásokra?
 9 – nem tudja

képzettségi szint:	Ebből hány fő hiányzik?	Átlagosan hány hónapja keresnek ilyen munkakörökbe?
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja

29. Melyek a legfontosabb tartósan betöltetlen munkakörök? Maximum 5 munkakört írjon be, azokat, amik a legtöbb személyt érintik és válaszoljon a többi kérdésre is!

Munkakörök megnevezése	A hiányzó létszám	Átlagosan hány hónapja keres ebbe a munkakörbe?	Jelenleg kínált havi bruttó bér nagysága	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
e.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

30. Kérjük, adja meg, hogy az alábbiak közül mely okok játszanak szerepet abban, hogy tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkezik! TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

- 1 – megfelelő mennyiségű munkaerő hiánya
- 2 – megfelelő szakképzettségű munkaerő hiánya
- 3 – megfelelő minőségű munkaerő hiánya
- 4 – felkínált bér nagysága
- 5 – munkakörülmények jellege
- 6 – munkarend, munkaidő-beosztás
- 7 – közlekedési nehézségek
- 8 – a megfelelő munkaerő külföldi munkavállalása
- 9 – a megfelelő munkaerő közfoglalkoztatásban való részvétele
- 10 – egyéb, éspedig: .....

KORONAVÍRUS-JÁRVÁNY

31. Kérjük, becsülje meg, hogy munkavállalói hány százalékánál valósítható meg az otthoni munkavégzés!

% 999 – nem tudja

32. Kérjük, becsülje meg, hogy jelenleg munkavállalói hány százalékánál fordul elő, hogy otthonról dolgozik, távmunkát végez?

% 999 – nem tudja

33. Kérjük, becsülje meg, hogy távmunkában, otthoni munkavégzésben érintett munkavállalói munkaidejük mekkora részét töltik otthon, távmunkában?

Példa: egy heti 40 órában foglalkoztatott munkatárs esetén, ha heti 2 nap (16 óra) home office engedélyezett számára, akkor ez az arány 40%.

% 999 – nem tudja

34. Tapasztal-e jelenleg bármilyen, a koronavírus-járvánnyal összefüggő, cégét érintő negatív hatást?

- 1- igen
- 2- nem
- 9- NT/NV

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA TAPASZTALT NEGATÍV HATÁST (34. kérdés=1)

34.1 Amennyiben a koronavírus-járvány hátrányosan érinti vállalkozása tevékenységét, annak leginkább mi az oka? Több válasz is megjelölhető!

- 1 – a külföldi anyavállalat csökkenti a megrendelés-állományt
- 2 – nem áll rendelkezésre a szükséges munkaerő
- 3 – importhelyettesítésre van szükség (külföldről nem érkezik meg a rendelt alapanyag)
- 4 – a vállalkozás, amelynek beszállítok, csökkentette a megrendelés-állományt
- 5 – a szektorban csökkennek az árak, ami csökkenti a profitabilitást
- 6 – csökken az export, mivel a külföldi gyárak nem termelnek / a felvevőpiacoktól elesnek
- 7 – csökken a kereslet (vendégek, turisták, ügyfelek elmaradnak)
- 8 – rendezvények betiltása és a rövidített nyitva tartási idő akadályozza a tevékenységemet
- 9 – a rendelkezések miatt teljes leállásra kényszerülünk
- 10 – a cég működését, tevékenységét nem lehet otthoni munkavégzéssel ellátni
- 11 – egyéb, éspedig:.....

MINDENKITŐL!

35. Az alábbiak közül milyen ok(ok)ból voltak pénzügyi nehézségei a vállalkozásnak az elmúlt hónapokban?

	Nem jelentett nehézséget	Kisebb nehézségeket okozott, de nem veszélyeztette a vállalat működését	Érdemi, a vállalat működését veszélyeztető nehézséget okozott	NT NV
a. Munkabérek fizetése	1	2	3	9
b. Adók, járulékok befizetése	1	2	3	9
c. A vállalkozás egyéb állandó költségeinek (iroda/üzlethelyiség bérlete, fenntartása) fizetése	1	2	3	9
d. Megrendelt termékek és szolgáltatások kifizetése	1	2	3	9
e. Megrendelt alapanyagok kifizetése	1	2	3	9
f. Más ok, éspedig:	1	2	3	9

36. Érintik-e az Ön cégét a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedések? Igénybe vette vagy tervezi-e igénybe venni ezeket?

	Érinti, de nem vettük igénybe	Érinti és igénybe vettük	Nem érinti a céget	NT/NV
a. hitelfizetési moratórium	1	2	3	9
b. bértámogatás	1	2	3	9
c. kedvezményes hitelfelvétel	1	2	3	9
d. fejlesztési támogatások	1	2	3	9

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA IGÉNYBE VETTE A BÉRTÁMOGATÁST (36.b. kérdés=2)

37. Volt-e olyan bértámogatással korábban érintett munkavállalója, akit a létszámtartási kötelezettség lejárta után elbocsátott?

- 1 – igen, mindegyiküket el kellett bocsátani
- 2 – igen, előfordult elbocsátás korábban bértámogatással érintett munkavállalók körében
- 3 – nem fordult elő, az összes ilyen munkatársat sikerült megtartani a cégnél
- 9 – NT/NV

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA IGÉNYBE VETTE A HITELMORATÓRIUMOT (36.a. kérdés=2)

38. Jelenleg is igénybe veszi a cég a hitelfizetési moratóriumot?

- 1 – igen → **UGRÁS A 38.2-ES KÉRDÉSRE**
- 2 – nem
- 9 – NT/NV

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA JELENLEG MÁR NEM VESZI IGÉNYBE A HITELMORATÓRIUMOT (38. kérdés=2)

38.1 Kérjük, egy 10 fokozatú skálán jelölje meg, hogy mennyire volt nehéz a cég számára a törlesztőrészletek teljesítése a hitelfizetési moratóriumból való kilépést követően! 1 = Egyáltalán nem okozott nehézséget; 10 = Nagyon súlyos, a cég működését is veszélyeztető nehézséget okozott.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Egyáltalán
nem okozott
nehézséget

Nagyon súlyos, a cég
működését is veszélyeztető
nehézséget okozott

99 – NT/NV

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA JELENLEG IS IGÉNYBE VESZI A HITELMORATÓRIUMOT (38. kérdés=2)

38.2 Várhatóan mennyire lesz nehéz a cég számára a törlesztőrészletek teljesítése a hitelfizetési moratóriumból való kilépést követően! 1 = Egyáltalán nem fog nehézséget okozni; 10 = Nagyon súlyos, a cég működését is veszélyeztető nehézséget fog okozni.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Egyáltalán nem
fog nehézséget
okozni

Nagyon súlyos, a cég
működését is veszélyeztető
nehézséget fog okozni

99 – NT/NV

MINDENKITŐL!

39. Mit gondol a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló, vállalatokat érintő állami intézkedésekről?

- 0 – Károsnak tartom
- 1 – Teljes mértékben elegendőnek tartom
- 2 – Nagyrészt elegendőnek tartom
- 3 – Kis mértékben tartom elegendőnek
- 4 – Egyáltalán nem tartom elegendőnek
- 9 – NT/NV

KUTATÁS ÖSSZEFOGLALÓJÁNAK IGÉNYLÉSE

40. Köszönjük válaszait! Segítségét azzal is szeretnénk megköszönni, hogy ingyenesen megküldjük Önnek a felmérés értékelésének rövid összefoglalóját. Igényli ezt?

1 – igen   2 – nem

41. Végezetül érdeklődnénk, hogy igényt tart-e a Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet más vállalati kutatási eredményeinek összefoglalójára, illetve hozzájárul-e, hogy más kutatásaink kérdőíveivel is megkeressük a jövőben?

1 – igen   2 – nem